KARAR

2005/10 Ulusal Bilim ve Teknoloji Politikaları Uygulama Planı 2005-2010

BTYK'nın 2004/1 no.lu kararı ile TÜBİTAK ve DPT işbirliği ile hazırlanması istenen ve ekte (2005/10 - Ek 1) sunulan Bilim ve Teknoloji Politikaları Uygulama Planı'nın (BTP-UP) onaylanmasına,

TÜBİTAK'a Uygulama Planı'nın uygulanmasını izleme ve koordinasyon görevinin verilmesine,

Uygulama Planı'nda öngörülen eylem alanlarında görevli tüm kuruluşların TÜBİTAK ile yakın işbirliği içinde çalışmaları planlamaları ve yürütmelerine,

karar verilmiştir.

İLGİLİ DİĞER KARARLAR

- 2004/1 Ulusal Bilim ve Teknoloji Politikaları Uygulama Planı 2005-2010

DAHA ÖNCE GELİŞME RAPORLANAN TOPLANTI

- Eylül 2005; Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu 12. Toplantısı
- Mart 2006; Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu 13. Toplantısı
- Eylül 2006; Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu 14. Toplantısı
- Mart 2007; Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu 15. Toplantısı
- Kasım 2007; Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu 16. Toplantısı
- Mayıs 2008; Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu 17. Toplantısı
- Aralık 2008; Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu 18. Toplantısı
- Haziran 2009; Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu 19. Toplantısı
- Aralık 2009; Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu 20. Toplantısı

SORUMLU KURULUŞLAR

- TÜBİTAK
- DPT

İLGİLİ KURULUŞLAR

- TARAL Kapsamındaki Kuruluşlar

GELİŞME

TARAL Stratejik Amaçlarına Yönelik Gelişmeler

1. Bilim ve Teknoloji Farkındalığının ve Kültürünün Geliştirilmesi

1.1. TÜBİTAK Bilim ve Toplum Çalışmaları

a. TÜBİTAK Bilim ve Toplum Proje Destekleri

Konya Bilim Merkezi

Büyükşehir Belediyelerine yönelik olarak, 27 Mart 2008 tarihinde “Bilim Merkezi Kurulması Çağrısı” yayınlanmıştır. Desteklenecek olan projenin, ülkemizde dünya standartlarında bilim merkezlerinin kurulması için bir model oluşturması hedeflenmiştir.

2008 yılında yayınlanan 4003 Çağrısı kapsamında Konya Büyükşehir Belediyesi’ne ait proje önerisinin desteklenmesine karar verilmiş ve 2008 yılının Eylül ayında proje sözleşmesi imzalanarak çalışmalara başlanmıştır.

Proje, Konya Büyükşehir Belediyesi,Konya Organize Sanayi Bölgesi, Selçuk Üniversitesi, Konya İl Özel İdaresi, Konya Sanayi Odası, İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Konya İl Kültür Müdürlüğü’nün ortaklığında devam etmektedir. Bilim merkezinin kurulacağı alan, Konya Organize Sanayi Bölgesi tarafından Belediye’ye tahsis edilmiş, yaklaşık 100.000 m² genişlikte bir alandır. İnşa edilmesi planlanan bilim merkezinin kapalı alanı ise yaklaşık 25.000 m² olacaktır.

TÜBİTAK, bilim merkezinin kavramsal tasarımı, içeriğinde yer alacak sergilerin belirlenmesi ve temin edilmesi, bilim merkezinde yapılacak etkinliklerin hazırlanması, bilim merkezi yönetim ve işletme modelinin kurulması, merkez için gerekli insan kaynağının eğitimi, projenin izlenmesi ve bilim merkezinin kurulmasından sonra denetlenmesini üstlenecektir. Proje Yürütücüsü Kurum olarak Konya Büyükşehir Belediyesi ise bina ve kapalı alanların, çevre düzenlemesi ile beraber projelendirilmesi ve inşaatı, atölye ve etkinliklerin gerçekleştirilmesi ve bilim merkezinin işletilmesinden sorumlu olacaktır.

Bilim merkezinin kuruluş faaliyetleri kapsamında, master plan hazırlanmış ve bu plan doğrultusunda sergi temin çalışmaları başlatılmıştır. Bu kapsamda TÜBİTAK'ın sorumluluğunda olan sergi tedarik çalışmaları devam etmektedir. Konuyla ilgili çalışmalar dünyanın önde gelen bilim merkezi sergisi üretici firmalarıyla iletişim içinde sürdürülmektedir.

Bilim merkezi binasının mimari projesi hazırlanmıştır. Bilim Merkezi binasının yapım ihalesine çıkılması için planlanan tarih Haziran 2010 sonu olup, inşaatın başlaması için hedeflenen tarihse Eylül 2010'dur.

Konya Büyükşehir Belediyesi temsilcilerinin verdiği bilgi doğrultusunda, Bilim Merkezini işletecek şirketin kurulumu konusunun Haziran ayı sonunda Bakanlar Kurulu'nun gündemine alınması beklenmektedir.

Konya'da kurulacak olan bilim merkezinin alanda kabul görmüş uluslararası standartları haiz, güncelliğini koruyabilecek bir merkez olarak kurgulanması ve Türkiye'de bu alanla ilgili bilgi ve tecrübe birikiminin sağlanması öncelikli hedef olarak belirlenmiştir. Çalışmalar bu hedefler ışığında yürütülmektedir.

TÜBİTAK 4004 Doğa Eğitimi ve Bilim Okulları Çağrısı

Bilim ve Toplum Projeleri, bilginin topluma anlaşılır bir biçimde aktarılmasını, bunu yaparken de bilginin mümkün olduğunca görselleştirilerek, etkileşimli uygulamalarla desteklenmesini amaçlamaktadır.

Bu amaç doğrultusunda, 2007 yılı içerisinde 4001 kodlu Doğa Eğitimleri ve 4002 kodlu Bilim Kampları/Okulları adlı Bilim ve Toplum Proje çağrıları açılmıştır.

"Doğa Eğitimleri "ve "Bilim Kampları/Okulları" çağrı başlıkları, 2009 yılı Mart ayında "Doğa Eğitimi ve Bilim Okulları" adıyla tek başlık altında birleştirilmiş ve 4004 çağrı koduyla yayınlanmıştır. Toplam 92 proje başvurusunun yapıldığı bu çağrı döneminde, proje içeriklerinin panelistler tarafından değerlendirilme süreci Mayıs ayı içerisinde tamamlanmış olup, 27 projenin desteklenmesine karar verilmiştir. Bu projelerin tümü sonuçlanmıştır.

2010 yılı çağrısı ise Mart ayında gerçekleştirilmiş olup, çağrı sonucu toplamda 104 proje başvurusu yapılmıştır. Projelerin değerlendirme süreci sonucunda 49 projeye destek verilmesine karar verilmiştir (Tablo 3). Desteklenen projelerin etkinlikleri Temmuz ayında başlayacaktır. Bu projelerle önceki senelerde ulaşılan katılımcı sayısı %30 civarında artması beklenmektedir. Böylelikle bilim toplum alanındaki insan kaynağının da artacağı ve daha geniş kitleler tarafından bu konuya yönelik faaliyetlerin talep edileceği öngörülmektedir.

Tablo 3. TÜBİTAK 4004 Doğa Eğitimi ve Bilim Okulları Yıllara Göre Proje Destekleri

	2007	2008	2009	2010
Proje Başvuru Sayısı	81	87	92	104
Desteklenen Proje Sayısı	27	32	26	49
Desteklenen Bütçe (Milyon TL)	2.18	2.34	1.19	2,59

Bu projeleri yürüten ya da projelerde görev alan kişilerden alınan geri bildirimler, Bilim Kampları/Okullarına katılan çocukların bilimsel konulara, okumaya, araştırmaya ilgilerinin arttığı ve sosyal konularda daha girişken oldukları; Doğa Eğitimlerine katılan öğretmen ve öğrencilerin ise kendi alanları dışındaki konulara da ilgi duymaya, özellikle doğa bilimlerinin disiplinlerarası yapısını daha iyi kavramaya başladıkları yönündedir.

Tüm bunların yanında, bu projeler sayesinde bilim ve toplum alanında insan kaynağı yaratılmıştır. Özellikle eğitim fakültelerinde öğrenim gören pek çok üniversite öğrencisi Bilim Kampları/Okulları'nda rehber olarak proje ekibinde yer almıştır. Şimdiye kadar TÜBİTAK tarafından desteklenen bilim ve toplum projelerinde yürütücü, uzman personel, eğitmen ya da rehber olarak görev alan kişi sayısı 1400'ün üzerindedir.

Avrupa Bilim Açık Forumu'na (ESOF) Katılım

"Euroscıence Open Forum (ESOF)" 2004 yılından itibaren "Euroscience" kuruluşu tarafından her iki yılda bir düzenlenmekte olan uluslararası bir etkinliktir.

1997 yılında kurulan, 40 Avrupa ülkesinde 2300 üyesi bulunan "Euroscience" kuruluşu, kamu, özel sektör, üniversite ve araştırma kuruluşlarından her alanda uzmanlaşmış bilim insanlarını temsil etmektedir. Bu bağlamda, bilimsel ve teknolojik araştırmalarda ilerleme sağlayabilmek, bu alanda uluslararası bağlantıların ve işbirliğinin gelişimini arttırmak amacıyla Euroscience tarafından ESOF düzenlenmektedir.

2004 yılında Stockholm/İsveç'te, 2006 yılında Münih/Almanya'da ve son olarak 2008 yılında Barcelona/İspanya'da yapılan ESOF etkinliklerine Avrupa'nın her yerinden otuz binin üzerinde kişi katılmıştır. Ülke ve yabancı basın organizasyona geniş yer vermiştir. ESOF, 2010 yılında 2-7 Temmuz tarihleri arasında İtalya'nın Torino kentinde yapılacaktır.

Bu yılki organizasyonda TÜBİTAK Başkanı Sayın Prof. Dr. Nüket YETİŞ, ESOF Program Komitesi'nde yer almaktadır. ESOF2010 buluşmasına ülkemiz bilim iletişimcileri, araştırmacıları ve üniversite öğrencilerinden oluşan bir ekiple katılacaktır.

7. ÇP Araştırmacıların Gecesi

"Avrupa Bilim ve Eğlence Günü" tüm Avrupa'da toplumun bilime olan ilgisini arttırmayı, bilim insanlarını halkla kaynaştırmayı, bilimin ve eğlencenin birarada olabileceğini göstermeyi, çocukların ve gençlerin bilim kariyerine yönelmesini sağlamayı ve toplumda bir "bilim kültürü" yaratmayı amaçlayan uluslararası bir etkinliktir.

Bu yıl 24 Eylül 2010 tarihinde düzenlenecek gün için Avrupa genelinde 95 proje başvurusu yapılmış, aralarında TÜBİTAK'ın da olduğu 65'i kabul edilmiştir. TÜBİTAK Bilim ve Toplum Dairesi tarafından hazırlanan "bilim sokağı" temalı proje ile Ankara'da bir Bilim ve Eğlence Günü düzenlenmesi hedeflenmektedir.

Proje için oluşturulacak web sayfası doğrudan Avrupa Komisyonu Bilim ve Eğlence Günü web sayfasına bağlantılı olacak ve etkinliği destekleyen tüm kuruluşlar proje web sayfasında yer alacaktır. Günün ve etkinliklerin tanıtımı için bastırılan her broşür, poster ve pankartlarda etkinlikte yer alan kuruluşların logolarına yer verilecektir. Ayrıca destekleyen kuruluşlara Bilim ve Eğlence Gününde plaket verilecek ve proje sonunda Avrupa Komisyonun'na sunulacak raporda da destek olan tüm kuruluşların adı geçecektir.

b. TÜBİTAK Yayınları

TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları

TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları, bilimi yaygınlaştırmak ve geniş kitleler tarafından okunur kılmak amacıyla 1993 yılında yayın hayatına başlamıştır. Kısa zamanda okurlardan büyük ilgi gören Popüler Bilim Kitapları'yla ilgili baskı ve satış adetleri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Popüler Bilim Kitapları

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010*	Toplam
Basılan yeni kitap adedi	21	10	18	9	16	35	43	2	30	184
Basılan eski kitap adedi	65	67	88	89	45	40	124	27	100	645
Toplam baskı adedi	662.000	510.500	1.000.000	777.500	580.000	670.000	1.647.500	120.000	1.200.000	7.167.500
Toplam satış adedi	900.000	660.000	670.000	851.000	629.833	744.002	707.009	668.738	850.000	6.680.582

*2010 yılı sonu tahminini içermektedir.

2010 yılında yayımlanması planlanan 30 yeni kitap ile toplam kitap adedinin 342'ye ulaşacağı, toplam baskı adedinin 11 milyonu aşacağı ve toplam satış adedinin ise 2010 yılı için 850.000 adet olacağı tahmin edilmektedir.

TÜBİTAK Popüler Bilim Dergileri

TÜBİTAK popüler bilim dergilerinden Bilim ve Teknik Dergisi 1967 yılından, Bilim Çocuk Dergisi 1998 yılından, Meraklı Minik Dergisi ise 2007 yılından beri yayımlanmaktadır. Dergilerin 2007 – 2010 yılları arası yıllık baskı sayıları Tablo 5'de verilmektedir.

Tablo 5. 2007-2010 Yılları Arası Popüler Bilim Dergilerinin Yıllık Baskı Sayıları

Yıl	Bilim ve Teknik Dergisi	Bilim Çocuk Dergisi	Meraklı Minik Dergisi
2007	755.000	810.900	315.000
2008	805.000	1.130.500	292.500
2009	797.700	1.426.000	399.600
2010*	201.250	551.500	169.500

*30 Nisan 2010 tarihi itibarıyla

2010 yılı sonu itibariyle hedeflenen baskı sayıları, Bilim ve Teknik Dergisi 605.000, Bilim Çocuk Dergisi 1.655.000, Meraklı Minik Dergisi 510.000'dir.

Toplumumuzda bilime dair olumlu bir yargı oluşturarak, bilginin bireysel kazanımına yönelik merak ve motivasyonu uyandırmak, öncü bireylerin yetişeceği bir bilgi toplumunun oluşmasına destek olmak amacıyla, TÜBİTAK popüler bilim yayınlarını ücretsiz olarak topluma yaymak ve ulaştırmak için ülke çapında TÜBİTAK Bilim Kitaplığı Projesi hayata geçirilmiştir.

Bu proje kapsamında, 75 ilde 441 Yatılı İlköğretim Bölge Okulu (YİBO) ile 660 il, ilçe ve kasaba halk kütüphanesine TÜBİTAK Bilim Kitaplığı kurmuştur (Tablo 6).

Tablo 6.TÜBİTAK Bilim Kitaplığı Projesi

Coğrafi Bölgeler	KÜTÜPHANELER			YİBO'LAR			Toplam Kitap	Toplam Dergi	Toplam Koli
	Kütüp. Sayısı	Talep Eden	Talep Etmeyen	Kütüp. Sayısı	Talep Eden	Talep Etmeyen			
Akdeniz	146	114	32	59	41	18	60.089	68.462	1.857
Doğu Anadolu	125	58	67	184	126	58	121.594	155.136	4.349
Ege	180	121	59	28	28	0	60.138	65.078	1.892
Güney Doğu Anadolu	77	19	58	78	53	25	41.497	51.918	1.412
İç Anadolu	267	199	68	67	64	3	97.804	97.966	3.459
Karadeniz	207	91	116	156	117	39	105.540	122.462	3.656
Marmara	159	58	101	21	12	9	15.232	15.902	457
T O P L A M	1161	660	501	593	441	152	501.894	576.924	17.082

TÜBİTAK Akademik Yayınları

Akademik Dergiler: TÜBİTAK ilk akademik dergisini 1976 yılında Doğa Bilim Dergisi adıyla yılda tek sayı olarak yayımlamıştır. Akademik dergiler, 2009 yılında Biyoloji, Botanik, Elektrik, Fizik, Kimya,

Matematik, Mühendislik ve Çevre Bilimleri, Sağlık Bilimleri, Tarım ve Ormancılık, Veterinerlik ve Hayvancılık, Zooloji ve Yerbilimleri olmak üzere 12 ayrı alanda 56 sayı yayımlanmıştır. Yayımlanan bu 56 sayıda 681 adet makale yer almıştır. 2009 yılında; Akademik Dergilere 3562 adet makale gelmiştir. Dergiler konularına göre Science Citation Index Expanded yanında başta Chemical Abstracts, Engineering Index, Biological Abstracts olmak üzere birçok uluslararası Index veya Abstract tarafından taranmaktadır.

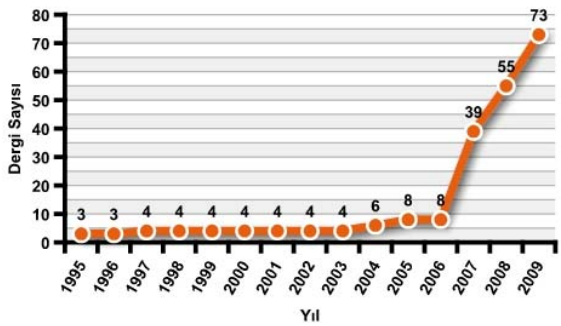

Şekil 2. Türkiye kaynaklı ISI veri tabanında kaynak olarak kullanılan dergi sayısı

Not: Mart 2010 itibari ile ISI'ya giren dergi listesidir.

Türkiye kaynaklı ISI veri tabanında kaynak olarak kullanılan dergi sayısı 2009 sonu itibarıyla 73'e ulaşmıştır (Şekil 2). Bu dergilerin içerisinde uluslararası kabul gören Science Citation Index Expanded (SCIE) tarafından taranan Turkish Journal of Chemistry (1995 yılından itibaren), Turkish Journal of Veterinary and Animal Sciences (1996 yılından itibaren), Turkish Journal of Earth Sciences (2004 yılından itibaren), Turkish Journal of Agriculture and Forestry, Turkish Journal of Medical Sciences, Turkish Journal of Mathematics (2007 yılından itibaren), Turkish Journal of Biology, Turkish Journal of Zoology, Electrical Engineering and Computer Sciences (2008 yılından itibaren), Turkish Journal of Botany 2009 yılı başından itibaren taranmaya başlanmış ve SCI-E'de taranan dergi sayısı 2009 yılında 10'a yükselmiştir. TÜBİTAK web sayfasında yayımlanmış makalelerle ilgili olarak yazar adıyla, makale başlığıyla veya anahtar sözcüklerle tarama yapılabilmekte ve ilgili makalelerin tüm metnine ücretsiz erişilebilmektedir. TÜBİTAK Akademik Yayınlar Müdürlüğünce yayımlanan 12 akademik derginin bütün süreçlerini internet ortamına taşıyan Akademik Dergiler Makale Gönderme ve Değerlendirme Sistemi, 1 Haziran 2009 tarihinde, http://online.journals.tubitak.gov.tr/ adresinde kullanıma açılmıştır. Sistemi kullanan yerli ve yabancı yazarlar, hakemler, editörler ve dergilerin yayınında rol alan diğer kişiler, işlerini çok açık tanımlanmış ve kontrollü bir iş akışı içerisinde web üzerinden yürütmek suretiyle, internetin sağladığı hız ve verimlilikten yararlanma imkanına kavuşmuştur. Sistem Türkçe ve İngilizce olmak üzere iki dilden kullanıcı ara yüzüne sahiptir. Yabancı yazarlar, sisteme üye olup bir kullanıcı adı ve şifre aldıktan sonra işlem yapabilirken, Türk yazarlar ARBİS kullanıcı adı ve şifresiyle sisteme giriş ve işlem yapabilmektedir

30 Nisan 2010 tarihi itibariyle Akademik Dergilere gelen makale sayısı 1165'tir. 2010 yılı sonunda bu rakamın 3500 civarında olacağı tahmin edilmektedir. 2010 yılının başından 30 Nisan 2010 tarihine kadar 18 sayı yayımlanmıştır. Yayımlanan bu 18 sayıda 197 adet makale yer almıştır.

c. TÜBİTAK Tarafından Organize Edilen Diğer Bilim ve Toplum Etkinlikleri

TÜBİTAK Alternatif Enerjili Araç Yarışları

Alternatif enerjilerin kullanımı konusunda halkımızın bilgisini artırmayı, üniversite öğrencilerinin bu güncel konu vasıtasıyla araştırma ve pratik becerilerini geliştirmeyi amaçlayan Formula G Güneş Arabaları Yarışı ilk kez 2005 yılında İstanbul'da düzenlenmiştir. 2006'da İzmir ve İstanbul'da, 2007'de Ankara'da, 2008 ve 2009 yıllarında İzmir'de gerçekleştiren yarış kamuoyunda artan bir ilgiyle izlenmektedir. Aynı amaçlar doğrultusunda, Hidromobil Hidrojen Arabaları Yarışı ilk defa 2007 yılında Formula G Yarışı'yla birlikte gerçekleşmiştir.

TÜBİTAK tarafından düzenlenen yarışlara katılan takımlar "en uzun mesafeyi en az yakıt ve en az emisyonla kat etme" felsefesi ile tüm dünyadan katılımcılara açık olarak düzenlenen Shell Eco Marathon yarışlarında 2006 yılından beri Türkiye'yi temsil etmektedirler. 2006 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) hidrojen arabalarıyla ilk kez yarışlara katılmış olup, 2007 yılında İTÜ (2 takım), Yıldız Teknik Üniversitesi (YTÜ), Boğaziçi Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi takımları, 2008 yılında İTÜ, Sakarya Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, YTÜ, Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ), 2009 yılında Sakarya Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ), İTÜ, Kocaeli Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, 2010 yılında Boğaziçi Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, ODTÜ, YTÜ, Anadolu Üniversitesi Shell Eco Martahon'da ülkemizi temsil etmişlerdir.

2008 yılında; Sakarya Üniversitesi tarafından üretilen Hidrojen Arabası. SAHIMO MEKANO 1 litre benzin karşılığı hidrojenle tam 453 km yol katederek, Shell Eco Marathon'da Avrupa'nın en verimli 3. arabası olarak derece girmiştir. 2010 yılında yapılan yarışlarda finale kalan Sakarya Üniversitesi 7'nci, Boğaziçi Üniversitesi 14'üncü, ODTÜ 19'uncu sırada yer almıştır.

Ayrıca; Sakarya Üniversitesi'nin SAGUAR isimli güneş arabası 2009 yılında Avustralya'da tamamlanan Dünya'nın en prestijli Güneş arabaları yarışı Global Green Challenge'da kendi kategorisinde Dünya 9'uncusu olmuştur.

Formula G ve Hidromobil yarışlarına olan ilgi her sene artmakta ve bir ilgiyle devam eden katılan takım sayıları her yıl artarak devam etmektedir. 2005-2009 yılları arasında Formula G ve Hidromobil yarışlarına katılan ve 2010 yılında yarışa başvuran takım sayıları aşağıdaki Tablo 7'de sunulmaktadır

Tablo 7. 2005-2009 Yılları Arasında Formula G ve Hidromobil Yarışlarına Katılan Takım Sayıları

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Formula G Takım Sayısı	16	34	42	55	41	46
Hidromobil Takım Sayısı	-	-	20	30	22	24
TOPLAM	16	34	62	85	63	70

2010 yılında 5-11 Temmuz tarihleri arasında gerçekleştirilmesi planlanan Alternatif Enerjili Araç Yarışlarına; Formula-G için 34 üniversiteden 40 takım 43 araç, Hidromobil içinse 16 üniversiteden 20 takım 23 araçla yarışa katılacaktır.

2. Bilim İnsanı Yetiştirilmesi ve Geliştirilmesi

2.1 Milli Eğitim Bakanlığı 1000 Öğrenci Projesi

Ülkemizin yetişmiş insan gücü ihtiyacının karşılanması amacıyla, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2006 yılından itibaren yurt dışına lisansüstü öğrenim yapmak üzere 5 yıl içinde 5000 öğrenci gönderme kararı alınmıştır. Bu karar kapsamında 2006-2010 yıllarında programa başvuran ve programdan yararlanan öğrenci sayılarına ilişkin bilgiler Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8. 1416 Sayılı Kanun Uyarınca Resmi-Burslu Statüde 5 Yılda 5000 Öğrencinin Yurtdışına Gönderilmesi Projesi ile İlgili İstatistiki Bilgiler

Kontenjan Dönemi	Başvuran Öğrenci Sayısı	Kontenjana Yerleşen Öğrenci Sayısı	Yurt Dışına Gönderilen Öğrenci Sayısı	*Görev Talep Eden Öğrenci Sayısı*
2006-2007 ve Ek Yerleştirme	2830	678	444	*49*
2007-2008	1450	794	418	*8*
2008-2009 (1)	3509	1102	566+78	
2009-2010 (2)	4052	1145	4	
Toplam	**11841**	**3719**	**1510**	***57***

Not: 1- 2008-2009 öğretim yılı kontenjanından 78 öğrencinin yurtdışına gönderilmesiyle ilgili işlemleri devam etmektedir.

2-2009-2010 öğretim yılında 1416 sayılı Kanun uyarınca resmi-burslu statüde yurt dışına gönderilmesi planlanan öğrenci sayısı 1294, yerleşen 1145, başvuruda bulunan 974 öğrenciden 714'ünün işlemleri devam etmekte olup 4'ü yurtdışında öğrenime başlamış, 256'sı burs hakkından vazgeçmiştir.

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı 28 Mayıs 2009 tarihli yazısı.

2.2. Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı İnsan Gücü Yetiştirme Programları

DPT Müsteşarlığı tarafından "Sanayi Doktora Programı" ve "Araştırmacı İnsan Gücü Geliştirme Programları" başlığı altında iki tip araştırmacı insan gücü yetiştirme programı desteklenmektedir. Bu programların yanı sıra 2010 yılına kadar üniversitelerimizdeki öğretim elemanı açığını sistemli biçimde azaltmak amacıyla Öğretim Üyesi Yetiştirme Programları (ÖYP) da DPT tarafından desteklenmekteyken 2010 yılından itibaren bu programın YÖK koordinasyonunda devam etmesi yönünde iki kurum arasında prensipte anlaşmaya varılmıştır.

Sanayi Doktora Programları kapsamında özel sektörün ihtiyaç duyduğu alanlarda ve nitelikte araştırmacı yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Anadolu Üniversitesi'nde açılmış olan "Seramik Sanayi Doktora Programı" ve Ege Üniversitesi'nde açılmış olan "Tekstil ve Deri Sanayii Doktora Programı" bu grupta yer alan programlardır. Bu programlar kapsamında üniversitelerde ülkemizdeki sanayi potansiyeli de göz önünde alınarak öncelikli bölümler seçilmiş ve bu bölümlerin araştırma altyapısı geliştirilmiştir. Buna karşılık özel sektör firmaları lisans sonrası eğitimlerini sürdüren öğrencilere burs sağlamaktadır.

"Araştırmacı İnsan Gücü Yetiştirme" programları kapsamında ise ülkemizin araştırmacı açığı olan alanlarda araştırmacı yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Bu programın Sanayi Doktora Programı'ndan farkı henüz özel sektörün ya da kamunun araştırmacı talebi olmadığı alanlardan dünyadaki gelişmeler ve ülkemiz ihtiyaçları dikkate alındığında mutlak surette araştırmacı yetiştirilmesi gereken alanlara odaklanmasıdır.

Bugüne kadar "Araştırmacı İnsan Gücü Yetiştirme" programları kapsamında DPT Müsteşarlığı tarafından verilen temel destek üniversitelerdeki ilgili alanda araştırma altyapıları kurulmasını sağlamak olmuştur. Bunun yanı sıra birkaç programda öğrencilere burs imkanı da tanınmıştır. Tablo 9'da "Araştırmacı İnsan Gücü Yetiştirme" programlarına ilişkin veriler yer almaktadır.

Tablo 9. Araştırmacı İnsan Gücü Yetiştirme Programları

Kurum	Program	Başlama Bitiş Yılları	Toplam Harcama (Milyon TL)	Yetiştirilen Öğrenci Sayısı
Gazi Ü.	İleri Teknolojiler Ar-Ge Merkezi (İleri Fizik, İleri Kimya, Moleküler Biyoloji)	1998-2008	9,5	80
Ankara Ü.	İleri Araştırma ve Eğitim Programları (Biyoteknoloji)	2001-2009	69	180
İTÜ	İleri Araştırma ve Eğitim Programı (Mühendislik Bilimleri)	2001-2009	52	100
Boğaziçi Ü.	Telematik ve İletişim Alanında İnsan Gücü Geliştirme Prog.	2008- 2011	7,7	Henüz mezun vermedi
Boğaziçi Ü.	Sosyal Bilimler Alanında Araştırmacı Yetiştirme Prog.	2010-2014	0,5	Henüz mezun vermedi
Bilkent Ü.	Uluslar Arası İleri Fizik Araştırma ve Eğitim Prog.	2008-2010	1,4	İleri seviye yaz okulu

Kaynak:DPT

Vakıf Üniversitelerine Verilen Destekler

Üniversitelerdeki bilimsel ve teknolojik birikimin ülkemizin ekonomik ve sosyal gelişimine katkısını artırmak amacıyla 2005 yılından itibaren vakıf üniversitelerinin uygun görülen araştırma altyapısı ve araştırmacı insan gücü yetiştirme projeleri Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından desteklenmeye başlanmıştır.

Vakıf üniversitelerine verilen araştırma altyapısı destekleri devlet üniversitelerindeki tematik uzmanlık merkezleriyle paralellik taşımaktadır. Ancak, bu kapsamda destek sağlanırken göz önüne alınan ilave önemli bir kriter de devlet üniversitlerinde göreceli olarak eksikliği hissedilen ileri araştırma alanlarında Vakıf Üniversitlerindeki birikimden yararlanmaktır. Bu kapsamda desteklenen 22 projeye bugüne kadar toplam 97 milyon TL ödenek tahsis edilmiştir.

Öğretim Üyesi Yetiştirme Programları

Özellikle yeni kurulan ve gelişmekte olan üniversitelerimizin istenilen düzeyde eğitim ve araştırma görevlerini yerine getirebilmesi için, ülke ihtiyaçları doğrultusunda, gerekli nitelik ve nicelikte öğretim

üyesi yetiştirmek büyük bir önem taşımaktadır. Öğretim Üyesi Yetiştirme Programları (ÖYP), sayıları artan üniversitelerimizdeki öğretim üyesi ihtiyacını gidermek üzere tasarlanmış ve hayata geçirilmiştir. Bu kapsamda aynı zamanda, herhangi bir alanda güçlü olan bir üniversitenin birikiminden diğer üniversitelerin yararlanması sağlanmaktadır.

Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı kapsamında Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi ve İstanbul Teknik Üniversitesi olmak üzere 8 merkez üniversite diğer üniversitelere öğretim üyesi yetiştirmektedir. 2009 yılı sonu itibari ile 1000 civarında aktif ÖYP öğrencisine erişilmiştir. 2009 yılı sonu itibarıyla 92 ÖYP öğrencisi doktoralarını tamamlayarak ilgili üniversitelerde göreve başlamıştır.

2010 yılından itibaren ÖYP Programlarının koordinasyon görevinin Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığına devredilmesi aşamasına gelinmiştir. Bu kapsamda 2010 yılı için 2.000 ilave ÖYP kontenjanı sağlanmış olup, 2023 yılına kadar 20 bin araştırmacı öğretim görevlisinin bu program kapsamında yetiştirilmesi planlanmaktadır.

2.3. TÜBİTAK Bilim İnsanı Destekleri

TÜBİTAK Bilim İnsanı Destekleme Daire Başkanlığı (BİDEB), ülkemizin bilim ve teknoloji alanında gelişmesinde en kritik rolü oynayan insan gücünün yetiştirilmesini destekleme görevini üstlenmiştir. Bu çerçevede BİDEB'in misyonu; bireysel destekler, yarışmalar, burslar ve eğitim programları aracılığı ile Türkiye'nin ihtiyacı olan alanlarda bilim insanlarını teşvik etmek ve Türkiye'nin bilim insanları için bir cazibe merkezi haline gelmesine katkıda bulunmaktır.

İlk ve ortaöğretim öğrencilerine yönelik, ulusal ve uluslararası bilim olimpiyatları ile proje yarışmaları düzenlemek ve yürütmek, lisans, yüksek lisans ve doktora bursları vermek, yurt içi ve yurt dışında gerçekleştirilen doktora ve doktora sonrası araştırmalar için destek sağlamak, uluslararası anlaşmalar çerçevesinde yurt dışı doktora sonrası araştırmalara destek vermek, yurt dışında çalışmakta olan bilim insanlarının Türkiye'ye gelmesini teşvik etmek, lisansüstü öğrencilerin çeşitli alanlardaki gelişmelerin izlenmesi amacıyla düzenlenen yaz okulu programlarına katılımını desteklemek, araştırmacıların yurt içi ve yurt dışı bilimsel toplantılara katılımı için destek sağlamak, BİDEB'in ana görevleridir.

Ülkemizin mevcut ve önümüzdeki yıllarda oluşacak ihtiyaçları göz önüne alınarak bilim insanı sayısının genel nüfusa oranının artmasını sağlamak amacıyla çalışmalar yürütülmektedir. Bu çalışmaların neticesinde desteklerin türleri, desteklenen kişi sayısı ve destek miktarları ülkemizin ihtiyaçlarına paralel olarak her yıl sürekli artmaktadır. 2003 yılında 1.527 olan desteklenen toplam bilim insanı sayısı 2008 yılında 15.882'ye yükselmiş ve 2009 yılında ise 15.219 olarak gerçekleşmiştir. BİDEB tarafından yürütülen 26 burs ve destek programı kapsamında 30 Nisan 2010 tarihi itibariyle toplam 9.933 bilim insanı desteklenmiştir. 2010 sonu itibariyle yaklaşık 16.000 bilim insanının ve genç araştırmacının desteklenmesi hedeflenmiştir.

Desteklenen bilim insanı sayısı ve verilen destek miktarları Şekil 3-a, 3-b ve 4'de gösterilmiştir.

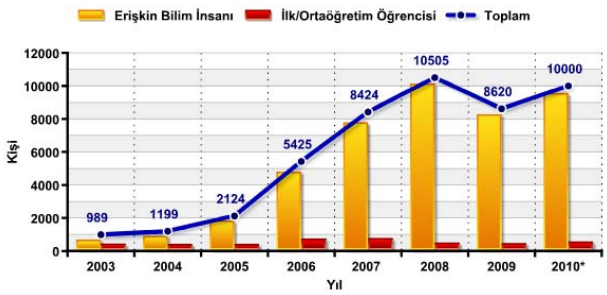

*2010 yılı sonu öngörüsü olup, o yıl içinde desteklenmeye/burs almaya başlayan bilim insanı sayısı 30 Nisan 2010 itibariyle toplam 3.213 kişidir.

Şekil 3-a. O Yıl İçinde Desteklenmeye/Burs Almaya Başlayan Bilim İnsanı Sayısının Yıllara Göre Dağılımı

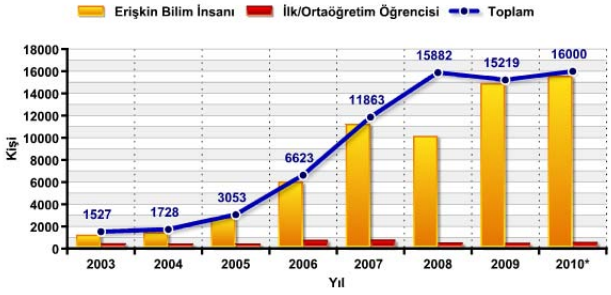

*2010 yılı sonu öngörüsü olup, desteklenen toplam bilim insanı sayısı 30 Nisan 2010 itibariyle toplam 9.933 kişidir.

Şekil 3-b. Desteklenen Toplam Bilim İnsanı Sayısının Yıllara Göre Dağılımı

TÜBİTAK, lisans, yüksek lisans ve doktora burslarının sayısını 2005 yılından itibaren önemli ölçüde artırmıştır. Böylelikle hem başarılı gençlerimizin teknoloji ve bilgi üretimine katkı sağlamaları hem de bilim ve teknoloji alanına yönelmeleri teşvik edilmektedir. 30 Nisan 2010 tarihi itibariyle bursiyerliği devam eden 1.926 Yurt İçi Lisans, 1.702 Yurt İçi Yüksek Lisans ve 2.081 Yurt İçi Doktora bursiyeri olmak üzere toplam 5.709 bursiyer bulunmaktadır. Şekil 5'de BİDEB tarafından verilen toplam lisans, yüksek lisans ve doktora bursiyer sayılarının yıllara göre dağılımı verilmiştir.

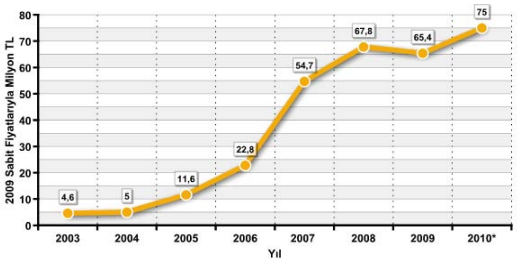

*2010 yılı sonu öngörüsü olup, bilim insanlarına aktarılan toplam fon miktarı 30 Nisan 2010 itibariyle cari fiyatlarla 21,9 Milyon TL'dir.

Şekil 4. Toplam Destek/Burs Miktarlarının Yıllara Göre Dağılımı

Bilim ve teknolojinin itici gücünü oluşturan insan gücünün oluşmasına katkı sağlama misyonu çerçevesinde TÜBİTAK Bilim Kurulu kararıyla, TÜBİTAK Yurt İçi Lisans Burs Programı ile Yurt İçi Yüksek Lisans Burs Programları kapsamında önceki yıllarda desteklenen bursiyerlerden hiç ara vermeden alanlarında yüksek lisans ve doktora eğitimlerine devam edenlerin TÜBİTAK bursiyerlikleri de devam etmektedir. Bu çerçevede ilk defa başvurular 2008 yılı Kasım ayı içerisinde alınmış ve 4 yüksek lisans öğrencisi ve 144 doktora öğrencisi olmak üzere toplam 148 öğrenci doğrudan bursiyer olmaya hak kazanmıştır. 2009 yılında ise 16 yüksek lisans öğrencisi ve 237 doktora öğrencisi doğrudan bursiyerlik hakkını kullanmıştır. Bu sayıların önümüzdeki yıllarda artarak devam edeceği tahmin edilmektedir.

BİDEB tarafından başarı kriteri esas alınarak verilen bu yüksek lisans ve doktora burslarının yanı sıra, desteklenen akademik projelerde ve TÜBİTAK – 1007 programı çercevesindeki projelerde, yürütücüleri tarafından seçilen ve bursiyer olarak çalışan yüksek lisans ve doktora öğrencilerine de proje kapsamında burs verilmektedir. Şekil 6'da TÜBİTAK tarafından BİDEB ve ARDEB kapsamında verilen lisans, yüksek lisans, doktora ve doktora sonrası burslarının yıllar itibarıyla gelişimi verilmiştir.

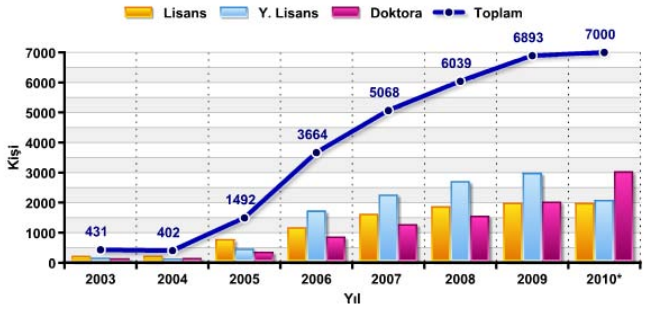

Şekil 5. BİDEB tarafından Toplam Yurt İçi Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora Bursiyer Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı

Şekil 6. Yıllara Göre TÜBİTAK - BİDEB , TÜBİTAK - ARDEB (Akademik projeler ve TÜBİTAK -1007 Programı) Tarafından Desteklenen Bursiyer Sayıları

Doktorasını tamamlamış, üniversitelerimizde veya araştırma kuruluşlarımızda doktora sonrası araştırma yapacak olan genç araştırmacılara destek vermek, Türk araştırmacıların yurt içi dolaşımı vasıtasıya bilimsel bilgi aktarımı ve işbirliğini kolaylaştırmak amaçlarıyla Yurt İçi Doktora Sonrası Araştırma Burs Programı çerçevesinde burs verilmektedir. 2003-2009 yılları arasında ilgili programa toplam 233 başvuru yapılmış ve bu başvurulardan 171'i desteklenmiştir. 2010 yılının ilk döneminde ise bu programa 21 başvuru yapılmış ve yaklaşık %95'lik bir destekleme oranı ile başvurulardan 20'si desteklenmiştir. 30 Nisan 2010 itibariyle bu program kapsamında bursiyerliği devam eden 47 doktora sonrası araştırmacı bulunmaktadır. Öte yandan, Türk araştırmacıların yurt dışı dolaşımı kapsamında uluslararası işbirliği imkanlarının oluşmasını kolaylaştırmak amacıyla Yurt Dışı Araştıma Burs Programı ile Yurt Dışı Doktora Sonrası Araştırma Burs Programı çerçevesinde, doktora yapmakta olan ve doktoralı araştırmacıların araştırma faaliyeleri de desteklenmektedir. 30 Nisan 2010 itibariyle bu programlar kapsamında bursları devam eden 449 doktora öğrencisi ve 613 doktora sonrası araştırmacı bulunmaktadır. Şekil 7'de BİDEB tarafından bu programlar kapsamında desteklenen toplam yurt içi ve yurt dışı araştırmacı sayılarının yıllara göre dağılımı verilmiştir.

Türk öğrenci ve araştırmacılara yönelik burs programlarımıza ek olarak bilimsel etkileşimin gelişmesini desteklemek, uluslararası araştırma zincirini geliştirmek ve Türkiye'nin tanıtılmasına katkı sağlamak

amaçlarıyla Türkiye'de eğitimlerine ya da araştırmalarına devam eden yabancı ülke vatandaşlarına yönelik burs ve destekler de verilmektedir. Doktorasını Türkiye'de yapacak üstün başarılı yabancı ülke vatandaşı öğrenciler Yabancı Uyruklular İçin Doktora Burs Programı, doktora sırası ve doktora sonrası araştırmacılar ise Yabancı Uyruklular İçin Araştırma Burs Programı kapsamında desteklenmektedir.

Yabancı Uyruklular Doktora Burs Programı kapsamında 2003 yılı içerisinde sadece 3 farklı ülkeden 13 kişi desteklenirken, 2009 yılı içerisinde 10 farklı ülkeden 39 yabancı uyruklu doktora öğrencisi desteklenmiştir. 30 Nisan 2010 itibariyle bursları devam eden 125 yabancı uyruklu doktora bursiyeri ve 30 yabancı uyruklu araştırmacı bulunmaktadır. Toplam yabancı uyruklu doktora ve doktora sonrası bursiyer sayılarının yıllara göre dağılımı Şekil 8-a'da; 30 Nisan 2010 itibariyle bursları devam eden yabancı uyruklu doktara bursiyer ve araştırmacı sayılarının ülkelere göre dağılımı ise sırasıyla Şekil 8-b'de ve 8-c'de gösterilmiştir.

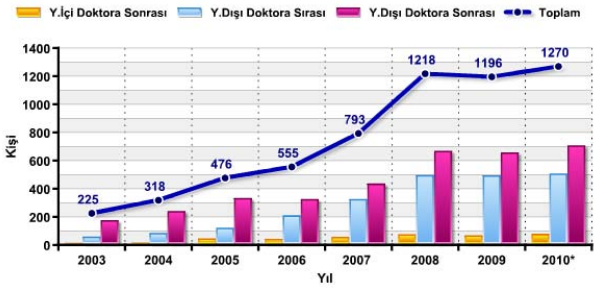

* 2010 yılı sonu öngörüsü olup, BİDEB tarafından desteklenen toplam yurt içi ve yurt dışı araştırma bursiyer sayısı 30 Nisan 2010 itibariyle 1109'dur.

Şekil 7. Yurt İçi / Dışı Araştırma Bursları Kapsamında Desteklenen Toplam Araştırmacı Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı

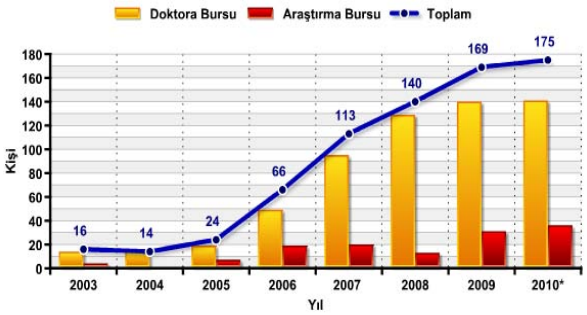

Şekil 8-a. 2003 - 2009 Yılları Arasında Toplam Yabancı Uyruklu Doktora ve Doktora Sonrası Bursiyer Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı

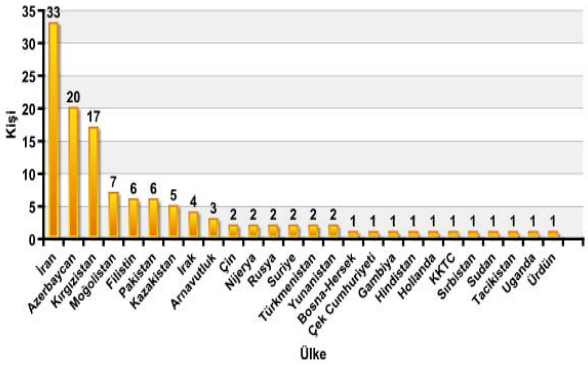

Şekil 8-b. Bursları Devam Eden Yabancı *Uyruklu Doktara Bursiyer* Sayılarının Ülkelere Göre Dağılımı*

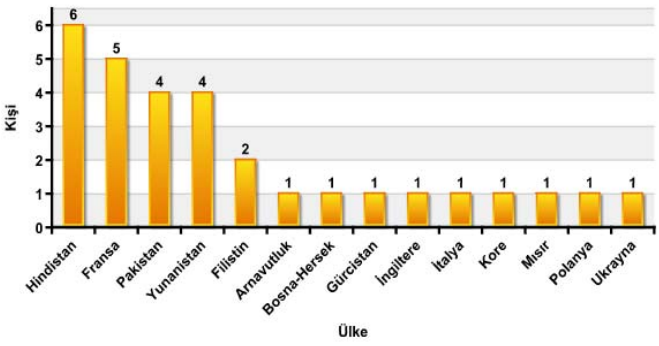

Şekil 8-c. Bursları Devam Eden Yabancı Uyruklu *Araştırmacı* Sayılarının Ülkelere Göre Dağılımı*

*30 Nisan 2010 itibariyle

TÜBİTAK-BİDEB burs ve destek programlarından 2003 - 2010 yılları arasında en fazla destek alan ilk 10 üniversite ve bursiyer sayıları Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10. 2003-2010 Yıllarında O Yıl Verilmeye Başlayan Burslardan En Fazla Yararlanan ilk 10 Üniversite

ÜNİVERSİTELER	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	30/04/2010	2003-2010 için Toplam Yararlanan
ODTÜ	76	129	329	874	764	552	355	91	3.511
Boğaziçi Ü.	24	29	256	512	425	342	274	27	1.959
İTÜ	38	41	106	341	305	199	169	26	1.381
Bilkent Ü.	21	21	151	306	306	200	163	63	1.314
Hacettepe Ü.	67	77	79	225	200	145	124	22	1.113
Ankara Ü.	35	41	59	237	206	149	99	23	1.019
Ege Ü.	34	43	45	175	143	117	110	35	832
İstanbul Ü.	12	28	35	176	160	109	89	22	678
Gazi Ü.	17	16	24	124	157	115	84	19	608
Dokuz Eylül Ü.	23	23	34	105	124	117	56	20	544
O Yıl İçinde Desteklenmeye Başlanan Toplam Erişkin Bilim İnsanı Sayısı	**614**	**844**	**1.769**	**4.737**	**7.718**	**10.072**	**8.209**	**3.213**	**37.176**

Amacı geleceğin bilim insanlarını yetiştirmek ve genç yeteneklerimizi teşvik etmek olan Olimpiyat etkinlikleri de , TÜBİTAK-BİDEB tarafından yürütülmektedir. Bu çalışmalar hem ulusal hem de uluslararası düzeyde yapılmaktadır. Ortaöğretim kurumlarına devam etmekte olan öğrencileri fen bilimlerinde çalışmalar yapmak üzere teşvik etmek, çalışmalarını yönlendirmek ve bu alanlarda özel eğitim olanakları sağlamak yolu ile gelişmelerine katkıda bulunmak amacıyla, her yıl matematik, fizik, kimya, biyoloji ve bilgisayar dallarında Ulusal Bilim Olimpiyatları ve buradan seçilen öğrencilerden oluşturulan ekiplerle de Uluslararası Bilim Olimpiyatları gerçekleştirilmektedir. Ülkemiz, TÜBİTAK'ın organizasyonuyla Uluslararası Bilgisayar (IOI), Matematik (IMO), Fizik (IPhO), Kimya (IChO), Biyoloji (IBO) Olimpiyatları ile Genç Balkan Matematik Olimpiyatı, Balkan Matematik Olimpiyatı ve Balkan Bilgisayar Olimpiyatı'na katılmaktadır. 1985 yılında ilk olarak Uluslararası Matematik Olimpiyatı'na katılımımızla birlikte program uygulamaya konulmuştur. Uluslararası Matematik Olimpiyatı'nı takiben aynı yıl Uluslararası Fizik Olimpiyatı'na, 1993 yılında Uluslararası Biyoloji Olimpiyatı'na ve 1994 yılında Uluslararası Bilgisayar ve Kimya Olimpiyatları'na katılım sağlanmıştır. Şu ana kadar katıldığımız Uluslararası Bilim Olimpiyatlarında Ülkemizi temsil eden öğrencilerimiz toplam 32 altın, 106 gümüş, 179 bronz madalya ve 42 mansiyon ödülü kazanarak başarılarını kanıtlamışlar ve gurur kaynağımız olmuşlardır. 2009 yılında ise Türkiye'yi temsilen uluslararası olimpiyatlara gönderilen 35 öğrenciden 34'ü madalya almaya hak kazanarak büyük bir başarayıya imza atmışlardır.

Ortaöğretim öğrencilerine yönelik düzenlenmekte olan Uluslararası Bilim Olimpiyatları'na ek olarak 1996 yılından beri Ulusal İlköğretim Matematik Olimpiyatı da BİDEB tarafından düzenlenmektedir. Sınav sonucuna göre ülke çapında başarılı olan öğrencilere TÜBİTAK tarafından madalya verilmektedir.

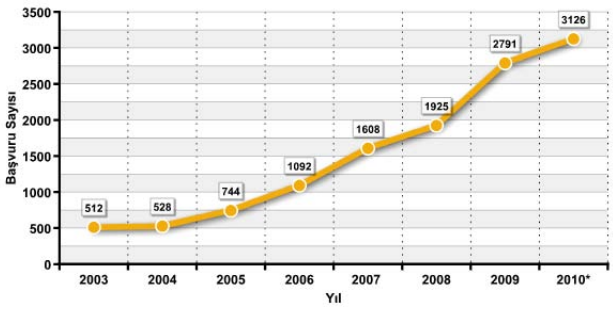

Şekil 9.TÜBİTAK Ortaöğretim Öğrencileri Arası Araştırma Projeleri Yarışmasına Yapılan Proje Başvuru Sayılarının 2003-2010 Yılları Arasındaki Dağılımı

Olimpiyatların yanısıra, gençleri temel ve uygulamalı bilimlerde araştırmaya teşvik ederek proje kültürünü yaygınlaştırmak amacıyla TÜBİTAK tarafından 1969 yılından beri düzenlenmekte olan "Orta Öğretim Öğrencileri Arası Araştırma Projeleri Yarışması", ülke geneline yaymak gayesiyle 2005 yılından itibaren tek merkez yerine Türkiye'nin değişik bölgelerinde üniversitelerimiz ile işbirliği içinde yapılmaya başlanmıştır. 2003 yılında 512 proje başvurusu yapılmış ve bu rakam 2010 yılında 2003 yılına oranla 6 kat artışla 3.126 olarak gerçekleşmiştir (Şekil 9). Bölgelere başvuruda bulunan söz konusu 3.126 projeden 885 proje ilk aşamada

değerlendirilerek sergilenmeye uygun bulunmuştur. Bölge sergilemelerinde birincilik ödülüne layık görülen 150 proje 30 Nisan - 2 Mayıs 2010 tarihinde Ankara'da düzenlenen Final Yarışması'na katılmıştır.

Ayrıca sosyal bilimler alanında da öğrencileri araştırmaya teşvik etmek amacıyla 2008 yılında ilk defa Proje Yarışması alanlarına Sosyoloji alanı ve 2009 yılında Tarih alanı ilave edilmiştir. 2010 yılından itibaren de Yer Bilimi alanı Coğrafya olarak değiştirilmiştir. 2010 yılında Sosyoloji alanında 607 ve Tarih alanında 344 ve Coğrafya alanında 207 proje başvurusu yapılmıştır.

MEB tarafından gerçekleştirilen, 2005 yılında sadece İstanbul'da yapılan İlköğretim Öğrencilerine Yönelik Matematik ve Fen Bilimleri Proje Yarışması, 2006 yılından itibaren MEB - TÜBİTAK işbirliği protokolünün imzalanmasıyla tüm ülke genelinde yapılmaya başlamıştır. 2005 yılında toplam 922 proje başvurusu olmuştur. Proje başvuru sayısı 2006 yılında 5.116'ya yükselmiştir. 2007'de 81 ilden toplam 13.922, 2008'de 18.314, 2009'da 31.866 ve 2010 yılında bir önceki yıla oranla %4'lük artışla toplam 31.866 proje başvurusu olmuştur (Şekil 10). TÜBİTAK tarafından düzenlenen "Ortaöğretim Öğrencileri Arası Araştırma Projeleri Yarışması" Bölge Koordinatörleri aynı zamanda "İlköğretim Matematik ve Fen Bilimleri Proje Çalışması"nın Bölge Koordinatörlüğü görevini de yürütmektedirler. TÜBİTAK, bu yarışmanın etkin olarak yapılmasında, jüri değerlendirme sürecinin bilimsel içeriğinin oluşturulması ve proje değerlendirme sisteminin geliştirilmesi çalışmalarında aktif görev yapmaktadır.

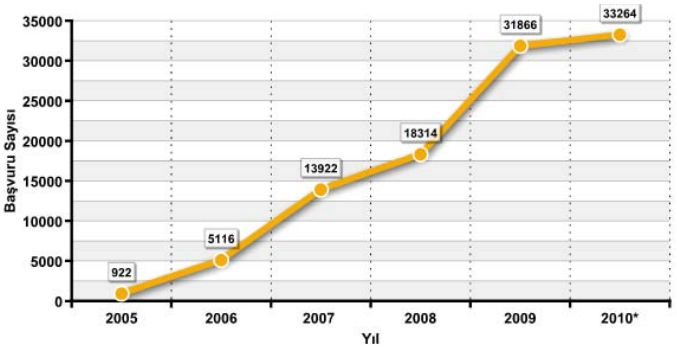

Şekil 10. MEB İlköğretim Öğrencilerine Yönelik Matematik ve Fen Bilimleri Proje Yarışmalarına Yapılan Proje Başvuru Sayılarının 2003-2010 Yılları Arasındaki Dağılımı

Ayrıca, 2009 yılında, TÜBİTAK Proje Yarışması'na öğrenci yetiştiren Yatılı İlköğretim Bölge Okulları (YİBO) öğretmenlerinin sayısını arttırmak ve Türkiye genelinde tüm YİBO öğretmenlerine ulaşarak 'Bilimsel Proje Yapma'nın önemi konusunda öğretmenleri bilinçlendirmek amacıyla TÜBİTAK öncülüğü ve desteği ile yatılı ilköğretim bölge okullarında görevli fen ve teknoloji öğretmenlerine yönelik olarak bilim danışmanlığı seminerleri düzenlendi.

Bu çerçevede önümüzdeki yıllarda yapılması planlanan eğitimlerin başlangıcı sayılabilecek "YİBO Öğretmenleri Proje Danışmanlığı Eğitimi" çalıştaylarının ilki 15-22 Haziran 2009 tarihleri arasında ikincisi ise 23-30 Haziran 2009 tarihleri arasında TÜSSİDE'de gerçekleştirildi. İlk çalıştaya 35 farklı ilden 12 matematik ve 40 fen ve teknoloji öğretmeni, ikinci çalıştaya ise 42 farklı ilden 13 matematik ve 43 fen ve teknoloji öğretmeni katıldı.

Bu çalışmalara ek olarak, bilim olimpiyatları ve proje yarışmalarında fiilen çalışma yaptıran öğretmenlere, bu çalışmaları karşılığında ek ders ücreti ödenmesine yönelik olarak MEB ve TÜBİTAK işbirliğiyle ortak bir çalışma yürütülmektedir. Maliye Bakanlığı ve Sayıştay onayı alınmıştır. Düzenleme, Bakanlar Kurulu onayına sunum aşamasındadır.

TÜBİTAK-BİDEB'in Uluslararası İşbirliği Kapsamındaki Faaliyetleri

2009 yılında TÜBİTAK ile Lindau Konseyi ve Vakfı arasında imzalanan 'Mutabakat Zaptı' çerçevesinde TÜBİTAK Lindau Bilimsel Etkinliklere Katılma Desteği Programı uygulamaya konulmuştur. 1951'de Prof. Hein ve Dr. Parade tarafından başlatılan Lindau Nobel Ödüllü Bilim İnsanları Toplantıları, güncel bilimsel konuları ve geleceğe yönelik araştırma alanlarını konu alarak Nobel ödüllü bilim insanları ile genç araştırmacıları ders, panel ve seminerler gibi çeşitli platformlarda buluşturmaktadır.

2010 yılında 60'ıncısı düzenlenecek olan toplantılara ilk defa Türkiye'nin de katılacak olması, söz konusu uluslararası bilimsel platformlarda ülkemizin Türk araştırmacılarımız vasıtasıyla temsil edilmesi, hem dünya gündeminin takip edilerek geleceğe yönelik bilim ve teknoloji stratejilerinin belirlenmesi hem de uluslararası alanda prestijimizin artması açısından büyük önem taşımaktadır. 2010 yılında, yapılan anlaşma çerçevesinde, ilgili etkinliğe katılmak üzere 5 Türk araştırmacı desteklenmiştir.

Ayrıca, 2010 yılında yurt dışında çalışmalarına devam etmekte olan Türk araştırmacıların Türkiye'ye dönmelerini teşvik etmek amacıyla "Doktora Sonrası Geri Dönüş Burs Programı" uygulamaya konulmuştur. Bu program ile beyin göçünün tersine çevrilmesine yönelik çalışmalara katkı sağlanması planlanmakta ve böylelikle Türkiye'deki bilim üretimine destek verilmesi amaçlanmaktadır.

"Doktora Sonrası Geri Dönüş Burs Programı" ile Doğa Bilimleri, Mühendislik ve Teknoloji, Tarımsal Bilimler, Sosyal Bilimler ve Beşeri Bilimler alanlarında doktora, Tıbbi bilimlerde doktora veya uzmanlığını tamamlamış olan ve halen yurt dışında ikamet ederek alanıyla ilgili bir işte en az 2 yıl çalışan TC vatandaşları Türkiye'de araştırma yapmaları halinde TÜBİTAK'tan 2 yıl boyunca aylık 2 bin 750 TL burs alabilecektir.

2004 - 2010 yılları arasında TÜBİTAK Bilim İnsanı Destekleme Daire Başkanlığı bünyesinde yürütülen destek programları hakkında ayrıntılı bilgi Tablo 11'de verilmiştir. Tablo 11'e ilk ve ortaöğretim öğrencilerine yönelik destekler dâhil edilmemiş olup onlarla ilgili veriler ayrı olarak Tablo 12'de gösterilmiştir.

Tablo 11. 2005 - 2010 Yılları Arasında Lisans, Lisansüstü Öğrencileri ve Doktora Sonrası Araştırmacılara Yönelik TÜBİTAK Bilim İnsanı Destekleri

	2005				2006				2007				2008				2009				30/04/2010			
	B*	D*	T*	DM*	B	D	T	DM	B	D	T	DM	B	D	T	DM	B	D	T	DM	B	D	T	DM
Lisans Bursu	474	474	742	0,64	657	657	1139	1,71	534	534	1592	5,64	389	389	1836	9,22	279	279	1.952	11,50	-	-	1926	3,72
Üniversite Öğr. Yurtiçi-Yurtdışı Araş. Projeleri Destekleme Prog	20	17	17	0,03	54	47	47	0,09	110	86	86	0,12	176	170	170	0,19	349	297	297	0,39		5	5	0,02
Yurt İçi Yüksek Lisans Bursu	477	238	423	1,44	2725	1420	1696	5,34	2451	1080	2230	18,05	2876	493	2680	22,30	3749	424	2.953	15,32	-	-	1702	4,52
Yurt İçi Doktora Bursu	358	178	327	1,63	857	754	829	3,16	753	530	1246	9,01	772	364	1523	13,59	780	547	1.988	16,42	-	-	2081	6,97
Yurt İçi Yurt Dışı Bütünleştirilmiş Doktora Burs Programı	22	19	54	0,66	14	14	52	0,84	3	3	45	0,68	-	-	45	0,45	-	-	25	0,24	-	-	0	0,007
Yurt Dışı Doktora Bursu	26	12	78	0,15	72	42	93	0,97	55	21	83	0,95	66	21	104	0,87	87	9	110	0,57	64	-	95	0,16
Yurt Dışı Araştırma Bursu	110	60	114	0,40	154	108	202	1,04	222	171	317	1,65	272	172	489	2,38	235	142	487	2,79	-	-	449	0,94
Yabancı Uyruklular İçin Doktora Bursu	25	18	18	0,14	65	40	48	0,29	136	45	94	1,18	73	34	128	1,57	95	39	139	1,93	53	9	125	0,96
Yabancı Uyruklular İçin Araştırma Bursu	5	4	6	0,00	11	10	18	0,05	16	9	19	0,08	22	11	13	0,08	35	22	30	0,26	23	16	30	0,12
Lisansüstü Yaz Okulu Destekleme Programı **	4	3	3	0,01	7	7	7	0,03	521	521	521	0,18	3407	2626	2626	0,44	3.150	2.680	2.680	0,44	930	888	888	0,18
Yurt İçi Doktora Sonrası Bursu	42	35	37	0,14	32	29	35	0,14	59	44	48	0,49	34	20	68	0,38	53	36	60	0,29	21	20	47	0,14
Yurt Dışı Doktora Sonrası Bursu	251	157	325	1,27	256	158	318	1,70	357	226	428	2,59	394	233	661	4,07	466	191	649	5,50	-	-	613	1,46
Konuk Bilim İnsanı Destek Bursu	182	130	130	0,27	154	109	109	0,37	244	174	174	0,60	564	228	228	0,88	391	184	184	0,54	145	100	100	0,15
Yurt İçi Bilimsel Etkinliklere Katılma Desteği Programı **	27	12	12	0,04	32	30	30	0,13	1733	1517	1517	0,27	3334	2541	2541	0,55	2.801	1.831	1.831	1,56	2915	1332	1332	0,27
Yurt Dışı Bilimsel Etkinliklere Katılma Desteği Programı	951	385	385	0,25	983	640	640	0,67	1178	850	850	0,89	1442	884	884	1,00	1.046	497	497	0,77	232	118	118	0,14
TÜBİTAK Almanya (DFG) Burs Programı	22	17	17	0,01	21	18	18	0,01	21	17	17	0,02	20	18	18	0,01	16	16	16	0,01	25	23	23	0,02
TÜBİTAK İngiltere (Royal Society) Burs Programı	16	8	8	0,01	12	9	9	0,003	13	13	13	0,005	9	8	8	0,001	-	-	-	-	-	-	-	-
TÜBİTAK Macaristan (HAS) Burs Programı	2	2	2	0,002	4	3	3	0,006	4	2	2	0,002	4	3	3	0,001	7	7	9	0,01	-	-	4	0,001
Son Sınıf Lisans Öğr. için Lisansüstü Burs Programı	-	-	-	-	739	642	642	-	1272	661	661	-	792	433	-	-	1.133	121	-	-	430	323	323	-
Lisans ve Lisans Öncesi, Öğretmen ve Öğrencilere Yönelik Bilimsel Et. Dest. P.* **	-	-	-	-	-	-	-	-	3301	1214	1214	0,75	3222	1398	1398	0,56	2.250	881	881	1,31	2516	379	379	-
Yurt Dışı Yüksek Lisans Burs Programı	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	294	12	12	0,29	152	6	18	0,58	24	-	16	0,2
SSA-2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	14	14	0,12	-	-	2	0,01	-	-	-	-
TOPLAM (İlk ve Ortaöğretime Yönelik Prog. Hariç)	**2540**	**1769**	**2698**	**7,08**	**6859**	**4737**	**5935**	**16,54**	**12983**	**7718**	**11157**	**43,15**	**18176**	**10072**	**15449**	**58,98**	**17074**	**8209**	**14808**	**60,44**	**7378**	**3213**	**9933**	**19,98**

* "B" başvuran sayısını, "D" desteklenen sayısını, "T" toplam bursiyer sayısını, "DM" ise destek miktarını (cari fiyatlarla Milyon TL) ifade etmektedir.
** 2007 yılında, bilimsel etkinlikleri destekleme programları kapsamında desteklenen etkinliklere katılan öğretim üyesi, araştırmacı, öğretmen ve öğrencilerin sayısı tabloya yansıtılmıştır.
*** İlgili program kapsamında lisans öğrencileri ile ilk ve ortaöğretim öğretmenlerine yönelik düzenlenen etkinliklerin katılımcı sayıları Tablo 11'e, ilk ve ortaöğretim öğrencilere yönelik olanların katılımcı sayıları Tablo 12'de yansıtılmıştır.

Tablo 12. 2005 - 2009 Yılları Arasında İlk ve Ortaöğretim Öğrencilerine Yönelik TÜBİTAK Bilim İnsanı Destekleri*

	2005				2006				2007				2008				2009				30/04/2010			
	B*	D*	T*	DM*	B	D	T	DM	B	D	T	DM	B	D	T	DM	B	D	T	DM	B	D	T	DM
2201-2202 Ulusal İlköğretim Matematik Olimpiyatı- Ulusal Bilim Olimpiyatları	12356	286	286	0,36	11265	321	321	0,60	11214	353	353	0,76	13694	361	361	0,89	12433	342	342	0,87	-	-	-	0,01
2203 Uluslararası Bilim Olimpiyatları	219	35	35	0,81	202	29	29	0,81	144	35	35	0,93	277	32	32	0,91	260	34	34	0,91	-	-	-	0,19
2204 Ortaöğretim Öğrencileri Arası Araştırma Projeleri Yarışması	744	34	34	0,42	1092	32	32	0,97	1608	40	40	1,02	1925	40	40	1,27	2791	35	35	1,75	-	-	-	1,13
Eğitim Danışmanlığı Desteği**	-	-	-		-	306	306		-	-	-		-	-	-		-	-	-		-	-	-	
Lisans ve Lisans Öncesi, Öğretmen ve Öğrencilere Yönelik Bilimsel Et. Dest. P.***	-	-	-		-	-	-		1247	278	278	0,11	-	-	-		-	-	-		-	-	-	
TOPLAM	**13319**	**355**	**355**	**1,60**	**12559**	**688**	**688**	**2,39**	**14213**	**706**	**706**	**2,83**	**15896**	**433**	**433**	**3,07**	**15484**	**411**	**411**	**3,54**	**-**	**-**	**-**	**1,33**

* * "B" başvuran sayısını, "D" desteklenen sayısını, "T" toplam bursiyer sayısını, "DM" ise destek miktarını (2009 sabit fiyatlarıyla) ifade etmektedir. 2007 yılında, bilimsel etkinlikleri destekleme programları kapsamında desteklenen etkinliklere katılan öğretim üyesi, araştırmacı, öğretmen ve öğrencilerin sayısı tabloya yansıtılmıştır.

** İlgili program kapsamında lisans öğrencileri ile ilk ve ortaöğretim öğretmenlerine yönelik düzenlenen etkinliklerin katılımcı sayıları Tablo 7'de, ilk ve ortaöğretim öğrencilere yönelik olanların katılımcı sayıları Tablo 8'e yansıtılmıştır.

*** 2005 ve 2006 yıllarında TÜBİTAK tarafından düzenlenen 'Eğitimde Bilim Danışmanlığı Seminerleri'nin ülke geneline yaygınlaştırılması amacıyla 2229 kodlu Lisans ve Lisans Öncesi, Öğretmen ve Öğrencilere Yönelik Bilimsel Etkinlik Destek programı uygulamaya konulmuştur. 2007 ve daha sonraki yıllar için Eğitimde Bilim Danışmanlığı desteği 2229 kodlu program kapsamında verilecektir.

	2005				2006				2007				2008				2009				30/04/2010			
	B	D	T	DM	B	D	T	DM	B	D	T	DM	B	D	T	DM	B	D	T	DM	B	D	T	DM
GENEL TOPLAM ****	**15859**	**2124**	**3053**	**10,78**	**19418**	**5425**	**6623**	**21,6**	**27196**	**8424**	**11863**	**53,52**	**34072**	**10505**	**15882**	**66,65**	**32558**	**8620**	**15219**	**63,98**	**7378**	**3213**	**9933**	**20,11**

**** Bu rakamlara burs ve destek programları dıında BİDEB bütçesinden yapılan diğer harcamalar dahil değildir.

3. Sonuç Odaklı ve Kaliteli Araştırmaların Desteklenmesi

3.1. TÜBİTAK Kamu Kurumları Araştırma ve Geliştirme Projelerini Destekleme Programı (TÜBİTAK-1007- KAMAG)

Programın amacı, kamu kurumlarımızın Ar-Ge ile giderilebilecek ihtiyaçlarının özgün kaynaklardan karşılanmasına veya sorunlarının çözümüne yönelik projelerin desteklenmesidir. Program, ülke genelinde önemli bir tedarikçi konumunda olan kamu kurumlarımızın Ar-Ge'ye dayalı tedarik yerine satın almaya dayalı tedarik yöntemini kullanmaları nedeniyle yerli Ar-Ge çalışmalarının yeterince gelişememesi felsefesinden hareketle 2005 yılında başlatılmıştır.

Programın başlangıcından 20 Mayıs 2010 tarihine kadar toplam 775 adet proje önerisi sunulmuştur. Bu projelerden 94 adedinin desteklenmesine karar verilmiş olup, 15 proje ise revizyon aşamasındadır. Biçim ve içerik olarak yeterli olmayan 634 adet proje ise reddedilmiş, geri çekilmiş ya da iade edilmiştir. Tablo 13'de KAMAG'a sunulan projelerin sayıları ve bütçeleri, kategoriler bazında, sunulmaktadır.

Tablo 13. TÜBİTAK-1007-KAMAG Programı

	31/12/2009 İtibariyle		20/05/2010 İtibariyle		31/12/2010 (Tahmin)	
Kategori	**SAYI**	**BÜTÇE (Milyon TL)**	**SAYI**	**BÜTÇE (Milyon TL)**	**SAYI**	**BÜTÇE (Milyon TL)**
Önerilen Projeler	726	2.349,6	775	2.576,9	825	2618,7
Değerlendirilen Projeler	726	2.349,6	775	2.576,9	825	2618,7
Yürürlükte Olan Projeler	89	299,7	81	292,1	84	302,9
Sözleşme Aşamasında Olan Projeler	6	17,8	12	38,4	5	9,6
Revizyondaki Projeler	15	48,5	15	112,2	5	7,5
Reddedilen/Geri Çekilen Projeler	593	1.953,5	634	2.090	674	2221,8
Durdurulan Projeler	1	1,3	1	1,4	0	0
İptal Edilen Projeler	1	0,5	1	0,5	1	0,5
Sonuçlanan Projeler	21	28,3	31	42,3	56	76,4
Değerlendirme Aşamasında Olan Projeler	0	0	0	0	0	0

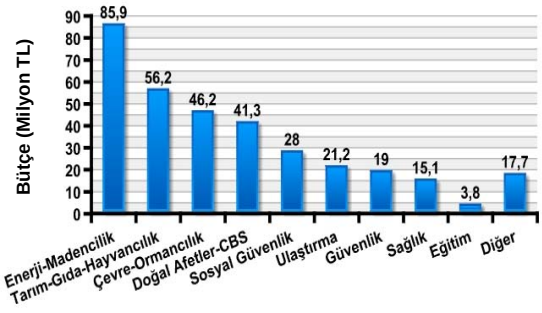

Şekil 11.KAMAG Tarafından Destek Verilen Projelerin Müşteri Kamu Kurumlarının Sektörlerine Göre Dağılımı

Program başlangıcından 20 Mayıs 2010 tarihine kadar desteklenen projelerin sektörlerine, müşteri kurumlara ve yürütücü kurumlara göre proje sayısı ve bütçe dağılımı aşağıdaki tablo ve şekillerde verilmiştir.

KAMAG tarafından desteklenen projelerin sektörel dağılımı Şekil 11'de yer almaktadır. Sektörler, müşteri kamu kurumlarının faaliyet alanları doğrultusunda belirlenmiştir.

Şekil 12 ve Şekil 13'de sırasıyla yürütücü kurum türüne göre projelerin sayı ve bütçelerinin dağılımı verilmektedir. Proje sayıları dikkate alındığında, %49'luk oranla en fazla proje üniversiteler tarafından yürütülmektedir. En düşük pay, %9 ile özel sektöre aittir. Desteklenen projelerin bütçelerinde en büyük pay %48'lik oranla TÜBİTAK Enstitülerine ait olup, bütçede en az payı %7 ile özel sektör almaktadır.

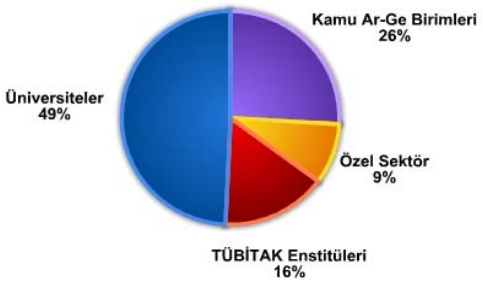

Şekil 12. Yürütücü Kurum Türüne Göre Proje Sayıları Dağılımı

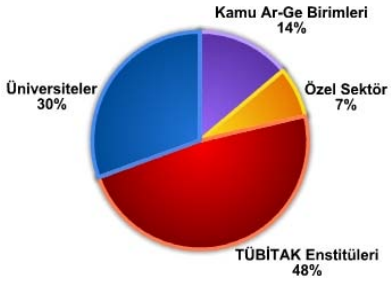

Şekil 13. Yürütücü Kurum Türüne Göre Proje Bütçeleri Dağılımı

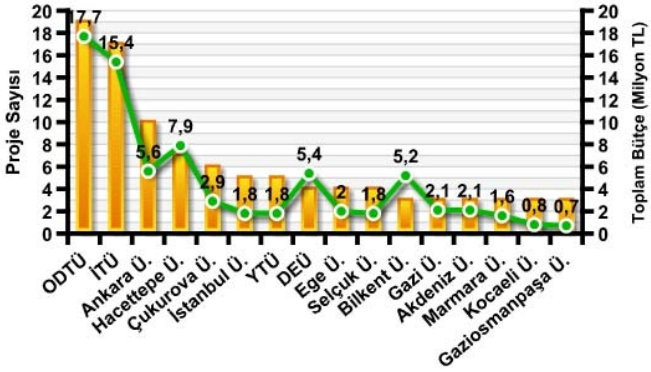

Şekil 14. Yürütücü Kuruluş Üniversitelere Göre KAMAG Projeleri Dağılımı (En çok proje yürüten on altı üniversite)

Yürütücü kuruluşlar dikkate alındığında, en çok proje yürüten üniversite, Kamu Ar-Ge birimleri ve TÜBİTAK Enstitülerinin proje sayılarının dağılımı sırasıyla Şekil 14, Şekil 15 ve Şekil 16'da gösterilmiştir. Buna göre, en çok proje yürüten ilk 15 üniversite arasında ODTÜ 17,7 Milyon TL bütçeli 19 proje ile birinci sırada yer alırken, bu üniversiteyi İstanbul Teknik Üniversitesi 15,4 Milyon TL bütçeli 17 projeyle, Ankara Üniversitesi 5,6 Milyon TL bütçeli 10 projeyle takip etmektedir. Benzer şekilde Kamu Ar-Ge birimlerinde ilk üç sırayı; Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (TAGEM) (4 Milyon TL), Maden Tetkik Arama (MTA) Genel Müdürlüğü (6,5 Milyon TL), Lalahan Hayvancılık Merkez Araştırma Enstitüsü (4,5 Milyon TL), TÜBİTAK Enstitülerinde ise ilk üç sırayı; Kimya ve Çevre Enstitüsü (21 Milyon TL), Gen Mühendisliği ve Biyoteknoloji Enstitüsü (9,8 Milyon TL), Ulusal Elektronik Ve Kriptoloji Araştırma Enstitüsü (40,8 Milyon TL) paylaşmaktadır. Ayrıca, 23 farklı özel kuruluşun toplam 25 Milyon TL bütçeli 24 adet projesi desteklenmektedir.

Tablo 14'de ise 20 Mayıs 2010 tarihi itibarıyla müşteri kurumların proje bilgilerine yer verilmiştir. Projeler, Bakanlıkların bağlı ve ilgili kuruluşları bazında sınıflandırılmıştır.

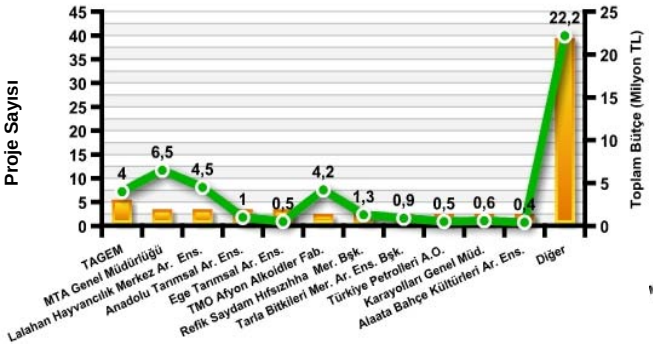

Şekil 15. Yürütücü Kuruluş Kamu Ar-Ge Birimlerine Göre KAMAG Projeleri Dağılımı

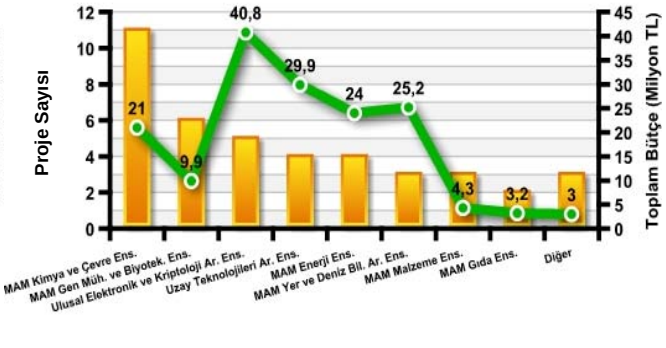

Şekil 16. Yürütücü Kuruluş TÜBİTAK Enstitülerine Göre KAMAG Projeleri Dağılımı

Tablo 14. 20.05.2010 İtibariyle TÜBİTAK-1007-KAMAG Projelerinin Müşteri Kurumlara Göre Dağılımı

Müşteri Kurum	Toplam	Yürürlükte		Sözleşmesi Hazırlanan	Revizyon	Sonuçlanan	Reddedilen/ İade edilen	Durdurulan
	Proje Sayısı	Proje Sayısı	Bütçe (Milyon TL)	Proje Sayısı	Proje Sayısı	Proje Sayısı	Proje Sayısı	Proje Sayısı
Tarım ve Köyişleri Bakanlığı		**21**	**46,4**	**2**	**2**	**7**	**112**	**0**
Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	**144**	17	39,4	2	1	7	105	-
ÇAYKUR		1	1,6	-	1	-	-	-
Toprak Mahsülleri Ofisi		2	4,8	-	-	-	4	-
Tarım İşletmeleri Genel ,Müdürlüğü		1	0,6	-	-	-	3	-
Çevre ve Orman Bakanlığı		**8**	**25,1**	**3**	**1**	**10**	**77**	**1**
Çevre ve Orman Bakanlığı	**100**	8	25,1	3	1	5	58	1
Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü		-	0,0	-	-	2	5	-
Devlet Meteoroloji İşleri Gn. Md.*		-	0,0	-	-	2	11	-
Orman Genel Müdürlüğü		-	0,0	-	-	1	3	-
Enerji ve Tabii Kaynaklar B.		**11**	**74,3**	**0**	**3**	**2**	**53**	**0**
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı		1	5,7	-	1	1	10	-
TEİAŞ		1	24,0	-	-	-	1	-
EİEİ/EÜAŞ		3	23,4	-	-	-	20	-
Eti Maden İşletmeleri Gn. Md.		-	0,0	-	-	-	8	-
Maden Tetkik ve Arama Gn. Md.	**69**	3	12,2	-	-	-	3	-
Türkiye Kömür İşletmeleri Gn. Md.		2	7,7	-	1	-	3	-
Türkiye Taşkömürü Kurumu		-	0,0	-	1	-	-	-
TEMSAN A.Ş.		-	0,0	-	-	1	4	-
TEDAŞ		-	0,0	-	-	-	2	-
TPAO		1	1,3	-	-	-	2	-
İçişleri Bakanlığı		**7**	**18,2**	**2**	**3**	**2**	**46**	**0**
İçişleri Bakanlığı	**60**	-	0,0	**-**	**-**	**-**	6	**-**
Emniyet Genel Müdürlüğü		6	18,2	2	2	2	40	-
Nüfus ve Vatandaşlık İşl. Gn. Md.**		1	0,0	-	1*****	-	-	-
Sağlık Bakanlığı**	**80**	**7**	**12,9**	**1**	**0**	**2**	**70**	**0**
Ulaştırma Bakanlığı		**7**	**21,0**	**1**	**2**	**2**	**22**	**0**
Ulaştırma Bakanlığı		1	3,2		-	-	1	-
Karayolları Genel Müdürlüğü	**34**	2	2,8	-	-	2	15	-
TCDD		4	15,0	1	2	-	5	-
Devlet Hava Mey. İşl. Gn. Müd.		-	0,0	-	-	-	1	-
Bayındırlık ve İskan Bakanlığı		**5**	**34,5**	**2**	**2**	**0**	**11**	**0**
Bayındırlık ve İskan Bakanlığı		3	23,2	2	-	-	8	-
Tapu ve Kadastro Gn. Md.***	**20**	1	8,2	-	1	-	-	-
Afet İşleri Genel Müdürlüğü		1	3,1	-	-	-	-	-
İller Bankası Genel Müdürlüğü		-	0,0	-	1	-	3	-

Tablo 14. 20.05.2010 İtibariyle TÜBİTAK-1007-KAMAG Projelerinin Müşteri Kurumlara Göre Dağılımı (Devamı - 1)

Müşteri Kurum	Toplam	Yürürlükte		Sözleşmesi Hazırlanan	Revizyon	Sonuçlanan	Reddedilen/ İade edilen	Durdurulan
	Proje Sayısı	Proje Sayısı	Bütçe (Milyon TL)	Proje Sayısı	Proje Sayısı	Proje Sayısı	Proje Sayısı	Proje Sayısı
Başbakanlık	17	**3**	**8,9**	**0**	**1**	**1**	**12**	**0**
Başbakanlık		-	0,0	-	-	-	2	-
Devlet Planlama Teşkilatı		2	6,5	-	-	-	-	-
Denizcilik Müsteşarlığı*		-	0,0	-	-	1	8	-
Radyo ve Televizyon Üst Kurulu		1	2,4	-	-	-	-	-
Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yük. Kur.		-	0,0	-	1	-	1	-
Dış Ticaret Müsteşarlığı		-	0,0	-	-	-	1	-
Çalışma ve Sosyal Güvenlik B.	15	**3**	**29,3**	**0**	**0**	**0**	**12**	**0**
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı		1	0,4	-	-	-	10	-
Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü		1	1,0	-	-	-	1	-
Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı**		1	27,6	-	-	-	1	-
Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	15	**1**	**2,1**	**0**	**0**	**1**	**13**	**0**
Sanayi ve Ticaret Bakanlığı		-	0,0	-	-	-	9	
KOSGEB		0	0,0	-	-	1	4	-
Türk Standardları Enstitüsü		1	2,1	-	-	-	-	-
Maliye Bakanlığı	9	**1**	**2,1**	**0**	**0**	**1**	**7**	**0**
Milli Eğitim Bakanlığı	28	**1**	**1,5**	**1**	**0**	**1**	**24**	**1**
Bilgi Tekn. ve İletişim Kurumu	15	**2**	**1,4**	**0**	**0**	**0**	**13**	**0**
T.C. Cumhurbaşkanlığı***	2	**0**	**0**	**0**	**1**	**0**	**1**	**0**
T.C. Sayıştay Başkanlığı	2	**0**	**0**	**0**	**1**	**0**	**1**	**0**
Kültür ve Turizm Bakanlığı	20	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**20**	**0**
Harita Genel Komutanlığı***	1	**1**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Belediyeler+valilikler	74	**6**	**14,4**	**0**	**0**	**3**	**65**	**0**
Diğer kurumlar	46	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**46**	**0**
TOPLAM	746	**81**	**292,1**	**12**	**15**	**31**	**605**	**2**

*Bu kurumlar, "Meteoroloji/Oşinografi Mükemmeliyet Ağı (MOMA)" başlıklı projede müşteri kurum durumundadır. Projenin bütçesi, Çevre ve Orman Bakanlığı'nın bütçesine yansıtılmıştır.

** Bu kurumlar,"Akıllı Kart Tabanlı Güvenli Sosyal Güvenlik Sisteminin Geliştirimi" başlıklı projede müşteri kurum durumundadır. Projenin bütçesi, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı'nın bütçesine yansıtılmıştır.

*** Bu kurumlar, "Ulusal CORS (Sürekli Gözlem Yapan GPS İstasyonu) Sisteminin Kurulması" başlıklı projede müşteri kurum durumundadır. Projenin bütçesi, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nın bütçesine yansıtılmıştır.

**** "Elektronik Arşiv Yönetim Sistemi" başlıklı projede T.C. Cumhurbaşkanlığı ve Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü müşterek müşteri kurum durumundadır.

****İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Antalya Büyükşehir Belediyesi, Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Adapazarı Büyükşehir Belediyesi, Rize Valiliği'nin müşteri kurum olduğu projeleri içermektedir.

*****Bu kurumlar "Kamu Kurumlarında Etkin Elektronik Belge Yönetimi ve Paylaşımı için Ulusal Teknolojilerin Geliştirilmesi Projesi" başlıklı projede ortak müşteri kurumundadır.

Reddedilen/İade Edilen Kategorisi, ARDEB İadeleri (toplam 29 proje) yansıtmamaktadır.

Desteklenen 31 adet projenin öngörülen çalışmaları tamamlanmış olup proje sonuç raporları teknik olarak kabul edilmiştir. Bu projelerden 30 Kasım 2009 ile 20 Mayıs 2010 tarihleri arasında tamamlanan 11 projeye ilişkin bilgiler Tablo 18'de sunulmuştur. Sonuçlanan bu projelerin çıktıları doğrultusunda, Proje Sonuçları Uygulama Planı (PSUP) müşteri kamu kurumlarıyla yapılan ortak çalışmalarla yeniden düzenlenmektedir. Yenilenen PSUP'lar projenin müşterisi kamu kurumlarınca uygulamaya aktarılmaktadır. Proje sonuçlarının uygulamaya aktarımı TÜBİTAK tarafından belirlenen izleyiciler ve TÜBİTAK uzmanları, tarafından izlenmektedir. PSUP'ta belirtilen süreler sonunda uygulamaya aktarımı tamamlanan projeler, kesin olarak sonuçlanmış olacaktır.

Tablo 15. TÜBİTAK-1007 Programında Sonuçlanan Projeler (KAMAG)

	Müşteri Kurum	Proje Adı	Yürütücü Kuruluşlar	Başlama - Bitiş Tarihi	Proje Bütçesi (TL)
1	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Orta Anadolu Ve Geçit Bölgeleri İçin Yüksek Protein Ve Mikro Element İçeriğine Sahip Kışlık Yeşil Mercimek Çeşitlerinin Geliştirilmesi	*Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (TAGEM) *Ankara İl Kontrol Labaratuvarı	1 Ocak 2006 - 1 Nisan 2010	368.364
2	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Ülkesel Patates Tohumluk Üretim Sisteminin Geliştirilmesi	*Patates Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü *Ankara Zirai Mücadele Araştırma Enstitüsü *Bornova Zirai Mücadele Araştırma Enstitüsü *Adana Zirai Mücadele Araştırma Enstitüsü *Erzincan Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü *Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü *Doğu Anadolu Tarımsal Araştırma Enstitüsü *Toprak ve Gübre Araştırma Enstitüsü *Ege Ü. Ziraat F. Tarla Bitkileri B. *Mustafa Kemal Ü. Ziraat F. Tarla Bitkileri B. *Gaziosmanpaşa Ü. Ziraat F. Tarla Bitkileri B.	1 Kasım 2005 - 1 Eylül 2009	2.530.325,1
3	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Ülkemizde Ekonomik Öneme Sahip Bazı Meyve Türleri İle Asma Gen Kaynaklarının High-Throuhput Moleküler Yöntemlerle Tanımlanması	*Ankara Ü. Biyoteknoloji Enstitüsü	1 Temmuz 2006 - 1 Ekim 2009	997.237,98
4	KOSGEB Küçük ve Orta Ölçekli san. Geliştirme Destekleme İdaresi Başkanlığı	Kümeler, Sanayi Ağları Ve İnovasyon(KÜSAİ): Ankara Bölgesi Makina Ve Mobilya İmalatı Sektörleri Örneği	*Orta Doğu Teknik Üniversitesi Bilim Ve Teknoloji Politikaları Merkezi (ODTU TEKPOL)	15 Nisan 2007 - 15 Nisan 2008	155.969
5	Maliye Bakanlığı	Stratejik Yönetim Sistemi - Model Ve Yazılım	*Maliye Bakanlığı *TÜSSİDE (Türkiye Sanayi Sevk ve İdaresi Enstitüsü) *STRATEK Stratejik Teknolojiler Araştırma ve Geliştirme Ltd. Şti.	1 Temmuz 2006 - 1 Ekim 2009	1.912.602,9
6	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	Türkiye'de Termik Santrallar Ve Sanayi Tesislerinden Gelen Kanbondioksit Emisyonu Envanterinin Çıkartılması Ve Karbondioksitin Yeraltı Jeolojik Ortamlarda Depolanma Potansiyelinin Belirlenmesi	*Orta Doğu Teknik Ü. Mühendislik F. Petrol ve Doğal gaz Mühendisliği B.	15 Nisan 2007 - 15 Ekim 2009	410,875
7	Çevre ve Orman Bakanlığı	Meteoroloji/Oşinografi Mükemmeliyet Ağı (MOMA) Pilot Projesi: Uydu Ve Yer Gözlem, Veri Asimilasyonu, Öngörü, Erken Uyarı Sistemleri Ve Kullanıcı Hizmetleri'nin Geliştirilmesi	*Orta Doğu Teknik Ü. İçel-Erdemli Deniz Bilimleri Enstitüsü	1 Kasım 2005 - 1 Kasım 2008	1.504.132

Tablo 15. TÜBİTAK-1007 Programında Sonuçlanan Projeler (KAMAG) (Devamı – 1)

	Müşteri Kurum	Proje Adı	Yürütücü Kuruluşlar	Başlama - Bitiş Tarihi	Proje Bütçesi (TL)
8	Milli Eğitim Bakanlığı	Türkiye'de Eğitimin Finansmanı ve Eğitim Harcamaları Bilgi Sistemi	*Hacettepe Ü. Fen F. Aktüerya B. *BNB Ltd.Şti.	1 Ocak 2007 - 1 Nisan 2009	2.342.861
9	İstanbul Büyükşehir Belediyesi	İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kompost Tesislerinde Üretilen Kompostun Bitki Yetiştiriciliğinde ve Çim Sahalarda Gübre Olarak Kullanılabilirliğinin Araştırılması	*Sabancı Ü. Mühendislik ve Doğa Bilimleri F.	1 Temmuz 2006 - 1 Temmuz 2009	2.170.482
10	Sağlık Bakanlığı	RNA "Splicing" Hatalarının Neden Olduğu Kalıtsal hastalıklarda Potansiyel İlaç Adayı Bileşiklerinin Araştırılması	*Hacettepe Ü. Tıp F. Temel Tıp Bilimleri B. Tıbbi Biyoloji ABD. *Orta Doğu Teknik Ü. Fen-Edebiyat F. Kimya B. *Hacettepe Ü. Eczacılık F. Farmasötik Kimya ABD.	1 Mart 2006 - 1 Mart 2009	1.577.830
11	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Turunçgil Genetik Kaynakların Toplanması, Karakterizasyonu, Muhafazası ve Değerlendirilmesi	*Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (TAGEM) *Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü *Çukurova Ü. Ziraat F. Bahçe Bitkileri B. *Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü *Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü	1 Temmuz 2006 - 1 Temmuz 2009	1.348.110

3.2. TÜBİTAK Ulusal Savunma ve Güvenlik Teknolojileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı (TÜBİTAK-1007- SAVTAG)

Yüksek teknolojiye sahip savunma silah ve araçlarının yurt içinde üretilmesi için gerekli olan bilgi, beceri ve altyapıya kavuşulması amacıyla ulusal olması gereken savunma teknolojilerinin yurt içinde geliştirilmesine yönelik politikaların desteklenmesi ve sürdürülmesi zorunluluk arz etmektedir. Belirtilen amaca yönelik olarak, BTYK' nın 08 Eylül 2004 tarihinde gerçekleştirilen toplantısında, "yeterli ve gerekli kaynak ayırmak suretiyle Savunma alanında Ar-Ge projelerinin desteklenerek ülke savunmasında yurt dışına bağımlılığın en aza indirilmesi" kararlaştırılmış ve bu karardan hareketle, TÜBİTAK Bilim Kurulu tarafından 08 Ocak 2006 tarihinde TÜBİTAK ARDEB Başkanlığı bünyesinde, "Savunma ve Güvenlik Teknolojileri Araştırma Grubu (SAVTAG)" kurulmuştur.

SAVTAG'ın kuruluşundan itibaren 30 Nisan 2010 tarihine kadar geçen süre içerisinde, Milli Savunma Bakanlığı Müsteşarlığı'ndan 42, Savunma Sanayi Müsteşarlığından (SSM) 27 ve Başbakanlık' tan 1 proje olmak üzere, toplam 70 proje değerlendirilmek üzere önerilmiştir. Önerilen 70 projenin toplam bütçesi 859,7 milyon TL olup, bunlar arasından değerlendirmesi olumlu sonuçlanan toplam 558,8 milyon TL bütçeye sahip 47 adedinin sözleşmesi TÜBİTAK, MSB Müsteşarlığı, SSM, Başbakanlık ve proje yürütücüsü kurum/kuruluşların yetkilileri tarafından imzalanarak yürürlüğe girmiş, 16 proje reddedilmiş veya Müşteri Kurum tarafından geri çekilmiştir.

30 Nisan 2010 tarihi itibariyle yürürlükteki projelerden 11 adedi sonuçlanmış, 2 adedi iptal edilmiş, 34 adedi ise halen devam etmektedir. Yürürlükte olan projelerin toplam bütçesi, 519.5 milyon TL'dir. 1 adet projenin panel değerlendirmesi tamamlanmış olup sözleşme işlemleri devam etmekte, önerilen 6 adet proje ise yeterli ödenek bulunması durumunda panel değerlendirmesi yapılmak üzere bekletilmektedir.

TÜBİTAK-1007- SAVTAG Programı kapsamında, 2006 yılında 21 proje, 2007 yılında 14 proje, 2008 yılında 6 proje ve 2009 yılında 6 proje olmak üzere toplam 47 proje için destek kararı verilmiştir. 2009 sonu ve 2010 yılı Nisan ayı sonu itibari ile önerilen ve desteklenen proje sayı ve bütçe değerleri Tablo 16, Tablo 17, Şekil 17, Şekil 18, Şekil 19 ve Şekil 20'de gösterilmektedir.

Tablo 16. SAVTAG'a Önerilen ve Desteklenen Proje Sayıları ve Bütçelerinin Dağılımı

	31.12.2009 itibariyle		30.04.2010 itibariyle	
	Sayı	**Bütçe (Milyon TL)**	**Sayı**	**Bütçe (Milyon TL)**
Önerilen Projeler	68	853,5	70	859,7
Değerlendirilen Projeler	68	853,5	70	859,7
Yürürlükte Olan Projeler	37	531,2	34	519,5
Sözleşmesi Hazırlanmakta Olan Projeler	-	-	1	1,9
Revizyondaki Projeler	1	1,9	-	-
Reddedilen/Geri Çekilen Projeler	13	140,3	16	203,0
İptal Edilen Projeler	2	2,9	2	2,9
Paneli Yapılacak Projeler	7	153,2	6	96,0
Sonuçlanan Projeler	8	24,0	11	36,4

Tablo 16'da yer alan 30 Nisan 2010 tarihi itibarıyla yürürlükteki 34 proje, alt projeleriyle birlikte 50 adet projeden oluşmakta olup, bu projelerin sayısal dağılım olarak üniversitelerin payı %24, özel sektörün payı %44 ve TÜBİTAK enstitülerinin payı %32'dir (Şekil 17). Söz konusu projelerin bütçe olarak dağılımında üniversitelerin payı %23, özel sektörün payı %50 ve TÜBİTAK enstitülerinin payı %27'dur. (Şekil 18). 30 Nisan 2010 tarihi itibarıyla desteklenen 64 proje içinde sayısal dağılım olarak üniversitelerin payı %28, özel sektörün payı %34 ve TÜBİTAK enstitülerinin payı %38'dir (Şekil 19). Proje bütçelerinde ise üniversitelerin payı %24, özel sektörün payı %47 ve TÜBİTAK enstitülerinin payı %29'dur (Şekil 20).

Tablo 17. SAVTAG Projelerinin Durumu (01.01.2006 – 30.04.2010)

	PROJE SAYISI TOPLAMI	ÜNİVERSİTE						ÖZEL SEKTÖR						ENSTİTÜ						TOPLAM BÜTÇE (Milyon TL)
		SAYI				BÜTÇE (Milyon TL)		SAYI				BÜTÇE (Milyon TL)		SAYI				BÜTÇE (Milyon TL)		
		Ana Prj.	Alt Prj.	Top.	%	Top.	%	Ana Prj.	Alt Prj.	Top.	%	Top.	%	Ana Prj.	Alt Prj.	Top.	%	Top.	%	
Önerilen Projeler (1)	**106**	17	12	29	27	172,7	20	24	20	44	42	435,1	51	29	4	33	31	251,9	29	**859,7**
Yürürlükte Olan Projeler (2)	**50**	5	7	12	24	117,6	23	14	8	22	44	259,3	50	15	1	16	32	142,0	27	**519,5**
Sözleşme Aşamasında Olan Projeler	**1**			0		0,0				0		0,0		1		1		1,9		**1,9**
Revizyonda Olan Projeler	**0**			0		0,0				0		0,0				0		0,0		**0,0**
Paneli Yapılacak Projeler(3)	**13**	3	1	4		24,5		3	3	6		53,2		0	3	3		18,3		**96,0**
Reddedilen/ Geri Çekilen Projeler (4)	**28**	4	3	7		14,0		7	9	16		122		5		5		67,0		**203,0**
İptal Edilen Projeler	**2**	2		**2**		2,9										0				**2,9**
Sonuçlanan Projeler (5)	**12**	3	1	4		13,7								8		8		22,7		**36,4**
Toplam	**106**	**17**	**12**	**29**		**172,7**		**24**	**20**	**44**		**435,1**		**29**	**4**	**33**		**251,9**		**859,7**

(1) Önerilen proje sayısı 70 olup, bu sayı alt projelerle birlikte 106 olmaktadır.
(2) Yürürlükte olan proje sayısı 34 olup, bu sayı alt projelerle birlikte 50 olmaktadır.
(3) Paneli yapılacak proje sayısı 6 olup, bu sayı alt projelerle birlikte 13 olmaktadır.
(4) Reddedilen/ Geri Çekilen Proje sayısı 16 olup, bu sayı alt projelerle birlikte 28 olmaktadır.
(5) Sonuçlanan Proje sayısı 11 olup, bu sayı alt projelerle birlikte 12 olmaktadır

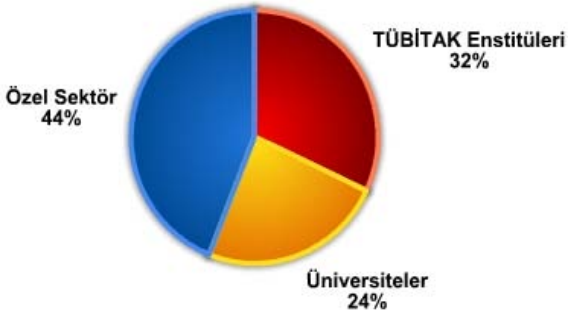

Şekil 17. Yürürlükte Olan Projelerin Sayısal Dağılımı

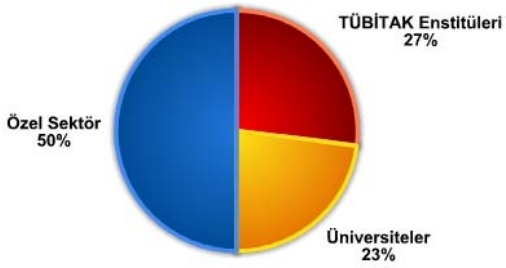

Şekil 18. Yürürlükte Olan Projelerin Bütçesel Dağılımı

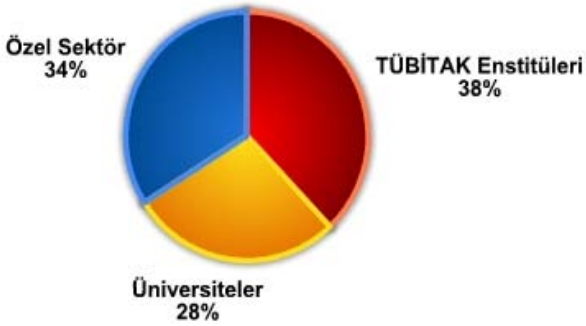

Şekil 19. Desteklenmiş Projelerin Sayısal Dağılımı

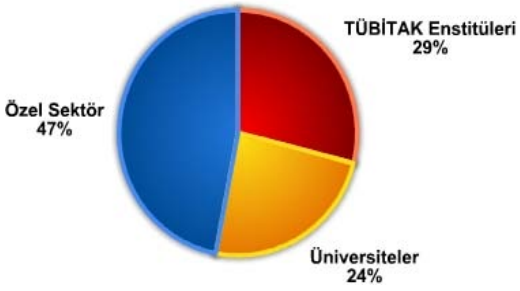

Şekil 20. Desteklenmiş Projelerin Bütçesel Dağılımı

3.3. TÜBİTAK Ar-Ge Programlarının Değerlendirilmesi ve Etki Analizi

Kamu kaynaklarıyla desteklenen BTY proje sonuçlarının ve destek sağlayan kamu kuruluş ve programlarının değerlendirilmesi ve etki analizi çalışmaları büyük önem taşımaktadır. Bu tür çalışmalar, desteklenen projelerin çıktılarının, ekonomiye ve topluma katkılarının ölçülmesinin yanı sıra, bu destek programlarının ve sürecin iyileştirilmesini ve hesap verme sorumluluğunun yerine getirilmesini sağlayacaktır. Bu nedenlerle, TÜBİTAK proje destek programlarının sonuçlarının değerlendirilmesi ve etki analizi çalışmaları devam etmektedir. Konu hakkında çalışma grupları oluşturulmuş, kurum içi bilinç artırılmış, literatürdeki çalışmalar incelenmiş ve yurt dışındaki işbirliklerinin temelleri atılmıştır. Bu kapsamda pilot uygulamalar başlatılmış olup, çalışmalar devam etmektedir.

3.4. OECD Ülke Yenilik Politikaları İncelemesi

OECD üye ülkelerdeki yenilik politikalarını değerlendirmek amacıyla bir program başlatmıştır. Bu program çerçevesinde 10 ülke çalışması tamamlanmış ve üç ülke çalışmaları devam etmektedir. Türkiye'nin de ülke yenilik politikalarının değerlendirilmesi için TÜBİTAK OECD'den talepte bulunmuştur. Türkiye Yenilik Politikaları İncelemesi çalışmalarının 2010 yılı sonlarında başlaması beklenmektedir. OECD ile yürütülen işbirliği faaliyetleri kapsamında 4 Haziran 2010 tarihinde İstanbul'da, OECD Yenilik Stratejisi kabul edildikten sonra ilk kez açıklandığı ve diğer ülke raporları hakkında bilgi paylaşıldığı yuvarlak masa toplantısı gerçekleştirilmiştir.

4. Ulusal Bilim ve Teknoloji Yönetiminin Etkinleştirilmesi

4.1. Fikri ve Sınai Mülkiyet Haklarına İlişkin Gelişmeler

Patent Teşvik ve Destekleme Programına İlişkin Gelişmeler

23 Ağustos 2006 tarihinde TÜBİTAK ve TPE arasında imzalanan protokolle, ülkemizde özgün olarak gerçekleştirilen çalışmalar sonunda ortaya çıkan buluşlar için patent başvurularının yapılması teşvik

edilmektedir. Bu bağlamda, Türk Patent Enstitüsü nezdinde yapılan yurt içi ve uluslararası kuruluşlar (WIPO-Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü/EPO-Avrupa Patent Ofisi) nezdinde yapılan yurtdışı patent başvurularının destek kapsamındaki masrafları TÜBİTAK tarafından karşılanmaktadır. Tablo 18'de, 23.08.2006 tarihinden bu yana TÜBİTAK'a gönderilen patent teşvik başvurularının 1 Haziran 2010 itibariyle durumuna ait veriler gösterilmektedir.

Tablo 18. TÜBİTAK'a Yapılan Patent Teşvik Başvuruları*****

	2007		2008		2009		2010	
	Başvuru	Destek	Başvuru	Destek	Başvuru	Destek	Başvuru	Destek
Ulusal Geri Ödemesiz Patent Desteği (3000 TL)	527	457	646	621	834	739	419	404
Uluslararası Geri Ödemesiz Patent Desteği (3000 TL)	107	101	160	159	236	228	51	38
Uluslararası Geri Ödemeli Patent Desteği (100.000 TL'ye kadar)	8	4	9	8	5	4	4	3
TOPLAM	642	562	815	788	1075	971	474	445

* 1 Haziran 2010 tarihi itibariyle

TÜBİTAK, Patent Başvurusu Teşvik ve Destekleme Programı kapsamında, ulusal patent başvuruları için geri ödemesiz olarak 3.000 TL tutarında ve başvuru patent vekili ile takip ediliyor ise toplam destek miktarının %15'i tutarında ek bir destek sağlamaktadır.

Dünya Fikri Mülkiyet Ofisi veya Avrupa Patent Ofisi nezdinde yapılan patent başvurularının başvuru aşaması için, geri ödemesiz 3.000 TL tutarında ve başvuru patent vekili ile takip ediliyor ise toplam destek miktarının %15'i tutarında ek bir destek sağlanmaktadır.

Uluslararası patent başvurularının araştırma raporu sonrası işlem ücretlerinin karşılanmasını sağlamak için, jüri kararı ile 100.000 TL'ye kadar geri ödemeli olarak destek sağlanmaktadır. Söz konusu başvuruların üçlü patente dönüşmesi halinde ise geri ödemeli olarak sağlanan destekler hibeye dönüşmektedir.

Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları İle İlgili Diğer Gelişmeler

Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları Koordinasyon Kurulu, 21 Mayıs 2008 yılında yayımlanan 2008/7 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile oluşturulmuş olup, dördüncü toplantısını 28/05/2010 tarihinde gerçekleştirmiştir. Başta sınai mülkiyet başvurularında yaşanan artışlar olmak üzere bu alanda gerçekleştirilen atılımların sürdürülebilirliğinin sağlanması büyük önem taşımaktadır. Bununla ilişki olarak, Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları Koordinasyon Kurulu'nca fikri ve sınai mülkiyet alanında kısa, orta ve uzun vadeli stratejilerin oluşturulması ve ilgili kurumlar arasında koordinasyon ve işbirliğinin geliştirilerek uygulamada etkinliğin arttırılması hedeflenmektedir. Bu hedefler doğrultusunda Ulusal Strateji Belgesi hazırlanacaktır. Bu bağlamda Kurulca Ulusal Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları Strateji Belgesinin hazırlanması için çalışma grubunun oluşturulmasına karar verilmiştir. Çalışma Grubu 20/05/2010 tarihinde bir toplantı gerçekleştirmiştir.

11.12.2001 tarihli Bakanlar Kurulu Prensip Kararı ile 'Türkiye'de Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Reform Programı' kabul edilmiş ve program kapsamında Türkiye'de yerli ve yabancı yatırımların artırılması ve yatırımların önündeki idari engellerin kaldırılmasına yönelik çalışmaların yürütülmesi amacıyla 'Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu' (YOİKK) kurulmuştur. Belirtilen Kurul kapsamında ise Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları Teknik Komitesi yer almaktadır. 2009 yılı Ağustos ayı sonu itibariyle YOİKK Teknik Komite Eylem Planları kapsamında yürütülen çalışmalara ilişkin güncel durum raporu yayınlanmıştır.

Yerli Patent Başvuru ve Tescil Sayıları

Yerli patent başvuru ve tescil sayılarının yıllara göre dağılımı Şekil 21'de görülmektedir. Özellikle 2006 yılının 8. ayında TÜBİTAK ve Türk Patent Enstitüsü işbirliği ile başlatılan patent teşvik sisteminin etkisiyle son yıllarda patent başvuru ve tescil sayılarında diğer yıllara göre daha hızlı bir artış gözlenmektedir. 2007 yılında yerli patent başvuru sayısı 1838 iken, 2008 yılı yerli patent başvuru

sayısı 2268 olarak, 2009 yılı yerli patent başvuru sayısı ise 2588 olarak kayıtlara geçmiştir. Yine, 2007 yılında yerli patent tescil sayısı 318 iken, bu sayı 2008 yılında 338'e, 2009 yılında ise 456'ya yükselmiştir. Ayrıca 2010 yılının ilk dört ayında yapılan patent başvuru sayısı ve patent tescil sayısı, 2009 yılının aynı döneminde yapılan patent başvuru sayısına göre sırasıyla % 19,24 ve %47,17 oranında artış göstermektedir *(16.05.2010 tarihi itibariyle, Kaynak: Türk Patent Enstitüsü).*

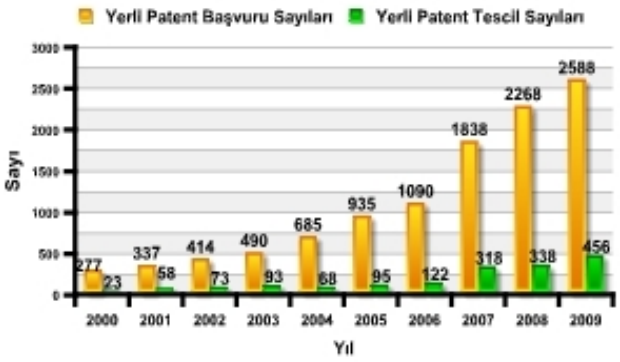

Şekil 21. Yerli Patent Başvuru ve Tescil Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı (13.01.2010 tarihi itibariyle)

Uluslararası Patent Başvuru ve Tescil Sayıları[1]

Türkiye'den yapılan Avrupa patent başvuru ve tescil sayılarında da 2005 yılından 2009 yılına kadar önemli ölçüde bir artış olmuştur. Türkiye'den yapılan Avrupa patent başvuruları ve tescil sayıları Şekil 22'de, yıllara göre çeşitli ülkelerin Avrupa patent tescillerinin sayısı ise Şekil 23'de verilmektedir. Şekil 23'den de izlenebileceği gibi Türkiye 2009 yılında AB 27 içinde yer alan pek çok ülkenin önüne geçmiştir. Artış oranı itibariyle de en hızlı artış sağlayan ülkelerden biridir.

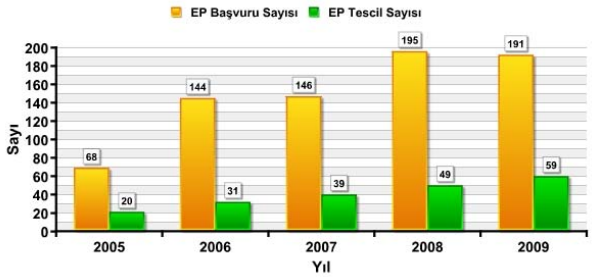

Kaynak: Avrupa Patent Ofisi Yılık Raporları

Şekil 22. 2005, 2006, 2007, 2008 ve 2009 Yıllarına Göre Türkiye'den Yapılan EP Başvuruları ve Tescilleri

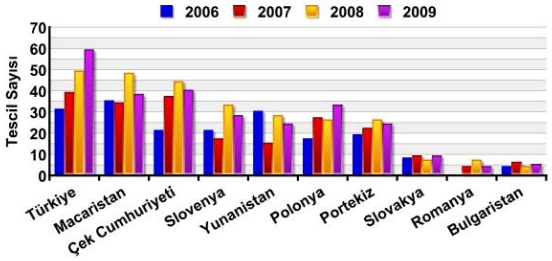

Kaynak: Avrupa Patent Ofisi Yılık Raporları

Şekil 23. 2005, 2006, 2007, 2008 ve 2009 Yıllarına Göre Çeşitli Ülkelerin EP Tescil Sayısı

Tablo 19 ve 20'den anlaşılacağı üzere, Avrupa Patent Ofisi tarafından tescil edilen patent başvurularında, Türkiye en fazla koruma talep edilen ülkelerden biridir. Türkiye'nin koruma talep edilen ülkeler içerisinde yer aldığı tescilli Avrupa Patenti sayısı, toplam tescilli Avrupa Patenti sayısının % 59,8'sidir. Ayrıca Türkiye'de tescilli Avrupa Patenti sayısı yıldan yıla artış göstermektedir (Tablo 19).

Tablo 19. Avrupa Patent Başvuru ve Tescil Sayıları, Türkiye'nin Koruma Talep Edilen Ülkeler İçerisinde Yer Aldığı Tescilli Avrupa Patenti Sayısı ve Türkiye'de Tescil Edilen Avrupa Patentleri

Yıl	EP Başvuru Sayısı (Euro-PCT dahil)*	EP Tescil Sayısı*	Türkiye'nin Koruma Talep Edilen Ülkeler İçerisinde Yer Aldığı Tescilli EP Patenti Sayısı*	Türkiye'de Tescilli EP Patenti Sayısı** (Yerli+Yabancı)
2003	116.832	59.989	2.166	177
2004	123.759	58.725	9.331	957

[1] Avrupa Patent Başvuru ve Tescil Sayıları ile WIPO Nezdinde Yapılan Uluslararası Patent Başvuru (PCT) sayıları ile ilgili bilgi içermektedir.

Yıl	EP Başvuru Sayısı (Euro-PCT dahil)*	EP Tescil Sayısı*	Türkiye'nin Koruma Talep Edilen Ülkeler İçerisinde Yer Aldığı Tescilli EP Patenti Sayısı*	Türkiye'de Tescilli EP Patenti Sayısı** (Yerli+Yabancı)
2005	128.719	53 255	15.493	2.349
2006	135.423	62.777	24.947	3.646
2007	141.439	54.699	26.219	4.161
2008	146.644	59.809	32.716	4.318
2009	134.542	51.969	31.082	4.959

Kaynak: *Avrupa Patent Ofisi Yıllık Raporları
**Türk Patent Enstitüsü (13.01.2010 tarihi itibariyle)

Tablo 20. Çeşitli Ülkelerin, Koruma Talep Edilen Ülkeler İçerisinde Yer Aldıkları Tescilli Avrupa Patenti Sayıları ve Oranları (2009)

Ülke	Koruma Talep Edilen Ülkeler İçerisinde Yer Alınan Tescilli Avrupa Patenti Sayısı	Koruma Talep Edilen Ülkeler İçerisinde Yer Alınan Tescilli Avrupa Patentlerinin Oranı
Almanya	51.307	%98,7
Fransa	48.978	%94,2
İspanya	36.548	%70,3
Türkiye	31.082	%59,8
Macaristan	25.277	%48,6
Polonya	20.821	%40,1

Kaynak: Avrupa Patent Ofisi Yıllık Raporu (2009)

Tablo 21'de WIPO nezdinde yapılan uluslararası patent başvurularının (PCT) sayıları görülmektedir. Tabloya göre Türkiye 2009 yılında başvuru sayısı bakımından 38 ülke arasında 24. sırada; 2002-2009 yılları arasındaki artış yüzdesine göre de % 362'lik bir artış ile 2. sırada yer almaktadır.

TÜBİTAK'ın 2006 yılından bu yana Avrupa Patenti (EP) ve WIPO nezdinde PCT başvurusu yapanlara sağladığı destekler, başvuru sayılarını dikkate değer bir şekilde arttırarak Türkiye menşeli daha fazla buluşun uluslararası arenada etkin bir şekilde korunmasını ve ülke ekonomisine katkı sağlamasını mümkün hale getirmiştir (Şekil 24-25 ve Tablo 21).

Tablo 21. WIPO Nezdinde Yapılan Uluslararası Patent Başvuru (PCT) Sayıları

Sıra *	Ülke	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Sıra**	2002-2008 Değişimi (%)
5	Çin	1018	1295	1706	2512	3937	5465	6126	7905	1	502
24	**Türkiye**	**85**	**111**	**115**	**174**	**269**	**359**	**393**	**387**	**2**	**362**
4	Kore	2520	2949	3558	4689	5946	7065	7900	8048	3	213
31	Portekiz	34	36	49	56	68	92	100	165	4	194
38	Arjantin	9	15	11	21	21	33	25	11	5	178
33	Slovenya	44	65	62	85	79	87	107	137	6	143
29	Çek Cumhuriyeti	73	83	95	117	107	132	156	178	7	114
2	Japonya	14063	17414	20264	24870	27023	27749	28785	29806	8	105
15	İspanya	719	785	823	1127	1202	1294	1389	1566	9	93
18	Avusturya	552	644	709	851	915	1009	954	1032	10	73
22	Singapur	330	282	431	455	483	522	563	574	12	71
35	İzlanda	39	58	46	44	56	51	66	57	11	69

Sıra *	Ülke	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Sıra**	2002-2008 Değişimi (%)
19	Belçika	696	776	832	1077	1031	1126	1133	1004	13	63
16	İsrail	1174	1129	1227	1461	1599	1747	1905	1566	14	62
28	Meksika	132	131	118	141	168	186	213	192	15	61
27	Lüksemburg	143	117	125	119	128	165	227	227	17	59
36	Slovakya	26	26	26	32	31	39	41	34	16	58
23	İrlanda	308	311	322	342	422	421	469	471	18	52
20	Rusya	539	586	519	660	697	735	803	673	24	49
11	İtalya	1982	2163	2189	2349	2702	2948	2885	2652	19	46
34	Yunanistan	75	67	79	55	87	87	109	99	20	45
6	Fransa	5090	5171	5184	5756	6264	6570	7073	7209	26	39
17	Danimarka	979	1036	1049	1122	1162	1155	1357	1357	22	39
10	İsveç	2990	2612	2851	2887	3334	3658	4136	3569	23	38
9	İsviçre	2755	2861	2899	3294	3613	3814	3749	3680	21	36
3	Almanya	14326	14662	15214	15987	16734	17825	18855	16710	25	32
12	Kanada	2260	2271	2104	2320	2573	2848	2913	2529	27	29
13	Finlandiya	1762	1557	1672	1893	1844	1994	2223	2126	28	26
1	ABD	41296	41033	43352	46859	51296	54044	51673	45589	29	25
26	Yeni Zelanda	300	300	339	351	354	397	359	284	31	20
21	Norveç	549	533	476	585	610	603	646	631	30	18
14	Avustralya	1759	1680	1837	2001	2003	2053	1946	1746	32	11
30	Polonya	116	154	107	97	101	107	128	173	33	10
8	Hollanda	3977	4479	4284	4504	4550	4422	4341	4481	34	9
25	Güney Afrika	384	357	411	360	424	406	399	378	35	4
7	İngiltere	5376	5206	5027	5096	5093	5539	5513	5060	36	3
32	Macaristan	185	114	136	158	146	167	175	141	37	-5
37	Romanya	25	16	18	15	28	31	15	13	38	-40

*2009 yılı patent başvuru sayısına göre sıralama

**2002-2009 yılları arasındaki değişim yüzdesine göre sıralama

4.3. Ar-Ge ve Yenilik Günleri

Ar-Ge ve yenilik alanındaki yerel kapasitelerin harekete geçirilmesi ve Ar-Ge faaliyetlerinin ve yapılan proje başvurularının artırılması amacıyla, TÜBİTAK tarafından Ar-Ge ve Yenilik Günleri düzenlenmeye devam edilmektedir. Bu toplantılar kapsamında, Devlet Bakanı Prof. Dr. Mehmet Aydın'ın himayelerinde, TÜBİTAK tarafından, 4 Şubat 2010'da Adana'da Akdeniz yöresine yönelik olarak "Akdeniz Bölgesi TÜBİTAK Ar-Ge ve Yenilik Günü -I"; 5 Mart 2010'da Samsun'da Karadeniz yöresine yönelik olarak "Karadeniz Bölgesi TÜBİTAK Ar-Ge ve Yenilik Günü"; 16 Nisan 2010'da Bursa'da Marmara yöresine yönelik olarak "Marmara Bölgesi TÜBİTAK Ar-Ge ve Yenilik Günü-I"; 13 Mayıs 2010'da Van'da Doğu Anadolu yöresine yönelik olarak "Doğu Anadolu Bölgesi TÜBİTAK Ar-Ge ve Yenilik Günü-II" ve 10 Haziran 2010'da Trabzon'da "Karadeniz Bölgesi TÜBİTAK Ar-Ge ve Yenilik Günü-II" düzenlenmiştir. TÜBİTAK'ın gerçekleştirdiği ve gerçekleştireceği Ar-Ge ve Yenilik Günleri Şekil 24'te verilmektedir.

Şekil 24. TÜBİTAK Ar-Ge ve Yenilik Günleri'nin Haritası

Toplantılara ilgili illerin valileri, üniversite rektörleri; Sanayi Odaları başkanları, Ticaret Odaları başkanları, Sanayi ve Ticaret Odaları başkanları ve Ar-Ge projesi yapan özel sektör temsilcileri ile illerin ilgili diğer üst düzey kamu yöneticileri katılım sağlamaktadır.

Ar-Ge ve Yenilik Günleri kapsamında, Ar-Ge ve yenilik kavramları paylaşılarak, Ar-Ge ve yenilik ile katma değer yaratmanın yolları örneklendirilmekte, toplantıya katılan illerin TÜBİTAK projeleriyle birlikte Ar-Ge ve yenilik performansı incelenerek ve gelecekte illerin Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerini artırabilecek öneriler ve fikirler tartışılmaktadır.

Önerilen modellerde, yerel kaynak ve yetkinliklerden (ör. sınai yetkinlikler, entelektüel sermaye, doğal kaynaklar ve kültürel öğelerden) küresel ölçekte fark yaratılması için Ar-Ge ve yenilik yoluyla harmanlanarak değerlendirilmesi gerekliliğinin altı çizilmektedir. Yaratıcı fikirlerin kaynağı ve yenilik sürecinde bir sorun çözme aracı olarak Ar-Ge ve yenilik çalışmalarının önemli düzeyde katma değer sağlayan çeşitli çıktıların eldesi için yararlı olduğu belirtilmektedir. Yerel kaynakların yerinde tüketimi ve yakın pazarlara sunulmasından ziyade Ar-Ge ve yeniliğin bu kaynaklardan ikincil ürün elde etmede (ör. yerfıstığından biyo-yakıt), verimi ve kaliteyi arttırmada, uzak pazarlara sunmada (Toros kirazında olduğu gibi) veya üretim veya tüketimden kaynaklanan çevresel sorunların çözümünde (ör. temiz üretim için alternatif yöntemlerin geliştirilmesinde) yararlı olduğu gibi örnekler üzerinde durulmaktadır.

Ancak esas önerilen, akıl, bilgi ve işbirliğiyle "ufkun ötesine" geçilmesini sağlayacak yerel kaynak ve yetkinliklerin bir döngüde buluşturmanın olduğu vurgulanmıştır. Örneğin, melez araç geliştirme yetkinliği bulunan otomotiv sektörünün, yağlı tahıllar üretilen tarım sektörü ve lojistik sektörlerinin bir döngüde buluşturulmasıyla biyo-yakıt kullanan melez araçların gerçekleştirilmesi mümkündür. TÜBİTAK'ın "İl Yenilik Platformları" girişiminden hareket ederek Ar-Ge ve yenilik eksenli dönüşümün sağlanması için akıl, bilgi ve işbirliğiyle "ufkun ötesine" geçmenin hedeflenmesi gerekliliği

vurgulanmaktadır (Şekil 25). Bunu gereçekleştirilecek yol haritasında ise İl Yenilik Platformu'nun oluşumu için TÜBİTAK İŞBAP desteği önem taşımaktadır.

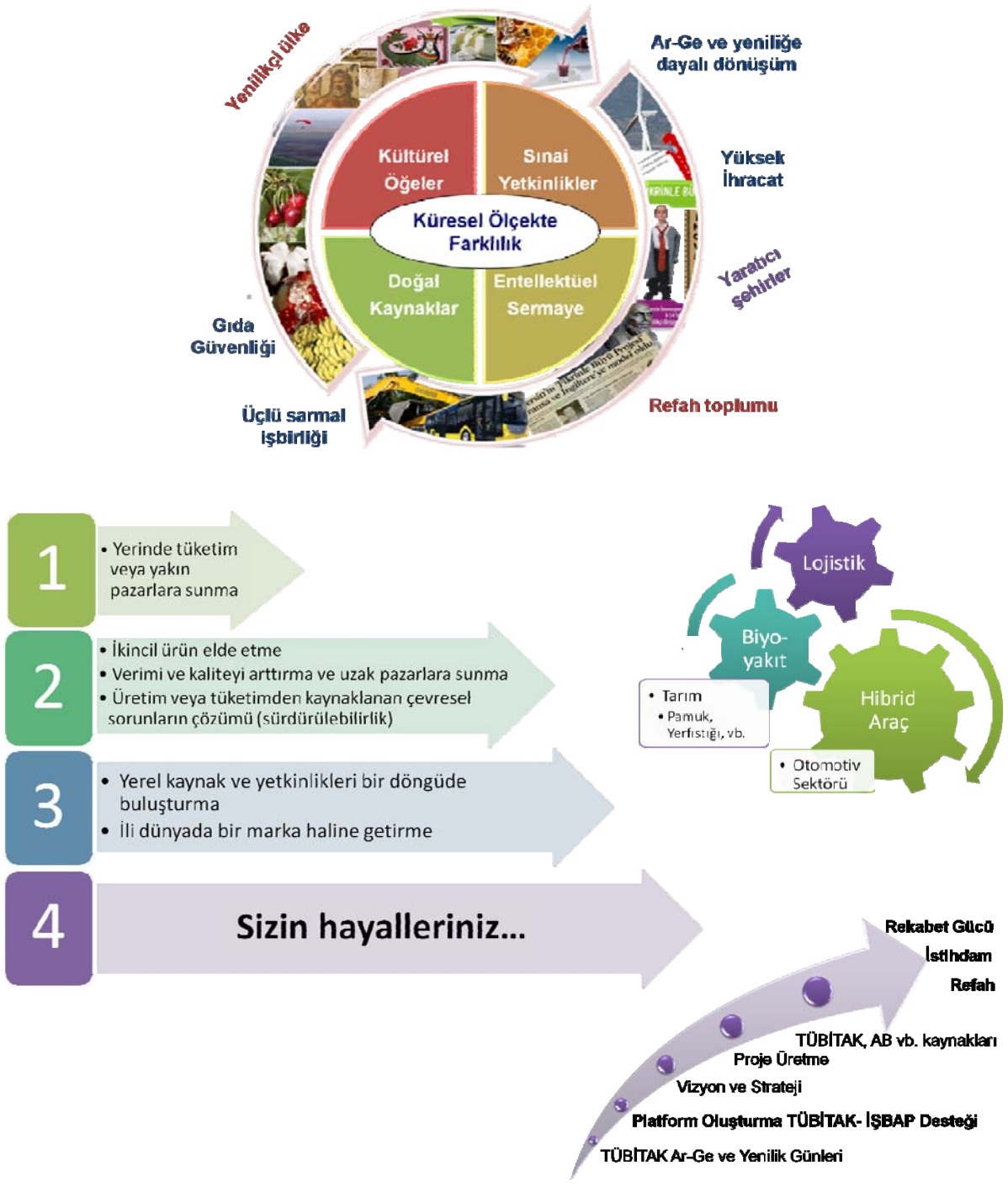

Şekil 25. Ar-Ge ve Yenilik Günleri'nde Önerilen Modelden Örnekler

5. Özel Sektörün Bilim ve Teknoloji Performansının Güçlendirilmesi

5.1. Özel Sektöre Yönelik TÜBİTAK Araştırma Teknoloji Geliştirme ve Yenilik Destekleri

Sektör ve büyüklüğüne bakılmaksızın özel sektör kuruluşlarına yönelik 1995 yılından bu yana Dış Ticaret Müsteşarlığı (DTM) ile birlikte, verilmekte olan Araştırma, Teknoloji Geliştirme ve Yenilik Destekleri, "Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Teknoloji ve Yenilik Destek Programlarına İlişkin Yönetmelik'in 16 Ocak 2007 gün ve 26405 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmesinden sonra hayata geçirilen yeni destek programları ile daha yaygın ve etkin biçimde yürütülmesi sağlanmıştır. Aşağıda söz konusu Yönetmelik çerçevesinde yeni başlatılan programlar da dahil tüm destek programlarına ait veriler Tablo 22'de özet olarak sunulmuş olup, proje başvurularındaki artış Şekil 26'da gösterilmiştir.

Ülkemizin ekonomik ve sosyal refahını artırmak için, özel sektör kuruluşlarının araştırma, teknoloji geliştirme ve yenilikçilik yeteneği ile rekabet gücünü yükseltmek, ülkemizde girişimcilik kültürünün oluşmasına katkıda bulunmak, sanayi kuruluşlarının kendi arasında ve üniversitelerle daha yakın işbirlikleri ve ortaklıklar sağlamasını teşvik etmek amacıyla proje esaslı araştırma, teknoloji geliştirme ve yenilik faaliyetlerine kaynak ayrılmasını özendirecek, risk paylaşımlı destek programları, TÜBİTAK Teknoloji ve Yenilik Destek Programları Başkanlığı (TÜBİTAK-TEYDEB) bünyesinde yürütülmektedir.

Söz konusu destek programlarında yenilikçiliği hedefleyen Ar-Ge projelerinin desteklenmesi, sanayinin uluslararası rekabet gücünü geliştirecek en önemli araç olarak görülmektedir. Bu programlar ile, özel kesimin Ar-Ge'ye kaynak ayırması, firmaların kendi aralarında veya üniversiteler ve araştırma kurumlarıyla yapacakları işbirlikleri ile, çağımızın en önemli ekonomik gelişme kaynağı olan bilimsel ve teknolojik birikimin toplumsal faydaya (ürüne) dönüştürülmesi süreci desteklenerek Ar-Ge'ye dayalı yenilikçiliğe daha fazla yatırım yapılması teşvik edilmektedir.

Özel sektöre yönelik oluşturulan Araştırma Teknoloji Geliştirme ve Yenilik Destek Programları kapsamında, bilimsel ve teknolojik bilgiyi ürüne, sürece, yönteme veya sisteme dönüştürme aşamalarında yapılacak, teknoloji ve yenilik odaklı araştırma, geliştirme, iyileştirme, işbirliği ve kümeleşme faaliyetlerine ilişkin proje önerileri, değerlendirilmekte, izlenmekte ve geri ödemesiz olarak desteklenmektedir.

30 Nisan 2010 tarihi itibariyle, Araştırma Teknoloji Geliştirme ve Yenilik Destek Programları kapsamında 1.720 adet proje desteklenmekte olup, 533 adet proje önerisinin değerlendirme süreci devam etmektedir. Ocak-Nisan 2010 dönemi itibariyle, destek programlarına 608 proje başvurusu yapılmıştır. Araştırma Teknoloji Geliştirme ve Yenilik Destek Programları kapsamında, önerilen proje başvurusu ve firma sayılarının yıllara göre dağılımı Şekil 26'da verilmektedir. Ocak-Nisan 2010 döneminde, Programlar kapsamında desteklenen projelere DTM ve TÜBİTAK kaynaklarından toplam 81,5 Milyon TL. ödenmiştir. Programlar kapsamında sağlanan destek tutarının yıllara göre dağılımı ise, Şekil 27'de görülmektedir.

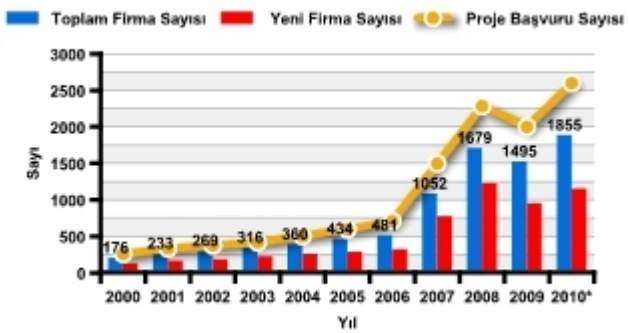

* 2008-2012 Stratejik Planında öngörülen hedef olup, 30 Nisan 2010 itibariyle toplam 524 firmanın 608 proje başvurusu bulunmaktadır.

Şekil 26. 2000-2009 Yılları Arasında Araştırma Teknoloji Geliştirme ve Yenilik Destek Programlarına Başvuran Firma ve Proje Sayıları

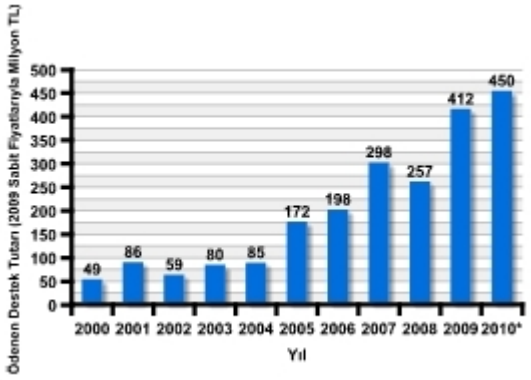

* 2010 yıl sonu öngörüsü olup, 30 Nisan 2010 itibariyle TÜBİTAK ve DTM kaynaklarından ödenen tutar 81,5 Milyon TL' dir.

Şekil 27. 2000-2009 Yılları Arasında Araştırma Teknoloji Geliştirme ve Yenilik Destek Programları Kapsamında Sağlanan Destek Tutarının Yıllara Göre Dağılımı (TÜBİTAK+DTM)

Tablo 22. TÜBİTAK Araştırma Teknoloji Geliştirme ve Yenilik Destek Programlarına İlişkin Veriler

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010 Nisan	2010*
Proje Başvuru sayısı	260	333	374	418	503	595	711	1498	2285	2001	608	**2600**
Proje Başvurusunda Bulunan Firma Sayısı	176	233	269	316	360	434	481	1052	1679	1495	524	**1855**
Yeni Firma Sayısı	99	130	154	192	230	254	290	743	1199	926	255	**1125**
Destek Kararı Verilen Proje Sayısı	180	275	286	279	374	449	534	732	1199	1185	328	**1326**
Sonuçlanan Proje Sayısı	165	186	164	160	204	242	298	384	583	917	324	
31 Aralık itibariyle Desteklenmekte Olan Proje Sayısı	469	518	538	673	792	818	961	1355	1790	1792	1720	**2200**
Desteklenen Projeler Kapsamında Gerçekleşen Harcama Tutarı (Milyon TL)**	205	449	261	202	187,5	350	507	789,4	565	1006,5	180	**1120**
Destek Kapsamına Alınan Harcama Tutarı (Oluşturulan Ar-Ge Hacmi) (Milyon TL)**	165	356	173	186,3	140	296	352,5	495	413	669	130	**750**
Ödenen Destek Tutarı (Milyon TL)** (TÜBİTAK +DTM)	49	86	59	80	85	172	198	298	257,4	412,1	81,5	**450**

* 2008-2012 Stratejik Planında öngörülen hedefler

** 2009 Sabit Fiyatlarıyla

Proje Değerlendirme ve Seçim Süreci

TÜBİTAK'ın özel sektöre sağladığı destekler için uymak zorunda olduğu mevzuata, TÜBİTAK-TEYDEB programları hakkında ayrıntılı bilgiye, Sanayi Ar-Ge Destek Programları ile ilgili başvuru kılavuzlarına, değerlendirme kriterleri ve süreçleri hakkında tüm bilgilere TÜBİTAK'ın web sayfasından ulaşılabilir.

10 Mart 2005 tarihli Bilim Teknoloji Yüksek Kurulunun 2005/7 sayılı Kararı ve 2005/9 sayılı Başbakanlık Genelgesi uyarınca projelerin değerlendirilmesinde OECD tarafından hazırlanmış olan Oslo ve Frascati kılavuzlarındaki Ar-Ge ve Yenilik kavram ve tanımları dikkate alınmaktadır. Ayrıca Dünya Ticaret Örgütü (WTO), AB'nin devlet yardımlarına ilişkin düzenlemeleri de söz konusu kılavuzlarda belirtilen kavramları esas almaktadır. TÜBİTAK-TEYDEB tarafından,

- Ar-Ge ve yenilikçi yönü güçlü, rutin mühendislik uygulamalarını değil, fonksiyonel değişiklikleri içeren,
- Üretim altyapısına yönelik yatırımlara, şekil ve estetiğe yönelik değişikliklere değil, gerçek anlamda araştırma geliştirme faaliyeti içeren,
- Firmanın kendi özgün katkısının olduğu araştırma, teknoloji geliştirme ve yenilik faaliyetlerini içeren,
- Kazanılmış Ar-Ge yeteneğinin tekrarını ve kullanımını değil, yeni Ar-Ge yeteneği kazandıracak,
- Güncel ve geleceğin teknolojilerini içeren çalışmaları kapsayan,
- Proje bilgilerinin, değerlendirmeyi sonuçlandırıcı yeterlilikte ve belirginlikte olduğu,
- Ar-Ge sistematiği yeterli,
- Proje ekibinin nitelik veya nicelik olarak projeyi gerçekleştirecek yeterlilikte olduğu,
- Firma Ar-Ge altyapısının, proje faaliyetlerini yürütmek için yeterli olduğu,

- Proje çıktılarının ekonomik yarara dönüşebilir nitelikte olduğu,

projelerin desteklenmesi uygun bulunmaktadır.

Projelerin değerlendirilmesinde kullanılan Ar-Ge için eşik oluşturan kıstaslar, tüm paydaşların ve özellikle sanayiden gelen araştırmacıların da katılımı ile müştereken belirlenmiştir. Yapılan iyileştirme önerileri de her zaman dikkate alınmaktadır. Doğal olarak, uluslararası standartlar, WTO, OECD ve AB ülkelerinin kullandığı yöntemler uygulanmaktadır. Bu yöntemlerin kullanılması, kısa vadede ülkemizin uluslararası rekabet kurallarına uyumuna, uzun vade de gerçek Ar-Ge potansiyeli ve birikimimizin güçlenmesine katkı sağlayacaktır.

TÜBİTAK öncülüğünde geliştirilmiş olan formlarda ilan edildiği üzere, destek programlarına başvurusu yapılan projeler aşağıda belirtilen üç boyut altında yer alan kriterlere göre değerlendirilmekte olup, bu boyutlar ve kriterler web ortamında sunulmaktadır:

- Projenin endüstriyel Ar-Ge içeriği, teknoloji düzeyi ve yenilikçi yönü
- Proje planı ve kuruluşun altyapısının uygunluğu
- Proje çıktılarının ekonomik yarara ve ulusal kazanıma dönüşebilirliği

Proje önerilerini, Likert Ölçeği – 1, 2, 3, ... yerine, her boyuta eşit ağırlık vererek 3 boyutta değerlendirmek için geliştirilen “Tanımlara Bağlanmış Değerlendirme Ölçeği (Phrase-Anchored Rating Scale)” her 3 boyut için ayrı ayrı; “çok iyi”, “iyi”, “iyi değil/yetersiz” yönleri tanımlayan ifadeler/kavramlar/hükümler kullanılmaktadır.

Değerlendirme süreci sonunda “çok iyi” ve “iyi” hükümlerini içeren kriterleri sağlayan projeler desteklenmekte olup, “iyi değil/yetersiz” hükümlerini içeren kriterleri taşıyan projeler ise desteklenmemektedir.

TÜBİTAK – TEYDEB Proje Öneri Değerlendirme Formu ve Proje Öneri Değerlendirme Raporu Hazırlama Kılavuzu TÜBİTAK web sayfasında kullanıma açıktır.

Proje Hakem ve İzleyici Heyeti Tespiti

Proje önerilerinin bilimsel değerlendirme, desteklemeye değer bulma ve izleme süreçleri, başvurunun alanına göre ilgili “Teknoloji Grubu” tarafından yönetilir. Her grupta, TÜBİTAK mensubu bir “Grup Sekreteri” ile teknoloji alanı uzmanları yer alır. Ayrıca, her grubun, üyeleri TÜBİTAK dışından olan, kendi alanlarında temayüz etmiş bilim insanları arasından seçilen beş kişilik bir “Teknoloji Alan Komitesi” vardır. Proje önerilerinin değerlendirmesini yapacak hakem heyetlerinin seçimi, hakemlerin değerlendirme sonuçlarını gözönüne alarak, projenin bilimsel olarak desteklenmeye değer bulunup bulunmadığı, proje izleyicilerinin seçimi ve projelerin izlenmesine ilişkin kararlar, bu Teknoloji Alan Komitesi tarafından alınır.

TÜBİTAK -TEYDEB Teknoloji Grupları aşağıda verilmiştir.

- Makine İmalat Teknolojileri Grubu
- Malzeme, Metalurji ve Kimya Teknolojileri Grubu
- Elektrik, Elektronik Teknolojileri Grubu
- Bilişim Teknolojileri Grubu
- Biyoteknoloji, Tarım, Çevre ve Gıda Teknolojileri Grubu

Süreç, ilgili teknoloji alanı uzmanının ön değerlendirmesi ile başlamaktadır. Bu inceleme sonucunda, Teknoloji Alan Komitesi, hakem heyetlerini, aşağıdaki hususları dikkate alarak belirlenen hakem adayları arasından seçer. Seçilen hakemler, çıkar çatışması olmadığının teyidi için projesi değerlendirilecek işletmenin onayı alındıktan sonra değerlendirici olarak atanır.

Proje önerilerine hakem seçimi yapılırken aşağıdaki hususlar dikkate alınmaktadır:

- TÜBİTAK-ARBİS (Araştırmacı Bilgi Sistemi)’de kayıtlı bulunması,
- Konunun uzmanı olması,
- Projeler arası karşılaştırma yapabilmesi için firmanın önceki projelerinde hakemlik görevi yapmış olması,

- Proje konusunda Türkiye'deki gelişimi görerek değerlendirme yapabilmesi için benzer projelerde görev almış olması,
- Üniversite-Sanayi işbirliğine katkı sağlamak amacıyla projenin yürütüleceği bölgeden olması,
- Daha önceki proje değerlendirme performanslarına (gözlem, irdeleme, rapor niteliği, firmaya katkısı ve rapor veriş süresi) göre belirlenmesi,
- Daha önce hakemlik yapmamış kişiler arasından ve çeşitli üniversitelerden hakem belirlenerek hakem havuzunun genişletilmesi,
- Proje konusu farklı disiplinleri içeriyor ise her bir disiplini değerlendirebilecek uzmanların belirlenmesi
- Söz konusu firma için ve proje kapsamında çıkar çatışması içinde olmaması

Teknoloji Alan Komitelerinin üyeleri, bilimsel değerlendirme yapan hakemler, izleyiciler, vs. kurumsal temsil esasına göre değil, bireysel uzmanlık ve liyakat esasına göre seçilmekte ve bireysel değerlendirmelerini, ait oldukları kurumların görüşü olarak değil, bireysel bağımsız görüşleri olarak ifade etmek zorundadır. Bu görevlerde kurumsal kontenjanlar ayrılmaz. Çünkü bu, "eş uzman-peer evaluation" kavramıyla bağdaşmayan ve dolayısıyla uluslararası geçerli kurallar çerçevesinde hiç uygulanmaması gereken bir yaklaşımdır. TÜBİTAK ARBİS (Araştırmacı Bilgi Sistemi) ülkemizdeki tüm araştırmacıların, üniversite, kamu veya özel sektörde istihdam edilmelerine bakılmaksızın, kendilerini kayıt ettirmelerine açıktır. Böylece, özel sektörden de görevlendirme yapılabilmektedir. Ancak, proje başvurularının ticari faaliyet ve gizlilik konusu olması nedeniyle tedbirli davranılması gerekmektedir. Firmalar sundukları projelerin değerlendirilmesinde görev alan hakemlere gerekçeli itirazlarını yapabilmektedir. Bu itirazlar genellikle hakemin rakip firmayla danışmanlık ve benzeri ilişkilerinden kaynaklanan çıkar çatışması durumlarıdır.

Tüm süreç içinde, TÜBİTAK bu sürecin yürütülmesi için gereken ortamı sağlar. BTYK ve TÜBİTAK Bilim Kurulu'nca belirlenen politikalar, stratejiler ve öncelikler doğrultusunda ve bütçe olanaklarına göre, bilimsel olarak desteklenmesi uygun bulunan projelerin, desteklenme veya desteklenmemesi kararını alır. Tüm idari ve mali süreçleri, ilgili mevzuat sınırları içinde yönetir. Bir başka deyişle, TÜBİTAK Başkanlığı, Teknoloji Alan Komitelerince bilimsel olarak desteklenmemesi kararı alınan bir projenin desteklenmesi kararını almaz.

Tablo 23'de son yıllarda görevlendirilen hakem ve izleyici sayılarıyla ilgili veriler gösterilmektedir.

Tablo 23. TÜBİTAK - TEYDEB Hakem, İzleyici ve Rapor Sayıları

Yıl	Hakem	Yeni Hakem	Hakem Raporu	Proje/ Hakem*	İzleyici	Yeni İzleyici	İzleyici Raporu	Proje Dönem Dosyası/İzleyici*
2003	388	168	816	2	241	84	663	3
2004	428	152	884	2	288	83	841	3
2005	596	237	1.419	2	325	93	944	3
2006	840	347	1849	2	349	84	1107	3
2007	1167	511	2661	2	535	201	2061	4
2008	1594	695	4022	2	681	245	2080	3
2009	1618	501	4360	3	985	374	3858	4
2010 Nisan	714	103	1122	2	437	55	712	2

* Ortalama

Değerlendirme Süresi

TÜBİTAK-TEYDEB'e gelen proje başvuruları ve desteklenen proje sayıları, yıllar içinde geometrik artış göstermiştir.

Başvuru, değerlendirme ve izleme süreçlerinin elektronik ortama taşınması amacı ile başlatılan ve aşamalı olarak kullanıma açılmakta olan e-TEYDEB projesinin süreçleri hızlandıran etkisi görülmeye başlanmıştır. Proje başvuruların değerlendirme süresi, 2008 yılında ortalama 5 ay iken, 2009 yılında proje başvurularının ortalama değerlendirme süresi 3,5 aya inmiştir. Diğer ülkelerdeki TÜBİTAK benzeri Ar-Ge desteği veren kuruluşlarda bu sürenin 6-9 aydan az olmadığı gözlemlenmektedir. Örneğin değerlendirme süresi ABD'de NSF tarafından yürütülen SBIR (Küçük İşletmeler Yenilik Araştırmaları - Small Business İnnovation Research) programı için 9 ay, AB çerçeve programları için 6 ay olarak gerçekleşmektedir.

Firma kaynaklı, aşağıda açıklanan sebepler nedeniyle, başvuru ve izleme süreçleri uzayabilmektedir. İzleme sürecindeki gecikmelerden kaynaklanan finansal aksaklıklar "transfer ödemesi" altında yapılan ön ödemelerle telafi edilmektedir.

Firmalardan kaynaklanan en önemli gecikme nedenlerinden ikisi aşağıda açıklanmıştır.

- Destek sürecinde sunulan dönem dosyalarının genellikle üç ayın son günlerinde verilmesi: Firmalar, desteklenen projelerin 1 Temmuz - 31 Aralık 2009 Aralığına ilişkin 2009/II. dönem dosyalarını TÜBİTAK'a 1 Ocak - 31 Mart 2010 tarih aralığında sunmaları zorunludur. 2009/II. dönemine ilişkin 2.400 dönem dosyası sunulmuş olup, bu dosyaların tümünün 1 Mart'da sunulması mümkün iken dosyaların;
    - % 8'i Ocak 2010 içerisinde,
    - % 9'ı Şubat 2010 içerisinde,
    - % 83'ü ise Mart 2010 sonunda sunulmuştur.
- Yeminli Mali Müşavirler tarafından hazırlanan raporların istenilen içerikte olmaması nedeniyle raporların kabul edilmemesi.

TÜBİTAK, özellikle KOBİ'lerin ilk iki Ar-Ge projesini desteklemek için oluşturduğu KOBİ Başlangıç Ar-Ge Destek programında proje hazırlamak için alınan danışmanlık hizmet giderlerini destek kapsamına almıştır. Bu desteğin yanında TÜBİTAK'ın Türk Patent Enstitüsü ile ortak başlattığı patent destek programı, işletmelerin Ar-Ge çıktılarına patent alınmasını teşvik ederek proje sonuçlarının başkaları tarafından izinsiz kullanımını engellemeyi hedeflemektedir.

TÜBİTAK TEYDEB bünyesinde yürütülen destek programlarına ilişkin bilgiler aşağıda sırasıyla verilmiştir.

1501 - TÜBİTAK Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı (TÜBİTAK-DTM)

18 Mayıs 1995 tarihli Para Kredi Koordinasyon Kurulu Kararı ve 1 Haziran 1995 tarihinde yürürlüğe konmuş olan "Araştırma Geliştirme (Ar-Ge) Yardımına İlişkin Tebliğ" ile proje başvuruları TÜBİTAK tarafından değerlendirilmekte ve Dış Ticaret Müsteşarlığı (DTM) kaynaklarından sanayi kuruluşlarına teknoloji ve yenilik destekleri verilmeye başlanmıştır. 01.08.2005 tarihinden itibaren, söz konusu desteklerin %75'i TÜBİTAK, %25'i DTM kaynaklarıyla karşılanmaktadır.

Yıllar itibariyle 1501 - Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı kapsamında yapılan proje başvuruları ve desteklenen proje sayıları Tablo 24'te, destek tutarları Tablo 25'de gösterilmektedir.

Tablo 24. 1501- Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Program Verileri

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010 Nisan	2010*	TOPLAM**
Proje Başvuru sayısı	260	333	374	418	503	595	711	809	939	871	249	**1100**	6996
Proje Başvurusu Yapan Firma Sayısı	176	233	269	316	360	434	481	538	588	547	189	**680**	
Yeni Firma Sayısı	99	130	154	192	230	254	290	278	263	206	40	**265**	2631
Karar Verilen Proje Sayısı (Yıl İçerisinde)	200	328	330	344	431	553	647	731	903	1015	266	**1045**	6426
Destek Kararı Verilen	180	275	286	279	374	449	534	566	516	540	164	**575**	4797
Desteklenmeyen	20	53	44	65	57	104	113	165	387	475	102	**470**	1629
Sonuçlanan Proje Sayısı	165	186	164	160	204	242	298	384	511	524	153		3130

* 2008-2012 Stratejik Planında öngörülen hedefler

** 1995-2009 itibariyle Birikimli Toplam

Tablo 25. 1501**-** Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı Kapsamında Verilen Destek Miktarı (Milyon TL)

Yıl	1995-1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010 Nisan	2010*	Toplam**
Ödenen Destek Tutarı (2009 Sabit Fiyatlarıyla Milyon YTL)	82	49	86	59	80	85	172	198	298	238	328	58,7	**350**	1733,7

* 2008-2012 Stratejik Planında öngörülen hedefler

** 1995-2009 itibariyle Birikimli Toplam

30 Nisan 2010 itibariyle 1501-Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı kapsamında 948 adet proje desteklenmekte olup, 237 adet proje önerisinin değerlendirme süreci devam etmektedir. Tablo 25'de görüldüğü gibi program kapsamında desteklenen projelere 1995-30 Nisan 2010 yılları arasında TÜBİTAK – DTM işbirliğinde 2009 sabit fiyatlarıyla toplam 1.733,7 Milyon TL hibe destek sağlanmıştır.

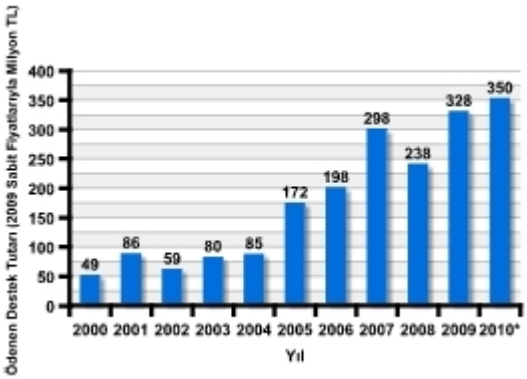

* 2008-2012 Stratejik Planında öngörülen hedef olup, 30 Nisan 2010 itibariyle TÜBİTAK ve DTM kaynaklarından ödenen tutar 58,7 Milyon TL'dir.

Şekil 28. 2000-2009 Yılları Arasında 1501-Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı Kapsamında TÜBİTAK ve DTM Kaynaklarından Sağlanan Destek Miktarının Yıllara Göre Dağılımı (TÜBİTAK+DTM)

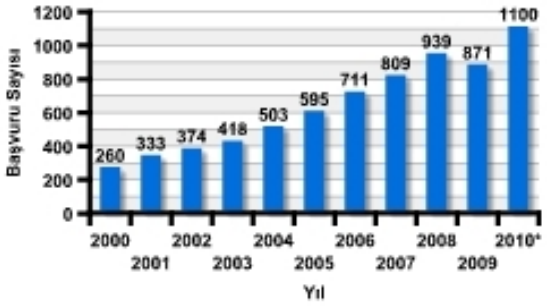

* 2008-2012 Stratejik Planında öngörülen hedef olup, 30 Nisan 2010 itibariyle proje başvuru sayısı 249' dur.

Şekil 29. 2000-2009 Yılları Arasında 1501**-**Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı Kapsamında Proje Başvurularının Yıllara Göre Dağılımı

Şekil 29'da görüldüğü gibi 1501-Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı'na 2008 yılında 939 proje başvurusu sunulmuş, 2009 yılında ise, proje başvuru sayısı 871 olarak gerçekleşmiştir. 30 Nisan 2010 tarihi itibariyle, programa 249 başvuru yapılmıştır. Programa sunulan proje önerilerindeki artışlara paralel olarak başvuru yapan kuruluş sayılarında da artış gözlemlenmektedir. Şekil 30'da görüldüğü gibi, program kapsamında proje öneren kuruluş sayısı ile beraber programa ilk defa başvuru yapan kuruluş sayısı da artmaktadır. Şekil 31'de program kapsamında proje başvurularının teknoloji alanlarına göre dağılımı gösterilmektedir.

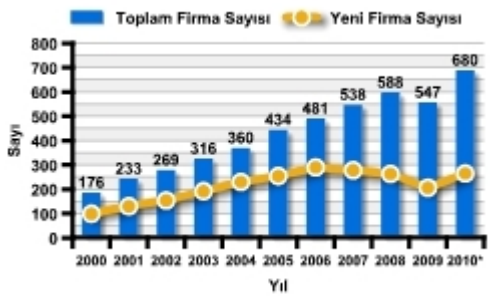

* 30 Nisan 2010 itibariyle başvuran firma sayısı 189 olup, 2008-2012 Stratejik Planında öngörülen hedef 680' dir.

Şekil 30. 2000-2009 Yılları Arasında 1501-Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programına Başvuran Firma Sayısının Yıllara Göre Dağılımı

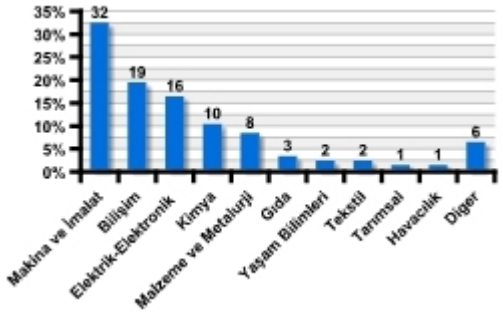

Şekil 31. 1501-Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı Kapsamında Proje Başvurularının Teknoloji Alanlarına Göre Dağılımı

1503 - TÜBİTAK Proje Pazarları Destekleme Programı

TÜBİTAK - 1503 Proje Pazarları Destekleme Programı ile üniversite, araştırma kurumları ve sanayi kuruluşları arasında ortak Ar-Ge projelerinin oluşturulmasına yönelik ulusal teknolojik işbirliği platformları desteklenmektedir.

Bu tür teknolojik işbirliklerinde temel ilke; somut Ar-Ge düşünce ya da proje önerilerine sahip olup, bunları gerçekleştirmek için kendi yetenekleri dışında başka uzmanlık alanlarından katkıya gereksinim duyan, proje öneri veya sonuçlarına ilişkin talep varlığını araştıran ya da arz edilen proje işbirliği önerilerine teknolojik veya finansal katkıda bulunmak isteyen üniversite, araştırma ve sanayi kuruluşlarından temsilcilerin bir araya gelerek aktif katılımları ile projelerini birbirlerine tanıtmaları yoluyla işbirliği olanaklarına ortam oluşturulmasıdır.

Programa 2009 yılında;

- Erciyes Üniversitesi,
- Ostim Organize Sanayi Bölgesi,
- Mersin Üniversitesi
- Ege Üniversitesi Bilim-Teknloji Uygulama Araştırma Merkezi 'nden 4 adet proje pazarı başvurusu gerçekleşmiş olup, başvuruların tamamı desteklenmiştir.

Ocak - 30 Nisan 2010 döneminde ise;

- Kocaeli Üniversitesi,
- Gaziantep Sanayi Odası,
- Giresun Üniversitesi,
- Uludağ İhracatçılar Birliği,
- Eskişehir Sanayi Odası,
- Erciyes Üniversitesi,
- Hacettepe Üniversitesi,
- Selçuk Üniversitesi' nden 8 adet proje pazarı başvurusu desteklenmiştir.

1507- TÜBİTAK KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı

Ülkemizdeki tüm işletmelerin %98'ini oluşturan KOBİ'lerin araştırma, teknoloji geliştirme ve yenilik faaliyetleri ile verimliliklerini artırmaları ve katma değeri daha yüksek ürün ve hizmetlere yönelmelerini teşvik etmek amacıyla 16 Mart 2007 tarihinde 1507- TÜBİTAK KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı başlatılmıştır. Program kapsamında sağlanacak desteklerle KOBİ'lerin, daha rekabetçi olma yönünde, kurumsal araştırma teknoloji geliştirme kültürüne sahip olmaları, ulusal ve uluslararası destek programlarında daha etkin yer almaları hedeflenmektedir.

Bu program ile yeni bir ürün üretilmesi, mevcut bir ürünün geliştirilmesi, iyileştirilmesi, ürün kalitesi veya standardının yükseltilmesi veya maliyet düşürücü nitelikte yeni tekniklerin, yeni üretim teknolojilerinin geliştirilmesi konularında KOBİ'ler tarafından yürütülen 400.000 TL bütçe ve 18 ay süre ile sınırlı ilk iki projeye TÜBİTAK tarafından %75 oranında hibe şeklinde mali destek sağlanmaktadır. Bu programda değerlendirme ve karar süreci ortalama 90 gün içinde sonlandırılmaktadır. Programa ilişkin veriler Tablo 26'da verilmiştir.

Tablo 26. TÜBİTAK 1507 – KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı Başvuru Sayıları

	2007	2008	2009	2010 Nisan	2010*	Toplam**
Proje başvuru sayısı	578	1192	1024	339	1380	3133
Firma sayısı	536	1097	946	325	1175	
Yeni Firma Sayısı		945	715	216	860	1876
Karar verilen proje sayısı	225	1100	1185	337	1250	2847
Destek kararı verilen	162	641	597	154	675	1554
Desteklenmeyen	63	459	588	183	575	1293
Sonuçlanan Proje Sayısı	-	72	384	168		624
Ödenen Destek Tutarı (2009 Sabit Fiyatlarıyla Milyon TL)	-	19	80,7	21,5	95	121,2

* 2008-2012 Stratejik Planında öngörülen hedef

** 30.04.2010 itibariyle Birikimli Toplam

2007 yılı Mart ayında başlayan 1507 KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı'na, yıl içinde yapılan proje başvurularının toplam proje başvurusuna oranı 2009 yılında %51 ve Ocak- Nisan 2010 döneminde ise %56 olarak gerçekleşmiş olup, KOBİ'ler tarafından bu programa olan ilginin giderek artmakta olduğu gözlenmektedir. 1507 KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı'na verilen hibe destek tutarı 2009 yılı sabit fiyatları ile, 2008 yılında 19 Milyon TL. iken, 2009 yılında 80,7 Milyon TL. olarak 3,3 kat artış gerçekleşmiştir (Şekil 32).

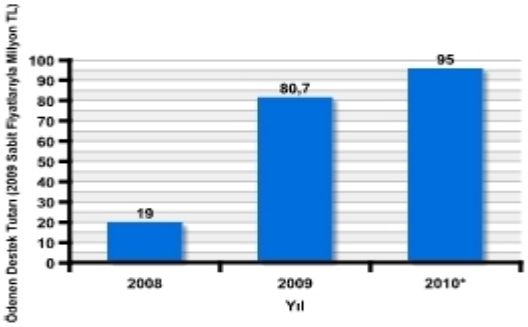

* 2008-2012 Stratejik Planında öngörülen hedef olup, 30 Nisan 2010 itibariyle TÜBİTAK kaynaklarından ödenen tutar 21,5 Milyon TL'dir.

Şekil 32. 2008-2009 Yılları Arasında 1507- KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı kapsamında TÜBİTAK Kaynaklarından Sağlanan Destek Miktarının Yıllara Göre Dağılımı

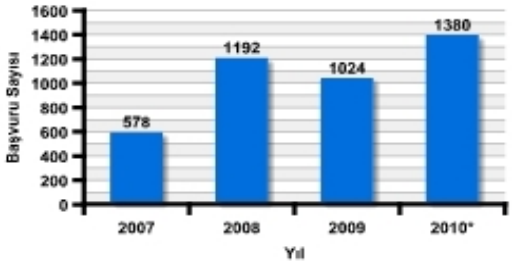

* 2008-2012 Stratejik Planında öngörülen hedef olup, 30 Nisan 2010 itibariyle proje başvuru sayısı 339' dur.

Şekil 33. 2000-2009 Yılları Arasında 1507**-** KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı Kapsamında Proje Başvurularının Yıllara Göre Dağılımı

Ocak - Nisan 2010 dönemi itibariyle, bu program kapsamında 325 KOBİ ölçeğindeki firma, 339 proje başvurusu gerçekleştirmiştir (Şekil 33). Ocak - Nisan 2010 döneminde, Program kapsamında 697 adet proje desteklenmekte olup, 278 adet proje önerisinin değerlendirme süreci devam etmektedir. Programa ilişkin yapılan tanıtım etkinlikleri ile proje başvuru sayısında öngörülenin üzerinde başvuru alınması sağlanmıştır. Şekil 34'ten de görüleceği gibi, programa başvuru yapan kuruluşların büyük bir bölümünü programa ilk defa başvuru yapan kuruluşlar oluşmaktadır. Şekil 35'de program kapsamında proje başvurularının teknoloji alanlarına göre dağılımı gösterilmektedir.

* 30 Nisan 2010 itibariyle başvuran firma sayısı 325 olup yeni firma sayısı 216'dır. 2008-2012 Stratejik Planında öngörülen firma sayısı hedefi 1175, yeni firma sayısının ise 860 olması beklenmektedir.

Şekil 34. 2000-2009 Yılları Arasında 1507- KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programına Başvuran Firma Sayısının Yıllara Göre Dağılımı

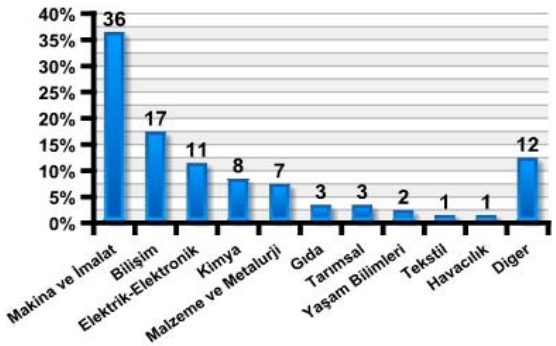

Şekil 35. 1507- KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı Kapsamında Proje Başvurularının Teknoloji Alanlarına Göre Dağılımı (Yuvarlamalardan dolayı yüzdeler toplamı vermeyebilir)

KOBİ'ler, 1507 KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı'na ilk iki projeleri için başvurabildiği gibi, tüm destek programlarına da başvurabilmektedir. 2004-2009 yılları arasında, Destek Programları kapsamında; proje başvurusu yapan firmaların ölçeğine bakıldığında, KOBİ ölçekli firmaların oranı 2004 yılında %79 iken, 2009 yılı sonunda %90'a, KOBİ ölçekli firmalardan gelen proje başvurularının oranı ise, 2004 yılında %63 iken, 2009 yılı sonunda %81'e yükselmiştir. Söz konusu dönem itibariyle, tüm Destek Programları kapsamında, KOBİ ölçekli firmalara verilen hibe destek tutarının oranı 2004 yılında %42 iken, 2009 yılı sonunda %48 olarak gerçekleşmiştir.

TÜBİTAK TEYDEB bünyesinde yürütülen destek programları kapsamında 1 Ocak 2007-30 Nisan 2010 dönemini kapsayan toplam proje başvuru sayısı ve ödenen destek tutarlarına ilişkin özet bilgiler Şekil 36 ve Şekil 37'de verilmektedir.

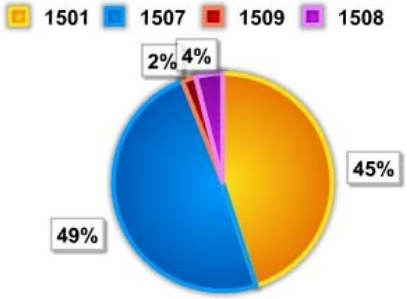

Şekil 36. TÜBİTAK TEYDEB bünyesinde yürütülen destek programları kapsamında 1 Ocak 2007-30 Nisan 2010 dönemini kapsayan proje başvuru sayısılarının dağılımı

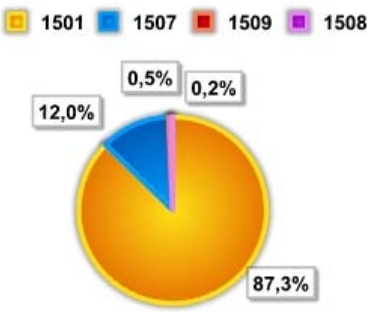

Şekil 37. TÜBİTAK TEYDEB bünyesinde yürütülen destek programları kapsamında 1 Ocak 2007-30 Nisan 2010 dönemini kapsayan ödenek destek tutarlarının dağılımı

1509 - TÜBİTAK Uluslararası Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı

Firmalarımızın ve özel sektör kuruluşlarımızın, uluslararası ortak araştırma, teknoloji geliştirme ve yenilik projelerinde etkin biçimde yer alması, dünyadaki teknolojik gelişmeleri takip etmeleri ve yeni dış pazarlara açılmaları için büyük önem taşımaktadır. Uluslararası ortak destek programlarında

(EUREKA, EUROSTARS, Avrupa Birliği Çerçeve Programları[2] altında ortak proje çağrılarına çıkan programlar ve benzeri uluslararası program ve projeler, çeşitli ülkelerle yapılan ikili işbirliği anlaşmaları) yer alan, sektör ve büyüklüğüne bakılmaksızın Türkiye'de yerleşik katma değer yaratan kuruluşların nitelikli araştırma, teknoloji geliştirme ve yenilik projelerine TÜBİTAK tarafından %75'e varan oranlarda hibe şeklinde destek sağlanması için 8 Temmuz 2007 tarihinde Uluslararası Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı başlatılmıştır. Daha önce 1501 destek programına kabul edilerek desteklenen sanayi katılımlı uluslararası ortaklı projeler bu tarihten itibaren bu programca kabul edilmektedir.

8 Temmuz 2007 tarihinden itibaren 1509 Uluslararası Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı'na 2008 yılı içerisinde 35 adet proje başvurusu yapılmış, 17 projenin desteklenmesi uygun bulunmuş, 2009 yılında ise, 37 adet proje başvurusu yapılmış, 33 projenin desteklenmesi uygun bulunmuştur.

30 Nisan 2010 tarihi itibariyle program kapsamında, 49 proje desteklenmekte ve 18 projenin değerlendirme süreci devam etmektedir.

Destek programı kapsamında desteklenen projelere, 2008 yılında 0,22 Milyon TL., 2009 yılında 3,0 Milyon TL. ödeme yapılmıştır. Ocak - Nisan 2010 döneminde gerçekleşen ödeme ise, 0,87 Milyon TL 'dir.

Destek Programları Kapsamında Üniversite – Sanayi İşbirliği Faaliyetleri

Teknoloji ve Yenilik Destek Programları kapsamında proje önerilerinin değerlendirilmesi ve desteklenen projelerin dönemsel faaliyetlerinin izlenmesi için üniversite ve araştırma kurumlarında görevli bilim insanlarıyla işbirliği yapılmaktadır. 2008 yılı içerisinde 1.767, 2009 yılı itibariyle ise, 1.880 bilim insanı destek programlarının değerlendirme ve izleme süreçlerinde görevlendirilmiştir. Tablo 23'de hakem ve izleyici sayıları yıllar itibariyle verilmiştir. Tablo'da, bir kişinin birden fazla görev almış olması nedeniyle, rakamlar yukarıda belirtilenlerden daha fazladır. Destek programları kapsamında bugüne kadar, 105'i aşkın üniversiteden 3.309 farklı bilim insanı değerlendirme ve izleme süreçlerinde görev almıştır. Ayrıca, Türkiye'nin farklı yerlerindeki bilim insanlarının kuruluşları yerinde değerlendirmek üzere ziyaret etmesi bilginin yayılmasına ve uzun vadede üniversite ve sanayi arasında kalıcı bağların oluşmasına katkıda bulunmaktadır. Değerlendirme ve izleme süreçlerinde görev alan bilim insanlarının üniversitelere göre dağılımı Şekil 38'de verilmektedir.

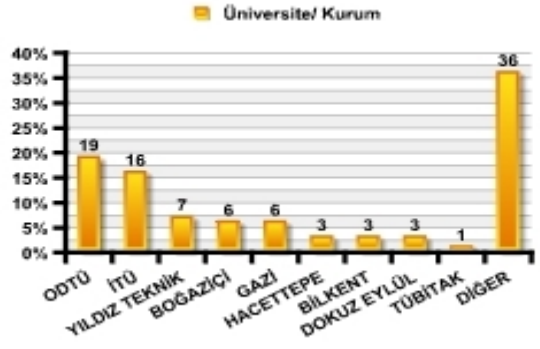

Şekil 38. 1995-2009 Yılları Arasında Araştırma Teknoloji Geliştirme ve Yenilik Destek Programları Kapsamında Projelerin Değerlendirme ve İzleme Süreçlerinde Görev Alan 3000'in Üzerindeki Hakemin Üniversitelere Göre Dağılımı

Destek programlarına başvuran proje önerilerinin değerlendirmesinde yer alacak hakem heyetlerinin tespiti bağımsız akademisyenlerden oluşan Teknoloji Yürütme Komitelerince gerçekleştirilmektedir. TÜBİTAK'ın bu aşamada katkısı, sürecin yürütülmesi için gereken ortamın sağlanması ile sınırlıdır.

Bilimsel değerlendirme yapan hakemler, izleyiciler, geçici paneller ve kurullar, kurumsal temsil esasına göre değil, bireysel uzmanlık ve liyakat esasına göre seçilmekte ve bireysel değerlendirmelerini, ait oldukları kurumların görüşü olarak değil, bireysel bağımsız görüşleri olarak ifade etmek zorundadır. TÜBİTAK ARBİS (Araştırmacı Bilgi Sistemi) ülkemizdeki tüm araştırmacıların, üniversite, kamu veya özel sektörde istihdam edilmelerine bakılmaksızın, kendilerini kayıt ettirmelerine açıktır. Böylece, özel sektörden de görevlendirme yapılabilmektedir. Ancak, proje başvurularının ticari faaliyet ve gizlilik konusu olması nedeniyle tedbirli davranılması gerekmektedir. Firmalar sundukları projelerin değerlendirilmesinde görev alan hakemlere gerekçeli itirazlarını yapabilmektedir.

Mevzuat Değişiklikleri

Destek Programları kapsamında desteklenen projelerin sonuçları değerlendirilerek, firmaların yaşadığı sorunları asgari düzeye indirebilmek ve programdan amaçlanan teknolojik-ekonomik etkileri artırmak

[2] Detaylı bilgi için AB ÇP eki, bölüm 1.2'ye bakınız.

amacıyla program mevzuatında iyileştirmeler gerçekleştirilmektedir. 2010 yılında, tüm Destek Programlarının mevzuatları gözden geçirilerek gerekli iyileştirmelerin yapılması hedeflenmiştir.

2008 yılında, 1501 Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı, 1507 KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı, 1508 Teknogirişim Destekleme Programı ve 1509 Uluslararası Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programları'nın uygulanmasında yaşanan problemlerin aşılmasına yönelik olarak mevzuat iyileştirme çalışmaları yapılmıştır. 1501 Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı' na ait mevzuat iyileştirmesi, 2009 Şubat ayı başında tamamlanmış ve yürürlüğe girmiştir. 1507 KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı, 1508 Teknogirişim Destekleme Programı ve 1509 Uluslararası Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programları'nın mevzuat çalışmaları Mart 2009'da tamamlanarak, 1 Nisan 2009 tarinde yürürlüğe girmiştir.

1501 Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı, 1507 KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı ve 1509 Uluslararası Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı Mevzuatlarında yapılan belli başlı değişiklikler :

- Süreç yeniliği veya süreç geliştirme konularında desteklenmesi uygun bulunan Ar-Ge nitelikli projelerde destek kapsamına yönelik düzenlemeler yapılmıştır.
- Elektronik imza uygulaması, online sayısal ortamda bilgi transferi uygulamalarına ilişkin düzenleme yapılmıştır.
- Proje başlama tarihi, başvuru tarihinden itibaren doksan günden önce olmamak kaydıyla, herhangi bir ayın birinci günü olarak belirleneceği hususunda düzenleme yapılmıştır.
- Transfer ödemesi (ön ödeme) uygulamasında, proje toplam tahmini bütçesi, 1.000.000.-TL ve bu tutarın altında bütçesi olan projelere talep edilebilecektir. Ön ödeme proje bütçesinin %20 si oranında uygulanacak olup, teminat mektupları süresiz olarak düzenlenecektir. Mahsuplaşma ilk dönem ve takip eden dönemde yapılacaktır.
- Proje yürütücüsünün kuruluş personeli olması zorunluluğu getirilmiştir.
- Proje başlangıç tarihi itibariyle, proje çıktılarının bir kamu kurum veya kuruluşuna bedeli karşılığında taahhüt edilmiş olması halinde proje önerisi değerlendirmeye alınmaz.
- Desteklenen projede geliştirilmesi hedeflenen çıktıların tamamının veya bir kısmının kamu kurum veya kuruluşuna bedeli karşılığında taahhüt edilmesi halinde, destek süreci sonlandırılır. İhale kararının onaylandığı veya ihalesiz alımlarda siparişin/işe başlama talimatının verildiği tarih arasındaki faaliyetler destek kapsamında değerlendirilir.

1501 Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı, 1507 KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı, 1508 Teknogirişim Destekleme Programı ve 1509 Uluslararası Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı Uygulama Esasları'nda yapılan değişikliklere ilişkin bilgilere http://www.tubitak.gov.tr/teydeb adresinden ulaşılabilinmektedir.

Ayrıca, TEYDEB Destek Programları kapsamında yürütülmekte olan 1503 Proje Pazarları Destekleme Programına ait mevzuat çalışmaları, 2010 yılı Şubat ayında tamamlanmış olup, "TÜBİTAK Ar-Ge Proje Pazarı Platformu Destekleme Programı Uygulama Esasları" yürürlükten kaldırılmış ve "TÜBİTAK Proje Pazarları Destekleme Programı Uygulama Esasları"nın kabulüne karar verilmiştir.

Proje Desteklerine İlişkin Süreçlerin İyileştirilmesi

TÜBİTAK-TEYDEB Stratejik Planı kapsamında oluşturulan eylemlerin, 2009 Devlet Planlama Teşkilatı Program Tedbirlerinde yer alan "Ar-Ge ve Yenilikçiliğin Geliştirilmesi" tedbirine uygun olarak yapılması hedeflenmiştir. Bu kapsamda destek programlarına yapılan proje başvurularının çevrimiçi (online) olarak alınmasına yönelik çalışmalara Eylül 2007'de başlanmış olup, TÜBİTAK-DTM işbirliğinde yürütülen 1501–Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı'na proje başvuruları Şubat 2008'den itibaren çevrimiçi olarak alınmaya başlanmıştır. 1 Temmuz 2008 tarihinden itibaren 1501 Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı, 1507 KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı ve 1509 Uluslararası Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programlarına tüm proje başvuruları çevrimiçi (online) olarak yapılmakta olup, firmalar, daha önce desteklenenler de dahil olmak üzere tüm projeleri hakkında bilgilere web üzerinden ulaşabilmektedir.

Proje önerilerinin başvuru, değerlendirme ve karar alma süreçlerine ait iş akışlarının, e-TEYDEB Proje Değerlendirme ve İzleme Sistemi (PRODİS) üzerinden bilişim altyapısı içerisinde yapılabilmesine

yönelik çalışmaların büyük bir bölümü 2008 yılı içerisinde tamamlanmış olup, değerlendirme yapan hakemler de sistem üzerinden, geçmişte değerlendirdikleri de dahil olmak üzere görev aldıkları tüm projeler hakkında gereken bilgilere web üzerinden erişerek değerlendirme raporlarını web üzerinden yapmaktadır. Ayrıca, karar aşamasında, Teknoloji Grupları Komite üyeleri değerlendirecekleri projelere web üzerinden erişerek, toplantı öncesinde önerilen projeleri ve proje sahibi firmaların desteklenen benzer diğer projelerini inceleyebilmektedir. Projelerin değerlendirilip, destek kararının alındığı toplantılar PRODİS üzerindeki bilgiler kullanılarak yapılmakta, kararlar sisteme anında işlenmekte ve toplantı tutanağı otomatik oluşturulabilmektedir.

2009 yılı içinde ise, desteklenen projelerin izleme süreçlerinin elektronik ortama taşınması çalışmaları başlatılmıştır. Bu kapsamda, 2009 yılında PRODİS 'te yapılan çalışmalar şunlardır:

- Desteklenen projelerin izleme sürecinde, dönemsel "Ar-Ge Yardımı İstek Raporu" ve "Proje Sonuç Raporu" nun online alınabilmesi (01 Ağustos 2009 tarihinden itibaren),
- Firmalar tarafından proje durum takibinin yapılabilmesi ,
- İzleyici raporlarının online alınabilmesi,
- Hakem/izleyici ödemelerinin kanun ve yönetmelikteki kota ve kısıtlamarı dikkate alacak şekilde uygulamada yeniden düzenlenmesi tüm uygulamaların ödeme bilgilerinin tutulacağı ortak ödeme havuzunun kullanılmaya başlanması.
- AGY300 formlarındaki tüm verilerin alınabilmesi ve destek hesaplarının PRODIS üzerinden yapılabilmesi için gerekli süreç analizi ve gereksinim belirleme çalşmaları,
- Online TEKNOGİRİŞİM başvurusu yapmış kişilerin proje değerlendirme durumlarını takip edebileceği arayüzler,
- Hakem/İzleyici değerlendirme sisteminin iyileştirilmesi kapsamında hakem/İzleyici ek görüş isteyebilme özelliği, değişen hakem raporlarının güncellenmesi, izleyici değiştirme sürecinin uygulanması, izleyicilere proje ile ilgili komite kararlarının gösterilmesi,
- Vergi Borcu Sorgulama Sistemi V.2.0,
- Firma ve YMM lerin raporlarını e-imza ile gönderebilmeleri için uygulama gereksinimleri ve hukuki altyapının incelenmesine yönelik ön çalışmalar,
- Kuruluş Kullanıcı Yönetim Sistemi gerçekleştirilmiştir.

İzleme süreçlerindeki tüm süreçlerin elektronik ortama taşınması çalışmalarına ise devam edilmektedir. Ayrıca, 2009 yılı Ağustos ayında, desteklenen projelerin elektronik ortama aktarılacak tüm izleme sürecinde elektronik imza uygulamasına geçilmesi çalışmalarına da başlanılmıştır. Bu kapsamda, Ocak- Nisan 2010 arasında yapılan çalışmalar sonucunda, Hakem ve İzleyiciler tercih etmeleri durumunda raporlarını güvenli elektronik imza ile gönderebilir hale gelmişlerdir. Söz konusu çalışmaların 2010 yılında tamamlanması hedeflenmektedir. Bu çalışmaların tamamlanmasıyla, basılı dokümanın asgari seviyeye indirilmesi planlanmaktadır.

e-TEYDEB Projesi kapsamında hedeflenen kazanımlar ;

- TEYDEB süreçlerinin aynı elektronik ortamda konsolide edilerek işlem sürelerinde kısalma, kullanım kolaylığı ve elektronik/fiziksel güvenlik artışı sağlanması,
- Süreç paydaşlarının (yönetim, süreç sahipleri, firmalar, hakem ve izleyiciler gibi) daha kapsamlı ve güncel bilgiye daha hızlı erişimlerinin sağlanması,
- Paydaşlar arasında gönderilip alınan basılı belgelerin azalması (sadece başvuru aşamasında 8 posta işlemi kaldırılmıştır)
- TÜBİTAK'ın algılanan görüntüsünde pozitif etki yaratması,
- İşlemler sırasında yaratılan verinin doğrudan TÜBİTAK bilgi yönetim sistemine aktarılması ile iş gücü ve zaman tasarrufu sağlaması,
- Yakın gelecekte olası proje başvuru sayısının öngörülebilmesi,
- Saklanması gereken basılı belgelerin azalması ve e-arşiv kullanımının yaygınlaştırılması'dır.

2010 yılı için planlanan çalışmalar sonucunda e-imza uygulamalarının kullanılması ve yaygınlaştırılması, etki analizi çalışmalarında kullanılacak detaylı verilerin toplanması ve tüm ara süreçlerin elektronik ortama taşınması işlerinin tamamlanması hedeflenmektedir.

5.2. Sanayi Tezleri (San-Tez) Programı[3]

5 Temmuz 2007 tarih ve 26573 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "*Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Sanayi Tezleri Projelerinin Desteklenmesine İlişkin Yönetmelik"* kapsamında yürütülen *Sanayi Tezleri (SAN-TEZ) Programı,* sanayimizin önemli bir kısmını oluşturan KOBİ'lerimizin Ar-Ge ve teknoloji kültürü kazanmaları ve sorunlarını üniversitede üretilen bilgi birikimini kullanarak, üniversitelerimizle işbirliği içinde çözme alışkanlığı kazanmalarını sağlayacağı gibi, üniversitelerde ticarileşebilir ürüne yönelik çalışma yürüten akademisyenlerin de bu çalışmalarını katma değere dönüştürmelerine olanak sağlayacak bir destek mekanizmasıdır.

Programın Amacı

SAN-TEZ Programı'nın amacı, üniversite-sanayi işbirliğinin kurumsallaştırılması ve üniversitelerimizde yapılan bilimsel çalışmaların ticarileştirilerek ülkemize katma değer yaratacak, uluslararası pazarlardaki rekabet gücünün artırılmasına katkı sağlayacak yeni ürün ve/veya üretim yöntemi geliştirilmesi, mevcut üründe ve/veya üretim yönteminde yenilik yapılması amacıyla sanayinin ihtiyaçları doğrultusunda belirlenecek yüksek lisans ve/veya doktora tez çalışmalarının desteklenmesidir.

Programın Hedefleri

1. Üniversite-sanayi-kamu işbirliğini kurumsallaştırmak,
2. Katma değeri yüksek, teknoloji tabanlı ürün ve üretim yöntemleri geliştirilmesi desteklenerek ülkemizin dünya pazarında rekabet gücünün yükseltilmesini sağlamak,
3. KOBİ'lerin teknoloji ve Ar-Ge kültürü edinmelerini sağlamak,
4. Ülke sanayisinin büyük çoğunluğunu oluşturan ve halen geleneksel üretim yöntemi ile çalışmaya devam eden ve bu nedenle ülkede yaratılan katma değerin sadece %26'sını üreten KOBİ'lerimizi teknolojik ürün ve üretim yöntemlerini kullanmaya cesaretlendirilmek,
5. İşletmelerin kendi öz varlıklarıyla gerçekleştiremeyecekleri Ar-Ge ve yenilikçiliğe yönelik çalışmalarını hem üniversite hem de devlet desteği ile gerçekleştirmelerini sağlamak,
6. Akademik çalışmaların katma değer yaratacak ürün veya üretim yöntemi olarak uygulanmasını, akademik bilginin ticarileşmesini, akademisyenler ve üniversite mezunu gençler arasında şirketleşme kültürünü yaygınlaştırarak yenilikçi yeni şirketler doğmasını sağlamak,
7. Üniversitelerde doktora veya yüksek lisans programlarında öğrenim gören öğrencilerin tez konularının KOBİ'ler tarafından talep edilen, imalat sanayine yönelik yeni teknolojilere dayalı ürün, üretim yöntemi ve Ar-Ge tabanlı ihtiyaçlara yönelik olarak belirlenmesini sağlamak,
8. Program kapsamında daha fazla sayıda yüksek lisans ve doktora öğrencisinin desteklenerek nitelikli eleman sayısının artırılmasına yardımcı olmak,
9. San-Tez Projelerinde çalışan tez öğrencilerinin ileride bu firmalarda Ar-Ge personeli olarak istihdam edilmesinin önünü açmaktır.

SAN-TEZ Projeleri ile ilgili Sağlanan Gelişmeler

Yılda iki defa proje başvuruları kabul edilmektedir. Başvurular her yıl en son 1. dönem 15 Mart, 2. Dönem ise 15 Ağustos tarihinde kabul edilmektedir. Başvuru dönemini takip eden ay içerisinde projeler konusunda uzman akademisyenlerden oluşturulan en fazla 5 kişilik bir komisyon tarafından incelenmekte, ayrıca başvuru sahibi proje yöneticisi ve proje ortağı işletme de değerlendirmeye edilmektedir.

Bu çerçevede yapılan değerlendirmeler sonucunda 2006-2010 yılı arasında toplam 636 başvuru

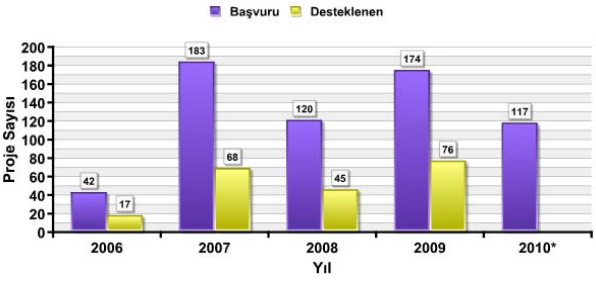

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Şekil 39. SAN-TEZ Proje Başvuru ve Desteklenen Proje Sayıları (2010'de değerlendirme süreci devam etmektedir).

[3] Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın 28 Mayıs 2010 tarihli yazısı

yapılmış ve bunlardan 206'sı desteklenmeye değer bulunmuştur. Desteklenmeye karar verilen projelerden 28 Mayıs 2010 tarihi itibarı 192 tanesi ile sözleşme imzalanmış olup, diğer projeler ile sözleşme öncesi süreçler devam etmektedir. Sözleşme imzalan projelerin dönemsel ödemelerinin % 75'i Bakanlık, %25'i proje ortağı firma tarafından karşılanmaktadır.

San-Tez Programı ile ilgili Rakamsal değerler Şekil 39 ve Tablo 27 - 34'te verilmektedir.

Tablo 27. SAN-TEZ Programı için Ayrılan Ödenek ve Proje Bilgileri

	2006	**2007**	**2008**	**2009**	**2010***	**TOPLAM**
Ödenek Miktarı (TL)	5.000.000	10.000.000	15.000.000 (9.000.000 ödenek+6.000.000 ek ödenek)	20.000.000	22.000.000	72.000.000
Proje Başvuru Sayısı	42	183	120	174	117	636
Desteklenmesine Karar Verilen Proje Sayısı	17	68	45	76	Değerlendirme süreci devam ediyor.	206
Destekleme Yüzdesi	40,5	37,2	37,5	38,03	-	38,31

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Tablo 28. Sözleşme Yapılan San-Tez Proje Bütçe Bilgileri

Yıl	**Bakanlık katkısı**	**Firma katkısı**	**Katkı toplamı**
2007	5.832.624	1.945.195	7.777.819
2008	10.286.636	3.447.620	13.734.256
2009	15.610.292	5.200.659	20.810.951
2010	9.519.454	3.134.334	12.653.788
2011	2.601.928	878.610	3.480.539
2012	560.339	201.179	761.517
Toplam	**44.411.272**	**14.807.597**	**59.218.870**

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Tablo 29. Gerçekleşen San-Tez Proje Ödemeleri

	2006	2007	2008	2009	2010	TOPLAM
Bakanlık Ödemesi (TL)	0	6.220.914	9.890.770	13.468.506	3.265.562	32.845.752
Proje Ortağı Firma Ödemesi(TL)	0	537.472	3.333.483	4.909.121	1.340.872	10.120.948
Ödeme Toplamı (TL)	0	6.758.386	13.224.253	18.377.627	4.606.434	42.966.701
Gerçekleşen Ödeme Yüzdesi (%)		0,87	0,96	0,98	0,36	0,73

Tablo 30. Sözleşme İmzalanan Projelerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	Sözleşme İmzalanan Proje Sayısı	Üniversite	Sözleşme İmzalanan Proje Sayısı
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	1	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	1
Adnan Menderes Üniversitesi	1	Karabük Üniversitesi	3
Akdeniz Üniversitesi	1	Karadeniz Teknik Üniversitesi	7
Anadolu Üniversitesi	4	Kırıkkale Üniversitesi	4
Ankara Üniversitesi	3	Kocaeli Üniversitesi	6
Atatürk Üniversitesi	1	Koç Üniversitesi	2
Bahçeşehir Üniversitesi	1	Mersin Üniversitesi	1
Başkent Üniversitesi	1	Niğde Üniversitesi	1
Bilkent Üniversitesi	5	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	17
Boğaziçi Üniversitesi	1	Osmangazi Üniversitesi	2
Çukurova Üniversitesi	8	Özyeğin Üniversitesi	1
Dokuz Eylül Üniversitesi	10	Sabancı Üniversitesi	9
Ege Üniversitesi	10	Sakarya Üniversitesi	2
Erciyes Üniversitesi	5	Selçuk Üniversitesi	9
Gazi Üniversitesi	8	Süleyman Demirel Üniversitesi	3
Gaziantep Üniversitesi	5	TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi	5
Gaziosmanpaşa Üniversitesi	1	Uludağ Üniversitesi	3
Gebze Yüksek Teknoloji Ent.	2	Yeditepe Üniversitesi	9
Gülhane Askeri Tıp Akademisi	2	Yıldız Teknik Üniversitesi	7
Hacettepe Üniversitesi	14	Yüzüncü Yıl Üniversitesi	1
İstanbul Teknik Üniversitesi	9	**TOPLAM**	**192**
İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü	6		

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Tablo 31. İl Bazında Sözleşme Yapılan ve Yürütülen SAN-TEZ Proje Sayısı

Projenin Yürütüldüğü İl	Proje Sayısı	Projenin Yürütüldüğü İl	Proje Sayısı	Projenin Yürütüldüğü İl	Proje Sayısı	Projenin Yürütüldüğü İl	Proje Sayısı
Adana	8	Eskişehir	6	Karabük	3	Niğde	1
Adapazarı	1	Gaziantep	5	Kayseri	5	Sakarya	1
Ankara	55	Isparta	3	Kırıkkale	4	Tokat	1
Antalya	1	İstanbul	39	Kocaeli	6	Trabzon	7
Aydın	1	İzmir	27	Konya	9	Van	1
Bolu	1	İzmit	2	Mersin	1	**TOPLAM**	**192**
Bursa	3	Kahramanmaraş	1	Mersin	1		

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Tablo 32. Sektör Bazında Yürütülen Projelerin Dağılımı

Sektörü	Proje Sayısı	Sektörü	Proje Sayısı
Ayakkabıcılık	2	Makina ve Techizat İmalatı	22
Bilgisayar ve İletişim Teknolojileri	7	Medikal	26
Dayanıklı Tüketim Malları	11	Metal Kaplamacılık	2
Demir ve Demir Dışı Metaller	1	Otomotiv Sanayi	5
Denizcilik	1	Otomotiv Yan Sanayi	4
Dökümcülük	4	Petrokimya ve Lastik Plastik	6
Elektrik-Elektronik	20	Savunma Sanayi	9
Elektronik	1	Seramik-Refrakter	3
Enerji	10	Tarım	7
Gıda	11	Tekstil	14
İklimlendirme	2	Yazılım	6
İlaç kozmetik	1	Yenilenebilir Enerji	2
İnşaat	7	**TOPLAM**	**192**
Kimya	8		

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Tablo 33. Teknoloji Alanına Göre Sözleşme Yapılan SAN-TEZ Proje Dağılımı

Teknoloji Alanı	Sayı	Teknoloji Alanı	Sayı	Teknoloji Alanı	Sayı
Aydınlatma	1	Gıda	1	Malzeme	3
Beslenme Ve Gıda Teknolojisi	4	Güneş Enerjisi Uygulaması	1	Malzeme Teknolojileri	5
Biyo/Agroteknoloji-Beslenme ve Gıda	4	Güneş Hücreleri	1	Malzeme Teknolojisi	2
Biyo/Agroteknoloji-Genetik	1	İlaç Üretim Teknolojileri	2	Malzeme-Kimya Teknolojisi	1
Biyo/Agroteknoloji-Su Ürünleri	1	İmalat Sanayi	3	Malzeme-Malzeme Teknolojisi	2
Biyo/Agroteknoloji-Tarım	2	İnşaat Teknolojisi	4	Malzeme-Metal Ve Yarı Metal Ürünler	3
Biyokimyasal Teknolojiler	1	Kablosuz İletişim Teknolojileri	1	Metal Ve Yarı Metal Ürünler	1
Biyoteknoloji	6	Kimya	3	Medikal	3
Demiryolu Teknolojisi	1	Kimya / Tekstil Teknolojisi	2	Metalürji	1
Elektrik Makineleri	1	Kimya Teknolojisi ve Mühendislik	1	Motor Taşıt Teknolojisi	1
Elektrik Makineleri, Otomotiv Elektriği	1	Kimya-Analitik Kimya	3	Nanoteknoloji	6
Elektromekanik	2	Kimya-Malzeme Teknolojisi	3	Polimer Kimyası	1
Elektrik/Endüstriyel Teknoloji	1	Kimya-Polimer Kimyası	1	Polimer Teknolojileri	3
Elektrik-Elekromekanik	2	Laser Uygulama Teknolojileri	2	Seramik	3
Elektromekanik-Elektrik-Elektronik	2	Madeni Yağlar	1	Tarım	6
Elektronik	8	Makina-Bilgisayar Teknolojisi	1	Tekstil Teknolojisi	6
Elektronik Teknolojisi	3	Makina-Endüstriyel Teknoloji	5	Tıp Teknolojisi	13
Eletromekanik Elektrik-Tıp Teknolojisi	2	Makina-Enerji	1	Ticari Ev Tipi Soğutma Sistemleri	1
Endüstriyel Teknoloji	12	Makine	1	Uydu Anten Teknolojisi	1
Enerji	5	Makine İmalatı	1	Yakıt Pilleri	1
Enformasyon– Bilgisayar Teknolojisi	2	Makine/Motor Taşıt Teknolojisi	2	Yazılım	23
Genetik	1	Makine-Endüstriyel Teknoloji	2	**TOPLAM**	192

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Tablo 34. Tamamlanan San-Tez Proje Bilgileri

Sayı	Bütçesi	Üniversite	Sektörü	Teknoloji Alanı	İli	Süresi (ay)
1	89.843 TL	Yeditepe Üniversitesi	dayanıklı tüketim malları	Endüstriyel teknoloji	İstanbul	12
2	97.417 TL	Yeditepe Üniversitesi	dayanıklı tüketim malları	Endüstriyel teknoloji	İstanbul	18
3	262.460 TL	Hacettepe Üniversitesi	medikal	Biyoteknoloji	Ankara	24
4	95.030 TL	Hacettepe Üniversitesi	bilgisayar ve iletişim teknolojileri	Yazılım	Ankara	18
5	8.762 TL	Yeditepe Üniversitesi	makine	Enerji	İstanbul	6
6	143.255 TL	İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü	medikal	Biyoteknoloji	İzmir	24
7	233.233 TL	İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü	metal kaplamacılık	Malzeme teknolojileri	İzmir	18
8	89.900 TL	Dokuz Eylül Üniversitesi	tekstil	Tekstil teknolojisi	İzmir	24
9	127.150 TL	Anadolu Üniversitesi	iklimlendirme	Nanoteknoloji	Eskişehir	18
10	96.850 TL	Anadolu Üniversitesi	tekstil	Tekstil teknolojisi	Eskişehir	36
11	597.600 TL	Selçuk Üniversitesi	makine	Enerji	Konya	
12	142.800 TL	Hacettepe Üniversitesi	gıda	Yazılım	Ankara	12
13	76.300 TL	Kocaeli Üniversitesi	makine	Elektronik teknolojisi	İzmit	18
14	208.270 TL	Selçuk Üniversitesi	inşaat	Malzeme teknolojileri	Konya	18
15	114.300 TL	İstanbul Teknik Üniversitesi	tekstil	Malzeme	İstanbul	12
16	86.900 TL	Dokuz Eylül Üniversitesi	makine	Yazılım	İzmir	12
17	369.360 TL	Gazi Üniversitesi	medikal	Tıp teknolojisi	Ankara	24
18	131.803 TL	Karadeniz Teknik Üniversitesi	savunma sanayi	Malzeme teknolojisi	Trabzon	18
19	233.750 TL	Selçuk Üniversitesi	gıda	Tarım	Konya	30
20	46.581 TL	Çukurova Üniversitesi	makine	Tarım	Adana	18
21	76.776 TL	Ortadoğu Teknik Üniversitesi	bilgisayar ve iletişim teknolojileri	Yazılım	Ankara	24
22	62.642 TL	Selçuk Üniversitesi	ayakkabıcılık	Malzeme teknolojileri	Konya	12
23	243.236 TL	Sabancı Üniversitesi	kimya	Endüstriyel teknoloji	İstanbul	12
24	243.236 TL	Sabancı Üniversitesi	kimya	Polimer kimyası	İstanbul	12
25	418.304 TL	Gülhane Askeri Tıp Akademisi	medikal	Genetik	Ankara	18
26	113.228 TL	Gazi Üniversitesi	enerji	Ticari ev tipi soğutma sistemleri	Ankara	24
27	94.660 TL	Osmangazi Üniversitesi	elektrik-elektronik	Yazılım	Eskişehir	19
28	77.828 TL	Osmangazi Üniversitesi	elektrik-elektronik	Elektronik teknolojisi	Eskişehir	18
29	110.634 TL	Ege Üniversitesi	medikal	Biyoteknoloji	İzmir	18

Sayı	Bütçesi	Üniversite	Sektörü	Teknoloji Alanı	İli	Süresi (ay)
30	70.327 TL	Ege Üniversitesi	kimya	Biyoteknoloji	İzmir	12
31	130.550 TL	Yıldız Teknik Üniversitesi	elektrik-elektronik	Motor Taşıt teknolojisi	İstanbul	18
32	104.458 TL	Karadeniz Teknik Üniversitesi	Makine	Beslenme ve gıda teknolojisi	Trabzon	24
33	178.157 TL	Selçuk Üniversitesi	Makine	Endüstriyel teknoloji	Konya	12
34	416.750 TL	Gaziantep Üniversitesi	Tekstil	Endüstriyel teknoloji	Gaziantep	9
35	199.597 TL	TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi	dökümcülük	malzeme-malzeme teknolojisi	Ankara	0
36	82.740 TL	Kocaeli Üniversitesi	Medikal	tıp teknolojisi	Kocaeli	0
37	227.111 TL	Kocaeli Üniversitesi	otomotiv yan sanayi	makina-endüstriyel teknoloji	İzmit	9
TOPLAM	**6.101.798 TL**					

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Değerlendirme

5593 Sayılı Kanunun yayımlanmasını ve Destekleme Yönetmeliğinin yenilenmesini müteakip 2007 yılının Eylül ayında dönem ödemeleri yapılarak desteklenmeye başlanan projeler; Tablo ve Grafiklerden anlaşılacağı üzere 28 Mayıs 2010 itibarıyla;

- 43 Ayrı Üniversitede,
- 24 Ayrı İlde,
- 27Ayrı Sektörde,
- 65 Ayrı Teknoloji Alanındadır.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından desteklenmesi uygun görülen 206 adet projeden sözleşme yapılan proje sayısı 192 adet olup, bu projelerden 37 tanesi tamamlanarak ve proje ortağı firmaya rekabet gücü kazandıracak bir ürün veya üretim yöntemi ile sonuçlanmıştır.

5.3. Teknoloji Geliştirme Bölgeleri[4]

Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu, 06 Temmuz 2001 tarih ve 24454 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulmuştur. Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde;

- ✓ Ülke sanayinin uluslararası rekabet edebilir ve ihracata yönelik bir yapıya kavuşturulması amacıyla teknolojik bilgi üretilmesi,
- ✓ Üründe ve üretim yöntemlerinde yenilik geliştirilmesi,
- ✓ Ürün kalitesinin veya standardının yükseltilmesi,
- ✓ Verimliliğin artırılması, üretim maliyetlerinin düşürülmesi,
- ✓ Teknolojik bilginin ticarileştirilmesi,
- ✓ Teknoloji yoğun yatırım ve girişimciliği desteklemesi,
- ✓ Araştırmacı ve vasıflı kişilere iş imkânı yaratılması,
- ✓ Teknoloji transferine katkıda bulunulması,
- ✓ Yüksek/ileri teknoloji sağlayacak yabancı sermayenin ülkeye girişini hızlandıracak teknolojik ve hukuki alt yapıyı sağlanması amaçlanmaktadır.

[4] Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın 9 Haziran 2010 tarihli yazısı

Mevcut Durum

2001 yılından itibaren uygulamaya konulan ve sanayicimizi, araştırmacılarımız ve üniversitelerimiz ile buluşturarak teknoloji yoğun üretime yönelik yeni ürün ve üretim yöntemleri geliştirmelerini sağlayacak bu Kanun kapsamında;

Nisan 2010 itibariyle 38 tane Teknoloji Geliştirme Bölgesi kurulmuştur. 26 Teknoloji Geliştirme Bölgesi fiilen faaliyete geçmiş, diğerlerinin ise yatırım faaliyetleri sürdürülmektedir.

Nisan 2010 tarihi itibariyle 38 adet Teknoloji Geliştirme Bölgesi (Ankara 6 adet, İstanbul 5 adet, Kocaeli 3 adet, İzmir, Konya, Antalya, Kayseri, Trabzon, Adana, Erzurum, Mersin, Isparta, Gaziantep, Eskişehir, Bursa, Denizli, Edirne, Elazığ, Sivas, Diyarbakır, Tokat, Sakarya, Bolu, Kütahya, Samsun, Malatya ve Urfa illerinde) kurulmuştur (Tablo 35).

Tablo 35. Teknoloji Geliştirme Bölgelerinin Listesi

SAYI	BÖLGE ADI	ÜNİVERSİTE/İL	KURULUŞ YILI
1	ODTÜ Teknokent Teknoloji Geliştirme Bölgesi	ODTÜ/Ankara	2001
2	TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi Teknoparkı	Gebze	2001
3	İzmir Teknoloji Geliştirme Bölgesi	İzmir Yüksek Tek.Ens.	2002
4	Ankara Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Bilkent/ Ankara	2002
5	GOSB Teknopark Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Sabancı Ve Kocaeli Üni./ Kocaeli	2002
6	İTÜ Arı Teknokent Teknoloji Geliştirme Bölgesi	İTÜ/İstanbul	2003
7	Hacettepe Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Hacettepe Ün. / Ankara	2003
8	Yıldız Teknik Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Yıldız Teknik Ün. / İstanbul	2003
9	Eskişehir Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Anadolu Ün. / Eskişehir	2003
10	Kocaeli Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Kocaeli Ün./Kocaeli	2003
11	İstanbul Üniversitesi Teknoloji Geliştirme	İstanbul Ün. / İstanbul	2003
12	Selçuk Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Selçuk Ün. /Konya	2003
13	Batı Akdeniz Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Akdeniz Ün. / Antalya	2004
14	Erciyes Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Erciyes Ün. / Kayseri	2004
15	Trabzon Teknoloji Geliştirme Bölgesi	KTÜ / Trabzon	2004
16	Çukurova Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Çukurova Ün. / Adana	2004
17	Erzurum Ata Teknokent Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Atatürk Ün. / Erzurum	2005
18	Mersin Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Mersin Ün. / Mersin	2005
19	Göller Bölgesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Süleyman Demirel Ün. / Isparta	2005
20	Ulutek Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Uludağ Üni./ Bursa	2005
21	Gaziantep Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Gaziantep Ün./ Gaziantep	2006
22	Ankara Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Ankara Ün. / Ankara	2006
23	Pamukkale Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Pamukkale Ün. / Denizli	2007
24	Fırat Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Fırat Ün. / Elazığ	2007
25	Cumhuriyet Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Cumhuriyet Ün. / Sivas	2007
26	Trakya Üniversitesi Edirne Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Trakya Ün. / Edirne	2007
27	Gazi Teknopark Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Gazi Üni./ Ankara	2007

SAYI	BÖLGE ADI	ÜNİVERSİTE/İL	KURULUŞ YILI
28	Dicle Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Dicle Ün. / Diyarbakır	2007
29	ASO Teknopark Teknoloji Geliştirme Bölgesi	TOBB Eknomi ve Teknoloji Mühendisliği / Ankara	2008
30	Tokat Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Gaziosmanpaşa ün./ Tokat	2008
31	Sakarya Üniversitesi Teknolji Geliştirme Bölgesi	Sakarya Ün. / Sakarya	2008
32	Bolu Teknoloji Geliştirme Bölgesi	İzzet Baysal Ün. / Bolu	2009
33	Kütahya Dumlupınar Tasarım Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Dumlupınar Ün. / Kütahya	2009
34	Boğaziçi Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Boğaziçi Ün./ İstanbul	2009
35	Samsun Teknoloji Geliştirme Bölgesi	19 Mayıs Üniversitesi / Samsun	2009
36	Malatya Teknoloji Geliştirme Bölgesi	İnönü Üniversitesi / Malatya	2009
37	İstanbul Teknoloji Geliştirme Bölgesi	İstanbul Ticaret Ün/ İstanbul	2009
38	Harran Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Harran Ün. / Urfa	2010
TOPLAM	**6.101.798 TL**		

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

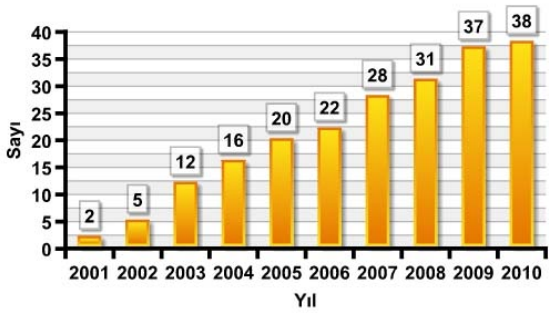

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Şekil 40. 2001-2010 Yılları Arasında Kurulmuş Olan Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Sayısı

Tablo 36. Faaliyette Bulunan Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Listesi

Sıra No	Bölge Adı	Üniversite/İl	Kuruluş Yılı
1	ODTÜ Teknokent Teknoloji Geliştirme Bölgesi	ODTÜ/Ankara	2001
2	TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi Teknoparkı	TUBİTAK/Kocaeli	2001
3	Ankara Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Bilkent Ü./Ankara	2002
4	İzmir Teknoloji Geliştirme Bölgesi	İzmir Yüksek Tek.Ens.	2002
5	GOSB Teknopark Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Sabancı Ü./Kocaeli	2002
6	Hacettepe Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Hacettepe Ü./Ankara	2003
7	İTÜ Arı Teknokent Teknoloji Geliştirme Bölgesi	İTÜ/İstanbul	2003
8	Eskişehir Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Eskişehir	2003
9	Selçuk Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Selçuk Ü./Konya	2003
10	Kocaeli Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Kocaeli Ü./Kocaeli	2003
11	Batı Akdeniz Teknokenti Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Batı Akdeniz Ü./Antalya	2004
12	Erciyes Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Erciyes Ü./Kayseri	2004
13	Trabzon Teknoloji Geliştirme Bölgesi	KTÜ/Trabzon	2004
14	Çukurova Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Çukurova Ü/Adana	2004
15	Mersin Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Mersin Ü./Mersin	2005

16	Göller Bölgesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Süleyman Demirel Ü./Isparta	2005
17	Ulutek Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Uludağ Ü./Bursa	2005
18	Gaziantep Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Gaziantep Ü./Gaziantep	2006
19	Gazi Teknopark Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Gazi Ü./Ankara	2007
20	Trakya Üniversitesi Edirne Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Trakya Ü./Edirne	2007
21	Fırat Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Fırat Ü./Elazığ	2007
22	Erzurum Ata Teknokent Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Atatürk Ü./Erzurum	2005
23	Pamukkale Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Pamukkale Ü./Denizli	2007
24	Yıldız Teknik Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Yıldız Teknik Ü./İstanbul	2003
25	Ankara Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi	Ankara Ü./Ankara	2006
26	İstanbul Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi	İstanbul Ü./İstanbul	2003

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Faaliyet Gösteren Firma Sayısı

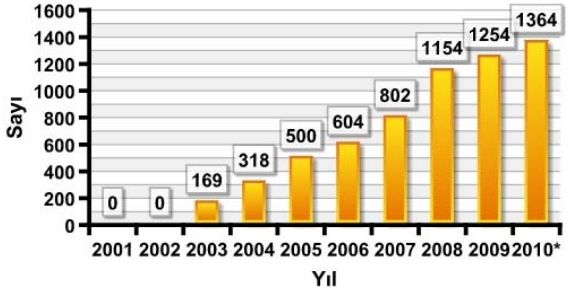

Geliştirme Bölgelerinde faaliyet gösteren firma sayısı Nisan 2010 sonu itibariyle 1.364'e ulaşmıştır.

*30 Nisan 2010 tarihi itibarıyla

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Şekil 41. 2001-2010 Yılları Arasında Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde Yer alan Toplam Firma Sayısı

Sağlanan İstihdam

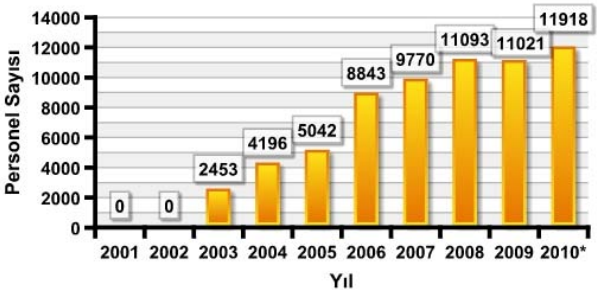

Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde, Nisan 2010 sonu itibariyle toplam 11.918 personele istihdam sağlanmıştır.

*30 Nisan 2010 tarihi itibarıyla

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Şekil 42. 2001-2009 Yılları Arasında Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde İstihdam Edilen Personel Sayısı

Yürütülen Projeler

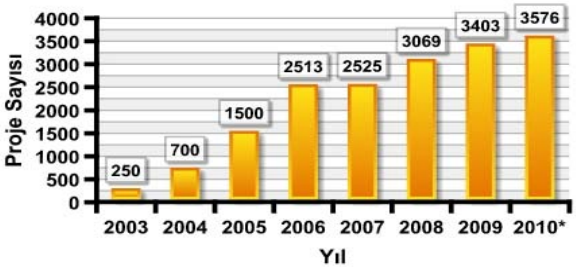

Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde ağırlıklı olarak sırasıyla; Yazılım, Bilişim, Elektronik, İleri Malzeme teknolojileri başta olmak üzere; Tasarım, Nanoteknoloji, Biyoteknoloji, Otomotiv, Tıp Teknolojileri ve Yenilenebilir Enerji konularında çalışan yenilikçi firmalar yer almakta olup, bölgelerde yürütülen toplam Ar-Ge proje sayısı Nisan 2010 sonu itibariyle 3.576 adettir.

*30 Nisan 2010 tarihi itibarıyla

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Şekil 43. Yıllara Göre Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde Yürütülen Proje Sayısı

İhracat

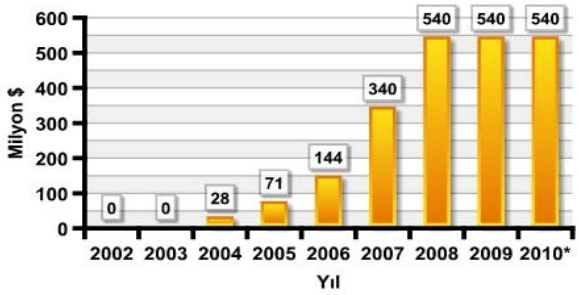

*30 Nisan 2010 tarihi itibarıyla

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Şekil 44. 2002-2010 Yılları Arasında Teknoloji

Dünyadaki belirgin Teknopark örneklerinde firmaların üretime geçmeleri en az beş yıl sürmektedir. Ancak, ülkemizde faaliyete geçen teknoparklarda yer alan firmalar 3 yıldan daha kısa bir süre içinde teknoloji ihracatına başlamışlardır.

Faaliyete geçen Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde bulunan şirketlerin, Amerika Birleşik Devletleri başta olmak üzere, Japonya, İsrail, İngiltere ve Almanya gibi dünyanın en gelişmiş ülkelerine yapmış oldukları teknolojik ürün ihracatı 2010 yılı Nisan sonu itibariyle 540 milyon A.B.D. Dolarına ulaşmıştır.

Yabancı Sermaye ve Yatırım Tutarı

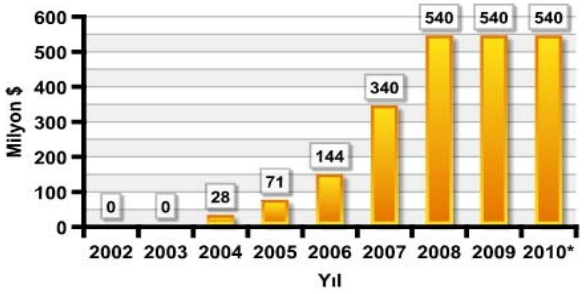

*30 Nisan 2010 tarihi itibarıyla

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Şekil 45. Yıllara göre TGB'lerde Yeralan Yabancı Firma Sayısı

Yabancı sermaye açısından baktığımızda; Teknoloji Geliştirme Bölgesinde toplam 53 adet yabancı ortaklı firma yer almakta olup, bu firmaların bu bölgelerde yapmış oldukları yatırım tutarı Nisan 2010 sonu itibariyle 450 Milyon A.B.D. Dolarına ulaşmıştır.

Patent Durumu

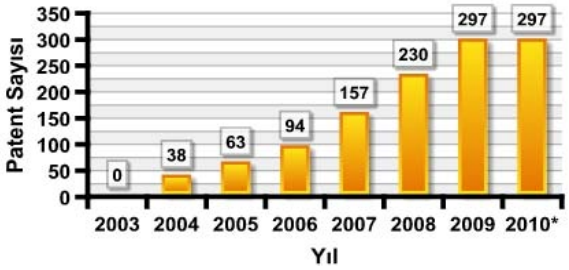

*30 Nisan 2010 tarihi itibarıyla

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Şekil 46. 2003 – 2010 Yılları Arasında TGB'lerden Alınan Patent Sayısı

Günümüz dünyasında bir ülkenin rekabet gücünü ve toplumsal refahını belirleyen en önemli etkenlerden biri de; o ülkede yapılan Bilim ve Teknoloji çalışmalarının ticari bir ürün veya üretim yöntemine dönüşerek patentle sonuçlanmasıdır. Firmalar tarafından bu güne kadar başvurusu yapılan/tasdik edilmiş patent sayısı 297 adettir.

Değerlendirme

4691 Sayılı Kanunu Yürürlüğe girdiği tarihten Nisan 2010 tarihine kadar geçen sürede;

- Firma sayısı 1.364'e,
- İstihdam edilen personel sayısı 11.918'e,

  (9.396 Ar-Ge, 2.522 Destek Personeli)
- Tamamlanan Proje Sayısı 6.238'e,

- Devam eden proje sayısı 3.576'ya
- İhracat 540 milyon A.B.D. Dolarına,
- Yabancı firma sayısı 53'e, bu firmalarca yapılan yatırım tutarı 450 milyon A.B.D. Dolarına,
- Başvurusu yapılan/tasdik edilmiş patent sayısı 297'ye ulaşmıştır.

Teknoloji Geliştirme Bölgelerine Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca;

- 2004 yılında 2.610.000,00- TL,
- 2005 yılında 3.466.400,00-TL,
- 2006 yılında 7.999.000,00- TL,
- 2007 yılında 9.900.000,00-TL,
- 2008 yılında 13.060.000,00-TL,
- 2009 yılında 15.000.000,00-TL,

olmak üzere toplam 52.035.400,00 -TL ödenek kullandırılmıştır.

2010 yılında, 3.339.000,00 TL'si GAP Bölgesinde yer alan Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde kullanılmak üzere toplam 25.000.000,00 TL ödenek tahsis edilmiştir.

4691 Sayılı Kanunla İlgili Faaliyetler: 4691 Sayılı "Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu"nda yapılacak yeni düzenlemeler görüşülmek üzere TBMM'ye sunulmuştur.

5.4. Ar-Ge Vergi Teşvik Yasası

5746 sayılı "**Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun**" 12.03.2008 tarihinde, Kanunun uygulama Yönetmeliği ise TÜBİTAK'ın görüşü de alınarak, Maliye Bakanlığı ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığı işbirliğiyle hazırlanmış ve 31 Temmuz 2008 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

5746 Sayılı Kanunun amacı; Ar-Ge ve yenilik yoluyla ülke ekonomisinin uluslararası düzeyde rekabet edebilir bir yapıya kavuşturulması için teknolojik bilgi üretilmesini, üründe ve üretim süreçlerinde yenilik yapılmasını, ürün kalitesi ve standardının yükseltilmesini, verimliliğin artırılmasını, üretim maliyetlerinin düşürülmesini, teknolojik bilginin ticarileştirilmesini, rekabet öncesi işbirliklerinin geliştirilmesini, teknoloji yoğun üretim, girişimcilik ve bu alanlara yönelik yatırımlar ile Ar-Ge'ye ve yeniliğe yönelik doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının ülkeye girişinin hızlandırılmasını, Ar-Ge personeli ve nitelikli işgücü istihdamının artırılmasını desteklemek ve teşvik etmektir.

2023 yılı sonuna kadar yürürlükte kalacak Kanun kapsamında Türkiye'de faaliyet gösteren işletmelerin en az 50 tam zaman eşdeğer Ar-Ge Personeli istihdam ettikleri Ar-Ge Merkezleri, Kamu kurum ve kuruluşları ile uluslar arası fonlardan desteklenen Ar-Ge Projeleri ve ortaklarından en az birisi Ar-Ge Merkezi bulunan bir işletme olmak üzere aynı veya değişik sektörde faaliyet gösteren işletmeler tarafından işbirliği içinde yürütülen ve bu işletmelerden birisi veya birkaçı tarafından fonlanan, Rekabet Öncesi İşbirliği Projeleri, Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı tarafından 12/4/1990 tarihli ve 3624 sayılı Kanuna göre oluşturulan teknoloji merkezi işletmeleri ve Teknogirişim Sermayesi Desteğinden yararlananlara gerçekleştirdikleri Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri için aşağıdaki teşvik ve istisnalar sağlanmıştır:

- Kurumlar ve Gelir vergisi kanunları uyarınca daha önce mükelleflere tanınan Ar-Ge harcamalarındaki yüzde 40'lık matrah indirimi yüzde 100'e çıkarılmıştır. Yapılacak Ar-Ge harcamalarının yüzde 100'ü yapıldığı yılda vergiden düşülecek, ayrıca bu gider amortisman yoluyla daha sonraki yıllarda vergi matrahından indirilecektir. 500'den fazla Ar-Ge personeli çalıştıran Ar-Ge Merkezlerinde her yıl, bir yıl önceye göre ek olarak yaptıkları Ar-Ge harcamalarının yarısı, ayrıca vergi matrahından düşülecektir.
- Kamu personeli hariç Ar-Ge personelinin ücretleri üzerinden hesaplanan gelir vergisinin yüzde 80'i, doktoralı olanlarda ise yüzde 90'ı istisna kapsamına alınmıştır.
- Kamu personeli hariç Ar-Ge personelinin ücretleri üzerinden hesaplanacak sigorta primi işveren hissesinin yarısı, 5 yıl süreyle bütçeden karşılanacaktır.
- Bu faaliyetlerle ilgili düzenlenen kağıtlara damga vergisi istisnası sağlanacaktır.

- Teknoloji alanında sahip olduğu orijinal fikri hayata geçirmek isteyen ve teknik alanda eğitimini tamamlamak üzere olan ya da yeni tamamlamış olanlara, teminat aranmaksızın 100 bin YTL'ye kadar teknogirişim sermaye desteği verilecektir.
- Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinde bulunan işletmelerin kamu kurum ve kuruluşları, kanunla kurulan vakıflar ile uluslararası fonlardan aldıkları destekler Kurumlar Vergisi Kanununa göre vergiye tabi kazancın tespitinde dikkate alınmayacaktır.

Bu çerçevede 2008 yılında, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ve 5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun kapsamında toplam 63 mükellef, 6,6 milyon TL tutarında gelir vergisi indiriminden, 2009 yılında da 73 mükellef 8,2 milyon TL tutarında gelir vergisi indiriminden, faydalanmıştır.

2008 yılında 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu ile 5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun kapsamında toplam 432 mükellef, 593,4 milyon TL tutarında kurumlar vergisi indiriminden, 2009 yılında ise toplam 630 mükellef, 1.309,1 milyon TL tutarında kurumlar vergisi indiriminden faydalanmıştır.

Nisan 2010 döneminde 5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun kapsamında gelir vergisi stopajı teşvikinden yararlanan doktoralı mükellef sayısı 266'ya, diğer Ar-Ge personeli mükellef sayısı ise 11.171'e ulaşmıştır. Toplam gelir vergisi stopajı teşviki ise 7,7 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 37 ve Tablo 38'de vergi teşvikinden yararlanan mükellef sayıları ve yararlanılan tutarlar sunulmaktadır.

Tablo 37. 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu**,** 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu ve 5746 Sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun Kapsamında Yararlanılan Ar-Ge İndirimi ve Mükellef Sayıları

			Mükellef Sayısı	Miktar (TL)
2008 (Ocak-Aralık Dönemi)	**GELİR VERGİSİ**	Ar-Ge İndirimi (GVK'ya göre)	50	4.191.287
		Ar-Ge İndirimi (5746 sayılı Kanuna göre)	13	2.445.244
		Toplam Ar-Ge İndirimi	**63**	**6.636.531**
	KURUMLAR VERGİSİ	Ar-Ge İndirimi (K.V.K. Mad. 10/1-a)	255	515.678.818
		Ar-Ge İndirimi (5746 Sayılı Kanun Mad. 3)	177	77.734.316
		Toplam Ar-Ge İndirimi	**432**	**593.413.134**
2009 (Ocak-Aralık Dönemi)	**GELİR VERGİSİ**	Ar-Ge İndirimi (GVK'ya gore)	49	4.654.626,05
		Ar-Ge İndirimi (5746 sayılı Kanuna göre)	24	3.585.099,40
		Toplam Ar-Ge İndirimi	73	8.239.725,45
	KURUMLAR VERGİSİ	Ar-Ge İndirimi (K.V.K. Mad. 10/1-a)	286	773.098.653,07
		Ar-Ge İndirimi (5746 Sayılı Kanun Mad. 3)	271	527.805.866,55
		Toplam Ar-Ge İndirimi	**630**	**1.309.144.245,07**

Kaynak: Maliye Bakanlığının 28 Mayıs 2010 tarih ve 7720-5877 sayılı yazısı

Tablo 38. Gelir Vergisi Stopajı Teşvikinden Yararlanan Mükellef Sayıları ve Teşvik Tutarları

Dönem	Doktoralı Olanlar		Diğer	
	Mükellef S.	Tutar (TL)	Mükellef S.	Tutar (TL)
Mart 2009	202	187.831,80	9.751	4.119.431,12
Nisan 2009	179	230.242,44	8.670	4.769.205,97
Mayıs 2009	199	228.055,99	8.802	4.265.908,34
Haziran 2009	212	358.135,19	10.317	7.015.069,33
Temmuz 2009	193	400.712,14	9.138	6.951.198,66
Ağustos 2009	202	323.507,08	9.119	6.245.832,83
Eylül 2009	251	429.057,84	10.349	9.086.485,66
Ekim 2009	245	453.951,42	10.145	8.886.136,74
Kasım 2009	256	377.792,78	10.218	7.713.300,56
Aralık 2009	285	623.492,55	10.969	11.562.918,63
Ocak 2010	261	222.461,88	10.518	4.278.561,29
Şubat 2010	248	229.272,61	10.760	4.343.765,27
Mart 2010	290	395.304,57	11.708	6.924.284,98
Nisan 2010	266	448.921,87	11.171	7.210.888,70

Kaynak: Maliye Bakanlığının 28 Mayıs 2010 tarih ve 7720-5877 sayılı

Ar-Ge Merkezleri[5]

5746 Sayılı Kanunun Ar-Ge Merkezi Belgesi kapsamında sağlanan teşvik ve muafiyetler, ülkemizde Ar-Ge payının artırılmasında büyük katkısı bulunan bu işletmeler için büyük önem arz etmektedir.

Ülkemizin Gayrı Safi Yurt İçi Hasılasından Ar-Ge'ye ayırdığı payın 2013 yılına kadar %2'ye çıkarılması ve bu payın en az %1'inin özel sektör tarafından karşılanması öngörülmektedir.

5746 Sayılı "Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun" kapsamında ülkemizde Ar-Ge alt yapısını oluşturmuş, çok sayıda Ar-Ge personeli çalıştıran ve ülkemizin GSYİH'daki Ar-Ge payına katkıda bulunan büyük işletmelerin bu çalışmalarını daha da geliştirmelerini ve kendi teknolojilerini üretmelerine imkân sağlanmıştır.

Yönetmeliğin 31 Temmuz 2008 tarihinde yayımlanması yayımını müteakip 28 Mayıs 2010 tarihine kadar geçen sürede, Sanayi ve Ticaret Bakanlığına 18 ayrı sektörden toplam 82 İşletme tarafından başvuru yapılmış olup, bu işletmelerden 67'sine Ar-Ge Merkezi Belgesi verilmiştir. Ancak, 3 işletmeye ait Ar-Ge Merkezi, birleşme ve tüzel kişilik değişikliği nedeniyle işletmelerin talebi üzerine kapatılmıştır.

Halihazırda 64 Adet Ar-Ge Merkezi faaliyet göstermektedir. İşletmelerin başvuruda beyan ettikleri rakamlar üzerinde düzenlenen tablolar aşağıda verilmiştir.

[5] Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın 15 Haziran 2010 tarihli yazısı

Tablo 39. Yıllar İtibarıyla Ar-Ge Merkezi Başvuru Değerlendirme Bilgileri

Ar-Ge Merkezi Başvuru ve Değerlendirme Bilgileri				
	2008 Yılı	**2009 Yılı**	**2010* Yılı**	**Toplam**
Başvuru Sayısı (Dosya)	39	36	14	89
Değerlendirmeye Alınmayan Başvuru Sayısı	1	3	0	4
Ar-Ge Merkezi Belgesi Verilmeyen İşletme Sayısı	2	5	2	9
Değerlendirme Süreci devam eden	-	-	9	9
Ar-Ge Merkezi Belgesi Verilen İşletme Sayısı	36	28	3	**67**

* 15 Haziran itibarıyla

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Tablo 40. Yıllar İtibarıyla Faaliyeti Durdurulan Ar-Ge Merkezi Bilgileri

Ar-Ge Merkezi Kodu	İşletme Adı	Gerekçe	2009 Yılı
003.MERKEZ.2008	Vestel Dijital Üretim Sanayi A.Ş	Birleşme	1
005.MERKEZ.2008	Grundig Elektronik A.S.-İzmir	Tüzel Kişilik Değişikliği	1
006.MERKEZ.2008	Grundig Elektronik A.S.-İstanbul	Tüzel Kişilik Değişikliği	1

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Tablo 41. Yıllar İtibarıya Faaliyette Olan İşletmelerin Öngördüğü Ar-Ge Harcamaları

	2008 Ar-Ge Bütçesi	2009 Ar-Ge Bütçesi	2010 Ar-Ge Bütçesi	Toplam
2008 yılında belge alanlar	853.528.940,00	1.281.157.582,00	1.276.762.591,00	3.411.449.113,00
2009 yılında belge alanlar	188.589.090,00	259.447.886,00	322.680.640,00	770.717.616,00
2010 yılında belge alanlar	51.523.817,00	29.144.957,00	111.725.107,00	192.393.881,00
TOPLAM	1.093.641.847,00	1.569.750.425,00	1.711.168.338,00	**4.374.560.610,00**

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Tablo 42. Faaliyette Olan Ar-Ge Merkezlerinin İller ve Sektörlere Göre Dagılımı

	Kodu	Şirketler Grubu	İşletme Adı	Sektörü	Sayısı	Bulunduğu İl
1	030.Merkez.2008		Aırtıes Kablosuz İletişim San. ve Dış Ticaret A.Ş.	Bilgi Ve İletişim Teknolojileri	**8**	İstanbul
2	071.Merkez.2009	Alcatel Lucent World Wıde	Alcatel Lucent Teletaş Telekomünikasyon A.Ş.			İstanbul
3	034.Merkez.2008	Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı	Aselsan Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.-Haberleşme Cihazları Grup Başk.			Ankara
4	076.Merkez.2010		Avea İletişim Hizmetleri A.Ş.			İstanbul
5	064.Merkez.2009		C/S Enformasyon Teknolojileri LTD. ŞTİ.			İstanbul
6	039.Merkez.2008	Çukurova Holding A.Ş.	DIGITURK-Digital Platform İletişim Hizmetleri A.Ş.			İstanbul
7	021.Merkez.2008	Koç Holding A.Ş.	Koçsistem Bilgi ve İletişim Hizmetleri A.Ş.			İstanbul

	Kodu	Şirketler Grubu	İşletme Adı	Sektörü	Sayısı	Bulunduğu İl
8	019.Merkez.2008		Nortel Networks Netaş Telekomünikasyon A.Ş.			İstanbul
9	056.Merkez.2009		Türkiye Şişe Ve Cam Fabrikaları A.Ş.	Cam Ve Seramik	**1**	İstanbul
10	009.Merkez.2008	Koç Holding A.S.	Arçelik A.Ş. Ar-Ge Direktörlüğü	Dayanıklı Tüketim Malları	**9**	İstanbul
11	013.Merkez.2008	Koç Holding A.S.	Arçelik Bulaşık Makinası			Ankara
12	011.Merkez.2008	Koç Holding A.S.	Arçelik Buzdolabı Ve Kompresör			Eskişehir
13	010.Merkez.2008	Koç Holding A.S.	Arçelik Çamaşır Makinası			İSTANBUL
14	008.Merkez.2008	Koç Holding A.S.	Arçelik Kurutma Makinası Ve Elektrik Motorları Ar-Ge Bölümü			Tekirdağ
15	012.Merkez.2008	Koç Holding A.S.	Arçelik Pişirici Cihazlar			Bolu
16	004.Merkez.2008	Bsh Bosch Und Siemens Hausgeräte Gmbh	Bsh Ev Aletleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.			Tekirdağ
17	007.Merkez.2008	Zorlu Holding AŞ.	Vestel Beyaz Eşya Sanayi ve Ticaret A.Ş.			Manisa
18	026.Merkez.2008	Zorlu Holding AŞ.	Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.-2			Manisa
19	066.Merkez.2009	Koç Holding A.S.	ARÇELİK A.Ş.	Elektrik-Elektronik	**4**	İstanbul
20	035.Merkez.2008	Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı	Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.-Mikroelektronik Güdüm Ve Elektro-Optik Grup Başk.			Ankara
21	042.Merkez.2009	Aselsan Elektronik Sanayi Ve Ticaret A.Ş	Mikes Mikrodalga Elektronik Sistemler San. ve Tic. A.Ş.			Ankara
22	002.Merkez.2008	Zorlu Holding AŞ.	Vestel Elektronik A.Ş			Manisa
23	020.Merkez.2008	Abdi İbrahim Holding A.Ş.	Abdi İbrahim İlaç San. ve Tic. A.Ş.	İlaç	**4**	İstanbul
24	038.Merkez.2008	Bilfar Holding A.Ş.	Bilim İlaç San. ve Tic. A.Ş.			KOCAELİ
25	080.Merkez.2010		Deva Holding A.Ş.			Tekirdağ
26	054.Merkez.2009		Eczacıbaşı Zentiva Sağlık Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.			Kırklareli
27	050.Merkez.2009	Akkök Sanayi Yatırım Ve Geliştirme A.Ş	Aksa Akrilik Kimya San. A.Ş.	Kimya	**4**	Yalova
28	045.Merkez.2009	Yaşar Holding A.Ş.	Dyo Boya Fabrikaları San. ve Tic. A.Ş.			İzmir
29	063.Merkez.2009	İnci Holding A.S.	İnci Akü San. ve Tic. A.S.			Manisa
30	057.Merkez.2009	Organik Holding A.Ş.	Organik Kimya A.Ş.			İstanbul
31	044.Merkez.2009	Goldart Holding	Goldaş Kuyumculuk İthalat İhracat A.Ş.	Kuyumculuk	**1**	İstanbul
32	074.Merkez.2009		Durmazlar Makine Sanayi Ve Tic. AS	Makine	**2**	Bursa
33	014.Merkez.2008	Safkar Gurup	Ege Soğutmacılık Klima Soğuk Hava Tesisleri İhracat-İthalat San. ve Tic. A.Ş.			İzmir
34	018.Merkez.2008	Fıat Auto S.P.A. : %37.86 Koç Holding A.Ş. : %37.86 Diğerleri : %24.28	Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş	Otomotiv	**10**	Bursa

	Kodu	Şirketler Grubu	İşletme Adı	Sektörü	Sayısı	Bulunduğu İl
35	052.Merkez.2009	Anadolu Grubu (Anadolu Endüstri Holding A.Ş.)	Anadolu Isuzu Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.			Kocaeli
36	062.Merkez.2009	Çukurova Holding A.Ş	BMC San. ve Tic. A.Ş			İzmir
37	023.Merkez.2008	Koç Holding A.Ş.-Ford Motor Company	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.			İstanbul
38	060.Merkez.2009	Hattat Holding	Hema Endüstri A.Ş.			Tekirdağ
39	029.Merkez.2008		Mercedes-Benz Türk A.Ş.			İstanbul
40	025.Merkez.2008	Koç Holding	Otokar Otobüs Karoseri Sanayi A.Ş.			Sakarya
41	077.Merkez.2010		Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.			Bursa
42	001.Merkez.2008	H.Ö.Sabancı Holding A.Ş.	Temsa Global San. ve Tic. A.Ş.			Adana
43	055.Merkez.2009	Koç Holding A.Ş. / CNH	Türk Traktör Ve Ziraat Makineleri A.Ş.			Ankara
44	073.Merkez.2009		Beyçelik Gestamp Kalıp Ve Oto Yan Sanayi	Otomotiv Yan Sanayi	**8**	Bursa
45	051.Merkez.2009	Robert Bosh Investment Nederlend B.V.	Bosch San. ve Tic. A.Ş.			Bursa
46	069.Merkez.2009	Cms Şirketler Grubu	Cms Jant Ve Makine Sanayii Anonim Şirketi			İzmir
47	049.Merkez.2009	Farplas Sirketler Gurubu	Farplas Oto Yedek Parçaları İmalatı, İthalatı Ve İhracatı Anonim Şirketi			Kocaeli
48	065.Merkez.2009	Magneti Marelli S.P.A	Mako elektrik San. ve Tic. A.Ş.			Bursa
49	036.Merkez.2008		Ortadoğu Rulman San. ve Tic. A.Ş.			Ankara
50	027.Merkez.2008		Teklas Kauçuk San. ve Tic. A.Ş			Kocaeli
51	031.Merkez.2008		Tırsan Treyler Sanayi Ticaret Ve Nakliyat A.Ş			Sakarya
52	033.Merkez.2008	Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı	Aselsan Elektronik San. ve Tic. a.ş.-Radar Elektronik Harp Ve İstihbarat Sistemleri Grup Başk.	Savunma Sanayi	**9**	Ankara
53	032.Merkez.2008	Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı	Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.-Sst Grup Başkanlığı			Ankara
54	058.Merkez.2009		FNSS Savunma Sistemleri Anonim Şirketi			Ankara
55	028.Merkez.2008		GATE Elektronik San. ve Tic. A.Ş.			Ankara
56	016.Merkez.2008	Türk Silahlı Kuvvetleri Güçlendirme Vakfı	HAVELSAN Hava Elektronik San. ve Tic. A.Ş			Ankara
57	040.Merkez.2009	Türk Silahlı Kuvvetleri Güçlendirme Vakfı	ROKETSAN Roket Sanayii Ve Ticaret A.Ş.-1			Ankara
58	041.Merkez.2009	Türk Silahlı Kuvvetleri Güçlendirme Vakfı	Roketsan Roket Sanayii Ve Ticaret A.Ş.-2			Ankara
59	022.Merkez.2008		Tusaş Motor Sanayii A.Ş.(TEİ)			Eskişehir
60	024.Merkez.2008		Tusaş Türk Havacılık Ve Uzay Sanayii A.Ş.			Ankara
61	046.Merkez.2009		Bossa Ticaret Ve Sanayi İşletmeleri T.A.Ş	Tekstil	**4**	Adana

	Kodu	Şirketler Grubu	İşletme Adı	Sektörü	Sayısı	Bulunduğu İl
62	048.Merkez.2009	H. Ö. Sabancı Holding	Kordsa Global Endüstriyel İplik Ve Kord Bezi San. Tic. A.Ş.			Kocaeli
63	043.Merkez.2009	SANKO Holding	Sanko Tekstil İşletmeleri Sanayi Ve Ticaret A.Ş.			Bursa
64	075.Merkez.2009	SUN Holding	SUN Holding A.Ş.			İzmir

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Tablo 43. Faal Olan Ar-Ge Merkezlerinin Sektör Bazındaki Ar-Ge Personeli

Sektörü	Ar-Ge Merkezi Sayısı	Araştırmacı Sayısı	Teknisyen Sayısı	Destek Personeli	Toplam Personel Sayısı
Bilgi ve İletişim Teknolojileri	**8**	1600	82	60	**1742**
Cam ve Seramik	**1**	32	19	5	**56**
Dayanıklı Tüketim Malları	**9**	517	353	66	**936**
Elektrik-Elektronik	**4**	707	163	49	**919**
İlaç	**4**	230	25	17	**272**
Kimya	**4**	133	123	14	**270**
Kuyumculuk	**1**	31	41	7	**79**
Makine	**2**	75	33	6	**114**
Otomotiv	**10**	1097	466	153	**1716**
Otomotiv Yan Sanayi	**8**	270	382	41	**8**
Savunma Sanayi	**9**	1993	149	87	**2229**
Tekstil	**4**	164	59	17	**240**
	64	6849	1895	522	**8581**

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Ar-Ge Merkezleri ile İlgili Genel Değerlendirme

Söz konusu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesini müteakip Ar-Ge faaliyetlerini ayrı ayrı yerlerde yürüten işletmeler, bu birimlerini birleştirmek ve Ar-Ge personeli sayılarını arttırmak suretiyle hem 5746 Kanunla sağlanan desteklerden istifade etmek, hem de Ar-Ge faaliyetinin kurumsallaşması yönünde oldukça yoğun çaba içine girmişlerdir. Ülkemiz sanayinin yoğun olduğu Marmara Bölgesi başta olmak üzere endüstriye paralel olarak faaliyette olan 64 Adet Ar-Ge Merkezinde Ar-Ge ve yenilik projeleri çalışılmakta olup, bu merkezlerde toplam 8581 Adet Ar-Ge çalışanı yer almaktadır.

Rekabet Öncesi İşbirliği Projeleri

5746 Sayılı Kanun ve 26953 Sayılı "Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesine İlişkin Uygulama ve Denetim Yönetmeliği**"** kapsamında İşletmelerin; Rekabet Öncesi İşbirliği Projeleri hazırlayarak Kanunla sağlanan teşvik ve Muafiyetlerinden istifade edebilmeleri için Başvuru dokümanları hazırlanarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı internet sitesinde yayımlanmıştır. Yönetmeliğin yayımından 28 Mayıs 2010 tarihine kadar 3 adet İşletme tarafından müracaat yapılmış olup, başvurunun Rekabet Öncesi İşbirliği Projeleri nitelikleri taşımaması nedeniyle proje değerlendirmeye alınmamıştır.

Teknogirişim Sermayesi Desteği

5746 sayılı "Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun" 12.03.2008 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu Kanunun amacı, yenilikçiliğe odaklanmış, nitelikli istihdamı gelişmiş, katma değeri yüksek ürünler üreten, verimliliği ve rekabet gücü yüksek bir ekonomik ortamın oluşturulmasını sağlayarak ülkemizin, uluslararası rekabet gücünün artırılmasını, yenilikçilik kapasitesinin geliştirilmesini ve dünyadaki gelişmelere uygun bir sanayi altyapısının oluşturulmasını teşvik etmektir.

Teknogirişim Sermayesi Desteği ile; Yüksek eğitimli ve nitelikli gençlerin teknoloji ve yenilik odaklı iş fikirlerini diğer mekanizmalardan da yararlanarak katma değer ve nitelikli istihdam yaratma potansiyeli yüksek teşebbüslere dönüştürebilmelerini teşvik edilmesi amaçlanmaktadır.

Teknogirişim Sermayesi Desteği (TGSD) için yeni ve yenilikçi bir iş fikri bulunan, örgün öğrenim veren üniversitelerin herhangi bir lisans programından bir yıl içinde mezun olabilecek durumdaki öğrenci, yüksek lisans veya doktora öğrencisi ya da lisans, yüksek lisans veya doktora derecelerinden birini ön başvuru tarihinden en çok beş yıl önce almış kişiler başvurabilmektedir.

Bu program ilk olarak Teknoloji ve Yenilik Odaklı Girişimleri Destekleme (Teknogirişim) Programı adı altında girişimciliği teşvik etmenin önemine istinaden TÜBİTAK tarafından 3.3.2007 tarih ve 151 sayılı Bilim Kurulu Toplantısı kararı gereğince tüm hukuki ve idari süreçler kurularak 16 Mart 2007 tarihinde başlatılmıştır. 2007-2009 yılları arasında, 287 proje başvurusunun 44'ü desteklenmiş olup, bu süre zarfında toplam 42 firma kurulmuştur. 5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun'un 12.03.2008 tarihinde yürürlüğe girmesi ile birlikte teknogirişim sermayesi desteğinin, teminat alınmaksızın hibe olarak verilmesi programı daha cazip hale getirmiştir. 2009 yılı başından sonra bu program Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca TÜBİTAK tarafından geliştirilen sistem çerçevesinde yürütülmektedir.

İş fikri desteklenmesi uygun bulunan girişimci, firmasını kurmasını müteakip bir defaya mahsus olmak üzere, en fazla 100.000,00 TL teminatsız hibe destek ile bir yıl süre boyunca desteklenmektedir. Programa yılda bir kez Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca duyurulacak tarihlerde başvuru yapılabilmektedir.

Teknogirişim Sermayesi Desteği Programı 2009 yılında başlamış ve 2 yılda gelen toplam 883 başvurudan 178'i desteklenmeye uygun bulunarak başlatılmıştır (Tablo 44). Desteklenen iş fikirleri yurt içinden 29 üniversiteden, yurt dışından ise 8 üniversiteden mezun gençlerden gelmiştir.

2009 Yılında Yürütülen Faaliyetler: 2009 yılı başvuru döneminde toplam 159 başvuru alınmıştır. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından ön değerlendirmeye tabi tutulan başvurulardan 131 adedinin değerlendirmeye alınması uygun bulunmuş ve Komisyonun değerlendirmeleri sonucunda 78 iş fikri desteklenmiştir (Tablo 44-45).

2010 Yılında Yürütülen Faaliyetler: 2010 yılı başvuru döneminde toplam 724 başvuru alınmıştır. Değerlendirmeye alınan iş fikirlerinden desteklenmeye değer bulunan 100 girişimci desteklenmeye başlanmıştır.

Tablo 44. Yıl Bazında Desteklenen Teknogirişim Sermayesi Desteği

Desteklenen Girişimci Sayısı	Adet	Mezun			Öğrenci		
		Lisans	Y.Lisans	Doktora	Lisans	Y.Lisans	Doktora
2009 Yılı	78	19	17	5	10	14	13
2010 Yılı	100	21	4	9	24	17	25
	178	40	21	14	34	31	38

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Tablo 45. 2009 Yılında Yapılan Teknogirişim Sermayesi Desteğini Başvurularının Üniversitelere Göre Dağılımı

No	Üniversite Adı	Adedi	Şehir
1.	ODTÜ	7	Ankara (32)
2.	Bilkent Üniversitesi	8	
3.	Ankara Üniversitesi	5	
4.	Hacettepe Üniversitesi	3	
5.	Gazi Üniversitesi	3	
6.	Başkent Üniversitesi	2	
7.	Çankaya Üniversitesi	1	
8.	TOBB Üniversitesi	1	

No	Üniversite Adı	Adedi	Şehir
9.	Atılım Üniversitesi	1	
10.	Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Ens.	1	
11.	İTÜ	7	**İstanbul (12)**
12.	Yıldız Teknik Üniversitesi	3	
13.	Fatih Üniversitesi	2	
14.	Ege Üniversitesi	4	**İzmir (8)**
15.	Dokuz Eylül Üniversitesi	3	
16.	İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü	1	
17.	Selçuk Üniversitesi	6	**Konya (6)**
18.	Karadeniz Teknik Üniversitesi	5	**Trabzon (5)**
19.	Erciyes Üniversitesi	4	**Kayseri (4)**
20.	Kırıkkale Üniversitesi	2	**Kırıkkale (2)**
21.	Çukurova Üniversitesi	2	**Adana (2)**
22.	Pamukkale Üniversitesi	1	**Denizli (1)**
23.	Gaziantep Üniversitesi	1	**Gaziantep (1)**
24.	Niğde Üniversitesi	1	**Niğde (1)**
25.	Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü	1	**Kocaeli (1)**
26.	Kocatepe Üniversitesi	1	**Afyon (1)**
27.	Rensselaer Polytechnic Institute	1	**Amerika (2)**
28.	Kutzdown University	1	
TOPLAM		**78**	

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Tablo 46. 2010 Yılında Yapılan Teknogirişim Sermayesi Desteği Başvurularının Üniversitelere Göre Dağılımı

NO	ÜNİVERSİTE ADI	ADEDİ	ŞEHİR
1.	ODTÜ	20	ANKARA (46)
2.	Bilkent Üniversitesi	8	
3.	Gazi Üniversitesi	8	
4.	Ankara Üniversitesi	3	
5.	Hacettepe Üniversitesi	4	
6.	TOBB Üniversitesi	1	
7.	Çankaya Üniversitesi	1	
8.	Ufuk Üniversitesi	1	
9.	İTÜ	4	İSTANBUL (19)
10.	Yıldız Teknik Üniversitesi	3	
11.	Marmara Üniversitesi	3	

NO	ÜNİVERSİTE ADI	ADEDİ	ŞEHİR
12.	Boğaziçi Üniversitesi	6	
13.	İstanbul Üniversitesi	1	
14.	Yeditepe Üniversitesi	1	
15.	Koç Üniversitesi	1	
16.	Selçuk Üniversitesi	6	KONYA (6)
17.	Karadeniz Teknik Üniversitesi	5	TRABZON (5)
18.	Ege Üniversitesi	1	İZMİR (3)
19.	9 Eylül Üniversitesi	2	
20.	Çukurova Üniversitesi	3	ADANA (3)
21.	Erciyes Üniversitesi	2	KAYSERİ (2)
22.	Kocaeli Üniversitesi	1	KOCAELİ (1)
23.	Anadolu Üniversitesi	1	ESKİŞEHİR (1)
24.	Dumlupınar Üniversitesi	1	KÜTAHYA (1)
25.	Akdeniz Üniversitesi	1	ANTALYA (1)
26.	Cumhuriyet Üniversitesi	1	SİVAS (1)
27.	Kocatepe Üniversitesi	1	AFYON (1)
28.	İnönü Üniversitesi	1	MALATYA (1)
29.	Niğde Üniversitesi	1	NİĞDE (1)
30.	Ahmet Yesevi Üniversitesi	1	YURT DIŞI (8)
31.	Eınhoven Üniversitesi	1	
32.	Varna Üniversitesi	1	
33.	Jaist Üniversitesi	1	
34.	North Eastern Üniversitesi	1	
35.	Utah State Üniversitesi	1	
36.	Stanford Üniversitesi	1	
37.	State Üniversitesi	1	
Toplam		100	

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

Tablo 47. Teknogirim Sermaye Desteği Ödenek ve Bütçe Bilgileri

	2009	2010	TOPLAM
Kabul Edilen Projelere Sağlanacak Destek miktarı (TL)	7.655.051	9.998.853	17.653.904
Ayrılan Bütçe (TL)	**10.000.000**	**10.000.000**	**20.000.000**
Yapılan Ödeme (TL)	**7.655.051**	4.455.431	**12.110.482**
Gerçekleşme Oranı (%)	**100**	**45%**	**69%**

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

5.5. Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu Ar-Ge Teknik Komitesi

"Türkiye'de Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Reform Programı" çerçevesinde oluşturulan Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu (YOİKK), 11 Aralık 2001 tarihli Bakanlar Kurulu Prensip Kararı ile kabul edilmiştir. YOİKK, Türkiye'deki yatırımlarla ilgili düzenlemeleri rasyonel hale getirmek, yatırım ortamının rekabet gücünü artıracak gerekli düzenlemeleri tespit ederek politika önerileri geliştirmek ve işletme dönemi de dahil olmak üzere yatırımın her safhasında, ulusal ve uluslararası yatırımcıların karşılaştığı idari engellere çözüm üretmek amacını taşımaktadır. YOİKK çalışmalarını, yatırım ortamını doğrudan ilgilendiren şirket kuruluşu, istihdam, sektörel lisanslar, yatırım yeri, vergi ve teşvikler, dış ticaret ve gümrükler, fikri ve sınai mülkiyet hakları, doğrudan yabancı yatırım mevzuatı, yatırım promosyonu, KOBİ, kurumsal yönetim, Ar-Ge konularında görevli on iki teknik komite ile yürütmektedir. TÜBİTAK Başkanlığında yürütülen Ar-Ge Teknik Komitesi, Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu'nun (YOİKK) 30 Ocak 2008 tarihli onikinci toplantısında alınan karar gereğince kurulmuştur. TÜBİTAK'ın Başkanlığında Ar-Ge Teknik Komitesi, bu tarihten sonra sekiz toplantı yapmıştır.
9 Şubat 2010 tarihinde düzenlenen YOİKK Ar-Ge Teknik Komitesi'nin sekizinci toplantısında 2010 yılı öncelikli eylem maddeleri belirlenmiş; 11 Mart 2010 tarihinde Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sayın Ali BABACAN'ın başkanlığında Hazine Müsteşarlığında düzenlenen YOİKK Toplantısında onaylanmıştır.

Eylem Planının son hali Tablo 48'de verilmiştir

T**ablo 48.** Ar-Ge Teknik Komitesi 2010 Yılı Eylem Planı

Konu		**Yapılacak Faaliyetin Niteliği**	**Amaçlanan Sonuçlar**	**Koordinasyondan Sorumlu Kurum/Kuruluş**	**Konuyla İlgili Diğer Kurum/Kuruluşlar**	**Öngörülen Takvim**
1	Döner sermaye uygulamalarının tıp fakülteleri dışındaki fakülteler için yeniden yapılandırılması ve denge tazminatı hususunun düzenlenmesi.	Yönetmelik	Döner sermaye ve denge tazminatı konularında yapılacak düzenlemelerle üniversite-sanayi ortaklığında yapılacak projelerin sayısının artırılması.	YÖK	Maliye Bakanlığı, TOBB	Aralık 2010
2	Ar-Ge konusunda sanayinin ihtiyaçlarını üniversiteye taşıyacak farklı mekanizmaların incelenmesi.	Çalışma raporu/eylem planı	Üniversite-sanayi işbirliğinin sağlanması amacıyla oluşturulabilecek farklı sistemlerin/mekanizmaların belirlenmesi.	TOBB	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, DTM, KOSGEB, TÜSİAD, TÜBİTAK, YÖK, OSBÜK	Eylül 2010
3	Türkiye'nin uluslararası yenilikçilik endekslerindeki konumunun iyileştirilmesi için doğru verilerin kullanılmasının sağlanması.	Çalışma raporu/eylem planı	Uluslararası yenilikçilik endekslerini oluşturan parametrelerin belirlenmesi; bu parametreler için Türkiye'den sunulan verilerin analiz edilmesi, gerektiğinde endeksleri düzenleyen yabancı kuruluşlarla temasa geçilerek önerilerin sunulması.	TÜBİTAK	Hazine Müsteşarlığı, TOBB, TÜİK, YASED	Eylül 2010
4	Başta TÜBİTAK tarafından koordinasyonu yapılan programlar olmak üzere uluslararası ikili veya çok taraflı Ar-Ge programları kapsamında desteklenen projelerde kullanılmak üzere getirilen eşyaya muafiyet tanınması.	Mevzuat Değişikliği	Türkiye'deki araştırmacılarca yürütülen uluslararası Ar-Ge projelerinin artmasının sağlanması.	Gümrük Müsteşarlığı	TÜBİTAK	Mayıs 2010
5	Türkiye ekonomisinde yabancı sermayeli firmaların Ar-Ge etkinliklerinin analizinin yapılması.	Çalışma raporu/eylem planı	Yabancı yatırımcıların ülkemizdeki Ar-Ge yatırımlarının artırılması.	YASED	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, TÜBİTAK, TOBB	Eylül 2010

6. Araştırma Ortamının ve Altyapısının Geliştirilmesi

6.1. Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı Tarafından Koordine Edilen ve Yürütülen Ar-Ge Destekleri

Dokuzuncu Kalkınma Planında ortaya konduğu üzere, bilim ve teknoloji politikasının temel amacı, özel sektörün yenilik yeteneğini artırmak, bilim ve teknolojide yetkinleşmek ve bu yetkinliği ekonomik ve sosyal faydaya dönüştürmektir.

Kalkınma Planı, Orta Vadeli Program, Yılı Programları ve BTYK kararları çerçevesinde bilim ve teknoloji destekleri şekillenmektedir. Kalkınma Planı ve BTYK kararlarında ortaya konan hedefler kapsamında Ar-Ge yatırımlarına Yatırım Programı çerçevesinde tahsis edilen ödenekler 2003 yılından itibaren Tablo 49 ve Şekil 47'de görüldüğü üzere ciddi oranda artırılmıştır.

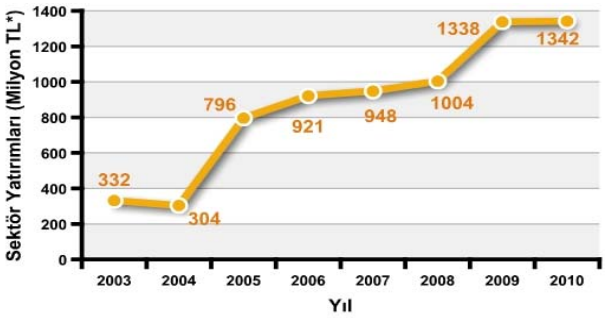

Kaynak: DPT

Şekil 47. Teknoloji Araştırma Sektörü Yatırımları 2003-2010 (2010 Sabit fiyatlarıyla)

Tablo 49. Teknolojik Araştırma Sektörü Yatırımları 2003-2010 (2010 Sabit Fiyatlarıyla Milyon TL)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
TÜBİTAK	90	41	473	593	593	659	906	848
- TARAL	0	0	360	432	442	468	780	625
- Başk. ve Enstitüler	90	41	113	161	151	191	126	223
Kamu Üniversiteleri	226	243	285	290	270	264	308	358
Vakıf Üniversiteleri	0	0	0	6	18	18	20	25
Kamu Araştırma Kurumları	16	20	38	32	67	63	104	111
TOPLAM	**332**	**304**	**796**	**921**	**948**	**1.004**	**1.338**	**1.342**

Kaynak: DPT

Ar-Ge Programları Desteği

Özel sektör, kamu ve üniversite işbirliğini güçlendirmek, üniversitelerde yapılan akademik bilginin ticarileşmesini sağlamak, kamu kurumlarının çalışma alan/sektörlerindeki gelişmeleri yönlendirmelerini desteklemek amaçlarıyla ilgili kurumlar tarafından yürütülen programlardır. Bu kapsamda yürütülen Ar-Ge programları ve 2010 yılı ödenekleri Tablo 50'de verilmektedir.

Tablo 50. Kamu Kurumları Tarafından Yürütülmekte Olan Ar-Ge Programları

Kurum	Program Adı	Başlama Yılı	2010 Yılı Ödeneği (Milyon TL)
TÜBİTAK	Türkiye Araştırma Alanı (TARAL) Programı	2005	625
Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	Sanayi Tezleri (SANTEZ) Programı	2006	22
Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü	Bor Araştırmaları Programı	2006	7,1
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakn.	Enerji Sektörü Ar-Ge Projeleri Destekleme (EN-AR) Programı	2008	2,1
Türkiye Kömür İşletmeleri Gn.Md.	Temiz Kömür Teknolojileri Programı	2009	5

Kaynak: DPT

Araştırma Altyapısı Destekleri

Araştırma altyapısı destekleri kapsamında ülkesel ve bölgesel önceliklerle uyumlu, kamu ve özel sektörün ihtiyaç duyduğu alanlarda nitelikli araştırmacılara birlikte çalışma ortamı oluşturmak üzere üniversite rektörlükleri sahipliğinde, yönetim ve işletme modeli oluşturulmuş, diğer araştırma kurumları ile üniversitelerin kullanımına açık, sürdürülebilir araştırma merkezlerinin kurulması amaçlanmaktadır. Araştırma altyapısı destekleri iki ana gruba ayrılmaktadır:

1- Uzmanlık / Mükemmeliyet Merkezleri

Bilimsel araştırma konusunda kendini ispatlamış, yeterli insan gücü kaynağı olan üniversite ve kurumlarda öncelikli bir alanda uzmanlaşacak ve bu alanda ülke çapında söz sahibi ve yönlendirici olabilecek merkezler desteklenmektedir. Bu merkezler aracılığı ile ülke düzeyinde ileri düzeyde araştırma yapma imkanı yaratılması, araştırmacı insan kaynağının nicelik ve nitelik yönünden geliştirme ve üniversite sanayi işbirliğine katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

Aşağıda yer alan Tablo 51, 52 ve 53'de Yatırım Programına alınmış uzmanlık/mükemmeliyet merkezlerine örnekler verilmektedir.

Tablo 51. Üniversitelerde Kurulan Mükemmeliyet Merkezlerine Örnekler

Kurum	Proje Adı	Başlama- Bitiş Yılı	Toplam Proje Maliyeti* (Milyon TL)
Akdeniz Ü.	Gıda Güvenliği ve Tarımsal Araştırmalar Merkezi	2009-2011	8,4
Ankara Ü.	Türk Hızlandırıcı Merkezi	2006-2013	46
Ankara Ü.	Biyoteknoloji Enstitüsü	2001-2009	72
Atılım Ü.	Metal Şekillendirme Mükemmeliyet Merkezi	2007-2010	10,5
Bilkent Ü.	Ulusal Nanoteknoloji Araştırma Merkezi	2005-2010	50
Boğaziçi Ü.	Yaşambilim Araştırma Merkezi	2009-2011	12,3
Boğaziçi Ü.	İstanbul Deprem Erken Uyarı-Acil Amaçlı Ar-Ge Mer.	1999-2008	7,2
Çukurova Ü.	Tarımsal Biyoteknoloji Araştırma Mrk.	2008-2010	9,4
9 Eylül Ü.	İleri Biyomedikal Ar-Ge Merkezi	2007-2013	40,6
9 Eylül Ü.	Elektronik Malzeme Üretim ve Uygulama Merkezi	2009-2011	8
Ege Ü.	Farmasötik Bilimler Araştırma Merk.	2009-2011	7,3
Gazi Ü.	Nanotıp Araştırma Merkezi	2007-2010	11,5
Gebze Yük. Tekn. Ens.	Nanomagnetizm Araştırma Merkezi	2009-2011	13,7
Hacettepe Ü.	Doğa Koruma ve Biyoçeşitlilik Ar-Ge Merkezi	2009-2011	12,6
İTÜ	Havacılık Ar-Ge Merkezi	2002-2010	52,6
İTÜ	Mekatronik Araştırma Merkezi	2000-2010	15,2
İTÜ	Yüksek Başarımlı Hesaplama Merk.	2004-2012	48
İTÜ	Nanobilim ve Nanoteknoloji İleri Araştırma Merkezi	2008-2011	22,6
ODTÜ	Mikro-Elektro-Mekanik Sistemleri (MEMS) Merkezi	2002-2010	25,7
ODTÜ	Modelleme ve Simülasyon Merk.	2007-2010	8
ODTÜ	Güneş Enerjisi Araştırma Merkezi	2009-2010	11,2
ODTÜ	Yüksek İvmeli Hasarsız Çarpışma Laboratuvarı	2006-2010	11,7
ODTÜ	AR-GE, Eğitim ve Ölçme Merkezi	1998-2010	30,3
Sabancı Ü.	Nano-Mikro Disiplinler Arası İleri Araştırma Merkezi	2009-2012	54
Yıldız Ü.	Biyomedikal Malzemeler Araştırma Merkezi	2005-2009	10,5
Toplam			**599,3**

Kaynak:DPT
* Vakıf Üniversitelerinin projeye kendi gelirlerinden ayırdığı kaynaklar da dahildir.
** 2010 sabit fiyatlarıyla

Tablo 52. TÜBİTAK Enstitülerinde Kurulan Merkezlere Örnekler

Enstitü	Proje Adı	Başlama- Bitiş Yılı	Toplam Proje Maliyeti* (Milyon TL)
TÜBİTAK MAM	Deniz Araştırmaları Mükemmeliyet Merkezi	2007-2011	16,7
TÜBİTAK MAM	Hibrid Araç Teknolojileri Mükemmeliyet Merkezi	2007-2010	13,6
TÜBİTAK MAM	İleri Teknoloji Elektromanyetik Tomografi Görüntüleme Sistemi Mrk.	2008-2010	8,5
TÜBİTAK MAM	Ulusal Gıda Yenilik Merkezi	2009-2010	5,2
TÜBİTAK MAM	Tümleştirme Laboratuvarı	2006-2010	15,7
TÜBİTAK ULAKBİM	ULAKBİM GRİD Altyapısı	2009-2011	7
TÜBİTAK UME	Çevresel Testler Merkezi	2009-2011	23,1
TÜBİTAK SAGE	Yüksek Teknoloji Uygulamaları İçin LİDAR Geliştirilmesi	2008-2010	10,2
TÜBİTAK SAGE	Delici ve Delme Etkinliği Gel. Altyapısı	2008-2011	21,5
TÜBİTAK UEKAE	Anten Test Araştırma Merkezi	2009-2011	10,5
TÜBİTAK UEKAE	Katot ve Mikrodalga Vakum Tüp Altyapısı	2009-2011	8,4
TÜBİTAK UEKAE	Kuantum Kriptoloji Araştırma Merkezi	2009-2011	5
TÜBİTAK UEKAE	Si:Ge BiCMOS Tümdevre Üretim Süreçlerinin Geliştirilmesi	2007-2009	11,1
TÜBİTAK UEKAE	ULSİ-CMOS Tümdevre Altyapısı	2009-2011	5,2
TÜBİTAK UZAY	Araştırma Uydusu-II RASAT	2004-2009	21,1
Toplam			**182,8**

Kaynak:DPT

* 2010 sabit fiyatlarıyla

Tablo 53. Diğer Kamu Araştırma Kurumlarında Kurulan Merkezlere Örnekler

Kurum	Proje Adı	Başlama- Bitiş Yılı	Toplam Proje Maliyeti* (Milyon TL)
TAEK	Hızlandırıcı Merkezi	1999-2011	40
Sağlık Bk	Pankreas Adacık Hücre İzolasyon Merkezi	2008-2012	13,6
Tarım ve Köyişleri Bk	Tarla Bitkileri Araştırma Merkezi	2009-2011	10,5
Tarım ve Köyişleri Bk	Toprak - Gübre ve Su Kaynakları Merkez Lab.	2009-2010	4,2
Toplam			**68,3**

Kaynak:DPT

* 2010 sabit fiyatlarıyla

2010 Yılı Yatırım Programı'nda üniversitelerimizde 13, araştırma kurumlarımızda 7 adet olmak üzere toplam 20 adet uzmanlık/mükemmeliyet merkezi projesi başlatılmıştır. Bu merkezlere ilişkin bilgiler Tablo 54'te yer almaktadır.

Tablo 54. 2010 Yılı Yatırım Programı Kapsamında Başlatılan Uzmanlık Merkezleri

Kurum	Proje Adı	Başlama- Bitiş Yılı	Toplam Proje Maliyeti* (Milyon TL)
Ege Ü.	Biyobenzer Ürünler Araştırma Merk.	2010-2012	8
Marmara Ü.	Genetik ve Metabolik Hastalıklar Araştırma ve Uygulama Merk.	2010-2011	3,8
Akdeniz Ü.	Organ Nakli Ar-Ge Merk.	2010-2011	2
Sakarya Ü.	Elektromanyetik Araştırma Merk.	2010-2011	2

Kurum	Proje Adı	Başlama- Bitiş Yılı	Toplam Proje Maliyeti* (Milyon TL)
İstanbul Ü.	İleri Litografik Yöntemler Lab.	2010-2011	4
Ankara Ü.	Süperiletkenlik Araştırma Merk.	2010-2012	8
Adnan Menderes Ü.	Tarımsal Biyoteknoloji ve Gıda Güvenliği Ar-Ge Merk.	2010-2012	5
İTÜ	Ulusal Membran Teknolojileri Merk.	2010-2011	5
Harran Ü.	Yüksek Başarımlı Bilgi İşlem Araştırma Merk.	2010-2010	1,25
Dumlupınar U.	Araştırma ve Tasarım Merk.	2010-2012	8
9 Eylül Ü.	Deniz Bilimlerinde Veri ve Bilgi Üretim Merk.	2010-2011	1,63
Koç Ü.	Yüzey Teknolojileri Merk.	2010-2012	30
Bilkent Ü.	Hareket Algılayıcı ve Mikrosistem Teknolojileri Araştırma Merk.	2010-2011	25
TÜBİTAK	Yazılım Test ve Kalite Değerlendirme Merk.	2010-2011	2,5
TÜBİTAK	Çoklu Ortam Güvenlik Sistemleri Altyapısı	2010-2012	3
TÜBİTAK	Arayıcı Başlık Test Merk.	2010-2011	8
TÜBİTAK	Hall Etkili İtki Motoru Geliştirme Merk.	2010-2012	10
TÜBİTAK	Elektrik Enerjisi Depolama Teknolojileri Ar-Ge Merk.	2010-2012	7,7
Tarım ve Köyişleri Bk.	Lalahan Biyoteknoloji Merk.	2010-2011	2
Tarım ve Köyişleri Bk.	Meyve-Asma Baz Materyalleri Ar-Ge Merk.	2010-2012	5
Toplam			**141,88**

Kaynak:DPT
* Vakıf Üniversitelerinin projeye kendi gelirlerinden ayırdığı kaynaklar da dahildir.
** 2010 sabit fiyatlarıyla

2- Merkezi Araştırma Laboratuvarları:

Araştırma altyapısı eksik olan üniversite ve araştırma kurumlarında ileri düzeyde araştırma projelerinin yürütülmesini sağlayacak merkezler oluşturulmaktadır. Merkezi Araştırma Laboratuvarlarının temel amaçları arasında yeni kurulan ve gelişmekte olan üniversitelere daha fazla sayıda nitelikli eleman çekebilmek, araştırma kültürünü yaygınlaştırmak ve üniversite-özel sektör işbirliği anlamında somut projelerin geliştirilebileceği platformlar oluşturmak yer almaktadır. Bu merkezlerde kişilerin veya bölümlerin kontrolü altında olmayan, yönetim modeli şeffaf ve bütün araştırmacıların kullanımına açık nitelikli araştırma altyapıları oluşturulmaktadır. Böylelikle üniversitelerde görev yapan araştırmacılar TÜBİTAK, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı gibi diğer kamu kurumlarının verdiği proje desteklerinden ve uluslar arası fonlardan daha fazla yararlanabilecektir.

Bu kapsamda, 2010 yılında 41, 2009 yılında 11 ve daha önceki yıllarda 5 adet olmak üzere toplam 57 adet merkezi laboratuvar projesi Yatırım Programına alınmıştır. Bu projelerin 34 tanesi 2006 yılından sonra kurulmuş olan üniversitelerimizde yer almaktadır.

6.2. Akademik Ar-Ge Destekleri

Araştırma Destek Programları Başkanlığı (ARDEB); ülkemizdeki araştırma altyapısının geliştirilmesi, akademik araştırma faaliyetlerinin desteklenmesi ve uygun araştırma ortamının sağlanabilmesi için üniversitelere, özel ve kamu Ar-Ge kuruluşlarına verilmekte olan TÜBİTAK desteklerini yürütmektedir. Bu kapsamda verilmekte olan TÜBİTAK desteklerinin (kamu projeleri hariç) 2009 yılı için araştırma gruplarına göre dağılımı Tablo 55'de yer almaktadır. 2009 yılında; 31 Aralık 2009 tarihi itibariyle 4.812 proje başvurusu yapılmış, 894 adet projenin destek kararı verilmiş olup, destek bütçesi 110.761.858 TL'dir. Yürürlükte olan proje sayısı 2.708, yürürlükte olan proje bütçesi 414.701.153 TL ve yapılan harcama 135.675.795 TL'dir. Tablo 56'da 2010 yılında araştırma gruplarına göre proje sayıları ve destek miktarları ile ilgili öngörüleri yer almaktadır. Tablo 57'de, geçmiş yıllarda gerçekleşen harcamalar ve Tablo 58'de 2009 yılında önerilen ve destek kararı verilen projelerin (kamu projeleri hariç) üniversitelere göre dağılımı verilmektedir.

Tablo 55. 2009 Yılında Araştırma Gruplarına Göre Proje Sayılarının ve Destek Miktarlarının Dağılımı

ARDEB Araştırma Grupları	2009'da Önerilen Proje Sayısı	2009'da Destek Kararı Verilen Proje Sayısı	Destek Bütçesi (x1000 TL)	31 Aralık 2009 İtibariyle Yürürlükteki Proje Sayısı	Yürürlükteki Proje Bütçesi (x1000 TL)	31 Aralık 2009 İtibariyle Harcama (x1000 TL)
Çevre, Atmosfer, Yer ve Deniz Bilimleri (ÇAYDAG)	428	105	15.834	296	51.623	16.775
Elektrik, Elektronik ve Enformatik (EEEAG)	301	63	10.796	228	38.658	12.672
Mühendislik (MAG)	804	155	19.047	535	85.548	23.900
Sağlık Bilimleri (SBAG)	569	135	16.406	297	47.154	17.509
Sosyal ve Beşeri Bilimler (SOBAG)	644	129	14.769	318	43.173	15.721
Temel Bilimler (TBAG)	1.152	190	19.912	635	90.391	29.516
Tarım, Ormancılık ve Veterinerlik (TOVAG)	914	117	13.998	399	58.154	19.583
TOPLAM	**4.812**	**894**	**110.762**	**2.708**	**414.701**	**135.676**

Tablo 56. 2010 Yılında Araştırma Gruplarına Göre Proje Sayılarının ve Destek Miktarlarının Dağılımı Öngörüsü[6]

ARDEB Araştırma Grupları	2010'da Önerilen Proje Sayısı	2010'da Destek Kararı Verilen Proje Sayısı	Destek Bütçesi (x1000 TL)	31 Aralık 2010 İtibariyle Yürürlükteki Proje Sayısı	Yürürlükteki Proje Bütçesi (x1000 TL)	31 Aralık 2010 İtibariyle Harcama (x1000 TL)
Çevre, Atmosfer, Yer ve Deniz Bilimleri (ÇAYDAG)	417	160	28.800	374	57.707	28.267
Elektrik, Elektronik ve Enformatik (EEEAG)	310	100	16.800	306	46.982	18.271
Mühendislik (MAG)	782	280	51.800	763	116.457	51.310
Sağlık Bilimleri (SBAG)	581	190	30.400	381	57.422	30.260
Sosyal ve Beşeri Bilimler (SOBAG)	806	280	36.400	421	52.202	37.351
Temel Bilimler (TBAG)	1.237	390	56.160	930	126.233	56.215
Tarım, Ormancılık ve Veterinerlik (TOVAG)	1.068	230	35.650	670	83.997	46.326
TOPLAM	**5.200**	**1.630**	**256.010**	**3.845**	**541.000**	**268.000**

[6] 2010 verileri 2010-2014 ARDEB Stratejik Planında yer alan değerlere göre öngörülmüştür.

Tablo 57. Bütçe Ödeneği ve Yıl Sonu İtibariyle Gerçekleşmeler (2009 Sabit Fiyatlarıyla)

		Bütçe Yılı Ödeneği (x1000 TL)	Harcama (x1000 TL)	Gerçekleşme Oranı
2004	ARDEB	25.107	15.032	%60
	TOPLAM	**25.107**	**15.032**	**%60**
2005	KAMAG	64.346	11.412	%20
	SAVTAG	64.346	0	**%**0
	ARDEB	114.635	80.369	**%**70
	TOPLAM	**244.515**	**93.987**	**%38**
2006	KAMAG	57.993	57.430	**%**99
	SAVTAG	69.592	53.405	**%**77
	ARDEB	92.790	160.084	**%**173
	TOPLAM	**220.375**	**270.919**	**%123**
2007	KAMAG	58.689	98.577	**%**168
	SAVTAG	76.296	91.198	**%**120
	ARDEB	99.771	150.192	**%**151
	TOPLAM	**234.756**	**339.967**	**%145**
2008	KAMAG	70.070	79.192	% 113
	SAVTAG	86.240	88.146	% 102
	ARDEB	113.190	159.148	% 141
	TOPLAM	**269.500**	**326.486**	**% 121**
2009	KAMAG	70.000	122.159	% 174
	SAVTAG	90.000	122.181	% 136
	ARDEB	120.000	135.676	% 113
	TOPLAM	**280.000**	**380.016**	**% 136**
2010[7]	KAMAG	82.237	12.478	% 15
	SAVTAG	105.733	41.934	% 40
	ARDEB	142.857	48.633	% 34
	TOPLAM	**330.827**	**103.045**	**% 31**

KAMAG: Kamu Araştırmaları Grubu
SAVTAG: Savunma ve Güvenlik Teknolojileri Araştırma Grubu

[7] Harcama miktarları 30 Nisan 2010 tarihi itibariyle güncellenmiştir.

Tablo 58. 2009 Yılında Önerilen ve Destek Kararı Verilen Projelerin Üniversitelere Göre Dağılımı (Kamu Projeleri Hariç)

Üniversite	Önerilen Proje Sayısı	Destek Kararı Verilen Proje Sayısı	Destek Kararı Verilen Projelerin Destek Bütçesi (TL)
Orta Doğu Tekn. Ü.	207	67	10.211.427
İstanbul Teknik Ü.	173	55	9.732.498
Ankara Ü.	212	49	6.349.505
Bilkent Ü.	105	31	5.391.969
Ege Ü.	261	37	4.666.108
Boğaziçi Ü.	71	27	4.126.045
Hacettepe Ü.	160	36	3.552.137
Dokuz Eylül Ü.	133	19	2.872.007
İstanbul Ü.	127	21	2.725.859
Çukurova Ü.	87	16	2.321.601
Sabancı Ü.	61	16	2.287.700
Akdeniz Ü.	60	12	1.962.300
Uludağ Ü.	72	17	1.936.785
S. Demirel Ü.	179	21	1.884.754
Gebze Yük. Tekn. Ens.	68	13	1.877.013
Yıldız Teknik Ü.	59	9	1.762.260
Selçuk Ü.	112	13	1.712.117
İzmir Yük. Tekn. Ens.	64	15	1.632.983
Pamukkale Ü.	69	15	1.577.309
Kocaeli Ü.	54	13	1.388.683
Ç. Onsekiz Mart Ü.	105	9	1.371.924
Anadolu Ü.	54	13	1.350.366
Adnan Menderes Ü.	62	8	1.304.305
Marmara Ü.	66	10	1.263.897
Gazi Ü.	119	19	1.163.450
Sakarya Ü.	60	11	1.085.362
Mersin Ü.	41	10	1.070.958
Atatürk Ü.	112	11	1.070.697
Osmangazi Ü.	44	10	1.065.404
Tobb Eko. Ve Tekn. Ü.	22	7	992.075
Koç Ü.	55	12	971.041
A.İzzet Baysal Ü.	36	6	872.256
Gaziantep Ü.	26	4	865.111
Harran Ü.	34	5	862.840
Mustafa Kemal Ü.	58	9	772.700
Ondokuz Mayıs Ü.	70	11	717.669
Yüzüncü Yıl Ü.	35	5	670.900
Karadeniz Teknik Ü.	84	7	607.700
Gaziosmanpaşa Ü.	25	4	583.533
Başkent Ü.	16	3	557.893
Erciyes Ü.	83	8	501.365
Trakya Ü.	7	3	491.427
Muğla Ü.	48	4	481.180
Niğde Ü.	37	8	479.814
Afyon Kocatepe Ü.	49	4	450.234
Fatih Ü.	30	5	407.522
Atılım Ü.	15	3	399.847
Galatasaray Ü.	9	3	394.847
Kırıkkale Ü.	16	5	375.565
K.Maraş S. İmam Ü.	57	8	372.650

Tablo 58. 2009 Yılında Önerilen ve Destek Kararı Verilen Projelerin Üniversitelere Göre Dağılımı (Kamu Projeleri Hariç) (Devamı - 1)

Üniversite	Önerilen Proje Sayısı	Destek Kararı Verilen Proje Sayısı	Destek Kararı Verilen Projelerin Destek Bütçesi (TL)
Kırıkkale Ü.	16	5	375.565
Bozok Ü.	7	3	368.329
Cumhuriyet Ü.	29	4	350.516
İnönü Ü.	31	4	338.015
Düzce Ü.	15	1	314.950
Işık Ü.	5	2	306.700
Yeditepe Ü.	46	5	298.694
Celal Bayar Ü.	35	2	294.172
Hitit Ü.	6	2	289.661
Kadir Has Ü.	4	2	279.600
Fırat Ü.	58	4	279.246
İstanbul Bilgi Ü.	4	2	268.420
Z. Karaelmas Ü.	20	3	258.497
Tunceli Ü.	4	1	253.600
Gümüşhane Ü.	4	2	250.099
Doğuş Ü.	2	2	235.885
Dumlupınar Ü.	34	2	230.200
Özyeğin Ü.	16	1	225.295
Osmaniye Korkut Ata Ü.	5	2	209.663
Sinop Ü.	12	3	192.880
Rize Ü.	10	2	187.285
Kafkas Ü.	21	6	185.850
Bahcesehir Ü.	12	2	159.665
Zirve Ü.	1	1	125.280
Çankaya Ü.	3	1	119.783
İzmir Ekonomi Ü.	4	1	93.162
K.Oğlu Mehmet Bey Ü.	3	1	76.300
Balıkesir Ü.	39	3	63.274
Gata	12	3	58.450
Aksaray Ü.	16	1	54.196
Giresun Ü.	8	2	48.115
Karabük Ü.	21	2	41.750
Bilecik Ü.	1	1	25.000
Dicle Ü.	32	1	25.000
Kastamonu Ü.	2	1	24.850
Nevşehir Ü.	10	1	24.500
Kilis 7 Aralık Ü.	7	1	23.000
Piri Reis Ü.	0	1	8.786
Adıvaman Ü.	6	0	0
Ağrı İbrahim Çeçen Ü.	2	0	0
Ahi Evran Ü.	8	0	0
Amasya Ü.	1	0	0
Artvin Çoruh Ü.	0	0	0
Bartın Ü.	6	0	0
Beykent Ü.	1	0	0
Bingöl Ü.	2	0	0
Cağ Ü.	3	0	0
Çankırı Karatekin Ü.	3	0	0
D.Akdeniz Ü.	0	0	0
Erzincan Ü.	4	0	0
Gediz Ü.	3	0	0
Hakkari Ü.	0	0	0

Tablo 58. 2009 Yılında Önerilen ve Destek Kararı Verilen Projelerin Üniversitelere Göre Dağılımı (Kamu Projeleri Hariç) (Devamı – 2)

Üniversite	Önerilen Proje Sayısı	Destek Kararı Verilen Proje Sayısı	Destek Kararı Verilen Projelerin Destek Bütçesi (TL)
Haliç Ü.	7	0	0
Iğdır Ü.	1	0	0
İstanbul Bilim Ü.	0	0	0
İstanbul Kültür Ü.	6	0	0
İstanbul Ticaret Ü.	0	0	0
İzmir Ü.	1	0	0
Lefke Ü.	0	0	0
M.Sinan Güz. San. Ü.	5	0	0
M. Akif Ersoy Ü.	13	0	0
Maltepe Ü.	5	0	0
Melikşah Ü.	1	0	0
Muş Alparslan Ü.	3	0	0
Okan Ü.	3	0	0
Ordu Ü.	4	0	0
Siirt Ü.	2	0	0
Ufuk Ü.	1	0	0
Usak Ü.	1	0	0
Yalova Ü.	1	0	0
Yaşar Ü.	5	0	0
TOPLAM	**4550**	**872**	**106.935.011**
Diğer Kuruluşlar	262	22	3.826.847
GENEL TOPLAM	**4812**	**894**	**110.761.858**

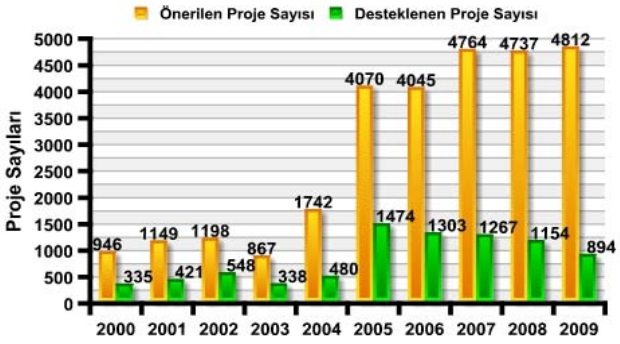

Şekil 48. 2000-2009 Yılları Arasında ARDEB'e Önerilen ve Desteklenen Projelerin Dağılımı (Kamu Projeleri Hariç)

Şeki 48'de 2000-2009 yılları arasında ARDEB'e yapılan başvuru ve desteklenen proje sayıları yer almaktadır. ARDEB'e yapılan proje başvurusu (kamu projeleri hariç) 2000 yılında 946 iken, 2007 yılı sonu itibariyle 5 kat artarak 4.764'e ulaşmıştır. 31 Aralık 2009 tarihi itibariyle, 2009 yılında 4.812 proje başvurusu yapılmıştır. Desteklenen proje sayılarına bakıldığında ise 2000 yılında 335 proje desteklenirken, 2007 yılında bu sayı yaklaşık 4 kat artarak 1.267 olmuştur. 2009 yılında 894 adet proje desteklenmiştir.

Şekil 49'da 2000-2009 yılları arasında ARDEB'e yapılan başvuruların ve desteklenen projelerin türlerine göre dağılımı yer almaktadır. Buna göre toplamda en çok başvuru 1001 - Araştırma Projeleri Destekleme Programına (% 73) yapılmıştır. 1002-Hızlı Destek Programına yapılan başvuruların payı % 14 ve 3501 - Kariyer Programına yapılan başvuruların payı ise % 5,5 olmuştur. Desteklenen projelerde ise % 60,2 ile Araştırma Projeleri yine birinci sıradadır. Hızlı Destek projelerinin payı % 23,8, desteklenen Kariyer projelerinin payı ise 5,8'dir.

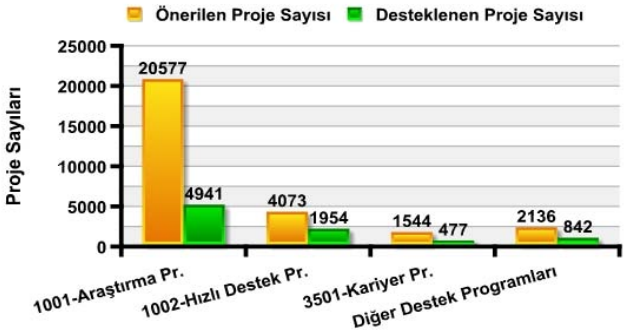

Şekil 49. 2000-2009 Yılları Arasında ARDEB'e Önerilen ve Desteklenen Projelerin Türlerine Göre Dağılımı (Kamu Projeleri Hariç)

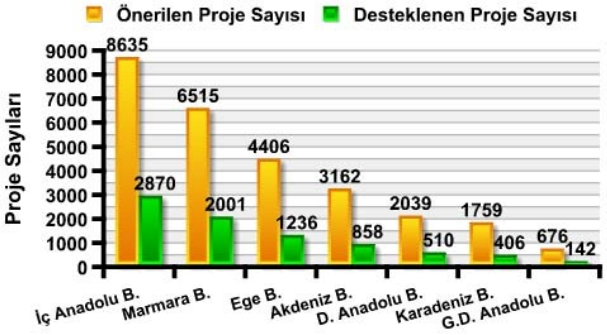

Şekil 50. 2000-2009 Yılları arasında ARDEB'e Üniversitelerden Önerilen ve Desteklenen Projelerin Bölgelere Göre Dağılımı (Kamu Projeleri Hariç)

Şekil 50'de 2000-2009 yılları arasında ARDEB'e üniversitelerden önerilen ve desteklenen projelerin bölgelere göre dağılımı yer almaktadır. Buna göre bu yıllar arasında toplamda en fazla proje önerisi İç Anadolu Bölgesi'ndeki 26 üniversiteden gelmiştir. İkinci ve üçüncü sırayı ise 34 üniversite ile Marmara ve 14 üniversite ile Ege Bölgesi almaktadır. Son sırada yer alan Güney Doğu Anadolu Bölgesi'nden gelen toplam 676 öneri ise 6 üniversiteye aittir. Bu üniversitelerin bir kısmı son yıllarda yeni kurulan üniversitelerdir

ARDEB destek programlarına yapılan proje başvuruları 2007 yılından itibaren *Online* (çevrim içi, web sayfasından) Başvuru Sistemi ile alınmaya başlanmıştır. Bu uygulamayla başvuruların değerlendirme süreci kısaldığı gibi, insan gücü ve maddi kaynakların kullanılmasında da önemli ölçüde tasarruf sağlanmıştır. *Online* Başvuru Sistemi ile 2007 yılında Araştırma (1001) ve Hızlı Destek (1002), 2008 yılında Kariyer Programı (3501) ve 2009 yılında ise EVRENA Programı (1010) proje başvuruları kabul edilmektedir. Diğer destek programlarının *Online* Başvuru Sistemi ile alınması için çalışmalar devam etmektedir.

Tablo 59. 2009 Yılında En Fazla Proje Başvurusu Yapan İlk 10 Üniversite Sıralaması (Kamu Projeleri Hariç)

ÜNİVERSİTELER	2009				2000-2009 Yılları Arası Genel Toplam		
	Ö	D	DB	Y	Ö	D	DB
Ege Ü.	267	41	5,5	148	1.558	490	44,3
Ankara Ü.	215	53	6,4	142	1.756	572	44,9
Orta Doğu Tekn. Ü.	211	74	11,0	202	1.553	696	90,1
S. Demirel Ü.	185	24	1,9	65	909	199	14,3
İstanbul Teknik Ü.	176	58	10,0	154	1.081	412	50,1
Hacettepe Ü.	163	42	4,8	127	1.442	544	42,5
Dokuz Eylül Ü.	136	22	2,9	66	818	247	32,7
İstanbul Ü.	130	24	3,5	62	687	184	18,2
Gazi Ü.	122	23	1,4	64	883	211	15,8
Atatürk Ü.	114	12	1,2	67	717	166	20,8

Ö : Önerilen Proje Sayısı, D : Destek Kararı Verilen Proje Sayısı, DB : Toplam Destek Bütçesi (2009 sabit fiyatlarıyla milyon TL).

Tablo 59'daki sıralamaya göre 2009 yılında önerilen proje sayılarına göre ilk üç sırada Ege Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi yer almaktadır. İlk on sırayı alan üniversitelerden gelen başvuru sayısının üniversitelerden gelen toplam başvuru sayısı içindeki payı % 41,9'dur. Tablo 60'da yer alan desteklenen proje sayısına bakıldığında ise, 2009 yılında ilk üç sırada Orta Doğu Teknik Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi yer almaktadır. Bu üç üniversitenin desteklenen proje sayısının, tüm üniversitelerin desteklenen toplam proje sayısına oranı % 20,9'dur. 2000-2009 yılları arasında toplam desteklenen proje sayılarına bakıldığında Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin toplam desteklenen proje sayısı içindeki payı % 8,7, ikinci sırada yer alan İstanbul Teknik Üniversitesinin % 5,1 ve üçüncü sırada yer alan Ankara Üniversitesinin payı ise % 7,1 dir.

Tablo 60. 2009 Yılında En Fazla Desteklenen 10 Üniversite Sıralaması (Kamu projeleri hariç)

ÜNİVERSİTELER	2009				2000-2009 Yılları Arası Genel Toplam		
	Ö	D	DB	Y	Ö	D	DB
Orta Doğu Teknik. Ü.	211	74	11,0	202	1.553	696	90,1
İstanbul Teknik Ü.	176	58	10,0	154	1.081	412	50,1
Ankara Ü.	215	53	6,4	142	1.756	572	44,9
Hacettepe Ü.	163	42	4,8	127	1.442	544	42,5
Ege Ü.	267	41	5,5	148	1.558	490	44,3
Bilkent Ü.	106	32	5,5	88	448	219	31,8
Boğaziçi Ü.	73	27	4,1	79	431	209	28,1
S. Demirel Ü.	185	24	1,9	65	909	199	14,3
İstanbul Ü.	130	24	3,5	62	687	184	18,2
Gazi Ü.	122	23	1,4	64	883	211	15,8

Ö : Önerilen Proje Sayısı, D : Destek Kararı Verilen Proje Sayısı, DB : Toplam Destek Bütçesi (2009 sabit fiyatlarıyla milyon TL).

TÜBİTAK Sosyal ve Beşeri Bilimler Alanındaki Araştırma Destekleri

10 Mart 2005 tarihli BTYK'nın 11. toplantısında Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Destekleme Kurulu yerine; TÜBİTAK bünyesinde "Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Grubu" (SOBAG) kurulmasına karar verilmiş, TÜBİTAK Bilim Kurulu kararı ile sosyal bilimlerin temel alanları, temel bilimler kapsamına alınmıştır. Böylece, diğer dallarda verilen burs ve destekler sosyal ve beşeri bilimlerde de verilmeye başlanmıştır. Şekil 51'de yıllar itibariyle SOBAG'a önerilen ve desteklenen proje sayıları destek bütçeleri ile birlikte verilmektedir.

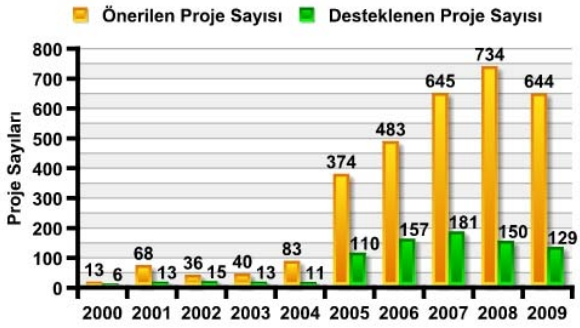

Şekil 51. 2000-2009 Yılları Arasında SOBAG'a Önerilen ve Desteklenen Projelerin Dağılımı

SOBAG'a yapılan proje başvuruları ve alınan destekler her geçen gün artarak devam etmektedir. Şekil 51'den de görüldüğü üzere 2004 yılında 83 adet olan proje önerisi 2009 yaklaşık olarak 8 kat artarak 644 olmuştur. Yine 2004 yılında 11 adet proje desteklenirken, bu sayı 2009 yılında yaklaşık olarak 12 kat artarak 129 adet olarak gerçekleşmiştir.

Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Ağları ve Platformları Kurma Girişimi Projeleri (İŞBAP – 1301)

Ulusal ve uluslararası kurum, kuruluş, birim ve gruplar arasında temel bilimler, mühendislik, sağlık bilimleri, sosyal bilimler ve ilgili teknoloji dallarında, özellikle ülkemizin bilim ve teknoloji öngörüleri doğrultusunda gelişmesini sağlamak üzere, ilgili taraflar arasında işbirliği oluşturmak, artırmak ve bunların somut çıktılara yönelecek şekilde gelişmesini sağlamak üzere önerilecek işbirliği ağlarının ve platformların kurulmasını desteklemeye yönelik bir programdır.

2009 yılında 9 adet proje başvurusu yapılmıştır. Bu başvurulardan 8'inin değerlendirme işlemleri 30 Nisan 2010 tarihi itibariyle tamamlanmıştır. Değerlendirilen 8 adet projeden desteklenen olmamıştır. 1 adet başvurunun değerlendirme işlemleri devam etmektedir. Ayrıca 2009 yılında, 2008 yılında önerilen 1 proje; 573.950 TL bütçeyle desteklenip, yürürlüğe girmiştir. 2010 yılında ise 30 Nisan 2010 tarihi itibariyle 3 adet proje başvurusu yapılmıştır. Bu başvurulardan 2'sinin değerlendirme işlemleri tamamlanmış olup, bunlardan "Türkiye Elektrik ve Elektronik Teknolojileri Platformu Stratejik Araştırma ve Uygulama Planı" projesinin desteklenmesine karar verilmiştir. Bu projenin bütçe değerlendirmesi devam etmektedir. Değerlendirme işlemi tamamlanan projelerden diğeri ise desteklenmemiştir. Program başladığından beri kabul edilip, halen devam eden projelerin özet bilgileri Tablo 61'de verilmektedir.

Tablo 61. Yürürlüğe Giren İŞBAP Projeleri

Proje Adı	Yürütücü Kuruluş	Proje Süresi (Ay)	Başlama Tarihi	Bitiş Tarihi	Destek Bütçesi (TL)
Matematik Araştırma İşbirliği Ağı: Analiz, Geometri ve Uygulamaları	Boğaziçi Ü.	36	15.01.2008	15.01.2011	225.130
Adana Üniversite-Sanayi Ortak Araştırma Merkezi Projesi	Çukurova Ü.	36	15.08.2007	15.08.2010	750.000
Bölgesel İnovasyon Merkezleri İşbirliği Ağı	Girişim ve İş Dünyası Konferedasyonu İktisadi İşletmesi	36	15.11.2007	15.11.2010	242.850
ICHMT- Uluslararası Isı ve Kütle Transferi Merkezi	Orta Doğu Teknik Ü. - ICHMT	36	15.08.2007	15.08.2010	837.240
Matematik İşbirliği Ağı: Cebir ve Uygulamaları	Boğaziçi Ü.	36	15.01.2008	15.01.2011	234.370
İleri İmalat Sistemleri ve Teknolojileri Ar-Ge İşbirliği Ağı ve Platformu Projesi	ODAGEM	36	15.07.2007	15.07.2010	750.000
Ulusal PV Teknoloji Platformunun Oluşturulması	Ege Ü.	36	01.09.2008	01.09.2011	223.500
Ulusal Otomotiv Teknoloji Platformu	İstanbul Teknik Ü.	36	01.11.2008	01.11.2011	465.788
Seramik Araştırma Merkezi İşbirliği Projesi	Seramik Araştırma Merkezi A.Ş.	36	15.04.2009	15.04.2012	573.950

Tanıtım ve Bilgilendirme Etkinlikleri

2007 yılından itibaren tanıtım ve bilgilendirme stratejisinde değişiklik yapılarak, öncelikle az sayıda proje başvurusu gelen üniversitelere ve yeni kurulan üniversitelere ağırlık verilmiştir. Ayrıca bu toplantılarda, tanıtımdan ziyade nitelikli proje önerisi hazırlanmasını sağlamaya yönelik bilgilendirmelere yer verilmiştir. Bu kapsamda 2008, 2009 ve 2010 yılında birçok üniversitede tanıtım ve bilgilendirme toplantıları yapılmıştır. 2010 yılında TÜBİTAK tarafından düzenlenen Ar-Ge Günleri kapsamında da, Mart ayında Samsun'da, Nisan ayında Bursa'da ve Mayıs ayında Van'da ARDEB desteklerine ait sunumlar yer almıştır.

Panel Sistemi

ARDEB projeleri 2004 yılından itibaren "Panel Sistemi" ile değerlendirilmektedir. Bu panellerde çeşitli üniversitelerden panelistler görev almaktadır. Tablo 62'de 2004-2009 yılları arasında görev alan panelistlerin üniversitelere göre dağılımı yer almaktadır. 2004 yılında 71 panelde 423, 2005 yılında 276 panelde 1.615 panelist görev almıştır. Panel sayısı 2007 yılında, 2005 yılına göre % 83 artarak, 504 olmuştur. Panelist sayısı ise 2007 yılında yaklaşık olarak % 100 artışla 3.258 olmuştur. 2008 yılında ise 606 panelde 3.613 panelist görev almıştır. 2009 yılında 465 panelde 2.820 panelist görev almıştır.

Tablo 62. 2004-2009 Yılları Arasında ARDEB Panellerinde Görev Alan Panelistlerin Üniversitelere Göre Dağılımı (Kamu Projeleri Hariç)

Üniversite	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Toplam
A.İzzet Baysal Ü.	1	9	15	26	27	13	**91**
Acıbadem Ü.	0	0	0	0	0	1	**1**
Adıyaman Ü.	0	0	0	0	0	4	**4**
Adnan Menderes Ü.	4	18	22	40	32	21	**137**
Afyon Kocatepe Ü.	2	9	6	18	19	13	**67**
Ahi Evran Ü.	0	0	0	2	3	2	**7**
Akdeniz Ü.	6	39	36	61	75	58	**275**
Aksaray Ü.	0	0	0	2	4	5	**11**
Amasya Ü.	0	0	0	1	1	0	**2**
Anadolu Ü.	6	27	40	59	68	38	**238**
Ankara Ü.	33	146	143	172	162	106	**762**
Artvin Çoruh Ü.	0	0	0	1	2	4	**7**
Atatürk Ü.	6	38	49	74	83	72	**322**
Atılım Ü.	1	2	2	2	9	9	**25**
Bahçeşehir Ü.	1	2	2	7	8	7	**27**
Balıkesir Ü.	2	6	6	14	15	24	**67**
Bartın Ü.	0	0	0	0	0	10	**10**
Başkent Ü.	0	8	19	25	16	22	**90**
Beykent Ü.	0	0	1	1	3	1	**6**
Bilkent Ü.	14	57	61	78	97	64	**371**
Boğaziçi Ü.	6	36	51	80	102	74	**349**
Bozok Ü.	0	0	0	0	12	2	**14**
Celal Bayar Ü.	0	12	12	24	12	9	**69**
Cumhuriyet Ü.	2	12	16	31	29	25	**115**
Ç. Onsekiz Mart Ü.	4	23	27	38	43	35	**170**
Çağ Ü.	0	0	0	0	1	1	**2**
Çankaya Ü.	1	0	3	8	2	5	**19**
Çankırı Karatekin Ü.	0	0	0	0	0	2	**2**
Çukurova Ü.	14	64	73	105	111	81	**448**
D.Akdeniz Ü.	0	2	2	1	0	0	**5**
Dicle Ü.	3	10	10	21	27	22	**93**
Doğuş Ü.	0	0	2	4	5	3	**14**
Dokuz Eylül Ü.	12	42	37	90	87	61	**329**
Dumlupınar Ü.	0	1	5	5	8	5	**24**
Düzce Ü.	0	0	1	6	4	6	**17**
Ege Ü.	24	82	88	158	137	105	**594**
Erciyes Ü.	8	26	32	61	63	50	**240**
Erzincan Ü.	0	0	0	0	1	0	**1**
Fatih Ü.	1	3	3	8	9	20	**44**
Fırat Ü.	4	27	33	61	63	31	**219**
Galatasaray Ü.	2	1	1	3	5	8	**20**
Gata	4	5	5	17	10	8	**49**
Gazi Ü.	13	56	59	103	128	91	**450**
Gaziantep Ü.	0	8	16	35	22	27	**108**
Gaziosmanpaşa Ü.	0	17	21	25	38	28	**129**
Gebze Yük. Tekn. Ens.	5	13	20	25	47	54	**164**
Gediz Ü.	0	0	0	0	0	1	**1**
Hacettepe Ü.	41	92	119	169	164	123	**708**
Hakkari Ü.	0	0	0	0	0	1	**1**

Tablo 62. 2004-2009 Yılları Arasında ARDEB Panellerinde Görev Alan Panelistlerin Üniversitelere Göre Dağılımı (Kamu Projeleri Hariç) (Devamı - 1)

Üniversite	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Toplam
Harran Ü.	0	12	18	34	35	42	**141**
Hitit Ü.	0	0	0	0	2	2	**4**
Işık Ü.	2	1	9	12	15	10	**49**
İnönü Ü.	3	8	15	20	42	26	**114**
İstanbul Arel Ü.	0	0	0	0	0	1	**1**
İstanbul Aydın Ü.	0	0	0	0	1	0	**1**
İstanbul Bilgi Ü.	0	0	4	4	4	3	**15**
İstanbul Bilim Ü.	0	0	0	0	1	0	**1**
İstanbul Kültür Ü.	0	1	0	2	1	2	**6**
İstanbul Şehir Ü.	0	0	0	0	0	2	**2**
İstanbul Teknik Ü.	18	62	80	139	168	122	**589**
İstanbul Ticaret Ü.	0	2	2	1	1	1	**7**
İstanbul Ü.	26	70	65	120	131	94	**506**
İzmir Ekonomi Ü.	0	1	1	1	3	5	**11**
İzmir Yük. Tekn. Ens.	2	8	18	29	31	45	**133**
K.Maraş S. İmam Ü.	1	16	16	30	32	31	**126**
Kadir Has Ü.	1	1	0	2	3	6	**13**
Kafkas Ü.	1	15	11	22	17	9	**75**
Karabük Ü.	0	0	0	0	0	1	**1**
Karadeniz Teknik Ü.	5	23	32	72	79	62	**273**
Karamanoğlu Mehmet B.Ü.	0	0	0	0	0	1	**1**
Kastamonu Ü.	0	0	1	0	2	2	**5**
Kırıkkale Ü.	1	7	10	20	19	13	**70**
Kırklareli Ü.	0	0	0	0	0	1	**1**
Kilis 7 Aralık Ü.	0	0	0	0	0	2	**2**
Kocaeli Ü.	5	6	15	27	32	32	**117**
Koç Ü.	8	11	20	36	48	30	**153**
Lefke Ü.	0	0	0	0	1	0	**1**
M. Akif Ersoy Ü.	0	0	0	3	5	3	**11**
M.Sinan Güz. San. Ü.	0	1	2	3	4	2	**12**
Maltepe Ü.	0	0	1	3	2	2	**8**
Marmara Ü.	16	38	33	63	57	53	**260**
Melikşah Ü.	0	0	0	0	0	1	**1**
Mersin Ü.	0	3	18	26	27	23	**97**
Muğla Ü.	1	4	6	21	20	21	**73**
Mustafa Kemal Ü.	1	15	27	43	42	31	**159**
Muş Alparslan Ü.	0	0	0	0	0	1	**1**
Namık Kemal Ü.	0	0	6	13	20	17	**56**
Nevşehir Ü.	0	0	0	1	0	0	**1**
Niğde Ü.	0	4	5	13	24	15	**61**
Okan Ü.	0	0	0	3	1	4	**8**
Ondokuz Mayıs Ü.	2	31	33	54	73	38	**231**
Ordu Ü.	0	0	0	5	6	2	**13**
Orta Doğu Tekn. Ü.	55	116	147	210	226	157	**911**
Osmangazi Ü.	3	12	21	36	38	31	**141**
Osmaniye Korkut Ata Ü.	0	0	0	0	0	2	**2**
Özyeğin Ü.	0	0	0	0	0	1	**1**

Tablo 62. 2004-2009 Yılları Arasında ARDEB Panellerinde Görev Alan Panelistlerin Üniversitelere Göre Dağılımı (Kamu Projeleri Hariç) (Devamı – 2)

Üniversite	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Toplam
Pamukkale Ü.	2	12	19	36	48	36	**153**
Piri Resi Ü.	0	0	0	0	0	2	**2**
Rize Ü.	0	0	0	0	0	5	**5**
S. Demirel Ü.	3	16	23	43	59	40	**184**
Sabancı Ü.	7	16	32	48	54	44	**201**
Sakarya Ü.	0	5	8	33	15	33	**94**
Selçuk Ü.	9	38	43	64	87	74	**315**
Sinop Ü.	0	0	0	0	3	0	**3**
TOBB Eko. ve Tekn. Ü.	2	2	5	10	19	21	**59**
Trakya Ü.	3	18	8	26	13	8	**76**
Ufuk Ü.	0	0	2	1	4	0	**7**
Uludağ Ü.	13	52	51	94	103	67	**380**
Uşak Ü.	0	0	0	0	1	6	**7**
Yaşar Ü.	0	0	1	4	0	2	**7**
Yeditepe Ü.	0	3	10	29	31	33	**106**
Yıldız Teknik Ü.	6	26	24	31	54	47	**188**
Yüzüncü Yıl Ü.	1	13	17	26	28	26	**111**
Z. Karaelmas Ü.	0	3	10	22	36	12	**83**
Üniversiteler Toplamı	**417**	**1.565**	**1.907**	**3.196**	**3.522**	**2.757**	**13364**
Diğer Kuruluşlar	6	50	42	62	91	63	**314**
Genel Toplam	**423**	**1.615**	**1.949**	**3.258**	**3.613**	**2.820**	**13678**

Araştırmacı/Bursiyer Bilgileri

Tablo 63. 2000-2009 Yılları Arasında Devam Eden ARDEB Projelerinde Kamu Projeleri Hariç Görev Alan Araştırmacıların Araştırma Gruplarına Göre Dağılımı

Araştırma Grupları	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Çevre, Atmosfer, Yer ve Deniz Bilimleri ÇAYDAG)	318	629	826	867	1111	1350	1437	1427	1264	869
Elektrik, Elektronik ve Enformatik (EEEAG)	43	46	53	36	35	94	185	276	300	252
Mühendislik (MAG)	123	169	180	204	234	723	1427	1721	1554	1087
Sağlık Bilimleri (SBAG)	540	455	565	476	499	1019	1438	1541	1334	921
Sosyal ve Beşeri Bilimler (SOBAG)	11	29	41	57	65	185	560	896	891	733
Temel Bilimler (TBAG)	536	714	977	1226	1463	1840	2294	2280	1905	1276
Tarım, Ormancılık ve Veterinerlik (TOVAG)	692	708	556	340	397	990	1919	2279	2124	1600
TOPLAM	**2.263**	**2.750**	**3.198**	**3.206**	**3.804**	**6.201**	**9.260**	**10.420**	**9.372**	**6.738**

Tablo 64. 2000-2009 Yılları Arasında Devam Eden ARDEB Projelerinde Kamu Projeleri Hariç Görev Alan Bursiyerlerin Araştırma Gruplarına Göre Dağılımı

Araştırma Grupları	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Çevre, Atmosfer, Yer ve Deniz Bilimleri (ÇAYDAG)	0	0	0	0	20	80	165	284	382	488
Elektrik, Elektronik ve Enformatik (EEEAG)	0	0	0	0	0	23	131	334	515	501
Mühendislik (MAG)	0	0	0	0	0	52	231	506	782	855
Sağlık Bilimleri (SBAG)	0	0	0	0	0	42	81	168	264	323
Sosyal ve Beşeri Bilimler (SOBAG)	0	0	0	0	0	1	17	130	369	563
Temel Bilimler (TBAG)	0	0	0	0	42	159	504	905	1204	1233
Tarım, Ormancılık ve Veterinerlik (TOVAG)	0	0	0	0	8	72	209	370	569	584
TOPLAM	**0**	**0**	**0**	**0**	**70**	**429**	**1.338**	**2.697**	**4.085**	**4.547**

BİDEB tarafından sağlanan burslar dışında Araştırma Destek Programları'nda da proje konularında eğitimlerini sürdürmekte olan yüksek lisans ve doktora öğrencileri, bursiyer sıfatıyla yer almaktadır. Böylelikle öğrencilerimiz, üniversitede edindikleri teorik bilgilerin yanı sıra fiilen uygulamanın içerisinde de bulunarak geleceğin bilim insanları olarak yetişmektedir. Tablo 63 ve Tablo 64'te ARDEB projelerinde görev alan araştırmacı ve bursiyerlerin araştırma gruplarına göre dağılımı yer almaktadır. Tablolardan görüleceği üzere, 2000 yılında 2263 araştırmacı görev alırken bu sayı 2007 yılında, 10420 araştırmacı ve 2697 bursiyer olmak üzere 13117'ye yükselmiştir. 2009 yılında ise devam eden projelerde 6738 araştırmacı ve 4547 bursiyer olmak üzere toplam 11285 araştırmacı ve bursiyer görev almıştır.

6.3. TÜBİTAK Elektronik Kaynaklar Ulusal Akademik Lisansı Projesi

TÜBİTAK Elektronik Kaynaklar Ulusal Akademik Lisansı (EKUAL) Projesi, ülkemiz araştırma kurumlarının akademik içerikli elektronik bilgi kaynaklarına etkin ve yaygın erişimlerini sağlamak amacıyla, dünyanın önde gelen yayınevleri ve veri tabanı üreticileri ile yapılan ulusal lisans anlaşmaları ve çalışmalarını kapsamaktadır.

TÜBİTAK EKUAL Projesi ile:

- Bütçe kaynakları eşit olmayan araştırma kurumları arasında bilimsel bilgiye erişimde fırsat eşitliği yaratılması,
- Veri tabanlarının yerinde kullanımı ile araştırmacılara zaman tasarrufu sağlanması,
- Ülke çapında araştırma faaliyetlerinin etkinliğinin artırılması,
- Ülke kaynaklarının kullanımında tasarruf sağlanması,
- Ülkemiz ulusal ve uluslararası bilimsel yayın üretiminin artırılması
- Ülkemizin bilimsel çalışmalarda rekabet gücünün artırılması hedeflenmektedir.

Proje, 19 Kasım 2005 tarih ve 136 sayılı TÜBİTAK Bilim Kurulu kararı ile TARAL kapsamında desteklenmesi kararı ile hayata geçirilmiş, 11.Şubat.2006 tarih ve 139 sayılı TÜBİTAK Bilim Kurulu kararı ile T.C. Sağlık Bakanlığı Eğitim ve Araştırma Hastaneleri kapsama dahil edilmiştir.

Bu kapsamda 2010 yılı Nisan ayı itibariyle 151 üniversite, 5 askeri kurum, Polis Akademisi ve TÜBİTAK Enstitülerini ve Sağlık Bakanlığına bağlı 65 Eğitim ve Araştırma Hastanesini (EAH) (Şekil 52) içerecek şekilde aşağıda yer alan veri tabanlarına ait lisanslar imzalanmış ve lisans toplamı yaklaşık 21,090,000 ABD Dolarıdır.

Üniversiteler, Askeri kurumlar, Polis Akademisi ve TÜBİTAK Enstitüleri

1- CAB Veri Tabanı (Bibliyografik+Tam Metin)
2- EbscoHost Veri Tabanları (Tam Metin)
3- IEEE Explore Veri Tabanı (Tam Metin)
4- OVID LWW Veri Tabanı (Tam Metin)
5- ScienceDirect Veri Tabanı (Tam Metin)
6- Taylor & Francis Veri Tabanı (Tam Metin)
7- Thomson Web of Science Veri Tabanı (Bibliyografik/Atıf)
8- Thomson Conference Proceedings (Bibliyografik/Atıf)

Sağlık Bakanlığı Eğitim ve Araştırma Hastaneleri

1- ScienceDirect Journal Consult Veri Tabanı (Tam Metin)
2- ScienceDirect MD Consult Veri Tabanı (Tam Metin)
3- Springer Link Veri Tabanı (Tam Metin)
4- Wiley Cochrane Veri Tabanı (Kanıta Dayalı Tıp)

Toplam EKUAL veri tabanları tutarları Şekil 53'de, EKUAL veri tabanları sayısı ise Şekil 54'te sunulmaktadır. Şekil 54'e göre EKUAL veri tabanları sayısı 2006'da 5 iken 2008'de 20'ye ulaşmıştır. Ancak 2009 yılında yapılan bütçe azlığına bağlı olarak veri tabanları abonelik sayısı 10'a indirilmiş, 2010 yılında ise 12'ye yükselmiştir.

EKUAL veri tabanları ile aboneliği kesilen veri tabanlarındaki eski yıllara erişimi açık olanlar dahil 14.350 elektronik dergiye, 1000 konferans serisi içinde yaklaşık 900.000 konferans bildirisine, 1.800 standarda erişim sağlanmıştır (Şekil 55).

TÜBİTAK EKUAL projesi kapsamında, bibliyografik (indeks ve öz) veri tabanları (toplam 50.000.000 kayıtlı bilgi) ve tam metin veri tabanları (yaklaşık 15.000 dergi), 8.350.000 kişi tarafından kullanılmaktadır. 2006-2010 Nisan ayına kadar ilgili veri tabanları, tam metin (download) kullanımı 45.200.000, bibliyografik veri tabanları tarama (search) 14.200.000 (Şekil 56) olmak üzere toplam kullanım yaklaşık 59.400.000'dür.

Ulusal Lisans kapsamında ülkemizdeki tüm üniversitelere ilaveten:

- Gülhane Askeri Tıp Akademisi
- Deniz Harp Okulu Komutanlığı
- Hava Harp Okulu Komutanlığı
- Kara Harp Okulu Komutanlığı
- Harp Akademileri Komutanlığı

- Polis Akademisi
- KKTC'de bulunan bütün üniversiteler

yer almaktadır.

*2010 yıl sonu tahmini

Şekil 52. TÜBİTAK EKUAL Üye Kurum Sayısı

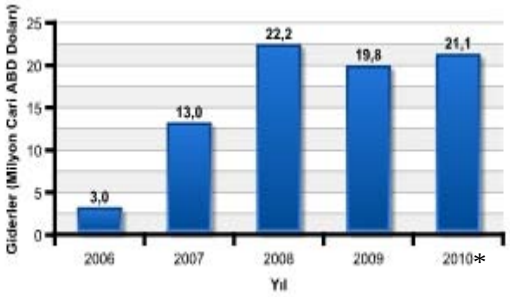

*2010 yıl sonu tahmini

Şekil 53. TÜBİTAK EKUAL Veri Tabanları TARAL Toplam Gideri

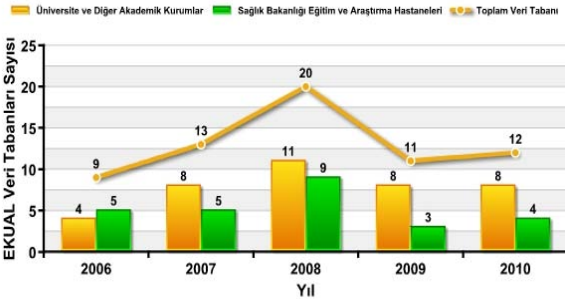

*2010 yıl sonu tahmini

Şekil 54. TÜBİTAK EKUAL Veri Tabanları Sayısı

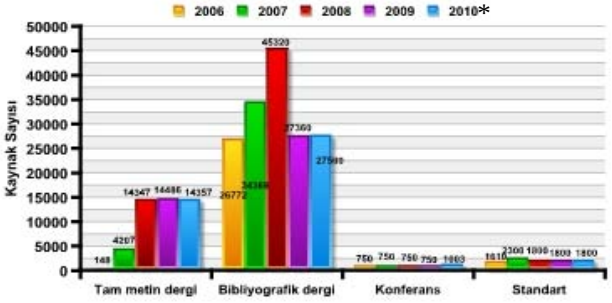

*2010 yıl sonu tahmini

Şekil 55. TÜBİTAK EKUAL Veri Tabanları Kaynak Sayısı

*2010 yıl sonu tahmini

Şekil 56. TÜBİTAK EKUAL Veri Tabanları Kullanımı

Bu proje ile her araştırmacı için 2009 yılında 2,51 dolar harcanarak doğrudan yayın teşviği sağlanmıştır (Şekil 57). 2010 yılı Nisan ayı itibariyle, tahmini araştırmacı sayısına bağlı olarak sağlanan bu destek kişi başı 2,50 dolar seviyelerinde devam etmektedir. Böylece, araştırmacıların gereksinim duyduğu makaleyi yurt dışından sağlayabilmesi için gereken ($17) maliyetler belirgin oranlarda düşürülmüştür (Şekil 58).

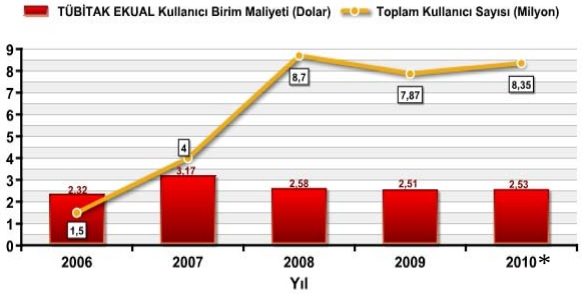

*2010 yıl sonu tahmini

Şekil 57. TÜBİTAK EKUAL Kullanıcı Birim Maliyeti ve Toplam Kullanıcı Sayısı

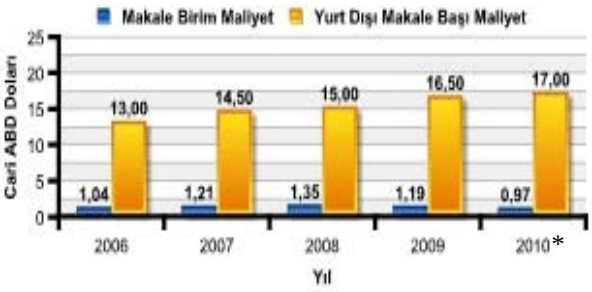

*2010 yıl sonu tahmini

Yurtdışından doğrudan makale temini 13-35 ABD Doları arasında değişmektedir.

Şekil 58. TÜBİTAK EKUAL Veri Tabanları Karşılaştırmalı Birim Maliyeti

2009 Aralık-30 Nisan 2010 arası EKUAL Gelişmeler:

TÜBİTAK EKUAL Yeni Üyelik Ölçütleri

08 Ocak 2010 tarih ve 62 sayılı ULAKBİM Yönetim Kurulu Kararı doğrultusunda "TÜBİTAK EKUAL Yeni Üyelik Ölçütleri" belirlenmiştir ve müzakere süreçlerinde ilgili ölçütler yayıncılarla paylaşılarak ve EKUAL web sayfasında da http://www.ulakbim.gov.tr/cabim/ekual/uyelik_kriter.uhtml adresi ile resmi olarak kamuoyu ile paylaşılmıştır.

TÜBİTAK EKUAL Hizmetlerinden Kamu Kurumlarının Yararlanması

TÜBİTAK ULAKBİM Yönetim Kurulu'nun 27 Ekim 2009 ve 61 sayılı toplantısı ile; TÜBİTAK EKUAL Projesi kapsamındaki mevcut akademik üyeler dışında kalan diğer Kamu Ar-Ge kurumlarının da ulusal konsorsiyum fiyatlama avantajlarından yararlanabilmeleri amacıyla TÜBİTAK EKUAL çalışmaları altında ve ilişkili üye (associate member) nitelendiğinde değerlendirilmeleri ve konsorsiyum imkanlarından faydalanabilmeleri ancak; abonelik ücretlerinin ilgili Kamu Ar-Ge kurumlarınca karşılanması kararlaştırılmıştır. İlgili karar kapsamında; aboneliğine ihtiyaç duyulan veri tabanlarına ait abonelik görüşme süreçlerinde kurumlardan konuyla ilgili görevlendirilecek uzmanlarla ortak bir çalışma yapılarak müzakere süreçlerinin yürütülmesi hedeflenmektir. İlgili Karar doğrultusunda aşağıda yer alan kurumlarla aktif çalışmalara başlanmıştır.

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü
Milli Savunma Bakanlığı Savunma Ar-Ge Dairesi
Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü
Türkiye Atom Enerjisi Kurumu

TAEK ve MTA icin ScienceDirect veri tabanı aboneliği somutlaştırılmıştır.

TÜBİTAK EKUAL Eğitim ve Toplantıları

TÜBİTAK EKUAL hizmetleri hakkında farkındalık yaratmak, Proje kapsamında bulunan veri tabanı tanıtımı ve aktif kullanımları konusunda bilgi vermek ve veri tabanlarındaki değişiklik, ayrıcalık ve avantajları son kullanıcıya ulaştırmak amacıyla Aralık 2009-Nisan 2010 döneminde verilen eğitimler şu şekildedir.

49 Üniversite, 20 Eğitim ve Araştırma Hastanesi, 3 Askeri kurum ve TÜBİTAK Başkanlık noktalarında eğitimler gerçekleştirilmiş, toplam 630 kullanıcıya eğitim verilmiştir.

TÜBİTAK EKUAL web sayfası üzerinden 2008 yılından itibaren yıllara göre eğitim takvimleri takip edilebilmektedir. 6. TÜBİTAK EKUAL Yıllık toplantısı için hazırlıklar yapılmış ve toplantı tarihi 16-18 Mayıs 2010 olarak belirlenmiştir..

TÜBİTAK EKUAL Danışma Kurulu Toplantısı:

TÜBİTAK EKUAL Danışma Kurulu'nun 5. toplantısı 23.12.2009 tarihinde ULAKBİM'de yapılmış;

2009 TÜBİTAK EKUAL mevcut durum,
2010 ve sonrası için yenileme sürecinde olan TÜBİTAK EKUAL veri tabanları,
Verilerle TÜBİTAK EKUAL,
TÜBİTAK EKUAL bütçe çalışmaları,
TÜBİTAK EKUAL Eğitimler,
Kütüphaneler arası kaynak paylaşımı ve işbirliği çalışmaları hakkında bilgilendirme,
E-Dergilerin arşivlenmesi-ULAKBİM projesi,
Yeni açılan üniversiteler-sorunlar,
Yeni açılan üniversitelerin "Ulusal Lisansa Dahil Olma Kriterleri",
Kamu Ar-Ge kurumları "Ulusal Lisans Yararlanma Koşulları",
TÜBİTAK ULAKBİM bibliyometrik çalışmaları hakkında üyelere bilgilendirmede bulunulmuştur.

7. Ulusal ve Uluslararası Bağlantıların Etkinleştirilmesi

Uluslararası Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği

a. İkili İşbirliği Etkinlikleri

Ülkemizin dış politikası ile uyumlu olarak, ikili işbirliklerimizde coğrafi çeşitlilik artmış, mevcutların yanısıra, yeni coğrafyalarla da (Ortadoğu, Balkanlar ve Asya gibi) işbirliği yapabilme fırsatı yakalanmıştır. Suriye ile Hükümetlerarası ve Kurumlararası düzeyde ikili işbirliği anlaşmaları ve Arnavutluk ile ikili işbirliği protokolü imzalanmıştır. Ayrıca, Türkiye Cumhuriyeti ile Hindistan Cumhuriyeti arasında Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Ortak Deklarasyonu yayınlanmıştır. ABD, Azerbaycan, Brezilya, Çek Cumhuriyeti, Gürcistan, Polonya ve Türkmenistan ile Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Anlaşması imzalanması yönünde girişimler sürdürülmüştür. Bu dönemde kaydedilen gelişmeler bölgelere göre aşağıda özetlenmektedir:

Avrupa

TÜBİTAK ile Fransa Dışişleri Bakanlığı arasındaki 16 Temmuz 2003 tarihli "Bütünleştirilmiş Eylem Programı (Programme of Integrated Actions – PIA) Protokolü" çerçevesinde yürütülmekte olan "Bosphorus Programı" kapsamında 2010-2011 yıllarında desteklenecek ortak projelerin görüşüleceği ve onaylanacağı "Ortak Komite Toplantısı" 10 Aralık 2009 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir. Söz konusu toplantıda, "Bosphorus Programı" kapsamında 2010-2011 yıllarında desteklenecek ortak projeler görüşülerek, 10 projenin desteklenmesine karar verilmiştir. Ayrıca, Bosphorus Programının karşılıklı olarak değerlendirilmesi, yakın gelecekte program ile ilgili gelişmeler çerçevesinde bir yol haritasının oluşturulması ve ortak seminerler düzenlenmesi konuları da gündem maddeleri kapsamında görüşülmüştür. Toplantının sonunda, TÜBİTAK ile Fransa Dışişleri Bakanlığı arasında "PIA Bosphorus Programı 2010-2011 Ortak Komite Toplantısı Tutanağı" imzalanmıştır.

Türkiye ve Finlandiya arasında bilimsel ve teknolojik işbirliğinin geliştirilmesi amacıyla Ekim 2008'de TÜBİTAK ile Finlandiya Akademisi arasında imzalanan İşbirliği Niyet Mektupları ve bunu takiben olası işbirliği alanlarını ortaya çıkarmak için 2009 yılı içerisinde gerçekleştirilen karşılıklı teknik heyet ziyaretleri sonucunda iki ülke arasında 'Halk Sağlığı' alanında ortak bir çalıştay düzenlenmiştir. 4-5 Mayıs 2010 tarihlerinde İstanbul'da Boğaziçi Üniversitesi ev sahipliğinde yapılan çalıştaya, iki ülkeden Halk Sağlığı alanında çalışmaları ile önde gelen bilim insanları katılmıştır. Çalıştayda hem AB Çerçeve Programları hem de ikili işbirliği çerçevesinde desteklenebilecek proje fikirleri üretilmiştir. Kurumlararası işbirliği, tematik çalıştaylar ve iki kurum arasında bir işbirliği anlaşması imzalanması yönündeki çalışmalar çerçevesinde devam etmektedir.

Balkanlar

Arnavutluk Eğitim ve Bilim Bakanı Sn. Myqerem TAFAJ başkanlığındaki bir heyet 6 Nisan 2010 tarihinde Kurumumuzu ziyaret etmiştir. Ziyaret esnasında "Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) ile Arnavutluk Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Bakanlığı Arasında Bilimsel ve

Teknolojik İşbirliği Protokolü" imzalanmıştır. Söz konusu Protokol çerçevesinde ortak proje çağrısına çıkılabilmesi amacıyla, Arnavut tarafı ile temaslar sürdürülmektedir.

Makedonya Eğitim ve Bilim Bakanlığı ile mevcut Uygulama Programının yenilenmesi, Kosova Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı ve Bosna-Hersek Sivil İşler Bakanlığı ile ikili işbirliği anlaşmaları imzalanması yönünde çalışmalarımız devam etmektedir.

Doğu Avrupa

TÜBİTAK ile Rusya Temel Araştırma Vakfı (Russian Foundation for Basic Research – RFBR) arasında 10 Aralık 2007 tarihinde imzalanan Mutabakat Zaptı çerçevesinde 2009 yılında açılan proje çağrısı sonucunda Kurumumuza 38 adet proje önerisi iletilmiş olup değerlendirme sürecinin sonunda taraflarca 9 ortak projenin desteklenmesine karar verilmiştir.

Orta Asya

Sayın Cumhurbaşkanımızın 23-26 Mayıs 2010 tarihlerinde Kazakistan'a gerçekleştirmiş oldukları resmi ziyarete Kurumumuz Başkanı Prof. Dr. Nüket YETİŞ de katılım sağlamıştır. Ziyaret sırasında, Kurumumuz ile Kazakistan Cumhuriyeti Joint Stock Company "National Innovation Fund" (JSC NIF) arasında bir Mutabakat Zaptı imzalanmıştır. Ayrıca, JSC NIF tarafından, Prof. YETİŞ'e, bahsekonu kuruluşa ait tanıtıcı dokümanlar ile olası işbirliği projeleri hakkında bilgi notu takdim edilmiştir.

Güney Asya

Sayın Cumhurbaşkanımızın 07-12 Şubat 2010 tarihlerinde Hindistan ve Bangladeş'e gerçekleştirmiş oldukları ziyarete Kurumumuzu temsilen TÜBİTAK UEKAE Bilişim Teknolojileri Enstitüsü Müdür Yardımcısı katılım sağlamıştır. Gerçekleştirilen ziyaret vesilesiyle Türkiye Cumhuriyeti ile Hindistan Cumhuriyeti arasında Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Ortak Deklarasyonu yayınlanmıştır.

Ortadoğu

23 Aralık 2009 tarihinde Türkiye-Suriye Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Toplantısı çerçevesinde Şam'da bulunan TÜBİTAK Başkanı Prof. Dr. Nüket YETİŞ, TÜBİTAK ile Suriye Bilimsel Araştırma Yüksek Komisyonu (The Higher Commission for Scientific Research - HCSR) arasında "Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Protokolü"nü ve hükümetlerarası "Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Anlaşması"nı imzalamıştır.

Adı geçen protokol kapsamında, "Birinci Türkiye-Suriye Bilimsel Araştırma Forumu: Bilimsel Araştırma Yönetimi" başlığı altında, TÜBİTAK Başkanlık ve Enstitülerden 31 kişinin katılımıyla 23-25 Mart 2010 tarihlerinde Halep'te gerçekleştirilmiştir. Toplantılar öncesinde Devlet Bakanı Sn. Prof. Dr. Mehmet AYDIN ve Prof. Dr. Nüket YETİŞ Suriye Devlet Başkanı Sn. Beşar ESAD tarafından kabul edilmişlerdir. Toplantılar sırasında TÜBİTAK'ın idari işleyişi, Araştırma Merkez/Enstitüleri ve Marmara Teknopark hakkında sunumlar yapılmıştır. Bunun yanı sıra, iki ülke arasında proje tabanlı ikili işbirliğinin başlatılabilmesi ile ilgili konuların görüşüldüğü Birinci TÜBİTAK-HCSR Ortak Komite Toplantısı gerçekleştirilmiştir.

TÜBİTAK-HCSR arasındaki protokol uyarınca 1 Nisan 2010 tarihi itibariyle, 2535 program koduyla Türk ve Suriyeli bilim insanlarının ortak proje önerebileceği proje çağrısı yayınlanmıştır.

İkinci Türkiye-Suriye Bilimsel Araştırma Forumu ise Suriye'den Yüksek Öğretim Bakanı Dr. Ghias BARAKAT başkanlığında 38 kişi ve Türkiye'den Prof. Dr. Nüket YETİŞ başkanlığında 95 kişinin katılımıyla 3-5 Mayıs 2010 tarihleri arasında TÜBİTAK Gebze Yerleşkesinde gerçekleştirilmiştir. Forum sırasında, yedi tematik bilim alanında paralel toplantılar düzenlenerek Suriyeli ve Türk bilim insanları bir araya getirilmiş ve söz konusu kişiler çalışma alanları ve proje önerileri hakkında sunumlar yapmışlardır. Anılan oturumların sonunda Türk ve Suriyeli bilim insanları arasında 57 farklı bilimsel proje fikri ortaya çıkmıştır.

Suudi Arabistan ile bilim, teknoloji, yenilik alanlarında işbirliği girişimleri karşılıklı ziyaret ve görüşmeler yoluyla 2009 yılı içerisinde başlatılmış ve bu doğrultuda, TÜBİTAK ile KACST (Kral Abdulaziz Bilim ve Teknoloji Şehri) arasında imzalanmak üzere bir Mutabakat Zaptı (MoU) taslağı, Suudi tarafına iletilmişti. Bununla beraber, Suudi meslektaşlarıyla ortak proje yapmak isteyen Türk bilim insanlarının talepleri doğrultusunda, TÜBİTAK ile KACST arasında, çerçeve niteliğindeki Mutabakat Zaptı yerine, aktif işbirliği sağlayacak ve iki ülke araştırmacıları arasında ortak proje yürütmeye imkan verecek şekilde hazırlanan bir Kurumlararası Protokol taslağı Dışişleri Bakanlığı'nın görüşlerine sunulmuştur.

Ayrıca, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı raporlarında, Orta Doğu bölgesinde eğitim ve bilimle ilgili istatistikleri itibarıyla ön plana çıkan bir ülke olan ve Avrupa Birliği Komşuluk Politikası kapsamında bilimsel ve teknolojik gelişiminden AB İlerleme Raporlarında övgüyle bahsedilen bir ülke olan Ürdün ile BTY alanında işbirliği kurulabilmesi amacıyla, Dışişleri Bakanlığı aracılığıyla gerekli girişimler Kurumumuzca başlatılmıştır.

Uzakdoğu

"2010 Türkiye'de Japon Yılı" çerçevesindeki resmi etkinliklerden biri olarak, Kurumumuz ve Japonya Bilim ve Teknoloji Ajansı'nın (JST) desteği ile 18-19 Mart 2010 tarihlerinde İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) tarafından "The Carbon Materials for Today and Future Turkish-Japanese Joint Carbon Symposium" başlıklı bir sempozyum düzenlenmiştir. Söz konusu sempozyumda, Türk ve Japon araştırmacılar tarafından toplam 26 sunum ve bir poster oturumu yapılmıştır. 2010 yılının "Türkiye'de Japonya Yılı" olarak kutlanması münasebetiyle ve süregelen işbirliği faaliyetlerinin hukuki ve kurumsal bir çerçevede yürütülebilmesi amacıyla, Kurumumuz ile Japonya'da BT alanında faaliyet gösteren kurumlar arasında bir protokol imzalanması yönündeki girişimler Kurumumuz tarafından Dışişleri Bakanlığı kanalıyla başlatılmıştır.

Sayın Cumhurbaşkanımızın 13-16 Haziran 2010 tarihlerinde Güney Kore'ye gerçekleştirdikleri ziyarete Kurumumuzu temsilen Prof. Nüket YETİŞ katılmıştır. Resmi program çerçevesinde Hyundai fabrikası ve Kori Nükleer santrali ile Hankuk Üniversitesi ziyaret edilmiştir. Buna ilave olarak, Prof. Yetiş Kore Ulusal Araştırma Vakfı (National Research Foundation-NRF) ve Kore Teknoloji Geliştirme Enstitüsü (Korea Institute for Advancement of Technology- KIAT) gibi Kurumumuz muadili kurumların yetkilileri ile görüşmeler yapmıştır.

Ortak Proje Çağrıları

TÜBİTAK'ın mevcut ikili işbirlikleri çerçevesinde Ukrayna Ulusal Bilimler Akademisi (NASU), Kore Ulusal Araştırma Vakfı (NRF) ve Macaristan Ulusal Araştırma ve Teknoloji Ofisi (NKTH) ile ortak proje önerisi çağrılarına çıkılmıştır.

Türk araştırmacıların uluslararası projelere yoğun bir ilgi gösterdiği memnuniyetle gözlenmektedir. Bu dönemde süreli ve sürekli açık çağrılar kapsamında TÜBİTAK'a toplam 20 proje önerisi (ABD: 3, Bulgaristan: 1, Federal Almanya-DFG: 5, Federal Almanya-BMBF: 5, Hindistan: 2, Kore: 4) iletilmiştir.

Önceki dönemde çıkılan çağrılar kapsamında ise, 50 ortak projenin desteklenmesine karar verilmiş olup, diğer programlar kapsamında iletilen proje önerilerinin ise değerlendirme veya karşı kuruluşla mutabakat sağlanması süreçleri devam etmektedir.

Tüm ikili ve çok taraflı işbirliği programları çerçevesinde 12 Mayıs 2010 tarihi itibariyle yürürlükte olan toplam proje sayısı 338 olup, bir önceki döneme oranla yaklaşık % 14'lük bir artış sağlanmıştır.

b. Çok Taraflı İşbirliği Etkinlikleri

Bilim ve Teknolojide Avrupa İşbirliği (COST), Avrupa Araştırma Kurumları Başkanları (EUROHORCs), Avrupa Bilim Vakfı (ESF), BM (Birleşmiş Milletler) gibi uluslararası kuruluşlar ve Karadeniz Ekonomik İşbirliği (KEİ) gibi bölgesel örgütler ile Avrupa Uzay Ajansı (ESA) ve GEO (Yer Gözlem Grubu) gibi uzay alanında faaliyet gösteren kuruluşlarda ülkemizin bilimsel ve teknolojik görünürlüğü hızla artmakta ve bu ilerleme Türkiye'nin yumuşak gücüne (soft power) önemli bir katkı yapmaktadır.

Şekil 59. COST Programında Yıllara Göre Türkiye'nin Proje Sayısı ve Katıldığı Yürürlükteki Aksiyon Sayısı

Aralık 2009-Mayıs 2010 döneminde de Hükümet veya Kurum düzeyinde üye olunan uluslararası kuruluşların faaliyetlerine aktif bir şekilde katılım sağlanmış, bu sayede bu kuruluşlar bünyesindeki etkimiz pekiştirilmiş, bazılarının toplantılarının ülkemizde düzenlenmesi sağlanmış ve gelişmeleri hem yakından takip edebilme hem de yönlendirebilme fırsatı yakalanmıştır.

COST (European Cooperation in Science and Technology – Bilim ve Teknolojide Avrupa İşbirliği): Ülke olarak katılımın gerçekleştiği yürürlükteki COST aksiyon sayısı Aralık 2009'dan bu yana %12'lük bir artışla 87'ye, proje sayısı ise % 15'lik bir artış ile 123'e ulaşmıştır (Şekil 59). Ayrıca bu süre içerisinde değerlendirme aşamasında olan 15 COST proje önerisi ve ülke olarak resmi katılım işlemlerimizin başlatıldığı 15 aksiyon bulunmaktadır.

ESF (European Science Foundation – Avrupa Bilim Vakfı) ve EUROHORCs (European Heads Of Research Councils – Avrupa Araştırma Kurumları Başkanları):

ESF bünyesinde TÜBİTAK'ın temsil edildiği Yaşam ve Çevre Bilimleri (Life and Environmental Sciences-LESC) Daimi Komitesi 2010 yılı Çekirdek Grup ve Daimi Komite toplantıları 12-14 Nisan 2010 tarihlerinde TÜBİTAK Başkanlık'ta gerçekleştirilmiştir.

ESF'in 5 Daimi Komitesinin Başkanlarının ve temsilcilerinin bir araya geleceği Yuvarlak Masa toplantıları ise 16-18 Haziran 2010 tarihlerinde İstanbul'da Kurumumuz evsahipliğinde gerçekleştirilecektir. Buna ek olarak, ESF Deniz Kurulu (Marine Board) Yönetim Kurulu ve Genel Kurul toplantıları da Haziran ayı içerisinde İstanbul'da gerçekleştirilecektir. Ayrıca, ESF'in Daimi Komitelerinden bir diğeri olan Tıbbi Bilimler Daimi Komite'sinin (European Medical Research Councils-EMRC) Kurumumuz evsahipliğinde düzenlenecek olan 2011 Daimi Komite toplantısı için ESF ile görüşmeler devam etmektedir.

BM (Birleşmiş Milletler): 2011 yılında ülkemizin ev sahipliğinde gerçekleştirilecek olan En Az Gelişmiş Ülkeler 4. BM Konferansı hazırlık çalışmaları kapsamında ülkemizi ziyaret eden Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreter Yardımcısı ve En Az Gelişmiş Ülkelerden Sorumlu Yüksek Temsilcisi Sn. Cheick Sidi DIARRA başkanlığındaki bir heyet ile 14 Nisan 2010 tarihinde Kurumumuzda bir toplantı gerçekleştirilmiştir. Toplantıda, anılan Konferans sürecinde Bilim ve Teknoloji alanında TÜBİTAK'ın sağlayabileceği katkılar üzerine karşılıklı değerlendirmelerde bulunulmuştur.

KEİ (Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü): Örgüt bünyesinde yer alan Bilim ve Teknoloji Çalışma Grubu ve Bilim ve Teknoloji Bakanlar Toplantısı 8-9 Nisan 2010 tarihlerinde Sofya'da Bulgaristan'ın ev sahipliğinde gerçekleştirilmiştir. Toplantıda ülkemizi, Kurumumuz temsil etmiş olup, 2010-2014 yılları için hazırlanan Bilim ve Teknoloji Aksiyon Planı üye ülkelerce kabul edilmiştir. Çalışma Grubunda aktif olarak yer alan Kurumumuz, 2012-2014 yılları arasında söz konusu Çalışma Grubunun başkanlığını üstlenecektir.

Uzay alanında faaliyet gösteren kuruluşlarla işbirliği

7-10 Aralık 2009 tarihlerinde TÜBİTAK TÜSSİDE'de (Gebze) "Türkiye-Rusya Uzay Araştırmaları ve Teknolojileri" konusunda düzenlenen ortak çalıştay ve TÜBİTAK-ROSCOSMOS Ortak Çalışma Grubu Birinci toplantısı sonunda, "Türk-Rus Uzay Alanında İşbirliği Ortak Çalışma Grubu İlkeleri" ve "Türk-Rus Uzay Alanında İşbirliği Ortak Çalışma Grubu Birinci Toplantısı Tutanağı" imzalanmıştır.

Söz konusu gelişmeler doğrultusunda, Rus tarafı uzay alanında ülkemizle başlattığı işbirliklerinde daha resmi bir çerçeve oluşturmaya ve işbirliğini çeşitlendirmeye yönelik olarak uzay alanında iki taslak hükümetlerarası anlaşma metnini tarafımıza iletmiş olup, metinler Dışişleri Bakanlığı tarafından incelenmektedir.

Ortak Çalışma Grubunun ikincisinin, 2010 Temmuz ayı içerisinde Rusya'da düzenlenmesi ve ardından işbirliği projelerinin başlatılmasına yönelik girişimlerde bulunulması planlanmaktadır.

Eylül 2009'da TÜBİTAK ve Türk uzay sanayi uzmanlarından oluşan heyetin, Alman Havacılık ve Uzay Merkezi'nin (German Aerospace Center - DLR) davetlisi olarak Almanya'yı ziyaretiyle başlatılan ilişkilerin devamında, 21-25 Şubat 2010 tarihlerinde Alman Uzay Ajansı (DLR) başkanlığında, Almanya'da uzay alanında faaliyet gösteren firmalar ve üniversitelerden oluşan 15 kişilik bir heyet ülkemizi ziyaret etmiştir.

22 Şubat'ta heyetin TÜBİTAK Başkanlığını ziyaret etmesi ile başlayan ve her iki ülkeden özel sektör ve kamu sektöründe uzay alanında faaliyet gösteren başlıca aktörleri biraraya getiren program, hem Ankara ve hem de İstanbul da çeşitli kurum/kuruluşları ziyaretlerle devam etmiştir. Tüm paydaşların biraraya geldiği bu toplantılarda önümüzdeki dönemde yapılması muhtemel işbirlikleri ile ilgili görüşülmüştür. Ayrıca, TÜBİTAK Uzay Teknolojileri Araştırma Enstitüsü, Bilkent Üniversitesi, TAİ, ASELSAN, TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi ve İstanbul Teknik Üniversitesi ziyaret edilmiştir.

Uzay alanında iki tarafın da yetkinliklerini sergilemeleri ve olası işbirliği alanlarının görüşülmesi hususlarında etkili olan ziyaretler sonucunda, uzun vadede iki ülke arasında daha somut işbirlikleri hedeflenmektedir.

GEO Bilim ve Teknoloji Eşbaşkanlar Komitesi Onüçüncü Toplantısı: GEO Bilim ve Teknoloji Eşbaşkanlar Komite Toplantısının önüçüncüsü, TÜBİTAK'ın evsahipliğinde, 24-26 Mart 2010 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

TÜBİTAK Başkanlık binasında sürdürülen oturumlara, GEO, NASA, Avrupa Komisyonu, WMO, ICSU başta olmak üzere çeşitli uluslararası kuruluş ve ülkelerden temsilciler, Türkiye'den TÜBİTAK Başkanlık ve Enstitüleri ile kamu kesiminden ilgili temsilciler katılmıştır.

Toplantı gündemi çerçevesinde, GEO'nun bundan sonraki çalışmaları için bir yol haritası da çizilmiş ve genel değerlendirmeler yapılmıştır. TÜBİTAK Yer ve Deniz Bilimleri Enstitüsü, Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ve Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü'nün sunumlarının da yer aldığı toplantı yuvarlak masa tartışmaları ile sona ermiştir.

Bilgi Günleri

TÜBİTAK Uluslararası İşbirliği Programlarının araştırmacılarımıza tanıtılması ve söz konusu programlardan daha fazla araştırmacımızın faydalanabilmesi amacıyla çeşitli bilgi günleri düzenlenmiş ya da düzenlenen bilgi günlerine katılım sağlanmıştır. Anılan bilgi günlerinde, Ankara Üniversitesi ve Erciyes Üniversitesi Proje Ofisi çalışanları, Yüksek İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Uludağ Üniversitesi, Ankara Üniversitesi Onkoloji Hastanesi araştırmacıları bilgilendirilmiştir.

Ayrıca, 2010 Nisan ayında, TÜBİTAK çalışanları ve uluslararası kuruluşlardaki temsilcilerimize yönelik olarak Dışişleri Bakanlığı katılımcıları tarafından "Dış Politika ve Müzakere Teknikleri" konularında bilgi verilen bir toplantı TÜBİTAK'ta düzenlenmiştir. TÜBİTAK'ın bilim ve teknoloji alanlarında Türkiye'yi temsil ettiği uluslararası işbirliği programlarına katılımlarda, ülkemizin en iyi şekilde temsil edilmesi ve söz konusu programlardan en üst düzeyde faydalanılması amacıyla belirtilen temsil görevleri sırasında, konu ile ilgili olarak görevlendirilen kişilerin "dış politika ve müzakere teknikleri" konularında bilgi ve deneyimlerinin artırılması ve ülkemiz dış politikası hakkında bilgilendirilmesi amacıyla düzenlenen toplantıda, Dışişleri Bakanlığı'ndan konuşmacılar tarafından, "Türk Dış Politikasının İlkeleri", "Ortadoğu Barış Süreci", "Türkiye-İran-Hindistan İlişkileri", "Türkiye-Afganistan-Pakistan İlişkileri", "Avrupa Birliği Katılım Sürecinde Siyasi Gelişmeler" ve "Müzakere Teknikleri" konularında bilgiler verilmiştir.

EK

- Ek: TÜBİTAK AB Çerçeve Programları Ulusal Koordinasyon Ofisi Raporu

EK

AB Çerçeve Programları Ulusal Koordinasyon Ofisi

21. BTYK'ya arz.

Bu rapor 20.BTYK'dan bugüne AB 7. Çerçeve Programı kapsamındaki gelişmeleri içermektedir.

AB 7. Çerçeve Programı (7.ÇP) Ülke Performansı

1. Genel Değerlendirmesi

Yaklaşık 50 Milyar Avro'luk bir fon büyüklüğüne sahip AB 7. Çerçeve Programı (ÇP) 2007 yılında başlamış olup 2013 yılında sona erecektir. Ülkemizin 7.ÇP katkı payı olarak programın ilk 3 yılındaki ödemeleri, ödemelerin AB hibelerinden karşılanan miktarı, ulusal bütçeden ayrılan miktar ve Türk ortakların aldığı fon miktarları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Buna göre Türk kuruluşlarının içinde yer aldığı 7.ÇP projelerinin toplam portföy büyüklüğü 950 Milyon Avro'ya ulaşırken bu rakamın 70 Milyon Avro'su ülkemizde harcanmıştır. Bu rakam ulusal bütçeden 7.ÇP bütçesine transferi gerçekleştirilen miktarın % 116,8'ine tekabül etmektedir.

Tablo 1. 7.ÇP Katkı Payları

Yıl	Ulusal Fon (Milyon €)	AB hibe yardımı (Milyon €)	Toplam (Milyon €)	Türk Ortakların Aldığı Fon Miktarı (Milyon €)	Desteklenen Türk Ortak Sayısı
2007	9,9	12,5	22,4	26,8	145
2008	26,3	4,5	30,8	19,5	121
2009	24,5	16,6	41,1	24,6 ([1])	143
TOPLAM	**60,7**	**33,6**	**94,3**	**70,9 ([2])**	**409**
Türk ortakların yer aldığı projelerin toplam portföy büyüklüğü				**950 Milyon €**	

([1]) 2009 yılında kapanan 13 çağrının sonuçları henüz yayınlanmamıştır.
([2]) Avrupa Komisyonu veri tabanındaki maddi hatalar TÜBİTAK tarafından düzeltilmiştir.

Bilindiği üzere Çerçeve Programları dönemsel olarak Avrupa Komisyonunca yayınlanan çağrıları takiben proje başvurusunda bulunulan bir sistemdir. 7.ÇP başladığı günden bugüne kadar açılan ve sonuçlanan çağrılara ilişkin bilgiler Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. 7.ÇP Çağrıları

Yıllar	2007	2008	2009	Toplam
Açılan Çağrı Sayısı	104	65	77	246
Sonuçlanan Çağrı Sayısı	60	66	60	186

Tablo 2'de görüldüğü üzere 2007-2009 döneminde açılan toplam 235 çağrının 148'i sonuçlandırılmıştır. Dolayısıyla Tablo 3'de yer alan bilgiler, sonucu açıklanmayan toplam 87 çağrının verilerini kapsamamaktadır.

Tablo 3. 7.ÇP Katkı Paylarımız ve Türk Ortakların aldığı fon miktarları

	6.ÇP (2003-2005)	7.ÇP (2007-2009)	Artış Oranı (%)
Türk Ortakların Payı (milyon €)	38,4	70,9	84,6%
Ulusal Katkı Payı (milyon €)	140	60,7	
Ulusal Katkı Payına Oran	27,4%	116,8%	

Tüm proje ortaklıklarında üniversitelerimizin payı %41 düzeyinde olup, üniversitelerimizin performans dağılımı Tablo-4 de sunulmuştur. Buna göre 6.ÇP deki performans göstergelerine paralel şekilde yine ilk 3 sırayı Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Bilkent Üniversitesi ve Sabancı Üniversitesi paylaşmaktadır.

TÜBİTAK Ulusal Koordinasyon Ofisinin ülkemiz üniversitelerinin performanslarını arttırmak üzere yerinde ziyaretler, bilgi günleri ve proje pazarları düzenlemektedir. Destek programları aracılığı ile de ülkemiz araştırmacılarının Avrupalı muadilleri ile proje geliştirme amaçlı bir araya gelmeleri sağlanmaktadır.

Tablo 4. Üniversitelerin 7. Çerçeve Programı'ndaki Proje Ortaklığı Sayıları, 2007-2009

Üniversite	Ortaklık Sayısı	Üniversite	Ortaklık Sayısı
ODTÜ	29	Kadir Has Ü.	2
Bilkent Ü.	25	Karadeniz Teknik Ü.	2
Sabancı Ü.	24	Özyeğin Ü.	2
Koç Ü.	11	TOBB ETÜ	2
Ege Ü.	9	Yeditepe Ü.	2
Boğaziçi Ü.	8	Adnan Menderes Ü.	1
İTÜ	8	Doğuş Ü.	1
Dokuz Eylül Ü.	5	İnönü Ü.	1
Gazi Ü.	5	İstanbul Bilgi Ü.	1
Hacettepe Ü.	5	İstanbul Ü.	1
Ankara Ü.	4	Muğla Ü.	1
İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü	4	Mustafa Kemal Ü.	1
Çukurova Ü.	3	Pamukkale Ü.	1
Akdeniz Ü.	2	Selçuk Ü.	1
Bahçeşehir Ü.	2	Sinop Ü.	1
Gaziantep Ü.	2	Trakya Ü.	1
Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü	2		

2. Türkiye Marie-Curie Tersine Beyin Göçü Programında 2. Sıraya Yükseldi

AB 7. Çerçeve Programı Marie-Curie Uluslararası Yeniden Entegrasyon Hibeleri (International Reintegration Grants) gelişmiş ülkelerde bulunan doktorasını tamamlamış araştırmacıları Avrupa'ya çekmeyi hedeflemektedir. Bu bağlamda program, ülkelerin tersine beyin göçü ve beyin dolaşımı politikalarına katkı sağlamaktadır. Türkiye, 2007-2009 yılları arasında programdan en fazla yararlanan 5. ülke konumunda iken, 2010 yılı ilk çağrı sonuçlarına göre programdan en fazla yararlanan 2. ülke konumuna yükselmiştir. Son veriler ışığında 6.ÇP de dahil olmak üzere Marie-Curie Tersine Beyin Göçü Programı ile ülkemize dönen araştırmacı sayısı yaklaşık 100'e ulaşmıştır.

3. KOBİ'lere 7.ÇP'den 7,5 Milyon Avroluk Fon

Türk şirketlerinin programı katılım oranı %23 düzeyinde olup bu oran program üyesi diğer ülkelerin verileri ile paralellik göstermektedir. Özellikle Türk KOBİ'lerinin projelere katılımı hızla artış göstermektedir. Bilindiği üzere 7.ÇP'nin alt programlarından biriside "KOBİ'ler Yararına Araştırmalar" olup 7.ÇP'nin başlangıcından bugüne ülkemiz KOBİ'leri bu alt programdan yaklaşık 7,5 Milyon Avro hibe desteği elde etmiştir.

Geçtiğimiz çağrılarda söz konusu program kapsamında desteklenen projelere katılan KOBİ'lerin başarısı ve proje çıktılarını ticarileştirme planları, Türkiye araştırma gündeminde önemli bir şekilde yer almıştır. "KOBİ'ler Yararına Araştırmalar" altprogramında yer alan KOBİ'ler ve KOBİ Birliklerine ilişkin bilgiler Tablo-5 de yer almaktadır.

TÜBİTAK Ulusal Koordinasyon Ofisince özellikle Sanayi ve Ticaret Odaları ile Teknopark yönetimleri ile işbirliği içersinde yurt çapında etkinlikler düzenlenmektedir. Ayrıca yine destek programları aracılığı ile birçok Türk firmasının Avrupa da düzenlenen proje pazarlarına katılımları desteklenmektedir.

Tablo 5. 7.ÇP KOBİ ve KOBİ Birlikleri Yararına Araştırmalar Alanı Proje Katılımcıları, 2007-2009

Kurum	İl	Proje sayısı	Kurum	İl	Proje sayısı
LNL	Ankara	3	Güven Pres Döküm	İstanbul	1
Gökser Makine	Ankara	2	Omega Makine	İstanbul	1
Troyka	Ankara	2	SETAS	İstanbul	1
Avez Elektronik İletişim Eğitim Dan.	Ankara	1	TARKİM	İstanbul	1
Form Engineering	Ankara	1	TOZMETAL	İstanbul	1
INTRO Bilgi ve Telekomünikasyon Sis.	Ankara	1	Ultrasonik Endüstriyel Yıkama	İstanbul	1
infoTRON Elektronik ve Bilg. Sis.	Ankara	1	Ünar Yapı	İstanbul	1
Promod	Ankara	1	Akuvatur Akdeniz Balıkları	İzmir	1
Türk Tesisat Mühendisleri Derneği	Ankara	1	Nesne Elektronik	İzmir	1
Türkiye Prefabrik Birliği	Ankara	1	Özsu Balık Üretim ve Malzemeleri	İzmir	1
Hakkı Usta Mak. San. Tic. Ltd. Şti.	Aydın	1	KARTAS	Kastamonu	2
Uygun Rafine Yağ San. Tic. Ltd. Şti.	Balıkesir	1	LOGO Yazılım	Kocaeli	1
Fidancılık Aybersan	Bursa	1	OMTAŞ	Kocaeli	1
Ata Sancak Acıpayam Tarım İşletmesi	Denizli	1	Solimpeks Güneş Enerjisi Sistemleri	Konya	1
Biyolojik Tarım Danışmanlık ve Müh. Hizm.	Hatay	1	LENIS Global Plastik ve Kalıp San.	Manisa	1
Ansan Metal ve Plastik	İstanbul	1	Ekin Ekmek Gıda	Muğla	1
Balparmak	İstanbul	1	MEPARK Turizm ve Tic. A.Ş.	Muğla	1
ÇATIDER	İstanbul	1	İnnovas Makine Müh. Dan.	Sakarya	1
EDS Elektronik Destek	İstanbul	1	Muratbey Peynirleri	Uşak	1

4. EUREKA-ITEA2 Kümesinde Türkiye En Başarılı 4. Ülke

Uluslararası işbirliğine dayalı, ticarileşebilir nitelikte Ar-Ge projelerinin oluşturulmasını sağlamak üzere 1985 yılından bu yana faaliyet gösteren EUREKA Programı'nın ulusal koordinasyonundan TÜBİTAK sorumludur. EUREKA Programı kapsamında faaliyet gösteren ITEA2 kümesinin amacı ise; yazılım yoğun servisler ve sistemler alanında, sanayi liderliğindeki rekabet öncesi Ar-Ge projelerinin desteklenmesini sağlamaktır. Avrupa'nın bu bilgi ve iletişim teknolojileri alanındaki en büyük oyuncularını bir araya getiren ITEA2 de Türkiye 4. Çağrı sonuçlarına göre İspanya, Fransa ve Hollanda'dan sonra dördüncü sıraya yükselmiştir. Ülkemiz şirketlerinin ITEA2'ye olan yoğun ilgili devam etmekte olup halen değerlendirme süreçleri devam eden 5. Çağrıda ülkemiz şirketlerinin liderliğinde projeler sunulmuştur.

5. AB 7.Çerçeve Araştırma Altyapıları Alanından Ülkemize 7,5 Milyon Avro

AB 7.Çerçeve Programı Araştırma Altyapıları alanı kapsamında bugüne kadar toplam 7 adet çağrı açılmıştır. Sonuçlanan bu çağrılar kapsamında bahsi geçen 7 çağrı'dan ülkemize 7.476.732 Euro fon geri dönüşü olmuştur. Ülkemiz toplam 24 projede 35 ortakla temsil edilmektedir. Direk fon geri dönüşüne ek olarak fonlanan projelerin Uluslararası Erişime Açılması ile (Transnational Access) araştırmacılarımız Avrupa'nın en prestijli merkezlerinde 2 hafta ila 4 ay arasında araştırmalarını tamamlamakta ve tüm masrafları proje kapsamında AB komisyonu tarafından karşılanmaktadır.

Tablo 6. Altyapı Desteklerinden Faydalanan İlk 5 Kuruluş

Kurum	Toplam Fon Miktarı (€)
TÜBİTAK Enstitüleri	3.113.796
İstanbul Teknik Üniversitesi	1.151.490
Kandilli Rasathanesi	776.240
ODTÜ	611.217
Trakya Üniversitesi	460.636

6. Türkiye Avrupa Birliği Bölgesel Araştırma Alanında En Başarılı 3. Ülke

Avrupa Birliği Çerçeve Programları (AB ÇP) kapsamındaki Araştırma Potansiyeli alanında Türkiye, yaklaşık 5 Milyon Avro'luk bütçe büyüklüğüne sahip başarılı projeleri ile 2009 yılında tüm aday ülkeleri geride bırakmıştır. Ülkemiz, tüm Avrupa'da desteklenen proje sayısı bakımından ise en başarılı 3. ülke olarak adından söz ettirmiştir. AB ÇP kapsamında AB üye ve aday ülkelerde belirgin büyüklükteki ve yetkinlikteki araştırma kurumlarının, uluslararası tanınırlıklarını ve bilimsel mükemmeliyetlerini artırmaya yönelik geliştirilen Araştırma Potansiyeli (RegPot) Programı kapsamında Türk Araştırma Kurumları, ülkemize 2007-2009 yılları arasında desteklenen 11 proje ile yaklaşık 12 Milyon Avro'luk hibe destek kazanmıştır. Bilimsel olarak güçlü Araştırma Kurumlarının desteklendiği ve oldukça rekabetçi bir alan olan RegPot Programının son çağrılarının kapandığı 2009 yılında Türkiye Avrupa ülkeleri arasında en üst sıralarda yer almış ve programdan yararlanan en başarılı 3. ülke olarak öne çıkmıştır.

7. İstanbul "e-Sağlık" Alanında "Bilgi Bölgesi"

7.ÇP Kapasiteler Özel Programı kapsamındaki "Bilgi Bölgeleri" alanının temel amacı; bölgeler arasındaki Ar-Ge farklılıklarını ortadan kaldırarak Avrupa'nın rekabet gücüne katkıda bulunmaktır. Yerel Otoriteler, özel sektör ve araştırma kurumlarının oluşturdukları bölgelerin, Avrupa'da benzer yapıda kurulan diğer bölgeler ile işbirlikleri desteklendiği Bilgi Bölgeleri Programı kapsamında, talep ve sorun odaklı projeler desteklenmektedir. Tematik odağı "e-sağlık" olan 2010 yılı Bilgi Bölgeleri çağrısı kapsamında; İtalya'dan Marche Bölgesi'nin koordinatörlüğünü yaptığı, Türkiye'den Sabancı Üniversitesi başta olmak üzere TÜBİTAK MAM, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve çeşitli özel sektör temsilcilerinin katıldığı 2,86 Milyon Avro bütçeli JADE projesinin desteklenmesine karar verilmiştir. Projenin İstanbul'un e-sağlık alanında bir cazibe merkezi olmasına hizmet etmesi beklenmektedir.

Avrupa Birliği 8. Çerçeve Programı Hazırlık Çalışmaları

2014-2020 yılları arasında yürürlükte olacak 8. Çerçeve Programı (8.ÇP) için hazırlık aşamasının 7.ÇP için de olduğu gibi yaklaşık 3 yıl süreceği öngörülmektedir. 8.ÇP'nin altyapısını Avrupa Birliği İsveç Başkanlığı döneminde "Lund Deklarasyonu" ve "Council Conclusions on Future Priorities for European Research: Guidance on Future Priorities for European Research and Research-based Innovation in post-2010 Lisbon Strategy" gibi dokümanlar oluşturmaktadır. Mevcut planlamalara göre İspanya Dönem Başkanlığı'nın sona erip Belçika Dönem Başkanlığı'na geçilen 2010 yılı ikinci yarısında 8.ÇP ile ilgili ilk çalışmalara başlanacaktır. Bu süreçte ülkeler yasal çalışmalar sonuçlanmadan önce ulusal düzeyde danışma çalışmalarını tamamlamayı planlamaktadır.

1. Türkiye'nin 8.ÇP Yol Haritası

Türkiye'nin 8.ÇP'ye yönelik görüş ve beklentileri TÜBİTAK kanalı ile Avrupa Komisyonu'na iletilecektir. Bu amaçla TÜBİTAK Avrupa Birliği Çerçeve Programları Ulusal Koordinasyon Ofisi (UKO) tarafından "Turkey's Reflection on future RTD Programming in Europe" başlıklı bir doküman hazırlanacaktır. Türkiye'nin 8.ÇP ile ilgili pozisyonunun güçlü ve etkili kılınması amacıyla bu dokümana en az 1000 araştırmacının katkısının sağlaması planlanmaktadır. Bu amaca yönelik olarak 2010 Haziran ayında internet üzerinden bir danışma süreci (Online Consultation) başlatılacaktır. Bu süreçte "Reflection Paper" Türk araştırmacıların ve kuruluşların görüş ve önerileri ile yeniden şekillenecektir. Söz konusu dokümanın Kasım 2010'da tamamlanması ve Avrupa Komisyonu'na iletilmesi planlanmaktadır.

Avrupa Komisyonu'nun 2011 yılı sonunda yayınlayacağı "8.ÇP Önerisi"ni takiben Türkiye'nin söz konusu çalışmaya yönelik görüş ve tutumu, TÜBİTAK tarafından hazırlanacak olan "8.ÇP Türkiye Görüşü" (TR Position Paper) başlıklı doküman ile Avrupa Komisyonu'na iletilecektir. Türkiye'nin 8.ÇP Yol Haritası'nın adımları aşağıda özetlenmiştir:

- "Turkey's Reflection Future RTD Programming in Europe" dokümanının UKO tarafından hazırlanması
- Online Danışma için bilişim altyapısının oluşturulması
- Online Danışma süreci
- Online Danışma sürecinde elde edilen sonuçların değerlendirilerek "Reflection Paper"ın yeniden şekillendirilmesi
- "Reflection Paper"ın Bilim ve Araştırma'dan sorumlu Devlet Bakanı Prof. Dr. Mehmet AYDIN'a sunulması
- "Reflection Paper"ın Avrupa Komisyonu'na iletilmesi
- "Reflection Paper"ın Komisyon dışındaki paydaşlara da ulaştırılması adına Brüksel'de yayılım toplantısı düzenlenmesi
- Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan "8. Çerçeve Programı Önerisi"ne ilişkin 8.ÇP Türkiye Görüşü'nün (TR Position Paper) hazırlanması

Ulusal Fonların Senkronizasyonuna Yönelik Programlara Ülkemizin Katılımı

1. ERA-NET/ERA-NET+ Projeleri

AB Çerçeve Programları kapsamında bir uygulama aracı olarak kullanılmakta olan ERA-NET projeleri, AB üye ve aday ülkelerindeki ulusal ve bölgesel araştırma programlarının koordinasyonunu ve bu yolla araştırma programlarının geliştirilip güçlendirilmesini amaçlamaktadır. Türkiye, 6.ÇP kapsamında desteklenen toplam 71 ERA-NET projesinin 7'sinde yer almıştır. 7.ÇP'nin ilk dört çağrısında ise Türkiye, İşbirliği Özel Programı kapsamında desteklenen 24 ERA-NET projesinde ortak olarak yer almaktadır. Bununla birlikte, 7.ÇP'de Kapasiteler Özel Programı kapsamında, 8 Uluslararası İşbirliği, 2 Araştırma Altyapıları ve 1 KOBİ olmak üzere toplam 11 ERA-NET projesinde ortak olarak yer alınmaktadır. Söz konusu projelere ilişkin güncel bilgiler Tablo-6, Tablo-7 ve Tablo-8'de verilmektedir.

Tablo 7. İşbirliği Özel Programı altında desteklenen ERA-NET Projeleri

	Proje Akronimi	Proje Konusu	Yürütücü Kurum
		2010 Yılı Çağrısı	
1	BIODIVERSITY	Biyoçeşitlilik ERA-NET'i: Avrupa'da bütünleşmiş bir biyoçeşitlilik araştırma stratejisi ve programına doğru	TAGEM
2	CAPITA	Katalitik süreçler üzerine, yenilikçi teknoloji uygulamalarına yönelik olarak yapılan çalışmaların koordinasyonu	TÜBİTAK
3	ECO-INNOVERA	Araştırma çalışmaları ve araştırma sonuçlarının yaygınlaştırılması konularında bağlantılı işbirliği vesilesiyle eko-yenilikçiliğin desteklenmesi ve artırılması	TÜBİTAK
4	ERA LEARN II	ERA-NET Bilgi ve Deneyim Paylaşım Platformunun Desteklenmesi ve Geliştirilmesi: ERA-NET uygulama araçlarının etkinlik alanlarının uluslararası koordinasyonu güçlendirmek adına geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması	TÜBİTAK
5	ERA-NET MARTEC II	Denizcilik Teknolojileri araştırmalarının Avrupa genelinde koordinasyonunu sağlamak	TÜBİTAK
6	ERARE-2	Ender görülen hastalıklar alanındaki araştırmaların verimini ve etkisini Avrupa çapında artırmak II	TÜBİTAK
7	EUPHRESCO 2	Avrupa çapında bitki sağlığı alanında gerçekleştirilen araştırmaların koordinasyonunu sağlamak 2	TAGEM
8	MANUNET II	Yeni süreçler, uyarlamalı imalat teknolojileri (Adaptive Manufacturing Technologies) ve geleceğin fabrikaları alanlarında çalışan KOBİ'lerin desteklenmesi	TÜBİTAK
9	TRANSCAN	Bilginin pratik uygulamalara dönüştürülmesini amaçlayan kanser araştırmalarının koordinasyonu	TÜBİTAK
		2009 Yılı Çağrısı	
10	HIV ERA-NET	HIV/AIDS alanında araştırma programları yürüten ulusal fon sağlayan kuruluşlar arasında sürdürülebilir işbirliğini sağlanmak	TÜBİTAK
11	COREORGANIC II	Organik tarıma yönelik yürütülen ve gerçekleştirilmesi planlanan ulusal araştırma programlarının ve politikalarının koordinasyonunu sağlamak	TAGEM
12	ERA-ARD II	Kalkınma odaklı tarımsal araştırma programlarının koordinasyonunu sağlamak	TÜBİTAK ve TAGEM
13	CROSSTEXNET	Yüksek kalitede ve yenilikçi tekstil sektörü için ulusal araştırma programlarının koordinasyonunu sağlamak	TÜBİTAK
14	SEAS-ERA	Avrupa Birliği için Denizcilik Araştırmaları konusunda entegrasyonun sağlanarak ortak bir politikanın geliştirilmesi	TÜBİTAK

15	CIR²CLE	Genişleme sonrası Avrupa için İklim Değişikliğinin etkileri konusunda yürütülen araştırmaların koordinasyonunun sağlanması	TÜBİTAK
		2008 Yılı Çağrısı	
16	RURAGRI	Avrupa'da kırsal alanlar, tarım ve sürdürülebilirlik alanları arasında gelişen yeni ilişkilere yönelik yürütülen ve yürütülmesi planlanan ulusal ve bölgesel araştırma programları arasında koordinasyonu güçlendirmek	TAGEM
17	MATERA+	Avrupa ekonomisi için enerji, sağlık ve güvenlik alanlarında hayati önem taşıyan materyallere yönelik araştırmalar alanında ortak çağrıların açılmasını, yönetilmesini ve izlenmesini sağlamak	TÜBİTAK
18	EuroNanoMed	Nano ilaç alanında araştırma ve teknoloji geliştirme faaliyetlerinin eşgüdümünü sağlamak	TÜBİTAK
19	WoodWisdomNet 2	Ahşap Malzeme Bilimi ve Ormancılığa dayalı değer zinciri alanlarındaki ulusal araştırma programlarının koordinasyonunu sağlamak	TÜBİTAK
20	MNT-ERA-NET II	Yüksek düzeyde rekabet gücüne sahip bir Avrupa için Mikro ve Nano Teknolojiler alanında ulusal araştırma politikalarının koordinasyonunun sağlanması	TÜBİTAK
21	ICT-AGRI	Tarımsal ve ilgili çevresel araştırmalarda Bilgi ve İletişim Teknolojileri ve Robotik kullanımına yönelik yürütülen araştırmaların Avrupa çapında koordinasyonunu sağlamak	TÜBİTAK ve TAGEM
		2007 Yılı Çağrısı	
22	EMIDA	Canlı hayvanlarda var olan ve ortaya çıkması muhtemel başlıca bulaşıcı hastalıklar konusunda Avrupa'da yapılan araştırmaların koordinasyonunu sağlamak	TAGEM
23	ARIMNet	Akdeniz'de Tarımsal araştırmaların koordinasyonunu sağlamak	TAGEM
24	ERACOBUILD	İnşaat sektöründe Ar-Ge ve Yenilikçilik Programlarının stratejik koordinasyonunu sağlamak	Bayındırlık ve İskan Bak.

Tablo 8. Kapasiteler Özel Programı altında desteklenen ERA-NET Projeleri

	Proje Akronimi	Proje Konusu	Yürütücü Kurum
		2010 Yılı Çağrısı	
1	CONCERT-Japan	Avrupa Birliği ile Japonya arasındaki Bilimsel ve Teknoloji işbirliğinin güçlendirilmesi.	TÜBİTAK
2	ERAFRICA	Avrupa Birliği ile Afrika arasındaki Bilimsel ve Teknolojik işbirliğinin güçlendirilmesi	TÜBİTAK
3	COREACH II	Avrupa Birliği ile Çin arasındaki Bilimsel ve Teknolojik işbirliğinin güçlendirilmesi	TÜBİTAK
		2009 Yılı Çağrısı	
1	E-InfraNet	Elektronik Altyapılar konusunda Avrupa Araştırma Alanını oluşturmak adına ulusal araştırma kurumları	TÜBİTAK

		arasında işbirliğini sağlamak	
		2008 Yılı Çağrısı	
2	SEERA-EI	Elektronik Altyapılar konusunda Güney Doğu Avrupa Araştırma Alanını oluşturmak	TÜBİTAK
3	New INDIGO	AB ile Hindistan arasındaki Bilimsel ve Teknik işbirliğinin güçlendirilmesini sağlamak	TÜBİTAK
4	SEE-ERA.NET PLUS	AB ile Batı Balkan ülkeleri arasındaki bilimsel işbirliğinin güçlendirilmesini sağlamak	TÜBİTAK
5	BS-ERA.NET	Karadeniz Bölgesi'ndeki ülkelerin ulusal ve bölgesel düzeydeki kamu araştırma programlarının eşgüdümünü sağlanmak	TÜBİTAK
6	ERA.Net RUS	Rusya ve AB arasında Bilimsel ve Teknik işbirliğinin teşvik edilmesini sağlamak	TÜBİTAK
7	KORANET	AB ile Güney Kore arasında yakın bir Bilimsel ve Teknik işbirliğini öngörerek Güney Kore'nin AB Çerçeve Programlarına katılımının arttırılmasını sağlamak	TÜBİTAK
		2007 Yılı Çağrısı	
8	CORNET II	Belli bir alan ya da sektördeki birlik, vakıf, dernek, federasyon veya geniş bir KOBİ grubu için ortak sorunların çözümünü sağlayacak Ar-Geç projeleri yaparak sonuçların en geniş şekilde ilgili KOBİ'lere yayılmasını sağlamak	TÜBİTAK

Tablo 9. Türkiye'nin 6.ÇP'de ortak olarak yer aldığı ERA-NET Projeleri

	Proje Akronimi	Proje Konusu	Yürütücü Kurum
		6. Çerçeve Programı	
1	E-RARE	Ender görülen hastalıklar alanındaki araştırmaların verimini ve etkisini Avrupa çapında artırmak	TÜBİTAK
2	EUPHRESCO	Avrupa çapında bitki sağlığı alanında gerçekleştirilen araştırmaların koordinasyonunu sağlamak	TAGEM
3	SAFEFOODERA	Avrupa çapında bir platform oluşturarak tüketiciler için Avrupa'da beslenme alanında güvenliği öncelikli kılmak	TÜBİTAK
4	ETRANET	Bilgi ve İletişim teknolojileri aracılığı ile imalat sektörünün gelişimini sağlamak	TÜBİTAK
5	Urban-net	Avrupa'daki kentsel araştırma desteklerinin koordinasyonunu sağlamak	TÜBİTAK
6	FORSOCIETY	Ulusal planlama üzerine bilgi paylaşımını ve uluslararası girişimlerin gelişimini sağlamak	TÜBİTAK
7	CORNET	Belli bir alan ya da sektördeki geniş bir KOBİ grubu için ortak olan sorunun/sorunların çözümünü sağlayacak Ar-Ge projesi/projeleri yaparak sonuçların en geniş şekilde ilgili KOBİ'lere yayılmasını sağlamak	TÜBİTAK

2007-2013 yılları arasında devam edecek olan 7.ÇP kapsamında şu ana kadar açılan ERA-NET çağrılarında Avrupa Komisyonu tarafından desteklenen toplam proje sayısı ve Türkiye'nin yer aldığı proje sayıları aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

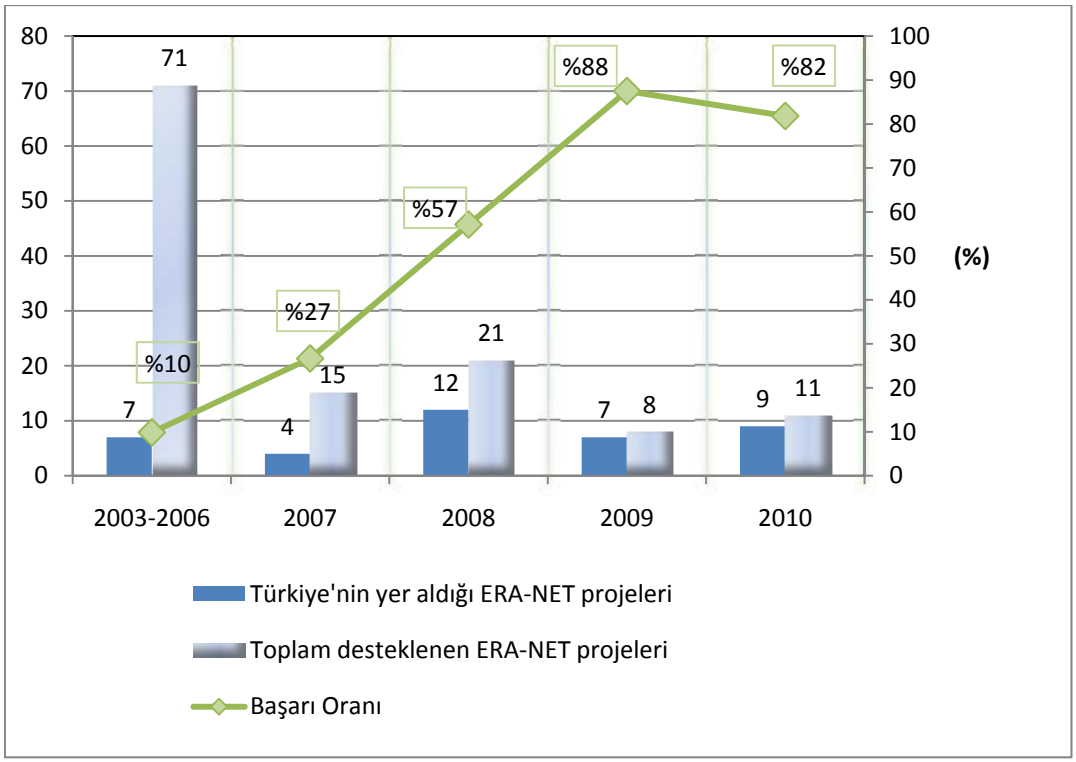

Şekil 1. Türkiye'nin 6.ÇP'den günümüze ERA-NET projelerine katılımının tarihsel değişimi

7. Çerçeve Programı kapsamında açılan ilk dört ERA-NET çağrısında yer alınan projeler sayesinde Türkiye'ye geri dönen fon miktarı yaklaşık 3 milyon Avro'dur.

2. Madde 169

Avrupa Birliği (AB) Antlaşmasının 169. Maddesi (Article 169), AB'nin eşit şartlardaki bir ortak sıfatıyla aday ülkeler tarafından birlikte gerçekleştirilen araştırma ve geliştirme projelerinin yanında ulusal programların yürütülmesine zemin oluşturan yapılarda ve ortaklıklarda da yer almasına izin vermektedir.

Ulusal programların ötesinde; Avrupa çapında dağınık bulunan ve kişisel araştırmalar yürüten birçok araştırmacıyı ortak projeler ve mükemmelliyet ağları ile ortak araştırma programlarına yönlendirerek birçok bölgesel ve ulusal programın tek bir program altında toplanmasını amaçlayan Madde 169 oldukça güçlü bir Topluluk aracıdır.

Ülkemizin yer aldığı Madde 169 Girişimleri

EUROSTARS: EUROSTARS, Avrupa Komisyonu'nun Avrupa'daki KOBİ'lerin rekabetçiliğinin arttırılması için başlattıkları araştırma ve geliştirme programıdır. Program, herhangi bir teknoloji alanı ve sektör ayrımı yapmaksızın Ar-Ge odaklı faaliyetler yürüten KOBİ'lerin projelerinin desteklenmesini amaçlamaktadır. Ülkemiz bu programa katılmaktadır ve program kapsamında Türk kuruluşları ilk 3. Çağrıda desteklenen 12 projede yer almıştır. 2010 yılı 25 Şubat tarihinde kapanan 4. Çağrıya Türkiye'den 11 Proje başvurusu yapılmıştır. Haziran 2010 tarihinde sonuçları belli olacak 4. Çağrı kapsamında Türk sanayi temsilcilerimizin önemli bir başarı yakalayacağı düşünülmektedir.

EMRP: Metroloji alanında Avrupa'da ortak bir Ar-Ge programı geliştirmeyi amaçlayan, daha önce 5.ÇP'de MERA ile 6.ÇP'de İMERA ERA-NET projeleri ile farklı safhaları desteklenen Avrupa Metroloji Araştırma Programı için 7.ÇP'de başlatılan İMERA+ (Implementing Metrology in the European Research Area – Plus) projesine Türkiye de katılım sağlamıştır. Bahsi geçen ERA-NET projelerinin ardından bir Madde 169 girişimi olarak başlatılan İMERA+ projesini Avrupa Ulusal Metroloji Enstitüleri Birliği - EURAMET yürütmektedir. Nisan 2009'da Avrupa Parlamentosu tarafından kabul edilen ve 7 yıl sürecek olan bu

projede Türkiye'yi EURAMET'in kurucu üyesi olan TÜBİTAK-Ulusal Metroloji Enstitüsü (UME) temsil etmektedir. EMRP Projesi'nin başladığı 2008 yılından günümüze kadar olan dönemde toplamda 3 çağrı açılmıştır. Bu çağrılardan ilki olan Temel Metroloji ve ikincisi olan Enerji temalarında Türkiye toplamda 9 projede yer almıştır. Üçüncü çağrı olan Endüstriyel Metroloji ve Çevre Metrolojisi alanında ise ilk aşamada 28 konu başlığında yer alan Türkiye'nin aynı başarısını Temmuz 2010 tarihinde sonuçlanacak 2. Aşama çağrılarında da göstereceği düşünülmektedir.

3. Ortak Programlama İnisiyatifleri

Ortak Programlama İnisiyatifleri (Joint Programming Initiatives), Avrupa Araştırma Alanı'nın (ERA) gerçekleştirilmesine yönelik geliştirilmiş, Avrupa genelinde sürdürülen bilim ve teknoloji alanındaki faaliyetler ile Ar-Ge çalışmalarına ayrılan fonların eşgüdümlü olarak yürütülmesini amaçlayan politika araçlarından bir tanesidir. Daha önce yapılandırılmış diğer politika araçlarından (ERA-NET, Madde 169, Ortak Teknoloji Girişimleri) en önemli farkı, kamu araştırma politikalarını ve fonlarını hedef alan (public-public cooperation) oldukça güçlü bir yapı olmasıdır. Avrupa Konseyi, 2 Aralık 2008 tarihinde söz konusu oluşumları desteklediğini ilan etmiş olup, bu insiyatiflerden beklentinin üye ve aday ülkelerin biraraya gelerek küresel, ekonomik ve sosyal problemlere araştırma odağında çözüm üretmeleri olduğunu belirtmiştir. Aynı toplantıda Ortak Programlama İnisiyatifleri'nin pilot çalışması sayılan, Alzheimer Ortak Programlama İnisiyatifi'nin kurulması yönünde de destek verilmiştir. Türkiye bu inisiyatifin yönetim kurulunda TÜBİTAK tarafından temsil edilmektedir.

Ar-Ge çalışmalarına ayrılan kamu kaynaklarını Avrupa için katma değer yaratacak nitelikte kullanmak adına üye ve aday ülkeleri harekete geçirmeyi hedefleyen Ortak Programlama İnisiyatifleri'ne ilgi ve katılım oldukça yüksektir. Söz konusu inisiyatiflerin yönetsel ve teknik uygulama esasları konusunda çalışmak üzere Avrupa Birliği Bilimsel ve Teknik Araştırma Komitesi (CREST) bünyesinde oluşturulan Ortak Programlama Üst Düzey Temsilciler Grubu'nda Türkiye, TÜBİTAK tarafından temsil edilmektedir. Ortak Programlama İnisiyatifleri kapsamında, Üst Düzey Temsilciler Grubu'nda yer alan ülkelerin, Yaşlanma, Göç, Sürdürülebilir Kalkınma, İklim Değişikliği, Enerji Arzı, Çevre ve İnsan Sağlığı, Gıda Kalitesi ve Vatandaşların Güvenliği gibi Avrupa için öncelikli alanlarda ortaklaşa çalışmaları ile çeşitli inisiyatifler geliştirilmiştir. Bu inisiyatifler konusundaki gelişmeleri ve inisiyatifleri 3 grupta toplamak mümkündür. 1. dalga olarak adlandırılan Alzheimer Ortak Programlama Pilot İnisiyatifi, Ortak Programlama İnisiyatifleri'nin Avrupa'daki ilk örnek uygulamasıdır. 2. dalga olarak adlandırılan diğer grup, Avrupa Konseyi'nin 3 Aralık 2009 tarihli toplantısında Alzheimer Ortak Programlama Pilot İnisiyatifi ile birlikte Konsey'den destek gören ve devamlılıklarına karar verilen "Tarım, Gıda Güvenliği ve İklim Değişikliği; Sağlık, Gıda ve Beslenme ile ilgili Hastalıklar; Kültürel Miras, İklim Değişikliği ve Güvenlik" başlıklı inisiyatiflerdir. 3. dalga ise Üst Düzey Temsilciler Grubu'nun 4 Mayıs 2010 tarihli toplantısında kabul görmüş ve Avrupa Konseyi'nin onayına sunulmasına karar verilmiş olan 6 inisiyatiftir. Bu 6 inisiyatif sırasıyla "Demografik değişim/ Sağlık ve Yaşlanma", "Avrupa'nın Karar Alma Süreçlerinde İklim Bilgisinden Faydalanma", "Küresel Isınma ile Yaşamak", "Mikroplara karşı Direnç", "Sağlıklı ve Üretken Denizler ve Okyanuslar" ve "Kentleşen Avrupa" Ortak Programlama İnisiyatifleridir. Türkiye tüm bu inisiyatiflerde TÜBİTAK tarafından aktif olarak temsil edilmektedir.

TÜBİTAK – JRC İşbirliği

AB Ortak Araştırma Merkezi (Joint Research Centre - JRC) ve TÜBİTAK arasında 5 Temmuz 2007 tarihinde imzalanmış olan İşbirliği Anlaşması (Memorandum of Understanding - MoU) kapsamında Eylül 2006-Kasım 2007 tarihleri arasında, JRC Enstitüleri'ne Türk Heyet ziyaretleri gerçekleştirilmiştir. JRC'den edinilen bilgilere göre JRC'ye düzenlenen ziyaretler sonrasında, JRC ile Türk araştırma kurumları arasında yapılan işbirliği anlaşması sayısı 2'den 5'e, JRC ve Türkiye'nin ortak olarak katıldıkları Çerçeve Programı projesi sayısı 15'den (22 Türk ortak) 31'e (47 Türk ortak) yükselmiştir. Bugüne kadar JRC ile Türk araştırma kurumları arasında toplam 3 kurumsal işbirliği (institutional network) kurulmuş olup, JRC enstitülerinde araştırma yapan/yapmış olan Türk araştırmacı sayısı 30'a ulaşmıştır.

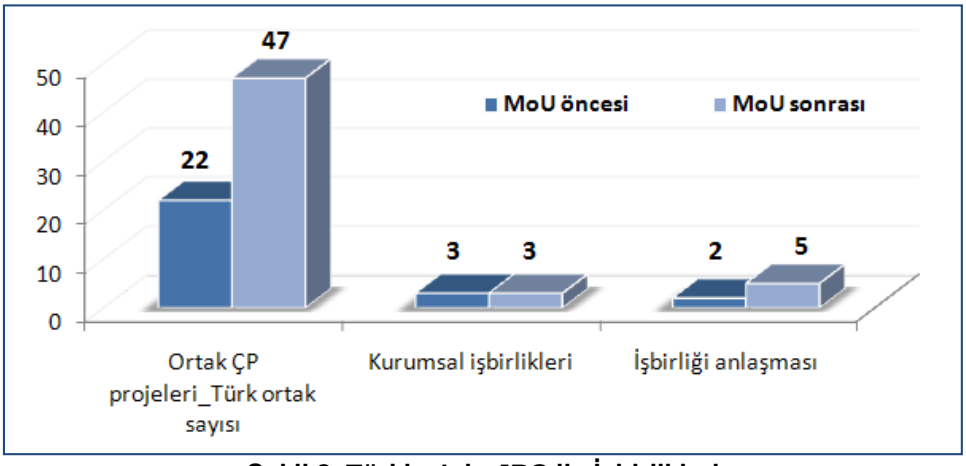

Şekil 2. Türkiye'nin JRC ile İşbirlikleri

JRC ziyaretleri sonrasında Türk araştırma/kamu kurumları ve JRC Enstitüleri tarafından Türkiye'de "Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar, Güvenlik Araştırmaları, Deprem Mühendisliği, Ulaşım, Radyoaktivite, Biyokütle gazlaştırma vb." konularda toplam 12 etkinlik (çalıştay, konferans, eğitim) düzenlenmiştir.

Tablo 10. Türk Kuruluşları ile JRC Enstitüleri tarafından Türkiye'de Düzenlenen Etkinlikler

Etkinlik	Tarih	Yer	Düzenleyen kuruluş
Karadeniz'e Ortak Balıkçılık Politikası'nın uygulanmasındaki bilimsel ve teknik zorluklar, fırsatlar	Ekim 2006	Trabzon	Karadeniz Teknik Üniversitesi – JRC
Ulaşım uygulamaları üzerine biyoyakıtlar çalıştayı	Ekim 2007	İzmir	Ege Üniversitesi –JRC
"3R" İlkesi Bağlamında Deney Hayvanları Yerine Kullanılacak Testler Çalıştayı	Kasım 2007	Ankara	Hacettepe Üni. – JRC
I.ELSA ve STEEL Çalıştayı "Düşük katlı binaların yıkılmasını önlemek amacıyla alınan önlemler"	Kasım 2007	İstanbul	İstanbul Üni. – JRC
Hidrojen/florokarbon ve temiz kömür konusunda Biyokütle gazlaştırma çalıştayı	Nisan 2008	Gebze	TÜBİTAK MAM-JRC
Güvenlik Araştırmaları Konferansı	Nisan 2008	Ankara	TÜBİTAK-JRC
JRC'nin MAM Enerji Enstitüsü ziyareti	Eylül 2008	Gebze	TÜBİTAK MAM –JRC
Radyoaktivite, Radyonüklitler ve Radyasyon üzerine 10. Nükleer Bilimler eğitimi	Ekim 2008	İzmir	Ege Üniversitesi – JRC
3. Uluslararası Gıda ve Beslenme Kongresi	Nisan 2009	Antalya	TÜBİTAK MAM – JRC
GMO (Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar) Eğitimi	Nisan 2009	Antalya	TÜBİTAK MAM –JRC
Hayvanların Elektronik Ortamda Tanımlanması ve Gıda İzlenebilirliği Çalıştayı	Haziran 2009	İstanbul	İstanbul Ün. Veterinerlik Fak. - JRC
Türkiye'de Avrupa ve Metroloji: Sertifikalı referans malzemelerin kullanımı eğitimi	Mayıs 2010	Gebze	TÜBİTAK MAM-JRC

JRC'nin "Genişleme ve Entegrasyon Aksiyonu" kapsamında düzenlediği çalıştaylara 2008 yılında toplam 2225 kişi katılırken Türkiye'nin katılımı bu toplam içerisinde 436'ya ulaşmıştır.

1. "Ar-Ge'nin Uluslararasılaştırılması" Çalıştayı

2010 JRC Genişleme ve Entegrasyon Aksiyonu kapsamında TÜBİTAK, ODTÜ TEKPOL ve JRC işbirliğiyle 25-26 Mayıs 2010 tarihleri arasında, ODTÜ Kültür ve Kongre Merkezi'nde "Internationalisation of R&D and Policy Outcomes at Governmental and Institutional Level" konulu bir çalıştay düzenlenmiştir. Çalıştayın ilk gününde idari ve kurumsal seviyede araştırma ve geliştirmenin uluslararasılaştırılması ve politika çıktıları gündeme getirilmiş olup ikinci gün araştırma ve geliştirmenin uluslararasılaştırılması önündeki engeller ve fırsatlar hakkında yabancı ve Türk araştırmacılar tarafından bilimsel makale ve poster sunumları gerçekleştirilmiştir. Etkinliğe Avrupa'dan ve Türkiye'den 70'in üstünde bilim insanı ve Ar-Ge yöneticisi katılmıştır.

2. TÜBİTAK-JRC Bursiyerlik Programı

TÜBİTAK ve JRC arasındaki Mutabakat Zaptı gereğince yılda 20 Türk araştırmacının 1 yıl süre ile JRC Enstitüleri'nde doktora/doktora sonrası araştırma yapması için pozisyonların açılması öngörülmüştür. TÜBİTAK-JRC Özel Bursiyerlik Programı kapsamında TÜBİTAK, Bilim İnsanı Destekleme Daire Başkanlığı (BİDEB) bursları aracılığıyla araştırmacının yaşam giderlerini sağlamakta, JRC ise ev sahibi kuruluş olarak enstitülerinden yararlanma imkânı sunmaktadır. TÜBİTAK-JRC Özel Bursiyerlik Programı kapsamında açılan ilk çağrıda 11 araştırmacı, ikinci çağrıda 4 araştırmacı desteklenmiştir. Programın 25 Ocak 2010 tarihinde açılan ve 26 Şubat 2010 tarihinde kapanan 3. Çağrısı'nda ise JRC tarafından kabul edilen 14 kişi BİDEB tarafından değerlendirilecek ve 2010 Mayıs sonunda JRC ve BİDEB tarafından ortak kabul almış kişiler belirlenecektir.

TÜBİTAK-JRC Bursiyerlik Programı'nı değerlendirme çalışması

2008 yılından beri süregelen TÜBİTAK-JRC Bursiyerlik Programı'nın değerlendirmesini yapmak ve bu doğrultuda programla ilgili iyileştirme önerilerini ortaya çıkarmak amacıyla bir değerlendirme çalışmasının yapılmasına karar verilmiştir. TÜBİTAK ve JRC'nin ortak bir çalışması olan Değerlendirme Çalışması iki modülden oluşmaktadır:

- Program kapsamında çalışmalarını tamamlayan Türk araştırmacılar için hazırlanan anket bölümü,
- Program kapsamındaki Türk araştırmacıların JRC Enstitüleri'ndeki danışmanlarına özel hazırlanan anket bölümü.

Değerlendirme çalışması tamamlanmış olup, çalışmanın bilimsel yönünü ele alan değerlendirme sonucuna göre katılımcıların %90'ı çalışmaların amacına ulaştığını, %57'si çalışmalardan makale ya da teknik raporların çıkacağını, %100'ü programdan beklediklerinin karşılandığını belirtmiştir. Ayrıntılı anket sonuçları halen JRC tarafından değerlendirilmektedir ve yakın zamanda analiz çalışması TÜBİTAK ve JRC tarafından bitirilecektir.

7.ÇP'ye Taraf Olmayan Uluslararası Bölgelere Yönelik Gelişmeler

7.ÇP Uluslararası İşbirliği Etkinlikleri (INCO) kapsamında aktif ülkeler arasında yer alan Türkiye, Bilim ve Teknoloji alanında Avrupa Birliği'nin, AB dışındaki ülkelerle olan uluslararası işbirliğine dayalı projelerinde önemli bir rol üstlenerek bu alandaki standartlarını yükseltmeyi ve uluslararası ilişkilerde daha önemli bir konum elde etme olanağı yakalamayı amaçlamaktadır. Bahse konu hedefe ulaşılması için gerekli stratejik ve operasyonel adımların koordinasyonun sağlanması amacıyla Haziran ayında TÜBİTAK Çerçeve Programları Ulusal Koordinasyon Ofisindeki deneyimli uzmanlardan oluşan "INCO Task Force" yapısı oluşturulmuştur. Projelerin takibi ve yönetimi INCO Task Force tarafından yürütülmektedir.

Türkiye, hali hazırda Avrupa Komisyonu tarafından desteklenen ve yürütülmekte olan 11 projede yer almaktadır. 7.ÇP INCO Alanında TÜBİTAK'ın Ortak Olarak Yer Aldığı Projeler aşağıdaki gibidir:

Tablo 11. Türkiye'nin Yer Aldığı 7.ÇP Uluslararası İşbirliği Projeleri

Proje	Amaç	Katılımcı Ülkeler
SEA-EU-NET	Güneydoğu Asya ülkelerinin Çerçeve Programlarına katılımının artırılması	AB Üye Ülkeleri, AB Asosye Ülkeler ve ASEAN üyesi 10 ülke
MIRA	Akdeniz ülkeleri ve Avrupa ülkeleri arasındaki Bilim ve Teknoloji işbirliğinin güçlendirilmesi	AB Üye Ülkeleri, AB Asosye Ülkeler ve Akdeniz ülkeleri
EECA INCO-NET	AB ve Orta Asya-Doğu Avrupa ülkeleri arasında bölgeler arası bir Bilim ve Teknoloji politika diyalogu oluşumunu	AB Üye Ülkeleri, AB Asosye Ülkeler ve Orta Asya-Doğu Avrupa ülkeleri
WBC-INCO-NET	Batı Balkan ülkeleri ve Avrupa arasında araştırma politikalarının koordinasyonu	AB Üye Ülkeleri, AB Asosye Ülkeler Batı Balkan ülkeleri
ERA-NET.RUS	Rusya ve AB arasında Bilim ve Teknik alanlarında işbirliğinin teşvik edilmesi	AB Üye Ülkeleri, AB Asosye Ülkeler ve Rusya
KORANET	AB ile Güney Kore arasında Bilim ve Teknik işbirliğinin güçlendirilmesi	AB Üye Ülkeleri, AB Asosye Ülkeler ve Kore
Black Sea ERA-NET	Karadeniz Bölgesi'ndeki ülkelerin ulusal ve bölgesel düzeydeki kamu araştırma programlarının eşgüdümünün sağlanması ve geliştirilmesi	AB Üye Ülkeleri ve AB Asosye Ülkeler
SEE-ERA-NET Plus	Batı Balkan ülkelerinin Avrupa Araştırma Alanı'na entegrasyonu	AB Üye Ülkeleri ve AB Asosye Ülkeler ve Batı Balkan ülkeleri
New INDIGO	Avrupa Birliği ile Hindistan arasındaki Bilim ve Teknik işbirliğinin güçlendirilmesi	AB Üye Ülkeleri ve AB Asosye Ülkeler ve Hindistan
INCO-NET CASC	AB ve Orta Asya-Güney Kafkasya ülkeleri arasında bölgeler arası bir Bilim ve Teknoloji politika diyalogu oluşumunun	AB Üye Ülkeleri, AB Asosye Ülkeler ve Orta Asya-Güney Kafkasya ülkeleri
ShERACA	Mısır ve AB arasında Bilim ve Teknoloji alanında ikili işbirliğinin güçlendirilmesi ve Mısır'ın AB Çerçeve Programlarına katılımının arttırılması	AB Üye Ülkeleri, AB Asosye Ülkeler ve Mısır

Tablo 12. Türkiye'nin Yer Aldığı Yeni Projeler (2010 Yılı Çağrıları Sonucunda) *

Proje	Amaç	Katılımcı Ülkeler
Japonya ERA-NET (CONCERT-Japan)	Avrupa Birliği ile Japonya arasındaki Bilimsel ve Teknoloji işbirliğinin güçlendirilmesi.	AB Üye Ülkeleri, AB Asosye Ülkeler ve Japonya Proje Koordinatörü TÜBİTAK'tır.
Afrika ERA-NET (ERAFRICA)	Avrupa Birliği ile Afrika arasındaki Bilimsel ve Teknolojik işbirliğinin güçlendirilmesi	AB Üye Ülkeleri, AB Asosye Ülkeler ve Afrika ülkeleri
Çin ERA-NET (COREACH II)	Avrupa Birliği ile Çin arasındaki Bilimsel ve Teknolojik işbirliğinin güçlendirilmesi	AB Üye Ülkeleri, AB Asosye Ülkeler ve Çin
SEA-EU-NET	Güneydoğu Asya ülkelerinin Çerçeve Programlarına katılımını arttırılması Devam projesidir.	AB Üye Ülkeleri, Türkiye ve ASEAN üyesi 10 ülke
MIRA	Akdeniz ülkeleri ve Avrupa ülkeleri arasındaki Bilim ve Teknoloji işbirliğinin güçlendirilmesi. Devam projesidir.	AB Üye Ülkeleri, AB Asosye Ülkeler ve Akdeniz ülkeleri
WBC-INCO-NET	Batı Balkan ülkeleri ve Avrupa arasında araştırma politikalarının koordinasyonu. Devam projesidir.	AB Üye Ülkeleri, AB Asosye Ülkeler ve Batı Balkan ülkeleri
CAAST-NET	Afrika ülkeleri ve Avrupa ülkeleri arasındaki Bilim ve Teknoloji işbirliğinin güçlendirilmesi. Devam projesidir.	AB Üye Ülkeleri, AB Asosye Ülkeler ve Afrika ülkeleri

* Avrupa Komisyonu söz konusu projelerin fonlanmasına karar vermiştir ve mevcut durumda koordinatörler ile müzakereler yürütülmektedir. Proje sözleşmelerinin 2010 yılının ikinci yarısında imzalanması beklenmektedir.

INCO alanı kapsamında son dönemdeki bazı önemli gelişmelere ilişkin bilgiler aşağıda verilmiştir.

1. TÜBİTAK, ERA-NET Japonya (CONCERT-Japan) Projesi Koordinatörlüğünü Üstlendi

TÜBİTAK, AB ülkeleri ile Japonya arasındaki bilimsel ve teknolojik işbirliklerini geliştirmeyi amaçlayan ERA-NET projesinde (CONCERT-Japan) koordinatör rolüyle Avrupa ülkeleri adına liderliği üstlenmiştir. Projede Avrupa tarafını temsilen, Almanya (DLR ve ZENIT), Fransa (CNRS), Norveç (RCN), İsviçre (ETH), İspanya (MICINN), Macaristan (BZAKA), İtalya (CESTEC), Türkiye (TÜBİTAK ve TURBO) yer almaktadır. Japonya tarafını temsilen ise Japonya Eğitim, Kültür, Sağlık, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (MEXT) ile söz konusu Bakanlığın uygulama kuruluşları olan JST ve JSPS kuruluşları projede ortak olarak yer almaktadır. Koordinatörü olarak TÜBİTAK, projenin stratejik gelişimini yönlendirerek Avrupa ile Japonya arasında bilimsel ve teknolojik işbirliklerinin ilerletilmesine yön verecektir. Ülkemiz adına kritik öneme sahip olan bu girişimin Türkiye'nin uluslararası ilişkilerdeki rolüne de katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Proje kapsamında, Avrupa ve Japonya'nın ortak bilim ve teknoloji öncelikleri belirlenecek ve bunu takiben ortak bir çağrı kapsamında projeler desteklenecektir. Projenin Avrupa Komisyonu nezdinde müzakereleri devam etmekte olup, 2011 yılı ilk çeyreğinde başlaması beklenmektedir.

2. Bölgesel İşbirliği Konseyi (RCC) ile Türkiye ve Batı Balkanlar'da Araştırma Altyapıları Konulu Çalıştay İstanbul'da düzenlendi

Türkiye'nin, Güneydoğu Avrupa Ülkeleri İşbirliği Süreci (GDAÜ) Dönem Başkanlığı kapsamında, 8-9 Mart 2010 tarihlerinde, İstanbul'da TÜBİTAK ve Bölgesel İşbirliği Konseyi (RCC) tarafından "Bölgedeki Ülkelerin Kalkınmasında Kamusal Araştırma Merkezleri'nin Rolü" konulu bir çalıştay düzenlenmiştir. TÜBİTAK, TURBO ve RCC'nin desteği ile düzenlenen çalıştaya, Batı Balkan ülkelerinden bilim ve teknoloji yönetimi konusunda temsilciler ve TÜBİTAK yetkililerinin de içlerinde bulunduğu 55 temsilci katılım sağlamıştır. Etkinlik, TÜBİTAK Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Ömer ANLAĞAN, Dışişleri Bakanlığı GDAÜ temsilcisi Güçlü KALAFAT ve RCC Building Human Capital Unit Başkanı Mladen DRAGASEVIC'in açılış konuşmaları ile başlamıştır. Çalıştay daha sonra Balkan ülkelerinden ve Türkiye'den katılım sağlayan temsilciler ile fikir alış verişi yapılan bir oturum ve araştırma altyapılarına ilişkin çeşitli sunumlarla devam etmiştir. Çalıştayda Batı Balkan ülkelerindeki kamusal araştırma merkezlerinin, bu ülkelerdeki teknolojik gelişime ve Avrupa Araştırma Alanı (ERA) ile bütünleşmeye etkisi tartışılmıştır. Batı balkan ülkelerinin bilim ve teknoloji alanında rekabetçiliklerinin gelişimine katkı sağlaması açısından Türkiye'nin deneyimlerinden örnekler sunulan çalıştayı takiben TÜBİTAK Gebze Yerleşkesinde yer alan enstitülerin de tanıtımı yapılmıştır.

3. EREF 2010 Çalıştayı İstanbul'da Düzenlendi

Avrupa Bölgesel Ekonomik Forumu (European Regional Economic Forum – EREF) 2010 Çalıştayı 11 Mayıs 2010 tarihinde İstanbul'da düzenlendi. TÜBİTAK, TuR&Bo ve Slovenya Araştırma ve İş Birliği Kurumu ile ortaklaşa gerçekleştirilen çalıştayda tersine beyin göçü, araştırmacıların dolaşımı, Avrupa'nın araştırmacılar için cazip hale getirilmesi için alınacak gerekli önlemler gibi konular tartışıldı. Söz konusu çalıştaya deneyimli Türk bilim insanlarının ve TÜBİTAK yetkililerinin yanı sıra, Afrika Kalkınma Bankası, Kore Mesleki Eğitim ve Öğretim Araştırma Enstitüsü, Pace Üniversitesi, Mihaljo Pupin Enstitüsü ve Slovenya Parlamentosu temsilcileri de katıldı.

4. INCO-NET CA/SC Projesi Açılış Toplantısı İstanbul'da Düzenlendi

7.ÇP Uluslararası İşbirliği Etkinlikleri (INCO) alanı kapsamında, INCO 2009 yılı çağrılarında kabul edilen ve 3 yıl sürecek olan Orta Asya ve Güney Kafkasya (CA/SC) ülkelerine yönelik 27 ortaklı INCO-NET CA/SC projesinin açılış toplantısı, TÜBİTAK tarafından 29-30 Nisan 2010 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenmiştir. Projenin temel amacı, Avrupa ülkeleri ile Orta Asya ve Güney Kafkasya ülkeleri arasında Bilim ve Teknoloji alanında bölgelerarası işbirliğini geliştirmek ve bu ülkelerin 7.ÇP'ye katılımlarını artırmaktır. Açılış toplantısına, içlerinde Avrupa Komisyonu yetkililerinin de yer aldığı, Avrupa, Orta Asya ve Güney Kafkasya ülkelerinden 50'ye yakın temsilci katılım sağlamıştır. Açılış konuşmalarında, Avrupa Komisyonu yetkilileri 7.ÇP INCO-NET projelerinin amaçlarına ve bu projelerin bölge ülkeleriyle bilimsel işbirliğinin gelişimine yaptıkları katkılara değinmişlerdir. INCO-NET CA/SC Açılış Toplantısını takiben, 30 Nisan 2010 tarihinde INCO-NET EECA (Eastern Europe and Central Asia) projesi Yönetim Kurulu Toplantısı da gerçekleştirilmiştir.

5. SEA-EU NET ve SEACOOP Projeleri Ulusal İrtibat Noktaları Oluşumu Ortak Çalıştayı

Güney Doğu Asya ülkelerine yönelik olan SEA-EU-NET ve SEACOOP projeleri Ortak Çalıştayı, Avrupa Komisyonu ve ASEAN Sekretaryasının da katılımı ile 8 Nisan 2010 tarihinde Singapur'da düzenlenmiştir. Etkinliğe, SEA-EU-NET ve SEACOOP projelerinden 32 temsilci katılım sağlamıştır. Çalıştay kapsamında, 7.ÇP Ulusal İrtibat Noktası (UIN) oluşumu ile ilgili prosedürler, UIN görevleri ve bunun yararları hakkında bilgi verilmiştir. Bu bağlamda, TÜBİTAK, TURBO ve NSTDA'nın (Tayland) katkılarıyla 7.ÇP UIN Eğitimi gerçekleştirilmiştir. Etkinliğe konuşmacı olarak katılan TURBO Direktörü Mehmet Gökgöz, 7.ÇP UIN yapısı oluşumu hakkında Türkiye'den ve Güney Doğu Asya'dan örnekler sunarak bilgi aktarmıştır. Bu çalıştay, Güney Doğu Asya ülkelerine yönelik projeler arasında işbirliğini geliştirmek ve bu bölgede özellikle 7.ÇP Bilgi ve İletişim Teknolojileri Alanı (ICT) Ulusal İrtibat Noktalarının oluşturulması açısından yararlı olmuştur.

6. ShERACA Projesi Açılış Toplantısı

7.ÇP Uluslararası İşbirliği Etkinlikleri (INCO) alanı kapsamında, Avrupa ülkeleri ve Mısır arasında Bilimsel ve Teknolojik (BT) işbirliğini geliştirmeyi ve Mısır'ın 7.ÇP'ye katılımını araştırmayı amaçlayan ShERACA (Shaping Egypt's Association to the European Research Area and Cooperation Action)

Projesi Açılış Toplantısı 28-29 Ocak 2010 tarihlerinde Kahire/Mısır' da gerçekleştirilmiştir. MHESR (Mısır Yüksek Öğrenim, Bilim ve Araştırma Bakanlığı) koordinatörlüğündeki proje 2009 yılı sonunda başlamış ve 3 yıl sürecektir. Projenin diğer ortakları TÜBİTAK, APRE (İtalya) ve ENSTINET (Mısır) kuruluşlarıdır. TÜBİTAK'ın projedeki başlıca görevleri, Mısır 7.ÇP Ulusal İrtibat Noktalarının kapasitelerinin geliştirilmesi ve Mısırlı-Avrupalı araştırmacılar arasında BT işbirliğinin geliştirilmesine yönelik eğitimlerin ve proje pazarlarının düzenlenmesidir.

7. INCO NET EECA Kazakistan 7.ÇP DCI Çalıştayı

Doğu Avrupa ve Orta Asya ülkeleri ile Avrupa ülkeleri arasında Uluslararası Bilim ve Teknoloji işbirliğini geliştirmeyi amaçlayan INCO-NET EECA projesi kapsamında, 25-26 Mart 2010 tarihlerinde Kazakistan/Almaata'da 7.ÇP ve DCI (Development Cooperation Instrument) Çalıştayı düzenlenmiştir. İki gün süren etkinliğe, Orta Asya ve Avrupa'da bulunan ilgili bakanlık ve kurumlardan, TÜBİTAK'ın da içlerinde yer aldığı 30 civarında temsilci katılım sağlamıştır. Bu çalıştayda, Orta Asya'daki iktisadi ve sosyal kalkınma düzeyi göz önünde bulundurularak, bilim, yenilikçilik ve teknoloji alanlarında önceliklerin belirlenmesi ve bu bağlamda DCI gibi diğer topluluk programlarının da Orta Asya ülkelerindeki bilim, yenilikçilik ve teknolojinin geliştirilmesi amacıyla nasıl kullanılabileceği tartışılmıştır. TÜBİTAK çalıştay sonucunda oluşturduğu rapora istinaden hazırlanan öneriler, Avrupa Komisyonu'nun ilgili birimlerine resmi kanaldan iletilmiştir.

Diğer Çalışmalar

1. 7.ÇP Web Sitesi 14.500 Üyeye Ulaştı

Türkiye'de 7.ÇP iletişim ağının en önemli aracı olan TÜBİTAK AB Çerçeve Programları Ulusal Koordinasyon Ofisi web sitesi üye sayısı 14.500'e ulaşmıştır. 7.ÇP web sitesi aracılığıyla; 7.ÇP hakkındaki güncel bilgiler, gelişmeler, ortak arama duyuruları, önemli belgeler, çağrı bilgileri ve etkinlik duyuruları Türk araştırma ve iş dünyası ile hem web sitesi üzerinden hem de e-posta ile paylaşılmaktadır. Siteye üye olan kullanıcılara e-öğrenme eğitim modülüne erişim hakkı verilmekte ve üye olurken seçmiş oldukları alanlarla ilgili güncel haberler e-mail yoluyla gönderilmektedir. Ayrıca 7.ÇP web sitesindeki önemli bağlantılar ile kullanıcılara 7.ÇP'nin yanı sıra diğer AB Ar-Ge programlarına ilişkin haberlere de yönlendirme yapılmaktadır.

2. 7. ÇP Destek Programları

TÜBİTAK 7.Çerçeve Programı kapsamında mevcut durumda uygulamada olan destek programları ve içerikleri aşağıda kısaca özetlenmiştir.

- **Konsorsiyum Oluşturma Amaçlı Yurt Dışı Seyahat Desteği:** AB 7.ÇP kapsamında Avrupa Komisyonu'na konsorsiyum olarak sunulacak projelere, söz konusu konsorsiyumun oluşturulması ve proje geliştirilmesi amacıyla verilen destektir.
- **Ulusal İrtibat Noktası Özel Desteği:** Türk araştırmacıların yurt dışındaki görünürlüğünün arttırılması ve yurt dışındaki çerçeve programlarına yönelik toplantılara alanında güçlü araştırmacıların katılımının sağlanması amacıyla verilen bir destektir.
- **AB ÇP'ye Katılımı Özendirme Destek Programı:** Türk bilim ve teknoloji çevrelerinin AB Çerçeve Programları'na proje koordinatörü, proje ortağı ve Fikirler Özel Programı'na baş araştırmacı olarak proje teklifi sunmalarını özendirmek, Marie-Curie Burs ve Destek Programları kapsamında yurt dışından Türkiye'ye daha çok sayıda araştırmacının gelmesini sağlamak amacıyla verilen destektir. Bu destek kapsamında Avrupa Komisyonu veya Avrupa Araştırma Merkezi (ERC) tarafından fonlanmasına karar verilmiş olan Ar-Ge projeleri desteklenir. Söz konusu destek programını düzenleyen "AB ÇP'ye Katılımı Özendirme Destek Programı Esasları"nda belirtilen koşulları sağlayanlara, yine aynı esaslarda belirtilen para ödülleri verilir.
- **AB ÇP Proje Önerisi Ön-Değerlendirme Desteği:** Türkiye'de kurulu tüzel kişilikler tarafından koordinatör olarak oluşturulan AB Çerçeve Programları Proje tekliflerinin, AB Çerçeve Programları projelerinin değerlendirmesi konusunda tecrübeli, ana dili İngilizce olan ve yurtdışında görev yapan uzman kişi ve kurumlarca ön-değerlendirmeye tabi tutulması için verilecek destektir. Destekten AB Çerçeve Programları kapsamındaki Ar-Ge projeleri yararlanabilir. Bu destek kapsamında, yabancı uzman kişi ve kurumlar tarafından yapılacak danışmanlık masrafları karşılanır.

7.ÇP'yi Yaygınlaştırmaya Yönelik Ülkemizde ve Yurtdışında Yürütülen Faaliyetler

Türkiye'deki üniversiteleri, araştırma merkezlerini, KOBİ'leri ve diğer özel sektör kuruluşlarını 7.ÇP hakkında bilgilendirmek ve gerekli yetkinlikleri kazandırmak amacıyla TÜBİTAK AB Çerçeve Programları Ulusal Koordinasyon Ofisi çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir. Bu kapsamda Türkiye'nin birçok bölgesinde Avrupa Komisyonu destekli bilgi günleri, proje teklifi hazırlama ve proje yönetimi çalıştayları ile çeşitli konularda konferanslar düzenlenmektir. Ocak-Mayıs 2010 döneminde yaklaşık 2500 araştırma ve iş dünyası temsilcisinin katılımı ile düzenlenen 60'dan fazla etkinlikten bazıları aşağıda sunulmuştur.

1. 7.ÇP KOBİ ve EUREKA Bilgi Günleri

7.ÇP kapsamında KOBİ'ler için en önemli fırsatlardan biri, KOBİ'lerin Ar-Ge ihtiyaçlarını karşılamayı hedefleyen ve KOBİ'lere özel avantajlar sunan "KOBİ'ler Yararına Araştırmalar" programıdır. Bu desteğin yanı sıra 7.ÇP bünyesindeki İşbirliği Özel Programı, Marie-Curie Araştırma ve Burs Programları, TÜBİTAK'ın koordinasyonunu yürüttüğü EUREKA ve EUROSTARS programları ve TÜBİTAK-TEYDEB ulusal destekleri de özel sektörün Ar-Ge projelerine destek sağlamaktadır. Bu fırsatları KOBİ'lerle paylaşmak amacıyla 2010 yılının ilk yarısında Ankara, Eskişehir, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Konya, Mersin, Samsun, Trabzon illerinde bilgi günleri düzenlenmiştir.

Tablo 13. 7.ÇP KOBİ ve EUREKA Bilgi Günleri

İller	Etkinlik	Tarih	Yer
Ankara	7.ÇP KOBİ, NMP ve EUREKA Programı Bilgi Günü	05.01.2010	OSTİM
Mersin	AB 7.ÇP'de KOBİ'ler Bilgi Günü	08.01.2010	Çukurova Kalkınma Ajansı
Trabzon	AB 7.ÇP'de KOBİ'ler ve EUREKA Programı	08.02.2010	Trabzon Sanayi Odası
İstanbul	AB 7.ÇP'de KOBİ'ler ve EUREKA Programı	12.02.2010	KOSGEB İMES İstanbul
Kahramanmaraş	AB 7.ÇP'de KOBİ'ler ve EUREKA Programı	17.02.2010	Kahramanmaraş KOSGEB İGEM
Samsun	AB 7.ÇP'de KOBİ'ler ve EUREKA Programı	22.02.2010	Samsun Ticaret ve Sanayi Odası
Ankara	Üniversite – Sanayi İşbirliği Destekleri	12.03.2010	ODTÜ
İzmir	Ulusal ve Uluslararası Ar-Ge Destekleri Bilgi Günü	01.04.2010	İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi
Konya	Ulusal ve Uluslararası Ar-Ge Destekleri Bilgi Günü	06.04.2010	Konya Sanayi Odası
İstanbul	AB 7.ÇP'de KOBİ'ler ve EUREKA Programı	16.04.2010	İkitelli OSB
Eskişehir	KOBİ'ler Bilişim ve İnovasyon Zirvesi	21-22.04.2010	TBD Eskişehir Şubesi
Ankara	Hacettepe Üniversitesi Ar-Ge Proje Pazarı 2010	10-11.05.2010	Hacettepe Üniversitesi
Ankara	KOBİ'lerin İnovasyon Konusunda Desteklenmesi ve Katılımlarının Sağlanması	11-12.05.2010	MPM Genel Merkezi

2. Fraunhofer IIS Enstitüsü Türkiye Heyet Ziyareti

Avrupa'nın en başarılı araştırma kuruluşlarından biri olan Alman Fraunhofer-Gesellschaft'ın Institute for Integrated Circuits IIS (Fraunhofer IIS) Enstitüsü yetkilileri, TÜBİTAK'ın davetiyle ülkemizde bir dizi üniversite ve araştırma merkezi ziyaretleri gerçekleştirmiştir. 29 Mart – 1 Nisan 2010 tarihleri arasında Türkiye'de bulunan 5 kişilik heyet, ziyaretlerinin İstanbul ayağında TÜBİTAK UEKAE Enstitüsünü daha

sonra da Boğaziçi Üniversitesi Elektrik ve Elektronik Mühendisliği bölümünü ziyaret etmiştir. Heyet daha sonra Ankara'da Bilkent Üniversitesi Elektrik Elektronik Mühendisliği Bölümü, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Elektrik Elektronik Mühendisliği Bölümü ve TÜBİTAK UZAY enstitülerini ziyaret etmiştir. Ziyaret edilen kuruluşların araştırma potansiyellerinin tanıtıldığı ve birçok laboratuar ziyaretinin gerçekleştiği faaliyet süresince bağlantılar, başta Avrupa Birliği Çerçeve Programları olmak üzere diğer araştırma destek programlarındaki işbirliklerimizin arttırılması için önemli bir girişimdir.

3. Havacılık ve Havayolu Ulaştırması Bilgi Günleri

AB 7.ÇP Ulaştırma Alanı Havacılık ve Hava Ulaştırması kapsamında ilgili firma, kuruluş ve araştırmacılara bilgi vermek üzere Ankara, Eskişehir, İstanbul ve İzmir'de çeşitli bilgi günleri ve toplantılar gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen toplantılara Türk havacılık sektörü temsilcileri büyük ilgi göstermiştir. Bu kapsama, TÜBİTAK ile Eskişehir Sanayi Odası, Eskişehir Teknoloji Geliştirme Bölgesi ve Ege Serbest Bölgesi ile işbirlikleri geliştirilerek, Eskişehir ve İzmir'de havacılık konusunda faaliyet gösteren firma ve araştırmacılara 7.ÇP kapsamında güncel bilgiler aktarılmıştır. Ayrıca aynı dönemde TUSAŞ'ın yan sanayi firmalarına yönelik Ar-Ge destekleri bilgi günü düzenlenmiş ve 17-18 Mart 2010 tarihlerinde Fransa merkezli Euro Inter danışmanlık firması yöneticisi Jean-Louis Bonafe ve Belçika'dan Innov Support danışmanlık firması temsilcisi Jan Depauw tarafından havacılık firmalarına özel proje hazırlama eğitimi verilmiştir. Konularında tecrübeli ve başarılı olan bu uzmanların Türkiye'de bulundukları süre zarfında TUSAŞ, MilSOFT, ODTÜ Havacılık ve Uzay Mühendisliği Bölümü, TEİ, Eskişehir Sanayi Odası, Alp Havacılık ve Savronik firmalarına yerinde ziyaretler yapması ve ikili temaslarda bulunmaları sağlanmıştır. Araştırmacıların ve firmaların Avrupa'da bulunan şemsiye kuruluşlara üyelikleri konusunda güncel bilgilerin paylaşıldığı toplantılar kapsamında ayrıca 7.ÇP Marie-Curie Araştırma Programları ile KOBİ'ler için EUREKA ve EUROSTARS gibi programlar da tanıtılmıştır.

Tablo 14. 7.ÇP Havacılık ve Hava Ulaştırması Bilgi Günleri

İller	Etkinlik	Tarih	Yer
Ankara	Havacılık ve Hava Ulaştırması Bilgi Günü	3 Mart 2010	TÜBİTAK Başkanlık
Eskişehir	Havacılık ve Hava Ulaştırması Bilgi Günü	5 Mart 2010	ATAP
İzmir	Havacılık ve Hava Ulaştırması Bilgi Günü	12 Mart 2010	İzmir – ESBAŞ
Ankara	Proje Hazırlama Eğitimi	17-18 Mart 2010	TÜBİTAK Başkanlık
Ankara	Marie-Curie & Havacılık Ortak Bilgi Günü	14 Mayıs 2010	TÜBİTAK Başkanlık
Ankara	Havacılık KOBİ'leri için EUREKA & EUROSTARS Destekleri	12, 17, 20 Mayıs 2010	TÜBİTAK Başkanlık

4. ODTÜ Araştırma Bilgi Günleri

ODTÜ Araştırma Bilgi Günleri, TÜBİTAK AB Çerçeve Programları Ulusal Koordinasyon Ofisi ve Ortadoğu Teknik Üniversitesi işbirliği ile 9-29 Mart 2010 tarihleri arasında ODTÜ'de gerçekleştirilmiştir. Birincisi 2009 yılında gerçekleştirilen ODTÜ Araştırma Bilgi Günleri 2010 yılına yedi oturum halinde düzenlenmiş olup, katılımcılara TÜBİTAK temsilcileri tarafından ulusal ve uluslararası araştırma destek olanakları hakkında bilgiler sunulmuştur. Bilgi günleri kapsamında ayrıca daha önce bu desteklerden faydalanarak proje yürütmüş öğretim üyeleri katılımcılarla kendi deneyimlerini paylaşmışlardır. ODTÜ Araştırma Bilgi Günleri kapsamında; 7.ÇP Marie Curie Burs ve Destek Programları, Araştırma Potansiyeli, Ortak Araştırma Merkezleri, KOBİ Yararına Araştırmalar, Fikirler Özel Programı ve sosyo-ekonomik ve beşeri bilimler alanlarında düzenlenen oturumların yanı sıra, 7.ÇP Finansal Konuları ile ilgili olarak da bir oturum düzenlenmiştir. Bilgi günlerine, bölüm başkanları, enstitü müdürleri, öğretim üyeleri, araştırma görevlileri ve Teknokent firmaları temsilcilerin de içlerinde bulunduğu 200'ün üzerinde katılımcı iştirak etmiştir. Düzenlenen etkinlikler dijital ortama kayıt altına alınmış ve katılamayan araştırmalar için ODTÜ TV'de yayınlanmıştır.

5. Türkiye-Finlandiya Halk Sağlığı Çalıştayı

TÜBİTAK tarafından 4-5 Mayıs 2010 tarihleri arasında, Boğaziçi Üniversitesi Rektörlük Toplantı Salonu'nda 7.ÇP Sağlık Alanı 2011 Çağrısına yönelik olarak "Halk Sağlığı" konulu bir çalıştay

düzenlenmiştir. Çalıştaya 9 Finlandiyalı ve 12 Türk olmak üzere toplam 23 araştırmacı katılmıştır. Çalıştayın ilk gününde, araştırmacılar 10'ar dakikalık sunumlarla kendilerini ve çalışma alanlarını tanıtmışlar, ikinci gün ise öncelikle 7.ÇP Sağlık Alanı 2011 Çağrısına yönelik olarak proje fikirleri geliştirmişler ve olası işbirlikleri hakkında görüşmüşlerdir. Araştırmacılardan, proje fikirlerini "Cooperation Roadmap" adlı dokümanlarda özetlemeleri ve TÜBİTAK'a sunmaları talep edilmiştir. İkinci günün sonunda 6'sı 7.ÇP Sağlık Alanı 5. Çağrısına yönelik olmak üzere 12 proje fikri oluşmuştur. 7.ÇP İşbirliği Özel Programı Sağlık Alanı 2011 Çağrısına yönelik somut ortaklıklar kurulması ve Türkiye ile Finlandiya arasındaki bilimsel işbirliğinin artırılmasına yönelik temellerin kurulmasını da amaçlayan çalıştay hedeflerine başarıyla ulaşmıştır.

6. Brüksel'de ERA-WIDE İşbirliği Geliştirme Toplantısı

7.ÇP Uluslararası İşbirliği (INCO) alanında, Avrupa Komşuluk Politikası kapsamındaki Akdeniz ülkelerinde kurulmuş araştırma merkezlerinin kapasitelerinin geliştirilmesi amacıyla açılacak olan 2010 yılı ERA-WIDE çağrısına yönelik olarak, 26 Şubat 2010 tarihinde Brüksel'de "ERA-WIDE İşbirliği Geliştirme Toplantısı" düzenlenmiştir. Akdeniz ülkelerinde ERA-WIDE faaliyetine ilişkin farkındalığın arttırılması, deneyimlerin paylaşılması ve gelecek çağrılar için yeni işbirliklerinin geliştirilmesi hedeflenen etkinlik, Lübnan, Mısır, Fas, Cezayir, Ürdün, Fransa, Belçika, Romanya, İsviçre, Güney Afrika Cumhuriyeti, Çek Cumhuriyeti ve Türkiye'den 18 temsilcinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Etkinlikte, Avrupa Komisyonu Uluslararası İşbirliği alanı sorumlusu Philippe Froissard ERA-WIDE faaliyetini tanıtan bir sunum yapmıştır. Geçmiş ERA-WIDE çağrısından edinilen deneyimlerin paylaşıldığı ve gelecek çağrı için öngörülerin yapıldığı toplantıyı takiben düzenlenen ve katılımcıların 2010 yılı çağrısı için işbirlikleri geliştirmeleri amacıyla bir araya geldikleri işbirliği etkinliğinde, gelecek çağrıların şekillendirilmesine yönelik somut öneriler Avrupa Komisyonu'na iletilmiş, ortak projeler geliştirmek üzere birebir görüşmeler yapılmıştır.

7. NEM Teknoloji Platformu Genel Kurulu

Bilgi ve İletişim Teknolojileri alanında faaliyet gösteren "Networked and Electronic Media – NEM" Avrupa Teknoloji Platformu tarafından her yıl gerçekleştirilen NEM Teknoloji Platformu Genel Kurulu'nun dokuzuncusu bu yıl 09-10 Şubat 2010 tarihinde Brüksel'de düzenlenmiştir. Avrupa'nın çeşitli ülkelerinden çok sayıda araştırma ve iş dünyası temsilcisinin katıldığı ve Avrupa Komisyonu Bilgi Toplumu Genel Müdürlüğü (DG-INFSO) uzmanlarından Bartolome Arroyo-Fernandez'in de konuşmacı olarak yer aldığı etkinlikte, Türkiye'nin "Ağ Tabanlı ve Elektronik Medya Sistemleri" araştırma alanı potansiyeli hakkında bilgilendirme sunumu gerçekleştirilmiştir.

8. ECRI-2010 Barselona'da gerçekleşen Araştırma Altyapıları Konferansı

7.ÇP Kapasiteler Özel Programı altında yer alan Araştırma Altyapıları alanı yıllık konferans serisinin altıncısı ECRI-2010 (European Conference on Research Infrastructures), 23-24 Mart 2010 tarihlerinde Barselona'da gerçekleştirilmiştir. Avrupa Komisyonu ve AB İspanya Dönem Başkanlığı tarafından ortaklaşa düzenlenen konferansa Avrupa'dan 600'ü aşkın üst düzey delege katılım sağlamış ve tartışmalara katılarak Avrupa Araştırma Alanının yapılandırılmasına yönelik öneriler sunmuşlardır. Ülkemizi temsilen aktif katılım sağlanılan konferansta, poster sunumu ve bilgilendirme standı ile delegelerle birebir iletişim kurulmuş ve TÜBİTAK'ın faaliyetleri hakkında bilgilendirmeler yapılmıştır.

9. Konya Sanayi Odası'nda Ulusal ve Uluslararası Sanayi Ar-Ge Destekleri Semineri

Sanayi kuruluşlarının AB ve Ulusal kaynaklı Ar-Ge destek fırsatları hakkında birikimlerinin artırılması amacıyla, 6 Nisan 2010 tarihinde, Konya Sanayi Odası'nda "Ulusal ve Uluslararası Sanayi Ar-Ge Destekleri" konulu bir bilgi günü düzenlenmiştir. 7.ÇP'de KOBİ'lere Yönelik Fırsatlar, TÜBİTAK Ulusal Sanayi Ar-Ge destekleri, Uluslararası EUREKA Sanayi Ar-Ge Ağı gibi konuların paylaşıldığı seminere, Ar-Ge projesi geliştirerek finansal destek almak ve uluslararası işbirliği yapmak isteyen imalatçı veya teknoloji tabanlı ürünler geliştiren yaklaşık 80 sanayi temsilcisi katılmıştır.

10.İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi'nde Ulusal/Uluslararası Ar-Ge Destekleri Bilgi Günü

TÜBİTAK ve İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi işbirliği ile 1 Nisan 2010 tarihinde, İzmir'de, "Özel Sektöre Yönelik Ulusal ve Uluslararası A-Ge Destekleri" konulu bilgi günü düzenlenmiştir. TÜBİTAK

TEYDEB Ulusal Destekleri, 7.ÇP'de KOBİ'lere yönelik fırsatlar ve EUREKA Programı'nın ayrıntılı bir şekilde anlatıldığı bilgi gününe sanayi kuruluşlarından yaklaşık 70 temsilci katılmıştır.

11.İstanbul Üniversitesi'nde 7. ÇP Marie-Curie Araştırma Programları ve Bursları Bilgi Günü

7. ÇP Marie-Curie Araştırma Programları ve Bursları Bilgi Günü, TÜBİTAK AB Çerçeve Programları Ulusal Koordinasyon Ofisi ve İstanbul Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi işbirliğiyle 12 Mart 2010 tarihinde, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Kampüsü'nde gerçekleştirilmiştir. Marie-Curie Araştırma Programları ve Bursları'nın 2010 – 2011 yıllarında açılması beklenen Sanayi-Akademi Ortaklığı, Araştırma Eğitim Destekleri, Uluslararası Araştırma Personeli Değişimi ve Bireysel Burs Programları çağrıları hakkında detaylı bilgi sunulan etkinlikte aynı zamanda 7.ÇP'nin genel yapısı ve sunduğu diğer fırsatlar hakkında da bilgilendirme yapılmıştır. Bilgi gününe 120'nin üzerinde araştırmacı katılım sağlamıştır.

12.TAGEM 7. ÇP Marie-Curie Uluslararası Araştırma Personeli Değişim Programı Bilgi Günü

7.ÇP Marie Curie Uluslararası Araştırma Personeli Değişim Programı Bilgi Günü, TÜBİTAK AB Çerçeve Programları Ulusal Koordinasyon Ofisi ve TAGEM işbirliği ile 12 Ocak 2010 tarihinde Ulusal Gıda Referans Laboratuar Müdürlüğü'nde gerçekleştirilmiştir. TAGEM bünyesinde çalışmakta olan 50 araştırmacının katılım sağladığı bilgi gününde 7. ÇP Marie Curie 2010 Çalışma Programı ve Uluslararası Araştırma Personeli Değişim Programı hakkında sunumlar yapılmıştır. TAGEM'den 20 uzman ve yöneticinin katılığı bilgi gününde, araştırma gruplarının yurtdışındaki ortakları ile kısa sureli araştırmacı değişimi yapabilecekleri ve bu sayede uzun sureli işbirlikleri kurabilecekleri vurgulanmıştır.

13.AB ÇP Projeleri Finansal Yönetimi Bilgilendirme Paylaşım Toplantısı

Üniversitelerde 7.ÇP projelerinin daha etkin ve mevzuata uygun bir şekilde yürütülmesine destek olmak amacıyla, 6 Mayıs 2010 tarihinde, TÜBİTAK Başkanlık Binası'nda, 23 üniversiteden temsilcilerin katılımıyla "AB Çerçeve Programları Projelerinin Finansal Yönetimine İlişkin Bilgilendirme ve Paylaşım Toplantısı" düzenlenmiştir. Araştırmacıların proje yürütürken karşılaştıkları mali uygulamalara yönelik sorunların ve bunlara yönelik çözüm önerilerinin dile getirildiği ve tecrübe edilen uygulamaların paylaşıldığı toplantıya üniversitelerin Mali İşler ve proje ofisi yetkilileri katılmıştır. Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü, Gelir İdaresi Başkanlığı ve TÜBİTAK AB Çerçeve Programları Ulusal Koordinasyon Ofisi yetkililerinin sunumlar yaptığı toplantıda, proje bütçesi hazırlama ve başlangıç süreçleri, mevzuatlar ve proje raporlama süreçleri ile ilgili birçok konu paylaşılmış ve tartışılmıştır.